T.C. Sağlık Bakanlığı

SAĞLIK İSTATİSTİKLERİ YILLIĞI

2017

SAĞLIK BİLGİ SİSTEMLERİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

T.C. Sağlık Bakanlığı

T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI

SAĞLIK İSTATİSTİKLERİ YILLIĞI

2017

Ankara 2018

T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI

SAĞLIK İSTATİSTİKLERİ YILLIĞI

2017

Telif Hakkı Sahibi:

© Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı Sağlık Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü, 2018

Tüm hakları Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı Sağlık Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü'ne aittir. Kaynak gösterilmeksizin alıntı yapılamaz. Alıntı yapıldığında kaynak gösterimi: "editör/yazar adları, Sağlık Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü, Sağlık Bakanlığı, basım yeri, basım yılı" belirtilmesi şeklinde olmalıdır. 5846 sayılı yasa gereği Sağlık Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü onayı olmaksızın tamamen veya kısmen çoğaltılamaz.

Ekip Lideri

Dr. Şuayip BİRİNCİ
Dr. M. Mahir ÜLGÜ

Editörler

Dr. Berrak BORA BAŞARA
İrem SOYTUTAN ÇAĞLAR
Asiye AYGÜN
Tuğcan Adem ÖZDEMİR

Yazarlar

Dr. Berrak BORA BAŞARA
İrem SOYTUTAN ÇAĞLAR
Asiye AYGÜN
Tuğcan Adem ÖZDEMİR
Banu KULALİ
Selen Begüm UZUN
Birsen BİRGE KAYIŞ
Dr. Ayfer PEKERİÇLİ
Gökalp Kadri YENTÜR
Dr. Özlem KICIMAN
Dilek AYDOĞAN KILIÇ

ISBN :
Sağlık Bakanlığı Yayın No : 1106
Baskı :

İÇİNDEKİLER

İSTATİSTİKİ BÖLGE BİRİMLERİ SINIFLAMASI ve İLLERİ IV

KISALTMALAR V

Bölüm 1
Genel Demografik Göstergeler 1

Bölüm 2
Mortalite 19

Bölüm 3
Morbidite 33

Bölüm 4
Risk Faktörleri 53

Bölüm 5
Hastalıkların Önlenmesi ve Sağlığın Korunması 75

Bölüm 6
Küresel Hastalık Yükü 2017 Türkiye Sonuçları 91

Bölüm 7
Sağlık Hizmeti Verilen Kurumlar ve Altyapıları 111

Bölüm 8
Sağlık Hizmetlerinin Kullanımı 153

Bölüm 9
İlaç İstatistikleri 199

Bölüm 10
Sağlıkta İnsan Kaynakları 215

Bölüm 11
Sağlık Ekonomisi ve Finansmanı 243

İSTATİSTİKİ BÖLGE BİRİMLERİ SINIFLAMASI ve İLLERİ

Akdeniz	Antalya
	Burdur
	Isparta
	Adana
	Mersin
	Hatay
	Kahramanmaraş
	Osmaniye
Batı Anadolu	Ankara
	Karaman
	Konya
Batı Karadeniz	Bartın
	Karabük
	Zonguldak
	Çankırı
	Kastamonu
	Sinop
	Amasya
	Çorum
	Samsun
	Tokat
Batı Marmara	Edirne
	Kırklareli
	Tekirdağ
	Balıkesir
	Çanakkale
Doğu Karadeniz	Artvin
	Giresun
	Gümüşhane
	Ordu
	Rize
	Trabzon
Doğu Marmara	Bilecik
	Bursa
	Eskişehir
	Bolu
	Düzce
	Kocaeli
	Sakarya
	Yalova
Ege	İzmir
	Aydın
	Denizli
	Muğla
	Afyonkarahisar
	Kütahya
	Manisa
	Uşak
Güneydoğu Anadolu	Adıyaman
	Gaziantep
	Kilis
	Diyarbakır
	Şanlıurfa
	Batman
	Mardin
	Siirt
	Şırnak
İstanbul	İstanbul
Kuzeydoğu Anadolu	Bayburt
	Erzincan
	Erzurum
	Ağrı
	Ardahan
	Iğdır
	Kars
Ortadoğu Anadolu	Bingöl
	Elazığ
	Malatya
	Tunceli
	Bitlis
	Hakkari
	Muş
	Van
Orta Anadolu	Aksaray
	Kırıkkale
	Kırşehir
	Nevşehir
	Niğde
	Kayseri
	Sivas
	Yozgat

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
AÇSAP	: Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması
ADNKS	: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi
AHBS	: Aile Hekimliği Bilgi Sistemi
ATC	: Anatomik Terapötik Kimyasal
BCG	: Bacille Calmette-Guerin (Verem) Aşısı
BKİ	: Beden Kitle İndeksi
BT	: Bilgisayarlı Tomografi
Cm	: Santimetre
DaBT	: Difteri aselüler Boğmaca Tetanoz Aşısı
DALY	: Engelliliğe Ayarlanmış Yaşam Yılı
DDD	: Günlük Tanımlanmış Doz
DSÖ/ WHO	: Dünya Sağlık Örgütü
EHIS	: European Health Interview Survey
EKO	: Ekokardiyografi
EUROSTAT	: Avrupa İstatistik Ofisi
GLOBOCAN	: Global Cancer Observatory
GSYİH	: Gayri Safi Yurtiçi Hasıla
GSMH	: Gayri Safi Milli Hasıla
HALE	: Sağlığa Ayarlanmış Yaşam Beklentisi
HBV	: Hepatit B Aşısı
HbA1c	: Hemoglobin A1c veya Glikolize Hemoglobin
HDL	: Yüksek Dansiteli Lipoprotein
HFA	: Health for All
Hib	: Hemofilus Influenza Tip B Aşısı
IARC	: Uluslararası Kanser Araştırmaları Ajansı
ICD-10	: Uluslararası Hastalık Sınıflandırması
IHME	: Institute for Health Metrics
IMS	: Information Medical Statistics
İBBS	: İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması
İPA	: İnaktif Polio Aşısı
İTS	: İlaç Takip Sistemi
KETEM	: Kanser Erken Teşhis, Tarama ve Eğitim Merkezleri
KHY	: Küresel Hastalık Yükü
Kg	: Kilogram
KKK	: Kızamık Kızamıkçık Kabakulak Aşısı
KPA	: Konjuge Pnömokok Aşısı
LDL	: Düşük Dansiteli Lipoprotein
MET	: Metabolik Eşdeğerlilik
MR	: Manyetik Rezonans
MSB	: Milli Savunma Bakanlığı
OECD	: Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü
RBS	: Reçete Bilgi Sistemi
SB	: Sağlık Bakanlığı
SGP	: Satınalma Gücü Paritesi
SSK	: Sosyal Sigortalar Kurumu
₺	: Türk Lirası
TNSA	: Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması

TSİM : Temel Sağlık İstatistikleri Modülü
TÜFE : Tüketici Fiyatları Endeksi
TÜİK : Türkiye İstatistik Kurumu
UNICEF : Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu
UNPD : Birleşmiş Milletler Nüfus Birimi
YLD : Engellilikle Geçirilen Yaşam Yılı
YLL : Kaybedilen Yaşam Yılı
YÖK : Yükseköğretim Kurulu

Tablo Listesi

Bölüm 1. Genel Demografik Göstergeler

Tablo 1.1. Yıllara Göre Genel Demografik Göstergeler 4

Tablo 1.2. Yaş Gruplarına Göre Nüfus, 2000, 2017 4

Tablo 1.3. İllere Göre Bazı Genel Demografik Göstergeler, 2017 15

Bölüm 2. Mortalite

Tablo 2.1. ICD-10 Ana Tanı Gruplarına ve Cinsiyete Göre Ölüm Nedenlerinin Dağılımı, (%), 2015, 2016, 2017 29

Tablo 2.2. ICD-10 Tanı Gruplarına ve Cinsiyete Göre Seçilmiş Nedenlerin Yaşa Standardize Erken Ölüm Hızları, (100.000'de, Dünya Standart Nüfusu), 2015, 2016, 2017 30

Bölüm 3. Morbidite

Tablo 3.1. Yıllara Göre Enfeksiyon Hastalıklarının Vaka Sayıları 35

Tablo 3.2. Yıllara Göre Enfeksiyon Hastalıklarının İnsidansı, (100.000 Nüfusta) 35

Tablo 3.3. Yıllara ve Cinsiyete Göre Toplam Kanser İnsidansı, (100.000'de, Dünya Standart Nüfusu) 38

Tablo 3.4. Yıllara Göre Erkeklerde En Sık Görülen 10 Kanser Türünün İnsidansı, (100.000'de, Dünya Standart Nüfusu) 39

Tablo 3.5. Yıllara Göre Kadınlarda En Sık Görülen 10 Kanser Türünün İnsidansı, (100.000'de, Dünya Standart Nüfusu) 40

Tablo 3.6. Cinsiyete Göre Kanser Türlerinin İnsidansı, (100.000'de, Dünya Standart Nüfusu), 2015 41

Tablo 3.7. Cinsiyete Göre Toplam Kanser İnsidansının Uluslararası Karşılaştırması, (100.000'de, Dünya Standart Nüfusu), 2018 42

Tablo 3.8. ICD-10 Ana Tanı Gruplarına ve Cinsiyete Göre Hastane Yatışlarının Dağılımı, (%), 2015, 2016, 2017 43

Tablo 3.9. Onbeş Yaş ve Üzeri Kadınların Kendi Kendine Meme Muayenesi Yapma Durumunun Dağılımı, (%), 2016 44

Tablo 3.10. Onbeş Yaş ve Üzeri Kadınların Mamografi Çektirme Durumunun Dağılımı, (%), 2016 44

Tablo 3.11. Onbeş Yaş ve Üzeri Kadınların Smear Yaptırma Durumunun Dağılımı, (%), 2016 44

Tablo 3.12. Onbeş Yaş ve Üzeri Bireylerin Kişisel Bakım Faaliyetlerini Gerçekleştirirken Zorluk Çekenlerin Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2016 45

Tablo 3.13. 0-6 Yaş Çocukların Son 6 Ay İçinde Geçirdiği Başlıca Hastalık/Sağlık Sorunlarının Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2016 45

Tablo 3.14. 7-14 Yaş Çocukların Son 6 Ay İçinde Geçirdiği Başlıca Hastalık/Sağlık Sorunlarının Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2016 45

Tablo 3.15. Onbeş Yaş ve Üzeri Bireylerin Son 12 Ay İçinde Geçirdiği Başlıca Hastalık/Sağlık Sorunlarının Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2016 46
Tablo 3.16. Onbeş Yaş ve Üzeri Bireylerde Hipertansiyon, Diyabet ve Yüksek Kolesterol Tanısı Alan Hastaların Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2017 46
Tablo 3.17. Genel Sağlık Durumunun Cinsiyet ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2016 47
Tablo 3.18. Onbeş Yaş ve Üzeri Bireylerin Gözlük veya Lens Kullanma Durumunun Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2012, 2014, 2016 48
Tablo 3.19. Görme Sorunu Olan Bireylerin Cinsiyet ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2012, 2014, 2016..... 48
Tablo 3.20. Onbeş Yaş ve Üzeri Bireylerin İşitme Cihazı Kullanma Durumunun Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2012, 2014, 2016 49
Tablo 3.21. İşitme Sorunu Olan Bireylerin Cinsiyet ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2012, 2014, 2016..... 49

Bölüm 4. Risk Faktörleri

Tablo 4.1. Tütün ve Tütün Mamulü Kullanma Durumunun Cinsiyete ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2012, 2014, 2016..... 55
Tablo 4.2. Alkol Kullanma Durumunun Cinsiyete ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2012, 2014, 2016..... 58
Tablo 4.3. Boy ve Kilo Ortalamalarının Cinsiyete ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı (Beyana Dayalı), 2016 59
Tablo 4.4. Onbeş Yaş ve Üzeri Bireylerde Beden Kitle İndeksinin Cinsiyete Göre Dağılımı (Beyana Dayalı), (%), 2012, 2014, 2016..... 60
Tablo 4.5. İlkokul 2. Sınıf Öğrencilerinin Antropometrik Ölçümlerinin Z-Skoruna Göre Dağılımı, (%), 2016..... 63
Tablo 4.6. İBBS-1' e Göre İlkokul 2. Sınıf Öğrencilerinin Sadece Anne Sütü ve Ortalama Anne Sütü Alma Süreleri ile BKİ-Z Skoru Şişmanlık Oranının Dağılımı, (%), 2016..... 63
Tablo 4.7. Bebeklerin Anne Sütü ile Beslenme Sürelerinin Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2016..... 64
Tablo 4.8. İlkokul 2. Sınıf Öğrencilerinin Bazı Besin ve İçeceklerin Tüketim Sıklıklarının Dağılımı (Ailelerin Beyanına Dayalı), (%), 2016 64
Tablo 4.9. Meyve Tüketme Sıklığının Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2014, 2016..... 65
Tablo 4.10. Sebze ya da Salata Tüketme Sıklığının Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2014, 2016 66
Tablo 4.11. Onbeş Yaş ve Üzeri Bireylerin Son 12 Ay İçerisinde Koruyucu Hizmetlerden Faydalanma Durumunun Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2016..... 68
Tablo 4.12. Onbeş Yaş ve Üzeri Bireylerde Kolesterol ve Açlık Trigliserid Düzeylerinin Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2017 69
Tablo 4.13. Onbeş Yaş ve Üzeri Bireylerde Tuz Kullanımının Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2017 69
Tablo 4.14. Fiziksel Aktivite Durumunun Cinsiyet ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2017 70

Tablo 4.15. Son 4 Hafta İçerisinde Bedensel Ağrı Hissedenlerin Cinsiyete ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2012, 2014, 2016 70

Tablo 4.16. Herhangi Bir Yardım Almadan ya da Yardımcı Bir Araç Kullanmadan Yürüyemeyenler, Merdiven İnip Çıkamayanların Cinsiyet ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2012, 2014, 2016 71

Tablo 4.17. Onbeş Yaş ve Üzeri Bireylerde Hastalık, Sakatlık veya Yaşlılığa Bağlı Kronik Problemler Yaşayan Bireylere Haftada En Az Bir Kere Bakım ya da Yardım Sağlama Durumunun Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2016..... 71

Tablo 4.18. Yaşıtlarına Göre Öğrenmekte ve Hatırlamakta Zorluk Çeken Bireylerin Cinsiyet ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2014, 2016..... 72

Tablo 4.19. Onbeş Yaş ve Üzeri Bireylerin Ciddi Kişisel Bir Problemi Olduğunda Güvenebileceği, Çok Yakın Kaç Kişinin Olduğunun Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2016 72

Tablo 4.20. Onbeş Yaş ve Üzeri Bireylerin İhtiyacı Olduğunda Komşulardan Yardım Alabilme Durumunun Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2016 72

Bölüm 5. Hastalıkların Önlenmesi ve Sağlığın Korunması

Tablo 5.1. Yıllara Göre Aşılama Hızları, (%)..... 77

Tablo 5.2. Yıllara Göre Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Göstergeleri 80

Tablo 5.3. Yıllara ve Sektörlere Göre Hastanede Yapılan Doğumların Sezaryen ve Primer Sezaryen Oranları, (%)..... 81

Tablo 5.4. İBBS-1'e Göre Antenatal Bakım Kapsamı (En Az Bir Ziyaret), (%), 2017..... 82

Tablo 5.5. İBBS-1'e Göre Gebe, Bebek ve Çocuk Tam İzlem Oranları, (%), 2017 88

Bölüm 6. Küresel Hastalık Yükü 2017 Türkiye Sonuçları

Tablo 6.1. 2017 Yılı İlk 10 YLL Nedeninin 2002 Yılına Göre Değişimi, (%), Toplam..... 93

Tablo 6.2. 2017 Yılı İlk 10 YLL Nedeninin 2002 Yılına Göre Değişimi, (%), Erkek 94

Tablo 6.3. 2017 Yılı İlk 10 YLL Nedeninin 2002 Yılına Göre Değişimi, (%), Kadın 94

Tablo 6.4. 2017 Yılı İlk 10 YLD Nedeninin 2002 Yılına Göre Değişimi, (%), Toplam..... 95

Tablo 6.5. 2017 Yılı İlk 10 YLD Nedeninin 2002 Yılına Göre Değişimi, (%), Erkek..... 96

Tablo 6.6. 2017 Yılı İlk 10 YLD Nedeninin 2002 Yılına Göre Değişimi, (%), Kadın..... 96

Tablo 6.7. 2017 Yılı İlk 10 DALY Nedeninin 2002 Yılına Göre Değişimi, (%), Toplam..... 97

Tablo 6.8. 2017 Yılı İlk 10 DALY Nedeninin 2002 Yılına Göre Değişimi, (%), Erkek..... 98

Tablo 6.9. 2017 Yılı İlk 10 DALY Nedeninin 2002 Yılına Göre Değişimi, (%), Kadın..... 98

Tablo 6.10. Cinsiyete Göre Seçilmiş Bazı Risk Faktörlerine Atfedilen 100.000 Kişiye Düşen DALY, 2002, 2017 106

Bölüm 7. Sağlık Hizmeti Verilen Kurumlar ve Altyapıları

Tablo 7.1. Dallara Göre Hastane ve Yatak Sayıları, 2017 114

Tablo 7.2. Yıllara ve Sektörlere Göre Nitelikli Yatakların Toplam Yataklar İçerisindeki Oranı, (%) 115

Tablo 7.3. Türlerine ve Sektörlere Göre Yoğun Bakım Yatak Sayısı, 2017..... 120

Tablo 7.4. Sektörlere Göre Yataklı Tedavi Kurumlarında Ameliyathane Hizmetleri Altyapısı, 2017 126
Tablo 7.5. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre 1.000.000 Kişiye Düşen Fiilen Kullanılan Hemodiyaliz Cihazı Sayısı, 2017 127
Tablo 7.6. Yıllara Göre Yataklı Tedavi Kurumlarında Cihaz Sayıları 129
Tablo 7.7. Sektörlere Göre Yataklı Tedavi Kurumlarında Cihaz Sayıları, 2017 129
Tablo 7.8. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre Yataklı Tedavi Kurumlarında 1.000.000 Kişiye Düşen MR Cihazı Sayısı, 2017 130
Tablo 7.9. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre Yataklı Tedavi Kurumlarında 1.000.000 Kişiye Düşen BT Cihazı Sayısı, 2017 132
Tablo 7.10. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre Yataklı Tedavi Kurumlarında 1.000.000 Kişiye Düşen Ultrason Cihazı Sayısı, 2017 134
Tablo 7.11. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre Yataklı Tedavi Kurumlarında 1.000.000 Kişiye Düşen Doppler Ultrason Cihazı Sayısı, 2017 134
Tablo 7.12. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre Yataklı Tedavi Kurumlarında 1.000.000 Kişiye Düşen EKO Cihazı Sayısı, 2017 135
Tablo 7.13. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre Yataklı Tedavi Kurumlarında 1.000.000 Kişiye Düşen Mamografi Cihazı Sayısı, 2017 135
Tablo 7.14. İBBS-1'e Göre Özel Tıp Merkezi ve Özel Poliklinik Sayısı, 2017 136
Tablo 7.15. Sektörlere Göre Ağız ve Diş Sağlığı Hizmeti Veren Kurum ve Kuruluşlar, 2017 136
Tablo 7.16. Yıllara Göre Birinci Basamak Kuruluş Sayıları, Sağlık Bakanlığı 139
Tablo 7.17. Özellikli Ambulans Türlerine Göre Araç ve Nakledilen Hasta Sayısı, Sağlık Bakanlığı, 2017 145
Tablo 7.18. İllere Göre Bazı Sağlık Göstergeleri, 2017 147

Bölüm 8. Sağlık Hizmetlerinin Kullanımı

Tablo 8.1. Yıllara ve Kurum Türlerine Göre Toplam Hekime Müracaat Sayısı, Tüm Sektörler 155
Tablo 8.2. Yıllara ve Sektörlere Göre Hastanelere Müracaat Sayısı 161
Tablo 8.3. Yıllara ve Sektörlere Göre Hastanelere Kişi Başı Müracaat Sayısı 161
Tablo 8.4. Yıllara ve Sektörlere Göre Yatan Hasta Sayısı 165
Tablo 8.5. İBBS-1'e Göre Sağlık Bakanlığı Hastanelerine Yatan Hastaların Sayısı ve Toplam Yatan Hasta Sayısı İçindeki Oranı, (%), 2017 165
Tablo 8.6. Yıllara ve Sektörlere Göre Toplam Ameliyat Sayıları 166
Tablo 8.7. Sektörlere ve Ameliyat Gruplarına Göre Ameliyat Sayıları, 2017 166
Tablo 8.8. Sektörlere ve Ameliyat Gruplarına Göre Ameliyat Sayılarının Dağılımı, (%), 2017 167
Tablo 8.9. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre 1.000 Kişiye Düşen Ameliyat Sayıları, 2017 167
Tablo 8.10. İBBS-1'e ve Ameliyat Gruplarına Göre 1.000 Kişiye Düşen Ameliyat Sayıları, 2017 168

Tablo 8.11. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre Ameliyat Sayısının Hastane Müracaat Sayısına Oranı, (%), 2017 168
Tablo 8.12. Yıllara ve Sektörlere Göre Hastanelerde Yatılan Gün Sayısı 169
Tablo 8.13. İBBS-1'e Göre Hastanelerde Yatılan Gün Sayısı, Sağlık Bakanlığı, 2017 169
Tablo 8.14. ICD-10 Ana Tanı Gruplarına Göre Hastanelerde Yatan Hasta Ortalama Kalış Günü, Tüm Sektörler, 2015, 2016, 2017 174
Tablo 8.15. Yıllara Göre Organ Nakli Sayısı, Tüm Sektörler 181
Tablo 8.16. Sektörlere Göre Yataklı Tedavi Kurumlarında Bazı Cihazların Görüntüleme Sayısı, 2017 182
Tablo 8.17. Sektörlere Göre Yataklı Tedavi Kurumlarında Bazı Cihazların Cihaz Başına Düşen Görüntüleme Sayısı, 2017 182
Tablo 8.18. Sektörlere Göre Yataklı Tedavi Kurumlarında Bazı Cihazların 1.000 Kişiye Düşen Görüntüleme Sayısı, 2017 182
Tablo 8.19. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre Yataklı Tedavi Kurumlarında Yapılan Muayenelerde İstenilen MR Görüntüleme Sayısı, (Her 1.000 Muayene İçin), 2017 185
Tablo 8.20. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre Yataklı Tedavi Kurumlarında Yapılan Muayenelerde İstenilen BT Görüntüleme Sayısı, (Her 1.000 Muayene İçin), 2017 185
Tablo 8.21. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre Yataklı Tedavi Kurumlarında Yapılan Muayenelerde İstenilen Ultrason Sayısı, (Her 1.000 Muayene İçin), 2017 186
Tablo 8.22. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre Yataklı Tedavi Kurumlarında Yapılan Muayenelerde İstenilen Doppler Ultrason Sayısı, (Her 1.000 Muayene İçin), 2017 186
Tablo 8.23. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre Yataklı Tedavi Kurumlarında Yapılan Muayenelerde İstenilen EKO Sayısı, (Her 1.000 Muayene İçin), 2017 187
Tablo 8.24. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre Yataklı Tedavi Kurumlarında Yapılan Muayenelerde İstenilen Mamografi Sayısı, (Her 1.000 Muayene İçin), 2017 187
Tablo 8.25. İllere Göre Bazı Sağlık Göstergeleri, 2017 193

Bölüm 9. İlaç İstatistikleri

Tablo 9.1. Yıllara ve ATC-1 Gruplarına Göre İlaç Satış Hacmi, Milyon Kutu 201
Tablo 9.2. Yıllara ve Seçilmiş ATC-1 Gruplarına Göre 1.000 Kişiye Düşen Günlük İlaç Tüketim Miktarı, DDD 202
Tablo 9.3. Yıllara ve Seçilmiş ATC-1 Gruplarına Göre İlaç Satış Değeri, Milyon ₺ 203
Tablo 9.4. Yıllara Göre Birinci Basamak Reçetelendirmelere Ait OECD Klinik Kalite Göstergeleri 212
Tablo 9.5. Birinci Basamak Reçetelendirmelere Ait OECD Klinik Kalite Göstergelerinin Uluslararası Karşılaştırması, 2016 212

Bölüm 10. Sağlıkta İnsan Kaynakları

Tablo 10.1. Yıllara Göre Sağlık Personelinin Sayıları, Tüm Sektörler 217
Tablo 10.2. Sağlık Personelinin Sektörlere ve Unvanlara Göre Dağılımı, 2017 217
Tablo 10.3. Yıllara Göre Sağlık Personeli Sayıları, Sağlık Bakanlığı 218

Tablo 10.4. Sağlık Personelinin Hizmet Birimlerine Göre Dağılımı, Sağlık Bakanlığı, 2017 237
Tablo 10.5. Öğretim Yıllarına Göre Tıp Fakültesi, Öğrenci ve Öğretim Üyesi Sayıları..... 239
Tablo 10.6. Öğretim Yıllarına Göre Diş Hekimliği Fakültesi, Öğrenci ve Öğretim Üyesi Sayıları 239
Tablo 10.7. Öğretim Yıllarına Göre Eczacılık Fakültesi, Öğrenci ve Öğretim Üyesi Sayıları 239
Tablo 10.8. İllere Göre Bazı Sağlık Göstergeleri, 2017..... 240

Bölüm 11. Sağlık Ekonomisi ve Finansmanı

Tablo 11.1. Yıllara Göre Cari, Yatırım ve Toplam Sağlık Harcaması..... 245
Tablo 11.2. Yıllara Göre Kamu Cari, Kamu Yatırım ve Toplam Kamu Sağlık Harcaması..... 246

Şekil ve Harita Listesi

Bölüm 1 . Genel Demografik Göstergeler

Şekil 1.1. Nüfus Piramidi, (%), 2000, 2017 3
Şekil 1.2. Cinsiyete Göre Nüfus Piramidi, (%), 2017 3
Şekil 1.3. Yıllara Göre Kırsal ve Kentsel Nüfus Oranları, (%) 5
Şekil 1.4. İBBS-1'e Göre Kırsal ve Kentsel Nüfus Oranları, (%), 2017 5
Harita 1.1. İllere Göre Kentsel Nüfus Oranı, (%), 2017 6
Şekil 1.5. Yıllara Göre 0-14 Yaş Nüfus ve 65 Yaş ve Üzeri Nüfus Oranları, (%) 7
Şekil 1.6. İBBS-1'e Göre 0-14 Yaş Nüfus Oranları, (%), 2017 7
Harita 1.2. İllere Göre 0-14 Yaş Nüfus Oranı, (%), 2017 8
Şekil 1.7. 0-14 Yaş Nüfus Oranlarının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2017 9
Şekil 1.8. İBBS-1'e Göre 65 Yaş ve Üzeri Nüfus Oranları, (%), 2017 9
Harita 1.3. İllere Göre 65 Yaş ve Üzeri Nüfus Oranı, (%), 2017 10
Şekil 1.9. 65 Yaş ve Üzeri Nüfus Oranlarının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2017 11
Şekil 1.10. Genç Bağımlılık Oranının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2017 11
Şekil 1.11. Yaşlı Bağımlılık Oranının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2017 12
Şekil 1.12. İBBS-1'e Göre Toplam Yaş Bağımlılık Oranları, (%), 2017 12
Harita 1. 4. İllere Göre Toplam Yaş Bağımlılık Oranı, (%), 2017 13
Şekil 1.13. Toplam Yaş Bağımlılık Oranının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2017 14

Bölüm 2. Mortalite

Şekil 2.1. Yıllara ve Cinsiyete Göre Doğumda Beklenen Yaşam Süresi, (Yaş) 21
Şekil 2.2. Doğumda Beklenen Yaşam Süresinin Uluslararası Karşılaştırması, 2017 21
Şekil 2.3. İBBS-1'e Göre Bebek Ölüm Hızı, (1.000 Canlı Doğumda), 2017 22
Şekil 2.4. Bebek Ölüm Hızının Uluslararası Karşılaştırması, (1.000 Canlı Doğumda), 2017 22
Harita 2.1. İllere Göre Bebek Ölüm Hızı, (1.000 Canlı Doğumda), 2017 23
Şekil 2.5. İBBS-1'e Göre Perinatal Ölüm Hızı, (1.000 Doğumda), 2017 24
Şekil 2.6. İBBS-1'e Göre Neonatal Ölüm Hızı, (1.000 Canlı Doğumda), 2017 24
Şekil 2.7. Neonatal Ölüm Hızının Uluslararası Karşılaştırması, (1.000 Canlı Doğumda), 2017 25
Şekil 2.8. İBBS-1'e Göre Postneonatal Ölüm Hızı, (1.000 Canlı Doğumda), 2017 25
Şekil 2.9. İBBS-1'e Göre Beş Yaş Altı Ölüm Hızı, (1.000 Canlı Doğumda), 2017 26
Şekil 2.10. Beş Yaş Altı Ölüm Hızının Uluslararası Karşılaştırması, (1.000 Canlı Doğumda), 2017 26
Şekil 2.11. İBBS-1'e Göre Anne Ölüm Oranı, (100.000 Canlı Doğumda), 2017 27
Şekil 2.12. Anne Ölüm Oranının Uluslararası Karşılaştırması, (100.000 Canlı Doğumda), 2015 27

Harita 2.2. İllere Göre Anne Ölüm Oranı, (100.000 Canlı Doğumda), 2017 28

Şekil 2.13. ICD-10 Ana Tanı Gruplarına Göre Ölüm Nedenlerinin Dağılımı, (%), 2017 30

Şekil 2.14. Bulaşıcı Olmayan Dört Ana Hastalık Grubunun Yaşa Standardize Erken Ölüm Hızlarının Uluslararası Karşılaştırması, (100.000'de, Avrupa Standart Nüfusu), 2015 31

Bölüm 3. Morbidite

Şekil 3.1. AIDS İnsidansının Uluslararası Karşılaştırması, (100.000 Nüfusta), 2016 36

Şekil 3.2. Yıllara Göre AIDS İnsidansının Uluslararası Karşılaştırması, (100.000 Nüfusta) 36

Şekil 3.3. Yıllara Göre Kızamık İnsidansının Uluslararası Karşılaştırması, (100.000 Nüfusta) 37

Şekil 3.4. Yıllara Göre Tüberküloz İnsidansının Uluslararası Karşılaştırması, (100.000 Nüfusta) 37

Şekil 3.5. Sıtma İnsidansının (Yabancı Vaka) Uluslararası Karşılaştırması, (100.000 Nüfusta), 2017 38

Şekil 3.6. Erkeklerde En Sık Görülen 10 Kanser Türünün Toplam Kanser İçindeki Dağılımı, (%), 2015 39

Şekil 3.7. Kadınlarda En Sık Görülen 10 Kanser Türünün Toplam Kanser İçindeki Dağılımı, (%), 2015 40

Şekil 3.8. Türkiye'de En Sık Görülen İlk 10 Kanser Türünün Cinsiyete Göre İnsidansı, (100.000'de, Dünya Standart Nüfusu), 2018 42

Şekil 3.9. Türkiye'de En Sık Görülen İlk 10 Kanser Türü İnsidansının Uluslararası Karşılaştırması (100.000 Dünya Standart Nüfusu), 2018 43

Şekil 3.10. Diyabet Prevalansının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2016 47

Bölüm 4. Risk Faktörleri

Şekil 4.1. Onbeş Yaş ve Üzeri Bireylerin Her Gün Tütün ve Tütün Mamulü Kullanma Durumunun Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2012, 2014, 2016, 2017 56

Şekil 4.2. Onbeş Yaş ve Üzeri Bireylerin Tütün ve Tütün Mamulü Kullanma Durumunun Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2017 56

Şekil 4.3. Onbeş Yaş ve Üzeri Bireylerin Her Gün Tütün ve Tütün Mamulü Kullanma Durumunun Cinsiyete Göre Dağılımı ve Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2016 57

Şekil 4.4. 15-24 Yaş Grubu Bireylerin Her Gün Tütün ve Tütün Mamulü Kullanma Durumunun Cinsiyete Göre Dağılımı ve Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2016 57

Şekil 4.5. Onbeş Yaş ve Üzeri Sigara Kullanan Bireylerde Kişi Başına Düşen Ortalama Günlük Sigara Adedinin Uluslararası Karşılaştırması, 2016 58

Şekil 4.6. Onbeş Yaş ve Üzeri Bireylerde Son 30 Günde En Az Bir Kere Tek Seferde 6 veya Daha Fazla Alkollü İçecek Tüketenlerin Cinsiyete Göre Dağılımı ve Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2014 59

Şekil 4.7. Onbeş Yaş ve Üzeri Bireylerin Obez veya Obez Öncesi Durumunun Uluslararası Karşılaştırması (Beyana Dayalı), (%), 2016 60

Şekil 4.8. Onbeş Yaş ve Üzeri Bireylerin Obezite Durumunun Cinsiyete Göre Uluslararası Karşılaştırması (Beyana Dayalı), (%), 2016 61
Şekil 4.9. Beden Kitle İndeksinin Cinsiyete ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı (Ölçüme Dayalı), kg/m², 2017 61
Şekil 4.10. Onbeş Yaş ve Üzeri Bireylerin Obez veya Obez Öncesi Durumunun Uluslararası Karşılaştırması (Ölçüme Dayalı), (%), 2016 62
Şekil 4.11. Onbeş Yaş ve Üzeri Bireylerin Obezite Durumunun Cinsiyete Göre Uluslararası Karşılaştırması (Ölçüme Dayalı), (%), 2016 62
Şekil 4.12. Onbeş Yaş ve Üzeri Bireylerde Günde Bir Kere veya Daha Fazla Meyve Tüketme Sıklığının Cinsiyete Göre Dağılımı ve Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2016 67
Şekil 4.13. Onbeş Yaş ve Üzeri Bireylerde Günde Bir Kere veya Daha Fazla Sebze/Salata Tüketme Sıklığının Cinsiyete Göre Dağılımı ve Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2016 67
Şekil 4.14. HbA1c Değeri %6,5'ten Yüksek Olan Bireylerin Cinsiyet ve Yaş Grubuna Göre Yüzdesi, (%), 2017 68
Şekil 4.15. Onbeş Yaş ve Üzeri Bireylerde Ortalama Günlük Tuz Tüketiminin Yıllara ve Cinsiyete Göre Dağılımı, (gram/gün), 2017 69

Bölüm 5. Hastalıkların Önlenmesi ve Sağlığın Korunması

Şekil 5.1. İBBS-1'e Göre Beşli Karma Aşı (DaBT+İPA+Hib) Üçüncü Doz Aşılama Hızı, (%), 2002, 2017 77
Şekil 5.2. (DaBT+İPA+Hib) Aşılama Hızlarının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2016 78
Şekil 5.3. İBBS-1'e Göre HBV-3 Aşılama Hızı, (%), 2002, 2017 78
Şekil 5.4. İBBS-1'e Göre KKK Aşılama Hızı, (%), 2002, 2017 79
Şekil 5.5. KKK Aşılama Hızlarının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2016 79
Şekil 5.6. Yıllara ve Aşı Takvimine Göre Uygulanan Aşı Antijen Sayısı, Sağlık Bakanlığı 80
Şekil 5.7. İBBS-1'e Göre Sağlık Kuruluşlarında Gerçekleşen Doğumların Tüm Doğumlar İçindeki Oranı, (%), 2002, 2017 81
Şekil 5.8. Nitelikli Sağlık Personeli ile Gerçekleşen Doğumların Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2017 82
Şekil 5.9. Antenatal Bakım Kapsamının Uluslararası Karşılaştırması, (En Az Bir Ziyaret), (%), 2016 83
Şekil 5.10. İBBS-1'e Göre Sezaryen Doğumların Tüm Doğumlar İçindeki Oranı, (%), 2002, 2017 83
Şekil 5.11. Sezaryen Doğumların Tüm Doğumlar İçindeki Oranının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2016 84
Şekil 5.12. İBBS-1'e Göre Primer Sezaryen Doğumların Tüm Doğumlar İçindeki Oranı, (%), 2017 84
Şekil 5.13. Yıllara Göre İsteyerek Düşük Yapma Oranı, (100 Gebelikte) 85
Şekil 5.14. Annenin Yaş Grubuna Göre Doğumların Tüm Doğumlar İçindeki Oranı, (%), 2017 85

Şekil 5.15. Yaşa Özel Doğurganlık Hızı, (‰), 2017 86
Şekil 5.16. Yıllara Göre Adölesan Doğurganlık Hızı, (‰), 2017 86
Şekil 5.17. Adölesan Doğurganlık Hızının Uluslararası Karşılaştırması, (‰), 2016 87
Şekil 5.18. Yıllara Göre Adölesan Annelerin Tüm Anneler İçerisindeki Oranı, (%) 87

Bölüm 6. Küresel Hastalık Yükü 2017 Türkiye Sonuçları

Şekil 6.1. Yıllara ve Cinsiyete Göre 100.000 Kişiye Düşen YLL 93
Şekil 6.2. Yıllara ve Cinsiyete Göre 100.000 Kişiye Düşen YLD 95
Şekil 6.3. Yıllara Göre 100.000 Kişiye Düşen DALY 97
Şekil 6.4. Cinsiyete ve Yaş Gruplarına Göre DALY, 2017 99
Şekil 6.5. 100.000 Kişiye Düşen DALY'nin Uluslararası Karşılaştırması, 2002, 2017 99
Şekil 6.6. 2002-2017 Yılları Arasındaki DALY Değişiminin Uluslararası Karşılaştırması, (%) 100
Şekil 6.7. Ana Hastalık Gruplarına ve Cinsiyete Göre DALY, 2002, 2017 100
Şekil 6.8. Ana Hastalık Gruplarına ve Yaş Gruplarına Göre 100.000 Kişiye Düşen DALY, 2017 101
Şekil 6.9. Ana Hastalık Gruplarına Göre DALY (milyon), 2002, 2017 ve 2002 Yılına Göre Değişimi, (%) 101
Şekil 6.10. 2017 Yılı İlk 20 DALY Nedeninin 2002 Yılına Göre Değişimi, (%) 102
Şekil 6.11. Ana Hastalık Grupları, Cinsiyet ve Yıllara Göre 100.000 Kişiye Düşen DALY 103
Şekil 6.12. Ana Hastalık Gruplarına Göre DALY Dağılımının Uluslararası Karşılaştırması, 2017 104
Şekil 6.13. 100.000 Kişiye Düşen DALY, YLL ve YLD'nin Uluslararası Karşılaştırması, 2017 104
Şekil 6.14. Seçilmiş Bazı Risk Faktörlerine Atfedilen YLL'nin Payı, (%), 2002, 2017 105
Şekil 6.15. Seçilmiş Bazı Risk Faktörlerine Atfedilen YLD'nin Payı, (%), 2002, 2017 105
Şekil 6.16. Seçilmiş Bazı Risk Faktörlerine Atfedilen DALY'nin Payı, (%), 2002, 2017 106
Şekil 6.17. Yıllara ve Cinsiyete Göre Doğumdaki HALE 107
Şekil 6.18. Yıllara ve Cinsiyete Göre 65 Yaşındaki HALE 107
Şekil 6.19. Doğumda ve 65 Yaştaki HALE Uluslararası Karşılaştırması, 2017 108

Bölüm 7. Sağlık Hizmeti Verilen Kurumlar ve Altyapıları

Şekil 7.1. Yıllara ve Sektörlere Göre Hastane Sayısı 113
Şekil 7.2. Yıllara ve Sektörlere Göre Hastane Yatağı Sayısı 113
Şekil 7.3. Yıllara ve Sektörlere Göre Nitelikli Yatak Sayısı 114
Şekil 7.4. Nitelikli Yatakların Toplam Yataklar İçerisindeki Oranı, (%), Tüm Sektörler, Sağlık Bakanlığı, 2017 115
Harita 7.1. İllere Göre Nitelikli Yatakların Toplam Yataklar İçerisindeki Oranı, (%), Tüm Sektörler, 2017 116
Şekil 7.5. Yıllara ve Sektörlere Göre Nitelikli Yatakların Dağılımı, (%) 117

Şekil 7.6. İBBS-1'e Göre 10.000 Kişiye Düşen Hastane Yatağı Sayısı, Tüm Sektörler, 2002, 2017 117
Şekil 7.7. İBBS-1'e Göre 10.000 Kişiye Düşen Hastane Yatağı Sayısı, Sağlık Bakanlığı, 2002, 2017 118
Şekil 7.8. 10.000 Kişiye Düşen Hastane Yatağı Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2016 118
Harita 7.2. İllere Göre 10.000 Kişiye Düşen Hastane Yatağı Sayısı, Tüm Sektörler, 2017 119
Şekil 7.9. Yıllara ve Sektörlere Göre Toplam Yoğun Bakım Yatağı Sayısı 120
Şekil 7.10. Yıllara ve Sektörlere Göre Yoğun Bakım Yataklarının Dağılımı, (%) 121
Şekil 7.11. İBBS-1'e Göre 10.000 Kişiye Düşen Yoğun Bakım Yatağı Sayısı, Tüm Sektörler, 2017 121
Şekil 7.12. İBBS-1'e Göre 10.000 Kişiye Düşen Yoğun Bakım Yatağı Sayısı, Sağlık Bakanlığı, 2017 122
Şekil 7.13. İBBS-1'e Göre Yoğun Bakım Yataklarının Tüm Yataklara Oranı, (%), Tüm Sektörler, 2017 122
Harita 7.3. İllere Göre 10.000 Kişiye Düşen Yoğun Bakım Yatağı Sayısı, Tüm Sektörler, 2017 123
Şekil 7.14. İBBS-1'e Göre 1.000 Canlı Doğuma Düşen Yenidoğan Yoğun Bakım Yatağı Sayısı, Tüm Sektörler, 2017 124
Şekil 7.15. İBBS-1'e Göre 1.000 Canlı Doğuma Düşen Yenidoğan Yoğun Bakım Yatağı Sayısı, Sağlık Bakanlığı, 2017 124
Harita 7.4. İllere Göre 1.000 Canlı Doğuma Düşen Yenidoğan Yoğun Bakım Yatağı Sayısı, Tüm Sektörler, 2017 125
Şekil 7.16. Yıllara ve Sektörlere Göre Hemodiyaliz Merkezi Sayısı 126
Şekil 7.17. Yıllara ve Sektörlere Göre Fiilen Kullanılan Hemodiyaliz Cihazı Sayısı 127
Harita 7.5. İllere Göre 1.000.000 Kişiye Düşen Fiilen Kullanılan Hemodiyaliz Cihazı Sayısı, Tüm Sektörler, 2017 128
Şekil 7.18. Yataklı Tedavi Kurumlarında 1.000.000 Kişiye Düşen MR Cihazı Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2016 130
Harita 7.6. İllere Göre Yataklı Tedavi Kurumlarında 1.000.000 Kişiye Düşen MR Cihazı Sayısı, 2017 131
Şekil 7.19. Yataklı Tedavi Kurumlarında 1.000.000 Kişiye Düşen BT Cihazı Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2016 132
Harita 7.7. İllere Göre Yataklı Tedavi Kurumlarında 1.000.000 Kişiye Düşen BT Cihazı Sayısı, 2017 133
Şekil 7.20. Yıllara Göre Diş Üniti Başına Düşen Nüfus, Sağlık Bakanlığı 137
Şekil 7.21. İBBS-1'e göre Diş Üniti Başına Düşen Nüfus, Tüm Sektörler, Sağlık Bakanlığı, 2017 137
Harita 7.8. İllere Göre Diş Üniti Başına Düşen Nüfus, Sağlık Bakanlığı, 2017 138
Şekil 7.22. Yıllara Göre Aile Sağlığı Merkezi Muayene Oda Sayısı 139
Şekil 7.23. İBBS-1'e Göre Aile Hekimliği Birimi Başına Düşen Nüfus, 2017 140
Şekil 7.24. İBBS-1'e Göre Aktif Çalışan Aile Hekimi Başına Düşen Nüfus, 2017 140

Harita 7.9. İllere Göre Aile Hekimliği Birimi Başına Düşen Nüfus, 2017 141
Şekil 7.25. Yıllara Göre 112 Acil Yardım İstasyonu Başına Düşen Nüfus, Sağlık Bakanlığı 142
Şekil 7.26. İBBS-1'e Göre 112 Acil Yardım İstasyonu Başına Düşen Nüfus, Sağlık Bakanlığı, 2017 142
Harita 7.10. İllere Göre 112 Acil Yardım İstasyonu Başına Düşen Nüfus, Sağlık Bakanlığı, 2017 143
Şekil 7.27. Yıllara Göre Ambulans Sayısı, Sağlık Bakanlığı 144
Şekil 7.28. Yıllara Göre 112 Acil Yardım Ambulansı Başına Düşen Nüfus, Sağlık Bakanlığı 144
Şekil 7.29. İBBS-1'e Göre 112 Acil Yardım Ambulansı Başına Düşen Nüfus, Sağlık Bakanlığı, 2017 145
Harita 7.11. İllere Göre 112 Acil Yardım Ambulansı Başına Düşen Nüfus, Sağlık Bakanlığı, 2017 146

Bölüm 8. Sağlık Hizmetlerinin Kullanımı

Şekil 8.1. Yıllara ve Hizmet Kapsamına Göre Kişi Başı Hekime Müracaat Sayısı, Tüm Sektörler 155
Şekil 8.2. İBBS-1'e Göre Kişi Başı Hekime Müracaat Sayısı, Tüm Sektörler, 2002, 2017 156
Şekil 8.3. Kişi Başı Hekime Müracaat Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2016 156
Harita 8.1. İllere Göre Kişi Başı Hekime Müracaat Sayısı, Tüm Sektörler, 2017 157
Harita 8.2. İllere Göre Birinci Basamak Başvuruların Tüm Başvurular İçerisindeki Oranı, (%), 2017 158
Şekil 8.4. Yıllara ve Hizmet Kapsamına Göre Hekime Müracaat Sayısının Oranı, (%), Tüm Sektörler 159
Şekil 8.5. Yıllara Göre Birinci Basamak Kuruluşlarında Hekime Müracaat Sayısı, Tüm Sektörler 159
Şekil 8.6. İBBS-1'e Göre Birinci Basamak Kuruluşlarında Kişi Başı Hekime Müracaat Sayısı, Tüm Sektörler, 2002, 2017 160
Şekil 8.7. Yıllara Göre Birinci Basamak Kuruluşları Sevk Hızı, (%), Sağlık Bakanlığı 160
Şekil 8.8. İBBS-1'e Göre İkinci ve Üçüncü Basamak Sağlık Kurumlarında Kişi Başı Hekime Müracaat Sayısı, Tüm Sektörler, 2002, 2017 161
Şekil 8.9. İBBS-1'e Göre Kişi Başı Hastanelere Müracaat Sayısı, Tüm Sektörler, 2002, 2017 162
Şekil 8.10. İBBS-1'e Göre Sağlık Bakanlığı Hastanelerine Müracaatların Tüm Sektörlerdeki Hastanelere Müracaatlar İçindeki Oranı, (%), 2017 162
Şekil 8.11. Yıllara Göre Diş Hekimine Yapılan Müracaat Sayıları, Tüm Sektörler 163
Şekil 8.12. İBBS-1'e Göre Kişi Başı Diş Hekimine Müracaat Sayısı, Tüm Sektörler, 2017 163
Harita 8.3. İllere Göre Kişi Başı Diş Hekimine Müracaat Sayısı, Tüm Sektörler, 2017 164
Şekil 8.13. Yıllara ve Sektörlere Göre Hastanelerde Yatak Doluluk Oranı, (%) 170

Şekil 8.14. Yıllara Göre Hastanelerde Yatak Doluluk Oranı, Tüm Sektörler, (%) 170
Şekil 8.15. İBBS-1'e Göre Hastanelerde Yatak Doluluk Oranı, Sağlık Bakanlığı, (%), 2002, 2017 171
Şekil 8.16. Hastanelerde Akut Yatak Doluluk Oranlarının Uluslararası Karşılaştırması, 2016..... 171
Harita 8.4. İllere Göre Hastanelerde Yatak Doluluk Oranı, Tüm Sektörler, (%), 2017 172
Şekil 8.17. Yıllara ve Sektörlere Göre Hastanelerde Yatan Hasta Ortalama Kalış Günü 173
Şekil 8.18. Yıllara Göre Hastanelerde Yatan Hasta Ortalama Kalış Günü, Tüm Sektörler..... 173
Şekil 8.19. İBBS-1'e Göre Hastanelerde Yatan Hasta Ortalama Kalış Günü, Sağlık Bakanlığı, 2002, 2017 175
Şekil 8.20. Hastanelerde Yatan Hasta Ortalama Kalış Gününün Uluslararası Karşılaştırması, 2016..... 175
Harita 8.5. İllere Göre Hastanelerde Yatan Hasta Ortalama Kalış Günü, Tüm Sektörler, 2017..... 176
Şekil 8.21. Yıllara ve Sektörlere Göre Hastanelerde Yatak Devir Hızı, (Hasta) 177
Şekil 8.22. Yıllara Göre Hastanelerde Yatak Devir Hızı, (Hasta), Tüm Sektörler..... 177
Şekil 8.23. İBBS-1'e Göre Hastanelerde Yatak Devir Hızı, (Hasta), Sağlık Bakanlığı, 2002, 2017 178
Şekil 8.24. Yıllara ve Sektörlere Göre Hastanelerde Yatak Devir Aralığı, (Gün) 178
Şekil 8.25. Yıllara Göre Hastanelerde Yatak Devir Aralığı, (Gün), Tüm Sektörler..... 179
Şekil 8.26. İBBS-1'e Göre Yatak Devir Aralığı, (Gün), Sağlık Bakanlığı, 2002, 2017 179
Şekil 8.27. Yıllara ve Sektörlere Göre Hastanelerde Kaba Ölüm Hızı, (‰)..... 180
Şekil 8.28. Yıllara Göre Hastanelerde Kaba Ölüm Hızı, Tüm Sektörler, (‰) 180
Şekil 8.29. İBBS-1'e Göre Hastanelerde Kaba Ölüm Hızı, Sağlık Bakanlığı, (‰), 2002, 2017 181
Şekil 8.30. Yataklı Tedavi Kurumlarında MR Cihazı Başına Düşen Görüntüleme Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2016..... 183
Şekil 8.31. Yataklı Tedavi Kurumlarında BT Cihazı Başına Düşen Görüntüleme Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2016..... 183
Şekil 8.32. Yataklı Tedavi Kurumlarında 1.000 Kişiye Düşen MR Görüntüleme Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2016..... 184
Şekil 8.33. Yataklı Tedavi Kurumlarında 1.000 Kişiye Düşen BT Görüntüleme Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2016..... 184
Şekil 8.34. Yıllara Göre 112 Acil Yardım İstasyonu Başına Düşen Vaka Sayısı..... 188
Şekil 8.35. İBBS-1'e Göre 112 Acil Yardım İstasyonu Başına Düşen Vaka Sayısı, 2002, 2017..... 188
Şekil 8.36. Yıllara Göre 112 Acil Yardım Ambulansı Başına Düşen Toplam Vaka Sayısı 189
Şekil 8.37. İBBS-1'e Göre 112 Acil Yardım Ambulansı Başına Düşen Toplam Vaka Sayısı, 2002, 2017..... 189

Şekil 8.38. Yıllara Göre Sağlık Hizmetlerinden Genel Memnuniyet Oranı, (%) 190
Şekil 8.39. Sağlık Hizmetlerinden Memnuniyet Oranının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2012, 2015..... 190
Şekil 8.40. Sağlık Hizmetlerinden Memnuniyet (%) 2015 ve Kişi Başı Kamu Cari Sağlık Harcaması, (SGP ABD $), 2016 191
Şekil 8.41. Sağlık Hizmetlerinden Memnuniyet (%) 2015 ve Kişi Başı Toplam Cari Sağlık Harcaması, (SGP ABD $), 2016 191
Şekil 8.42. Sağlık Hizmetlerinden Memnuniyet (%) 2015 ve Kişi Başı Toplam Cari Sağlık Harcaması, (SGP ABD $), 2016 192
Şekil 8.43. Doğumda Beklenen Yaşam Süresi (Yaş) ve Kişi Başı Toplam Cari Sağlık Harcaması, (SGP ABD $), 2003, 2016 192

Bölüm 9. İlaç İstatistikleri

Şekil 9.1. Seçilmiş ATC-1 Gruplarına Göre 1.000 Kişiye Düşen Günlük İlaç Tüketim Miktarının Uluslararası Karşılaştırması, DDD, 2016..... 202
Şekil 9.2. 1.000 Kişiye Düşen Günlük Antibiyotik Tüketim Miktarının Uluslararası Karşılaştırması, DDD, 2016 203
Şekil 9.3. Seçilmiş ATC-1 Gruplarına Göre İlaç Satış Değeri (Ulusal Para Birimi) Dağılımının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2016 204
Şekil 9.4. Yıllara Göre Aile Hekimleri Tarafından Yazılan ve Antibiyotik, Analjezik, Enjektabl İlaç İçeren Reçetelerin Oranı, (%) 204
Harita 9.1. İllere Göre Aile Hekimleri Tarafından Yazılan ve Antibiyotik İçeren Reçetelerin Oranı, (%), 2017..... 205
Harita 9.2. İllere Göre Aile Hekimleri Tarafından Yazılan ve Analjezik İçeren Reçetelerin Oranı, (%), 2017..... 206
Harita 9.3. İllere Göre Aile Hekimleri Tarafından Yazılan ve Enjektabl İlaç İçeren Reçetelerin Oranı, (%), 2017..... 207
Şekil 9.5. Yıllara ve Yaş Grubuna Göre Aile Hekimleri Tarafından Yazılan ve Antibiyotik İçeren Reçetelerin Dağılımı, (%) 208
Şekil 9.6. Yıllara ve Referans Türüne Göre İlaç Satış Hacimlerinin (Kutu) Dağılımı, (%)... 208
Şekil 9.7. Yıllara ve Referans Türüne Göre İlaç Satış Değerlerinin (₺) Dağılımı, (%)..... 209
Şekil 9.8. Jenerik İlaçların Satış Hacmi (Kutu) ve Değeri (Ulusal Para Birimi) Dağılımlarının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2016 209
Şekil 9.9. Yıllara ve Yerli/ İthal Durumuna Göre İlaç Satış Hacimlerinin (Kutu) Dağılımı, (%)..... 210
Şekil 9.10. Yıllara ve Yerli/ İthal Durumuna Göre İlaç Satış Değerlerinin (₺) Dağılımı, (%)..... 210
Şekil 9.11. Yıllara ve Geri Ödeme Durumuna Göre İlaç Satış Hacimlerinin (Kutu) Dağılımı, (%)..... 211
Şekil 9.12. Yıllara ve Geri Ödeme Durumuna Göre İlaç Satış Değerlerinin (₺) Dağılımı, (%)..... 211

Bölüm 10. Sağlıkta İnsan Kaynakları

Şekil 10.1. Yıllara Göre 100.000 Kişiye Düşen Toplam Hekim Sayısı, Tüm Sektörler 218

Şekil 10.2. İBBS-1'e Göre 100.000 Kişiye Düşen Toplam Hekim Sayısı, Tüm Sektörler, 2002, 2017 219

Şekil 10.3. 100.000 Kişiye Düşen Toplam Hekim Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2016 219

Harita 10.1. İllere Göre 100.000 Kişiye Düşen Toplam Hekim Sayısı, Tüm Sektörler, 2017 220

Şekil 10.4. İBBS-1'e Göre 100.000 Kişiye Düşen Pratisyen Hekim Sayısı, Tüm Sektörler, 2002, 2017 221

Şekil 10.5. İBBS-1'e Göre 100.000 Kişiye Düşen Uzman Hekim Sayısı, Tüm Sektörler, 2002, 2017 221

Harita 10.2. İllere Göre 100.000 Kişiye Düşen Pratisyen Hekim Sayısı, Tüm Sektörler, 2017 222

Harita 10.3. İllere Göre 100.000 Kişiye Düşen Uzman Hekim Sayısı, Tüm Sektörler, 2017 223

Şekil 10.6. İBBS-1'e Göre Uzman Hekim, Pratisyen Hekim ve Asistan Hekim Dağılımı, Tüm Sektörler, (%), 2017 224

Şekil 10.7. Yıllara Göre 100.000 Kişiye Düşen Diş Hekimi Sayısı, Tüm Sektörler 224

Şekil 10.8. İBBS-1'e Göre 100.000 Kişiye Düşen Diş Hekimi Sayısı, Tüm Sektörler, 2002, 2017 225

Şekil 10.9. 100.000 Kişiye Düşen Diş Hekimi Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2016 225

Harita 10.4. İllere Göre 100.000 Kişiye Düşen Diş Hekimi Sayısı, Tüm Sektörler, 2017 226

Şekil 10.10. Yıllara Göre 100.000 Kişiye Düşen Eczacı Sayısı, Tüm Sektörler 227

Şekil 10.11. İBBS-1'e Göre 100.000 Kişiye Düşen Eczacı Sayısı, Tüm Sektörler, 2002, 2017 227

Harita 10.5. İllere Göre 100.000 Kişiye Düşen Eczacı Sayısı, Tüm Sektörler, 2017 228

Şekil 10.12. 100.000 Kişiye Düşen Eczacı Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2016 229

Şekil 10.13. Yıllara Göre 100.000 Kişiye Düşen Hemşire ve Ebe Sayısı, Tüm Sektörler 229

Şekil 10.14. İBBS-1'e Göre 100.000 Kişiye Düşen Hemşire ve Ebe Sayısı, Tüm Sektörler, 2002, 2017 230

Şekil 10.15. 100.000 Kişiye Düşen Hemşire ve Ebe Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2016 230

Harita 10.6. İllere Göre 100.000 Kişiye Düşen Hemşire ve Ebe Sayısı, Tüm Sektörler, 2017 231

Şekil 10.16. İBBS-1'e Göre 100.000 Kişiye Düşen Toplam Hekim Sayısı, Sağlık Bakanlığı, 2002, 2017 232

Şekil 10.17. İBBS-1'e Göre 100.000 Kişiye Düşen Pratisyen Hekim Sayısı, Sağlık Bakanlığı, 2002, 2017 232

Şekil 10.18. İBBS-1'e Göre 100.000 Kişiye Düşen Uzman Hekim Sayısı, Sağlık Bakanlığı, 2002, 2017 233
Şekil 10.19. İBBS-1'e Göre Uzman Hekim, Asistan Hekim ve Pratisyen Hekim Dağılımı, Sağlık Bakanlığı, (%), 2017 233
Şekil 10.20. İBBS-1'e Göre 100.000 Kişiye Düşen Hemşire ve Ebe Sayısı, Sağlık Bakanlığı, 2002, 2017 234
Şekil 10.21. Yıllara ve Sektörlere Göre Toplam Hekim Sayısının Dağılımı, (%)..... 234
Şekil 10.22. Yıllara ve Sektörlere Göre Pratisyen Hekim Sayısının Dağılımı, (%)..... 235
Şekil 10.23. Yıllara ve Sektörlere Göre Uzman Hekim Sayısının Dağılımı, (%) 235
Şekil 10.24. Yıllara ve Sektörlere Göre Diş Hekimi Sayısının Dağılımı, (%)..... 236
Şekil 10.25. Yıllara ve Sektörlere Göre Eczacı Sayısının Dağılımı, (%) 236
Şekil 10.26. Yıllara ve Sektörlere Göre Hemşire ve Ebe Sayısının Dağılımı, (%)..... 237
Harita 10.7. İllere Göre Aktif Çalışan Aile Hekimi Başına Düşen Nüfus, 2017 238

Bölüm 11. Sağlık Ekonomisi ve Finansmanı

Şekil 11.1. Yıllara Göre Kamu ve Özel Sağlık Harcamasının GSYİH İçindeki Payı, (%)..... 247
Şekil 11.2. Yıllara Göre Kamu ve Özel Cari Sağlık Harcamasının GSYİH İçindeki Payı, (%)..... 247
Şekil 11.3. Cari Sağlık Harcamalarının GSYİH İçindeki Payının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2016 248
Şekil 11.4. Yıllara Göre Kişi Başı Kamu ve Özel Sağlık Harcaması, Nominal,(₺)..... 248
Şekil 11.5. 2017 Yılı Rakamları ile Kişi Başı Kamu ve Özel Sağlık Harcaması, Reel, (₺). 249
Şekil 11.6. Yıllara Göre Kişi Başı Kamu ve Özel Sağlık Harcaması, ABD $ 249
Şekil 11.7. Yıllara Göre Kişi Başı Kamu ve Özel Sağlık Harcaması, SGP ABD $..... 250
Şekil 11.8. Yıllara Göre Kişi Başı Kamu ve Özel Cari Sağlık Harcaması, SGP ABD $ 250
Şekil 11.9. Kişi Başı Cari Sağlık Harcamasının Uluslararası Karşılaştırması, SGP ABD $, 2016..... 251
Şekil 11.10. Yıllara Göre Kişi Başı Cepten Yapılan Sağlık Harcaması, Nominal,(₺) 251
Şekil 11.11. 2017 Yılı Rakamları ile Kişi Başı Cepten Yapılan Sağlık Harcaması,Reel, (₺) 252
Şekil 11.12. Yıllara Göre Kişi Başı Cepten Yapılan Sağlık Harcaması, ABD $..... 252
Şekil 11.13. Yıllara Göre Kişi Başı Cepten Yapılan Sağlık Harcaması, SGP ABD $ 253
Şekil 11.14. Yıllara Göre Cepten Yapılan Sağlık Harcamalarının Toplam Sağlık Harcaması İçindeki Oranı, (%) 253
Şekil 11.15. Yıllara Göre Cepten Yapılan Cari Sağlık Harcamalarının Toplam Cari Sağlık Harcaması İçindeki Oranı, (%) 254
Şekil 11.16. Cepten Yapılan Cari Sağlık Harcamasının Cari Sağlık Harcaması İçindeki Oranının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2016..... 254
Şekil 11.17. Finansman Türüne Göre Cari Sağlık Harcaması Dağılımının Uluslararası Karşılaştırması, 2016..... 255

Şekil 11.18. Yıllara Göre Faiz Dışı Harcamalar ve Kamu Sağlık Harcamaların Artış Oranı, (%)..... 255
Şekil 11.19. Hanehalkı Nihai Tüketim Harcamaları İçinde Cepten Yapılan Cari Sağlık Harcaması Oranının Uluslararası Karşılaştırması, 2016..... 256
Şekil 11.20. Yıllara Göre Katastrofik Sağlık Harcaması, (%)..... 256

Sağlık İstatistikleri Yıllığı 2017 Genel Bilgilendirme

Sağlık İstatistikleri Yıllığı 2017'de yer alan indikatörlere ait değerler hesaplanırken uluslararası standartlar kullanılmış olup geçmişe yönelik veriler bu standartlar doğrultusunda revize edilmiştir.

Bölümlerle ilgili detaylı açıklamaları bölüm sonlarında bulunan bilgi notlarından edinebilirsiniz.

Tüm bölümlerde yer alan uluslararası karşılaştırmalar aşağıdaki kaynaklardan alındı;

1. Dünya Sağlık Örgütü Cenevre Ofisi'nin online veritabanı "Global Health Observatory" (http://www.who.int/gho/en/), 194 ülkenin verisini içermektedir. Bu veri tabanında, ülkelerin beyan ettikleri veriler değil, DSÖ tarafından ülkeler arası karşılaştırılabilirliği sağlamak için yapılan tahminler yer almaktadır. DSÖ Avrupa Bölge Ofisi'ne ait "European Health Information Gateway" üzerinden ise "Health 2020" göstergeleri kullanılmış olup ülkelerin beyanları, veriler için esas alınmıştır.
2. OECD ve EUROSTAT veritabanları ise üye ve aday ülkelerden tahminleme yapılmadan ülkelerin beyan ettiği değerleri esas almaktadır.
3. Dünya Bankası veritabanı üzerinden kullanılan verilerde ise ilgili uluslararası kuruluş tarafından yapılan tahminler yer almaktadır.
4. Uluslararası Kanser Araştırmaları Ajansı (IARC)'nın bir projesi olan GLOBOCAN veritabanı, ülke verilerini ve çeşitli tahmin yöntemlerini kullanarak kanser ile ilgili tahminler üretmektedir. Veritabanında, 185 ülke için cinsiyete ve yaş grubuna göre 36 kanser türünün insidansı, prevalansı ve ölüm hızlarına ait tahminler yer almaktadır. Kullanılan tahmin yöntemleri ülkeye özgü olmakla birlikte ulusal tahminlerin kalitesi, ülke verilerinin kapsamına, doğruluğuna ve güncelliğine bağlıdır.
5. Veritabanlarındaki en son veriler, çoğunlukla 2 sene öncesine aittir.
6. Uluslararası karşılaştırmalar yapılırken Birleşmiş Milletlere ait nüfus tahminlerinden faydalanılmıştır.

Uluslararası karşılaştırma yapılan bölgeler ve içerdiği ülkelerin isimleri aşağıda yer almaktadır;

1. **DSÖ Avrupa Bölgesi:** Almanya, Andorra, Arnavutluk, Avusturya, Azerbaycan, Belçika, Beyaz Rusya, Birleşik Krallık, Bosna Hersek, Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Ermenistan, Estonya, Finlandiya, Fransa, Gürcistan, Hırvatistan, Hollanda, İrlanda, İspanya, İsrail, İsveç, İsviçre, İtalya, İzlanda, Karadağ, Kazakistan, Güney Kıbrıs, Kırgızistan, Letonya, Litvanya, Lüksemburg, Macaristan, Makedonya, Malta, Moldova, Monako, Norveç, Özbekistan, Polonya, Portekiz, Romanya, Rusya Federasyonu, San Marino, Sırbistan, Slovakya, Slovenya, Tacikistan Cumhuriyeti, Türkiye, Türkmenistan, Ukrayna, Yunanistan.

2. **Orta-Üst Gelir Grubu Ülkeler (Kişi Başı Gayri Safi Milli Hasılası 3.896$ ile 12.055$ arasında olan ülkeler):** Amerikan Samoası, Arjantin, Arnavutluk, Azerbaycan, Belize, Beyaz Rusya, Bosna Hersek, Botsvana, Brezilya, Bulgaristan, Cezayir, Çin, Dominik Cumhuriyeti, Dominika, Ekvador, Ekvator Ginesi, Fiji, Gabon, Grenada, Guyana, Güney Afrika, Hırvatistan, Irak, İran, Jamaika, Karadağ, Kazakistan, Kolombiya, Kosta Rika, Küba, Libya, Lübnan, Makedonya, Maldivler, Malezya, Marshall Adaları, Mauritius, Meksika, Namibya, Nauru, Panama, Paraguay, Peru, Romanya, Rusya Federasyonu, Saint Lucia, Saint Vincent ve Grenadinler, Samoa, Sırbistan, Surinam, Tayland, Tonga, Tuvalu, Türkiye, Türkmenistan, Venezuela.

3. **Üst Gelir Grubu Ülkeler (Kişi Başı Gayri Safi Milli Hasılası 12.055$ ve üzeri olan ülkeler):** Almanya, Amerika Birleşik Devletleri, Andorra, Antigua ve Barbuda, Aruba, Avustralya, Avusturya, Bahamalar, Bahreyn, Barbados, Belçika, Bermuda, Birleşik Arap Emirlikleri, Birleşik Krallık, Britanya Virjin Adaları, Brunei Sultanlığı, Cayman Adaları, Cebelitarık, Curaçao, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Estonya, Faroe Adaları, Finlandiya, Fransa, Fransız Polinezyası, Grönland, Guam, Güney Kıbrıs, Güney Kore, Hollanda, Hong Kong, İrlanda, İspanya, İsrail, İsveç, İsviçre, İtalya, İzlanda, Japonya, Kanada, Katar, Kuveyt, Kuzey Mariana Adaları, Letonya, Lihtenştayn, Litvanya, Lüksemburg, Macaristan, Makao, Malta, Man Adası, Manş Adaları, Martinik, Monako, Norveç, Palau, Polonya, Portekiz, Porto Riko, Saint Kitts ve Nevis, San Marino, Seyşeller, Singapur, Saint Maarten (Hollanda), Slovakya, Slovenya, Suudi Arabistan, Şili, Tayvan, Turks ve Caicos Adaları, Trinidad ve Tobago, Umman, Uruguay, Virjin Adaları, Yeni Kaledonya, Yeni Zelanda, Yunanistan.

4. **Avrupa Birliği:** Almanya, Avusturya, Belçika, Birleşik Krallık, Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Estonya, Finlandiya, Fransa, Güney Kıbrıs, Hollanda, Hırvatistan, İrlanda, İspanya, İsveç, İtalya, Letonya, Litvanya, Lüksemburg, Macaristan, Malta, Polonya, Portekiz, Romanya, Slovakya, Slovenya, Yunanistan

5. **OECD Ülkeleri:** Almanya, Avustralya, Avusturya, Belçika, Birleşik Devletler, Birleşik Krallık, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Estonya, Finlandiya, Fransa, Güney Kore, Hollanda, İrlanda, İspanya, İsrail, İsveç, İsviçre, İtalya, İzlanda, Japonya, Kanada, Letonya, Lüksemburg, Macaristan, Meksika, Norveç, Polonya, Portekiz, Slovakya, Slovenya, Şili, Türkiye, Yeni Zelanda, Yunanistan

Not: Dünya Bankası, ülkeleri ekonomik durumlarına göre üst, orta-üst, orta-düşük ve düşük olmak üzere 4 ana gruba ayırmaktadır. Ülkeler kişi başına düşen gayri safi milli hasılaları dikkate alınarak Atlas Metodu ile gruplandırılmaktadır. 01 Haziran 2018 itibarıyla, sınıflandırmada aşağıdaki tablo kullanılmıştır.

Gelir Grupları	Düşük	Düşük-Orta	Orta-Üst	Üst
GSMH (kişi başı) (ABD $)	< 995	996 - 3.895	3.896 - 12.055	> 12.055

1.Bölüm

Genel Demografik Göstergeler

Şekil 1.1. Nüfus Piramidi, (%), 2000, 2017

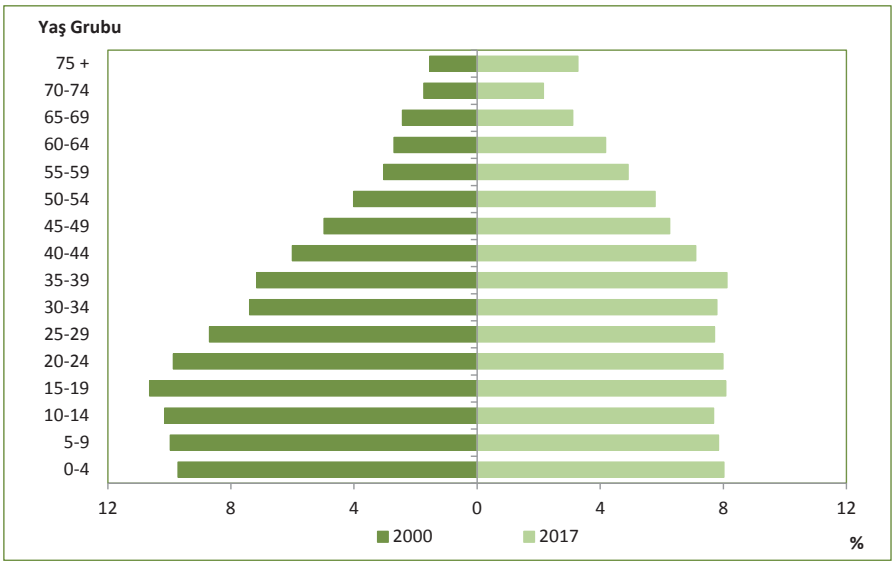

Kaynak: TÜİK

Şekil 1.2. Cinsiyete Göre Nüfus Piramidi, (%), 2017

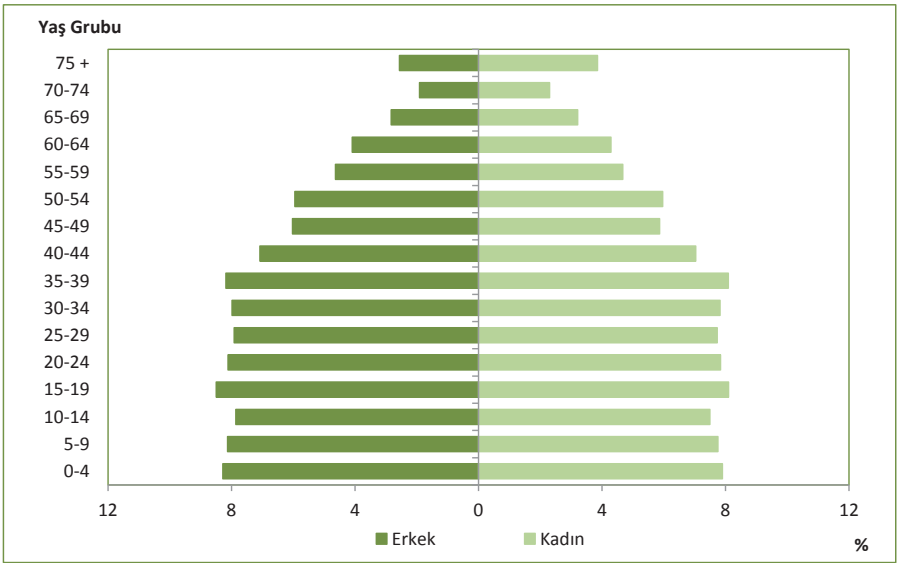

Kaynak: TÜİK

Tablo 1.1. Yıllara Göre Genel Demografik Göstergeler

	1990	2000	2014	2015	2016	2017
Toplam Nüfus	56.473.035	67.803.927	77.695.904	78.741.053	79.814.871	80.810.525
Kırsal Nüfus Oranı (%)	48,7	40,8	12,8	12,4	12,1	11,8
Kentsel Nüfus Oranı (%)	51,3	59,2	87,2	87,6	87,9	88,2
0-14 Yaş Nüfus Oranı (%)	35,0	29,8	24,3	24,0	23,7	23,6
65 Yaş ve Üzeri Nüfus Oranı (%)	4,3	5,7	8,0	8,2	8,3	8,5
Genç Bağımlılık Oranı (0-14 Yaş) (%)	57,6	46,3	35,8	35,4	34,9	34,7
Yaşlı Bağımlılık Oranı (65 + Yaş) (%)	7,1	8,8	11,8	12,2	12,3	12,6
Toplam Yaş Bağımlılık Oranı (%)	64,7	55,1	47,6	47,6	47,2	47,2
Yıllık Nüfus Artış Hızı (‰)	21,7	18,3	13,3	13,4	13,5	12,4
Kaba Doğum Hızı (‰)	24,1	21,6	17,5	17,1	16,5	16,1
Kaba Ölüm Hızı (‰)	7,1	7,3	5,1	5,2	5,3	5,3
Toplam Doğurganlık Hızı (Kadın Başına)	2,9	2,5	2,2	2,2	2,1	2,1

Kaynak: TÜİK

Tablo 1.2. Yaş Gruplarına Göre Nüfus, 2000, 2017

Yaş Grubu	2000	2017
0-4	6.587.096	6.481.849
5-9	6.758.951	6.340.769
10-14	6.881.033	6.210.870
15-19	7.211.962	6.526.587
20-24	6.692.455	6.456.510
25-29	5.897.288	6.231.542
30-34	5.011.384	6.296.924
35-39	4.856.061	6.560.696
40-44	4.070.161	5.740.819
45-49	3.369.932	5.055.154
50-54	2.718.285	4.675.455
55-59	2.059.131	3.966.727
60-64	1.829.917	3.371.238
65-69	1.646.083	2.511.904
70-74	1.173.044	1.737.267
75 +	1.041.144	2.646.214
Türkiye	**67.803.927**	**80.810.525**

Kaynak: TÜİK

Şekil 1.3. Yıllara Göre Kırsal ve Kentsel Nüfus Oranları, (%)

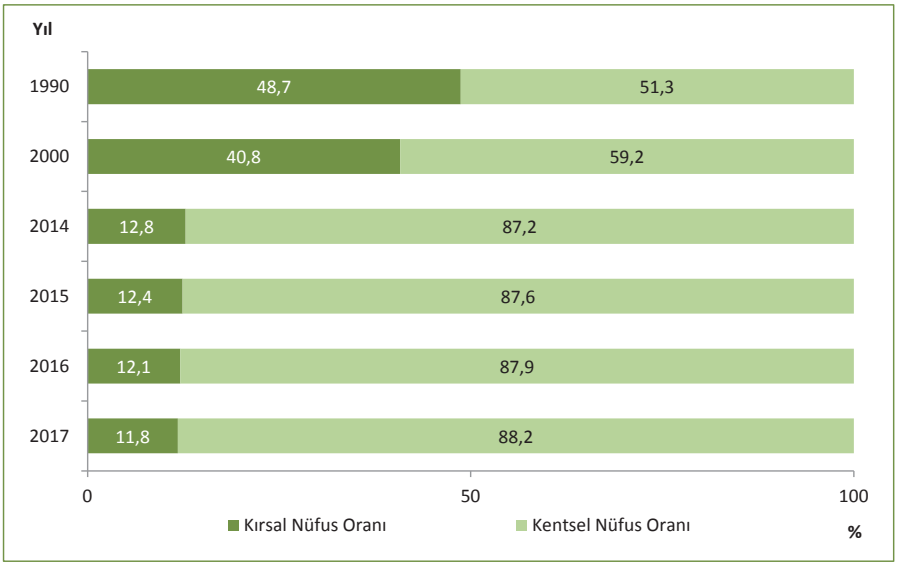

Kaynak: TÜİK

Şekil 1.4. İBBS-1'e Göre Kırsal ve Kentsel Nüfus Oranları, (%), 2017

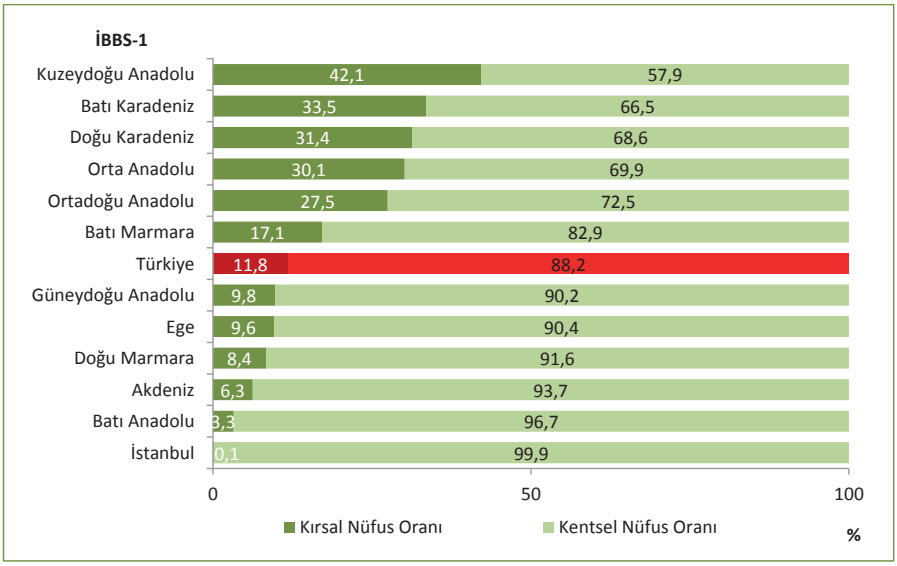

Kaynak: TÜİK

Harita 1.1 İllere Göre Kentsel Nüfus Oranı, (%), 2017

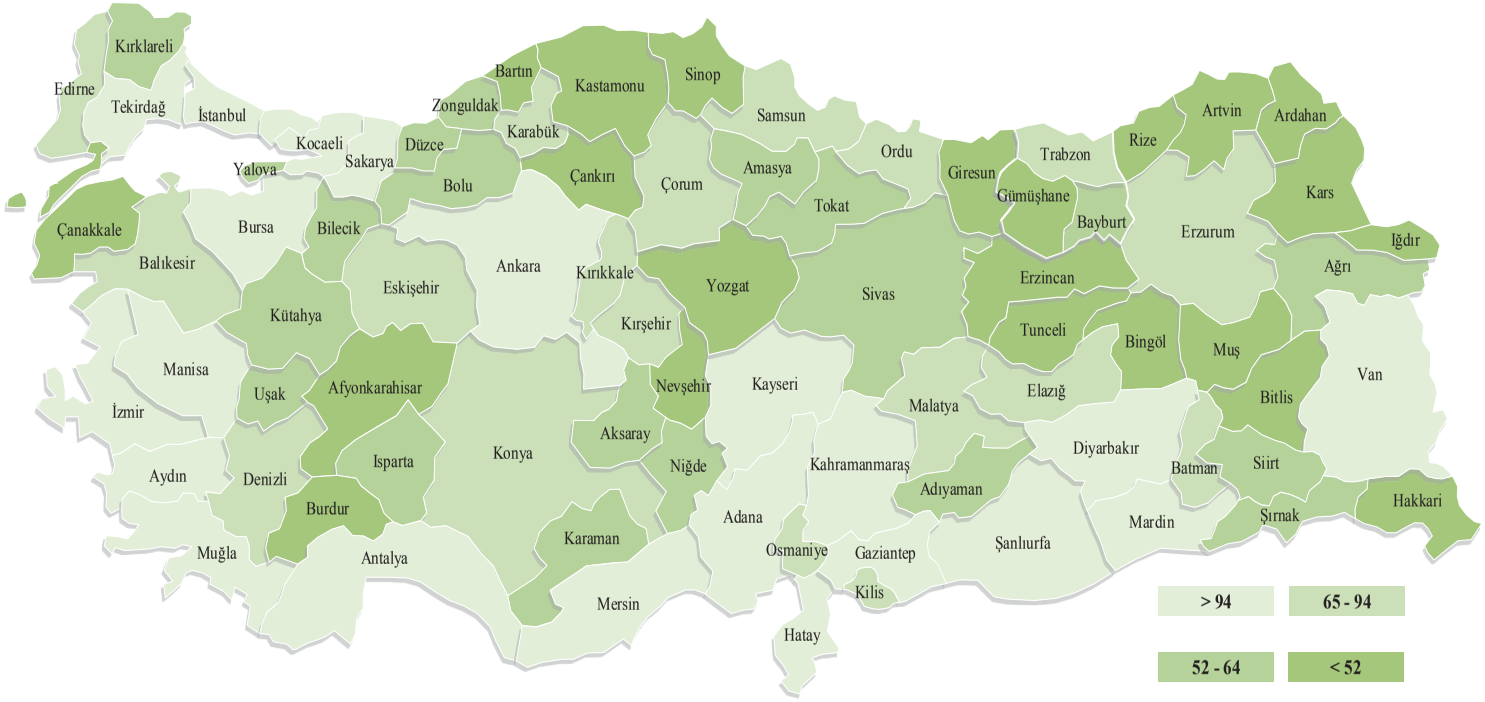

Kaynak: TÜİK

Şekil 1.5. Yıllara Göre 0-14 Yaş Nüfus ve 65 Yaş ve Üzeri Nüfus Oranları, (%)

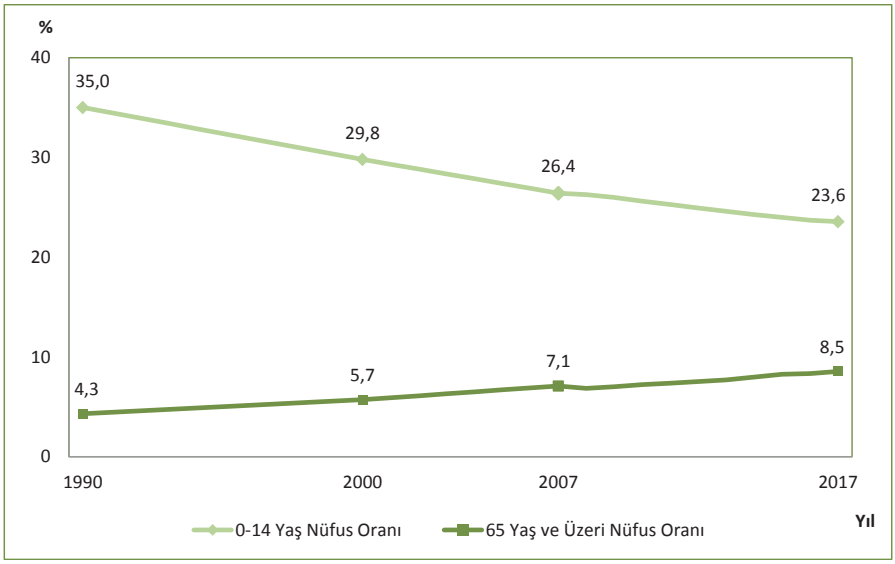

Kaynak: TÜİK

Şekil 1.6. İBBS-1'e Göre 0-14 Yaş Nüfus Oranları, (%), 2017

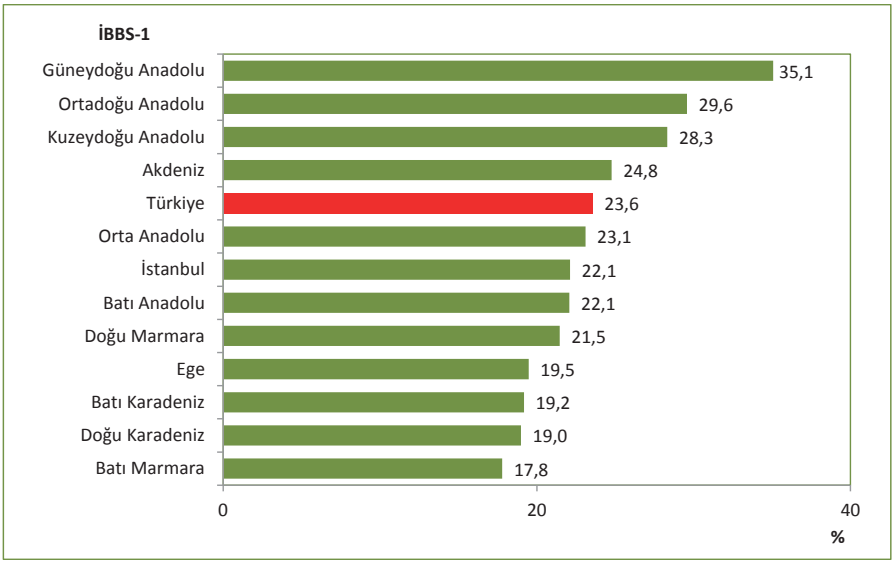

Kaynak: TÜİK

Harita 1.2. İllere Göre 0-14 Yaş Nüfus Oranı, (%), 2017

Kaynak: TÜİK

Şekil 1.7. 0-14 Yaş Nüfus Oranlarının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2017

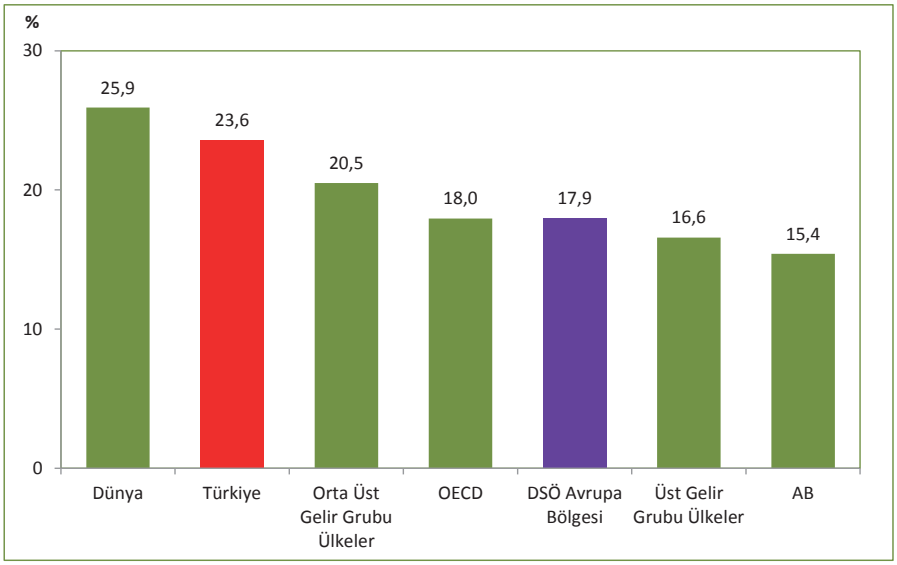

Kaynak: TÜİK, UNPD

Şekil 1.8. İBBS-1'e Göre 65 Yaş ve Üzeri Nüfus Oranları, (%), 2017

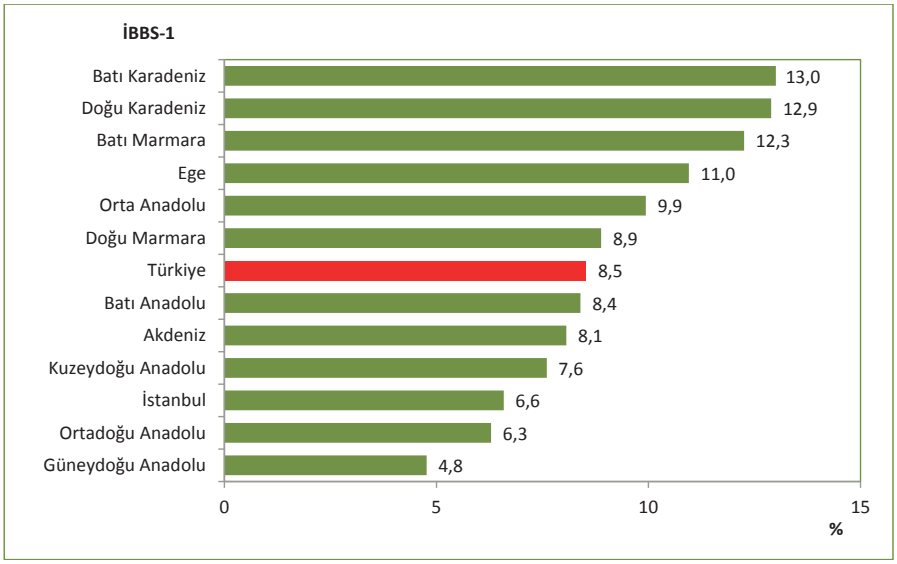

Kaynak: TÜİK

Harita 1.3. İllere Göre 65 Yaş ve Üzeri Nüfus Oranı, (%), 2017

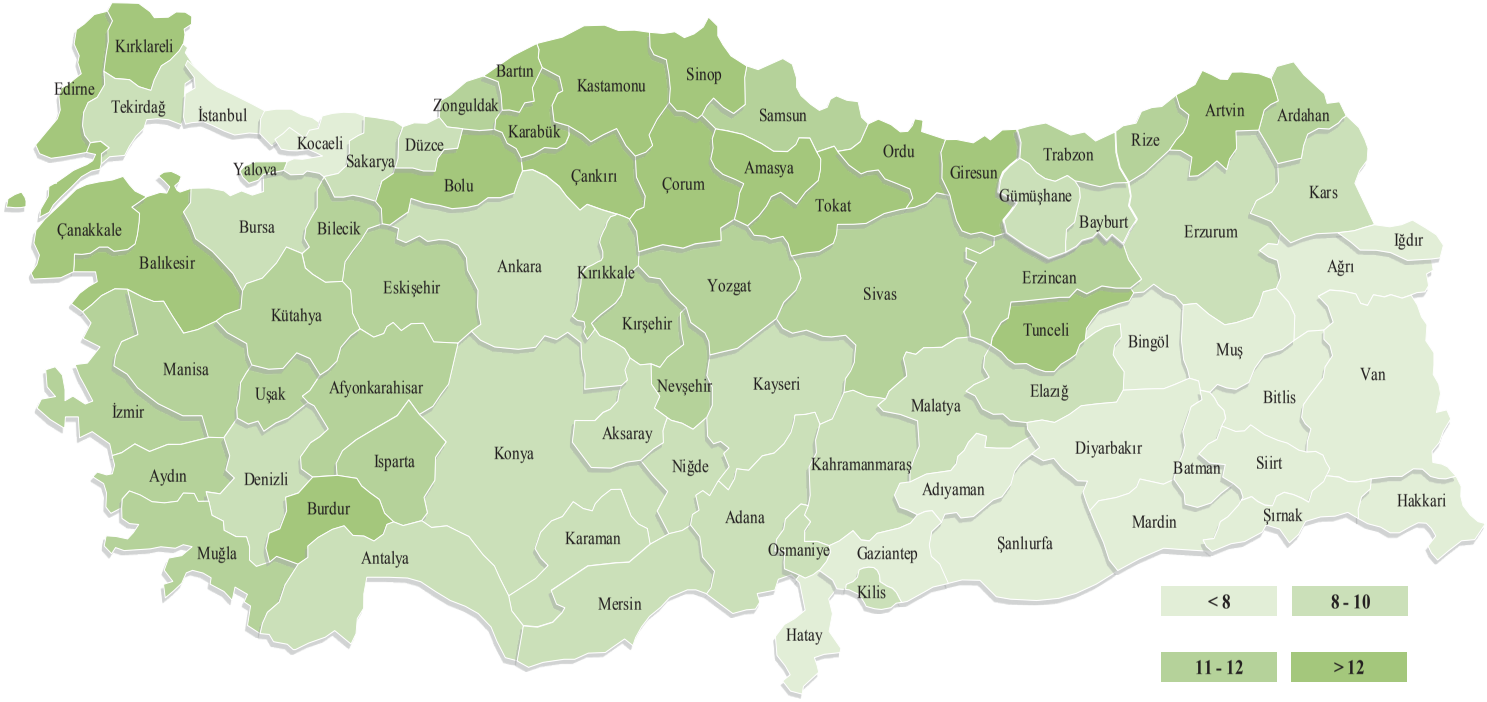

Kaynak: TÜİK

Şekil 1.9. 65 Yaş ve Üzeri Nüfus Oranlarının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2017

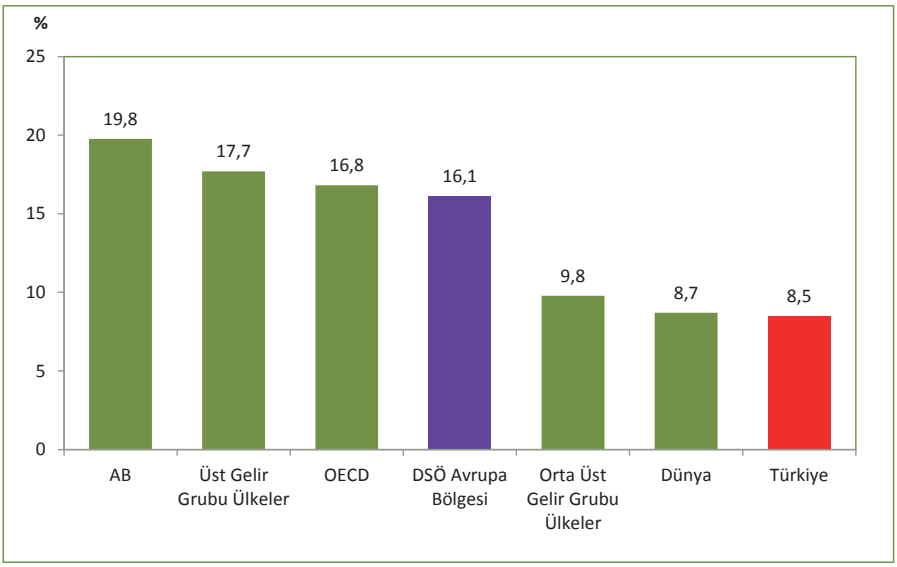

Kaynak: TÜİK, UNPD

Şekil 1.10. Genç Bağımlılık Oranının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2017

Kaynak: TÜİK, UNPD

Şekil 1.11. Yaşlı Bağımlılık Oranının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2017

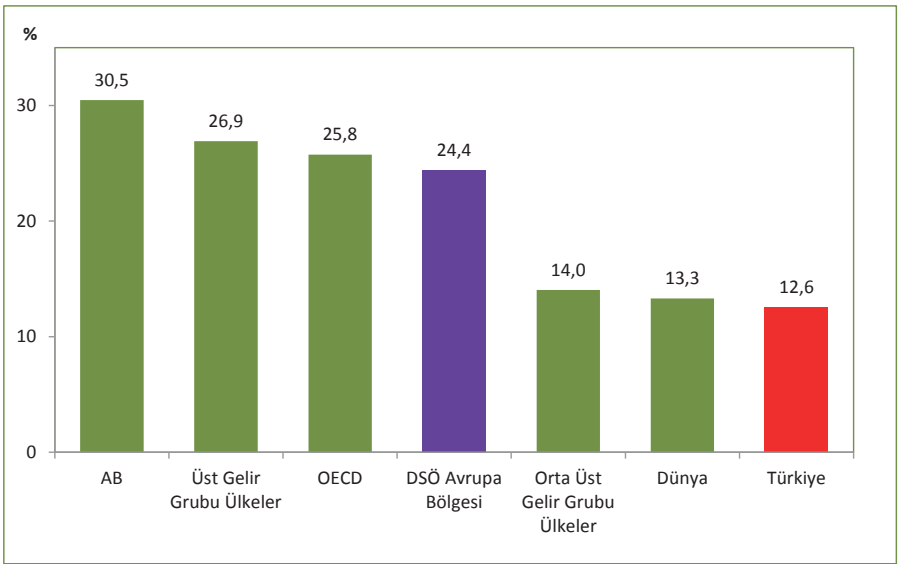

Kaynak: TÜİK, UNPD

Şekil 1.12. İBBS-1'e Göre Toplam Yaş Bağımlılık Oranları, (%), 2017

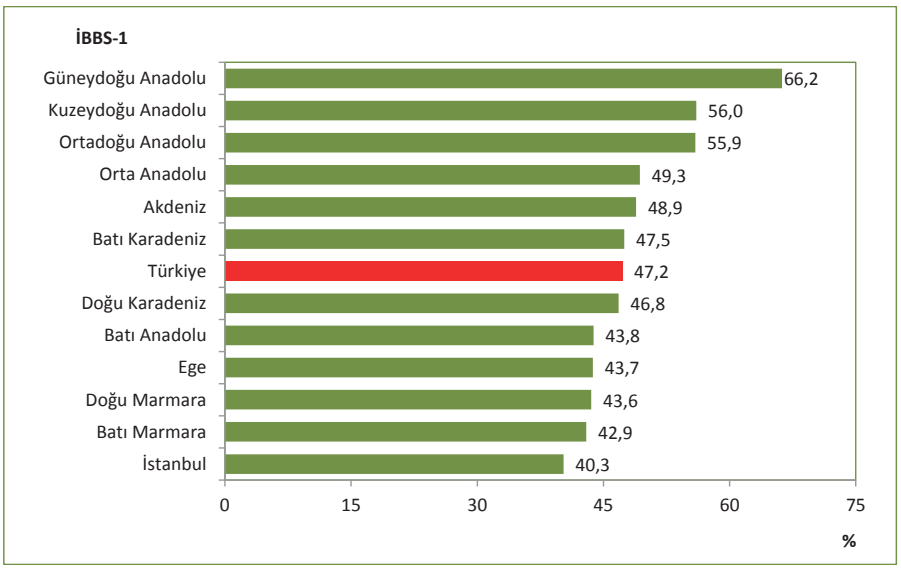

Kaynak: TÜİK

Harita 1.4. İllere Göre Toplam Yaş Bağımlılık Oranı, (%), 2017

Kaynak: TÜİK

Şekil 1.13. Toplam Yaş Bağımlılık Oranının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2017

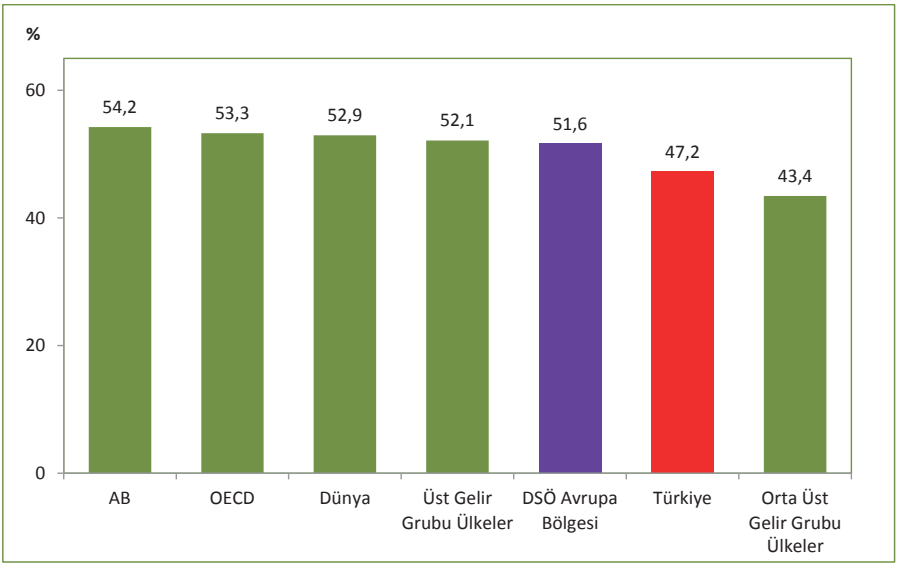

Kaynak: TÜİK, UNPD

Tablo 1.3. İllere Göre Bazı Genel Demografik Göstergeler, 2017

İl Adı	Toplam Nüfus	Kırsal Nüfus Oranı (%)	Kentsel Nüfus Oranı (%)	0-14 Yaş Nüfus Oranı (%)	65 Yaş ve Üzeri Nüfus Oranı (%)	Genç Bağımlılık Oranı (0-14 Yaş) (%)	Yaşlı Bağımlılık Oranı (65+ Yaş) (%)	Toplam Yaş Bağımlılık Oranı (%)
Adana	2.216.475	4,5	95,5	25,3	7,6	37,7	11,2	49,0
Adıyaman	615.076	36,3	63,7	29,4	7,4	46,6	11,7	58,2
Afyonkarahisar	715.693	55,5	44,5	22,4	10,6	33,5	15,8	49,3
Ağrı	536.285	47,9	52,1	36,2	4,3	60,9	7,2	68,2
Amasya	329.888	37,9	62,1	18,9	14,0	28,2	20,8	49,1
Ankara	5.445.026	0,8	99,2	21,1	8,1	29,8	11,5	41,3
Antalya	2.364.396	0,9	99,1	22,0	7,9	31,4	11,3	42,6
Artvin	166.143	71,3	28,7	17,0	15,4	25,2	22,7	47,9
Aydın	1.080.839	5,1	94,9	19,2	12,4	28,0	18,0	46,1
Balıkesir	1.204.824	6,0	94,0	17,1	14,3	24,9	20,9	45,7
Bilecik	221.693	40,2	59,8	18,5	10,7	26,1	15,1	41,2
Bingöl	273.354	57,2	42,8	27,3	6,5	41,2	9,9	51,1
Bitlis	341.474	50,0	50,0	33,7	4,9	54,9	7,9	62,8
Bolu	303.184	36,6	63,4	17,9	12,9	25,8	18,6	44,5
Burdur	264.779	50,8	49,2	17,4	14,2	25,5	20,8	46,3
Bursa	2.936.803	1,6	98,4	21,8	8,7	31,4	12,6	44,0
Çanakkale	530.417	48,8	51,2	15,9	14,1	22,6	20,2	42,8
Çankırı	186.074	53,6	46,4	18,3	15,4	27,6	23,2	50,8
Çorum	528.422	34,8	65,2	20,1	14,2	30,6	21,6	52,1
Denizli	1.018.735	10,7	89,3	20,3	10,3	29,3	14,9	44,2
Diyarbakır	1.699.901	2,7	97,3	33,8	4,7	54,9	7,6	62,4
Edirne	406.855	33,8	66,2	15,1	13,5	21,2	19,0	40,2
Elazığ	583.671	30,5	69,5	22,8	9,1	33,4	13,4	46,8
Erzincan	231.511	58,5	41,5	19,7	11,3	28,6	16,3	44,9
Erzurum	760.476	14,7	85,3	26,4	8,2	40,5	12,6	53,0
Eskişehir	860.620	10,2	89,8	18,0	10,9	25,3	15,3	40,6
Gaziantep	2.005.515	0,5	99,5	32,8	5,2	52,9	8,4	61,2
Giresun	437.393	58,8	41,2	17,1	15,3	25,3	22,6	47,9
Gümüşhane	170.173	51,2	48,8	19,3	10,4	27,4	14,7	42,1
Hakkari	275.761	54,3	45,7	30,8	3,3	46,8	4,9	51,7
Hatay	1.575.226	0,8	99,2	28,4	6,9	43,9	10,6	54,5
Isparta	433.830	42,0	58,0	18,8	11,9	27,2	17,3	44,4
Mersin	1.793.931	1,1	98,9	23,7	8,5	35,0	12,6	47,7
İstanbul	15.029.231	0,1	99,9	22,1	6,6	31,0	9,2	40,3
İzmir	4.279.677	0,5	99,5	18,9	10,5	26,8	14,9	41,7
Kars	287.654	70,4	29,6	28,0	7,7	43,5	12,0	55,5
Kastamonu	372.373	60,9	39,1	16,8	16,8	25,3	25,4	50,7
Kayseri	1.376.722	4,8	95,2	24,8	8,1	37,0	12,2	49,2
Kırklareli	356.050	37,2	62,8	15,5	12,9	21,7	18,0	39,6
Kırşehir	234.529	32,3	67,7	20,2	11,1	29,3	16,2	45,5
Kocaeli	1.883.270	0,0	100,0	23,5	6,8	33,7	9,8	43,5

Kaynak: TÜİK

Tablo 1.3. İllere Göre Bazı Genel Demografik Göstergeler, 2017- Devamı

İl Adı	Toplam Nüfus	Kırsal Nüfus Oranı (%)	Kentsel Nüfus Oranı (%)	0-14 Yaş Nüfus Oranı (%)	65 Yaş ve Üzeri Nüfus Oranı (%)	Genç Bağımlılık Oranı (0-14 Yaş) (%)	Yaşlı Bağımlılık Oranı (65+ Yaş) (%)	Toplam Yaş Bağımlılık Oranı (%)
Konya	2.180.149	5,7	94,3	24,4	8,9	36,6	13,3	49,9
Kütahya	572.256	36,2	63,8	18,2	12,4	26,2	17,8	44,1
Malatya	786.676	9,9	90,1	23,7	9,6	35,5	14,4	49,9
Manisa	1.413.041	3,2	96,8	20,6	10,7	29,9	15,5	45,4
Kahramanmaraş	1.127.623	2,1	97,9	29,0	7,5	45,7	11,9	57,6
Mardin	809.719	3,6	96,4	34,7	5,3	57,9	8,8	66,7
Muğla	938.751	1,1	98,9	18,6	11,6	26,6	16,6	43,2
Muş	404.544	64,8	35,2	35,7	4,6	59,8	7,7	67,5
Nevşehir	292.365	56,1	43,9	21,6	11,1	32,0	16,6	48,6
Niğde	352.727	48,2	51,8	24,3	9,5	36,8	14,3	51,1
Ordu	742.341	16,5	83,5	19,5	13,4	29,0	19,9	49,0
Rize	331.041	48,5	51,5	18,9	11,9	27,4	17,2	44,6
Sakarya	990.214	3,4	96,6	21,8	9,1	31,5	13,2	44,7
Samsun	1.312.990	6,1	93,9	20,6	10,9	30,2	15,9	46,1
Siirt	324.394	43,8	56,2	35,5	4,6	59,3	7,7	67,0
Sinop	207.427	66,2	33,8	17,2	18,2	26,7	28,1	54,8
Sivas	621.301	40,9	59,1	21,7	11,8	32,6	17,7	50,3
Tekirdağ	1.005.463	0,0	100,0	21,6	8,1	30,6	11,5	42,1
Tokat	602.086	41,3	58,7	20,3	12,7	30,4	19,0	49,4
Trabzon	786.326	10,2	89,8	19,9	11,6	29,1	16,9	46,0
Tunceli	82.498	59,9	40,1	14,4	13,1	19,8	18,0	37,9
Şanlıurfa	1.985.753	0,0	100,0	40,0	3,8	71,1	6,7	77,8
Uşak	364.971	42,1	57,9	19,2	11,4	27,6	16,3	44,0
Van	1.106.891	1,3	98,7	35,2	3,7	57,6	6,1	63,7
Yozgat	418.650	54,1	45,9	21,7	12,3	32,8	18,7	51,5
Zonguldak	596.892	39,2	60,8	18,3	11,4	26,1	16,3	42,4
Aksaray	402.404	45,2	54,8	25,3	8,7	38,4	13,2	51,5
Bayburt	80.417	45,7	54,3	20,7	10,5	30,0	15,2	45,2
Karaman	246.672	35,7	64,3	22,7	10,4	33,9	15,5	49,4
Kırıkkale	278.749	21,3	78,7	19,3	11,2	27,8	16,2	43,9
Batman	585.252	25,5	74,5	35,1	4,3	58,0	7,1	65,0
Şırnak	503.236	41,4	58,6	38,0	3,2	64,5	5,4	69,9
Bartın	193.577	63,1	36,9	17,1	13,5	24,6	19,5	44,1
Ardahan	97.096	77,7	22,3	22,2	12,5	34,0	19,1	53,1
Iğdır	194.775	53,1	46,9	30,7	6,2	48,7	9,8	58,5
Yalova	251.203	40,5	59,5	20,0	11,3	29,0	16,4	45,4
Karabük	244.453	31,3	68,7	16,5	12,5	23,3	17,6	40,9
Kilis	136.319	28,3	71,7	28,6	8,0	45,1	12,7	57,8
Osmaniye	527.724	28,8	71,2	27,1	7,7	41,5	11,8	53,3
Düzce	377.610	48,4	51,6	21,0	9,4	30,3	13,5	43,8
Türkiye	**80.810.525**	**11,8**	**88,2**	**23,6**	**8,5**	**34,7**	**12,6**	**47,2**

Kaynak: TÜİK

Bölüm 1 İle İlgili Açıklamalar

☑1990 ve 2000 yılı nüfus verileri, "Genel Nüfus Sayımı" sonuçlarından, 2012-2017 nüfus verileri ise Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi'nden (ADNKS) alındı.

☑2013 yılında 14 ilde büyükşehir belediyesi kurulması ve büyükşehir statüsündeki 30 ilde, belde ve köylerin ilçe belediyelerine mahalle olarak katılması ile birlikte kentsel nüfus oranında artışlar yaşandı.

☑Bölüm içerisinde yer alan haritalar oluşturulurken 4'lü Likert kullanıldı ve Likert sınırları belirlenirken il sayıları eşit dağıtılmaya çalışıldı. İllere ait değerler en yakın tam sayıya yuvarlandı. Likertler oluşturulurken bu tam sayılar dikkate alındı.

Bölüm 1'de yer alan göstergelerin tanımları aşağıda yer almaktadır.

Kırsal Nüfus Oranı (%) : 20.000 ve altı nüfusa sahip yerleşim yerlerinde yaşayan nüfusun toplam nüfusa oranıdır.

Kentsel Nüfus Oranı (%) : 20.001 ve üzeri nüfusa sahip yerleşim yerlerinde yaşayan nüfusun toplam nüfusa oranıdır.

0-14 Yaş Nüfus Oranı (%) : 0-14 yaş arası nüfusun toplam nüfusa oranıdır.

65 Yaş ve Üzeri Nüfus Oranı (%) : 65 yaş ve üzerindeki nüfusun toplam nüfusa oranıdır.

Genç Bağımlılık Oranı (0-14 Yaş) (%) : "15-64" yaş grubundaki her 100 kişi için "0-14" yaş grubundaki kişi sayısıdır.

Yaşlı Bağımlılık Oranı (65 Yaş ve Üzeri) (%) : "15-64" yaş grubundaki her 100 kişi için "65 ve üzeri" yaş grubundaki kişi sayısıdır.

Toplam Yaş Bağımlılık Oranı (%) : "15-64" yaş grubundaki her 100 kişi için "0-14" ve "65 ve üzeri" yaş gruplarındaki kişi sayısıdır.

Kaba Doğum Hızı (‰) : Belli bir yıl içinde her 1.000 nüfus başına düşen canlı doğum sayısıdır.

Kaba Ölüm Hızı (‰) : Belli bir yıl içinde her 1.000 nüfus başına düşen ölüm sayısıdır.

Toplam Doğurganlık Hızı (Kadın Başına) : Bir kadının, doğurgan olduğu dönem boyunca (15-49 yaşları arasında) doğurabileceği ortalama canlı doğan çocuk sayısıdır.

2.Bölüm Mortalite

Şekil 2.1. Yıllara ve Cinsiyete Göre Doğumda Beklenen Yaşam Süresi, (Yaş)

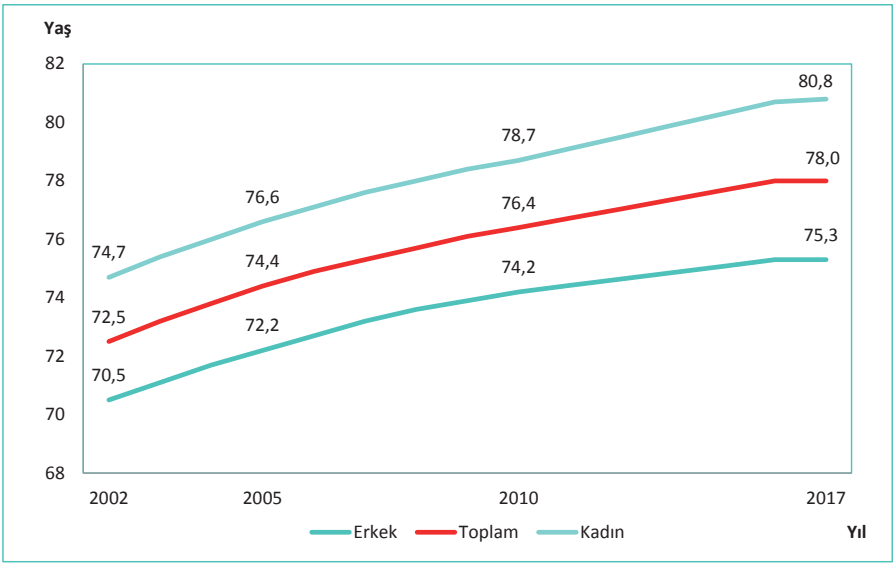

Kaynak: 2002, 2005 ve 2010 yılları TÜİK Nüfus Projeksiyonları, 2017 yılı TÜİK Hayat Tabloları 2015-2017 Haber Bülteni (26 Eylül 2018 tarih ve 27591 sayılı)

Şekil 2.2. Doğumda Beklenen Yaşam Süresinin Uluslararası Karşılaştırması, 2017

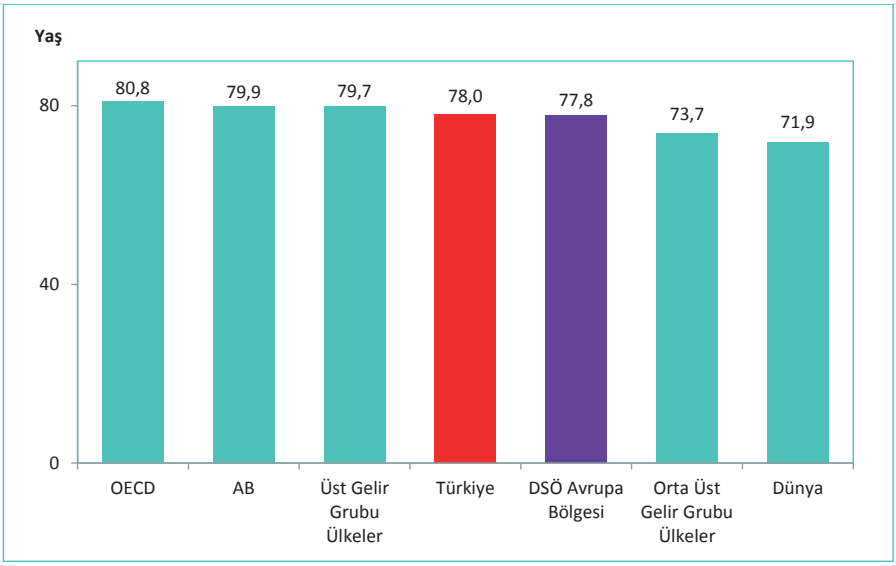

Kaynak: 2017 yılı TÜİK Hayat Tabloları 2015-2017 Haber Bülteni (26 Eylül 2018 tarih ve 27591 sayılı), UNPD

Not: Grafikteki grupların değerleri, ülkelere ait doğumda beklenen yaşam süreleri baz alınarak Sağlık İstatistikleri Daire Başkanlığı tarafından hesaplanmıştır.

Şekil 2.3. İBBS-1'e Göre Bebek Ölüm Hızı, (1.000 Canlı Doğumda), 2017

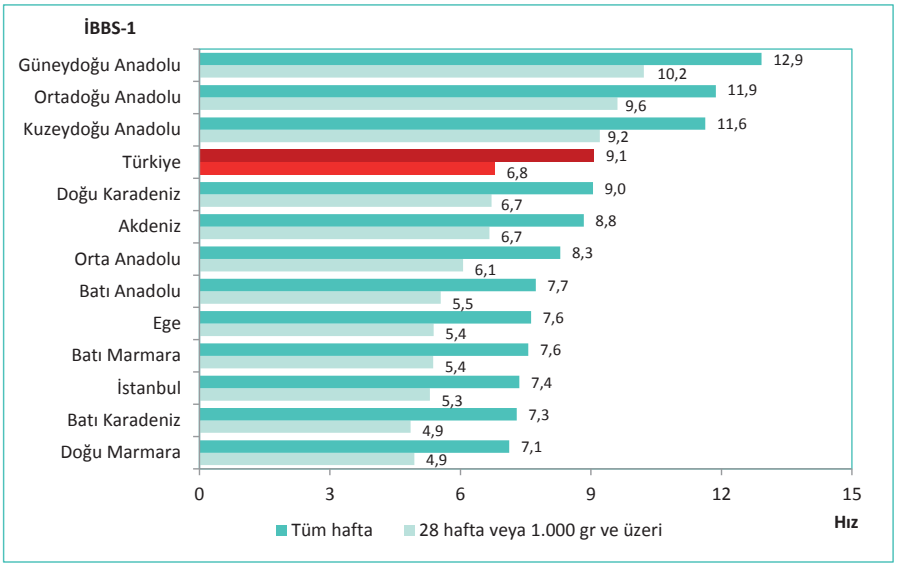

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Şekil 2.4. Bebek Ölüm Hızının Uluslararası Karşılaştırması, (1.000 Canlı Doğumda), 2017

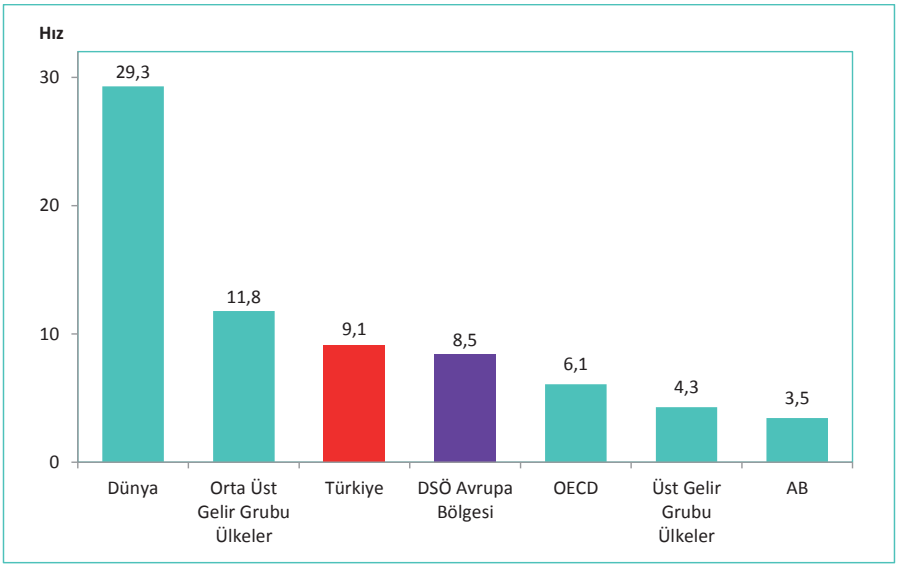

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, UNICEF Levels and Trends in Child Mortality Report 2018

Harita 2.1 İllere Göre Bebek Ölüm Hızı, (1.000 Canlı Doğumda), 2017

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Şekil 2.5. İBBS-1'e Göre Perinatal Ölüm Hızı, (1.000 Doğumda), 2017

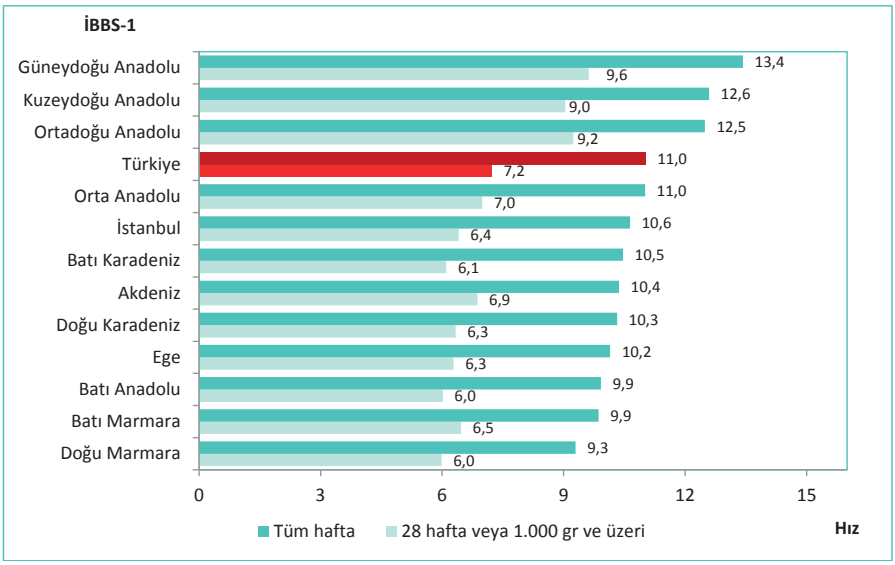

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Şekil 2.6. İBBS-1'e Göre Neonatal Ölüm Hızı, (1.000 Canlı Doğumda), 2017

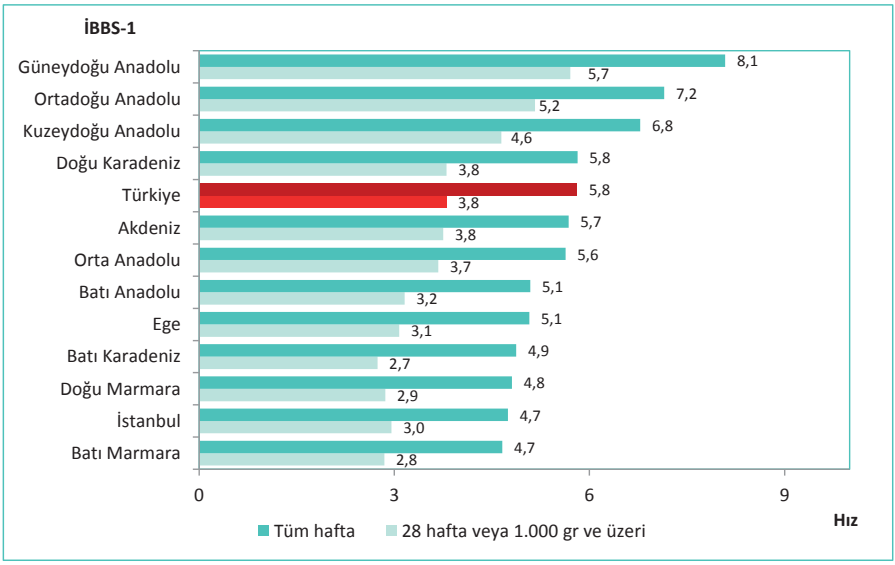

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Şekil 2.7. Neonatal Ölüm Hızının Uluslararası Karşılaştırması, (1.000 Canlı Doğumda), 2017

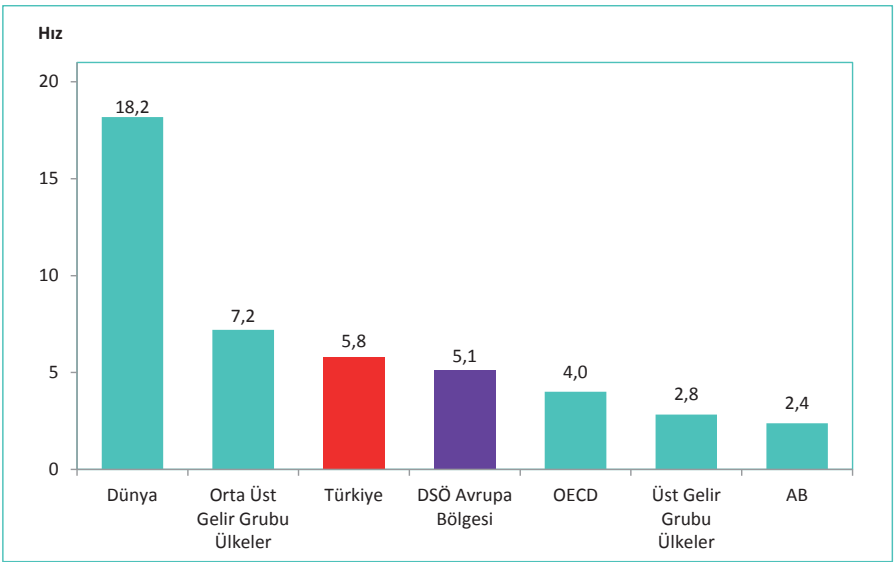

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, UNICEF Levels and Trends in Child Mortality Report 2018

Şekil 2.8. İBBS-1'e Göre Postneonatal Ölüm Hızı, (1.000 Canlı Doğumda), 2017

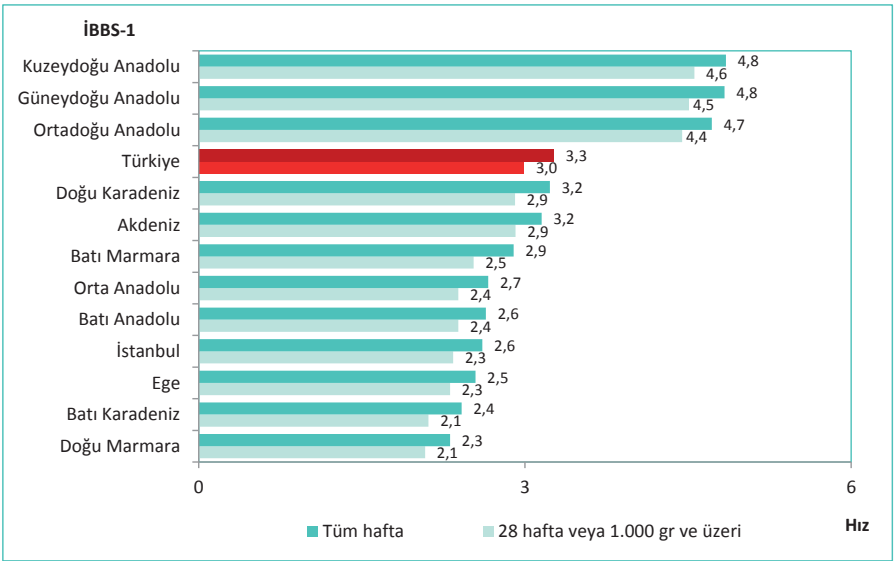

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Şekil 2.9. İBBS-1'e Göre Beş Yaş Altı Ölüm Hızı, (1.000 Canlı Doğumda), 2017

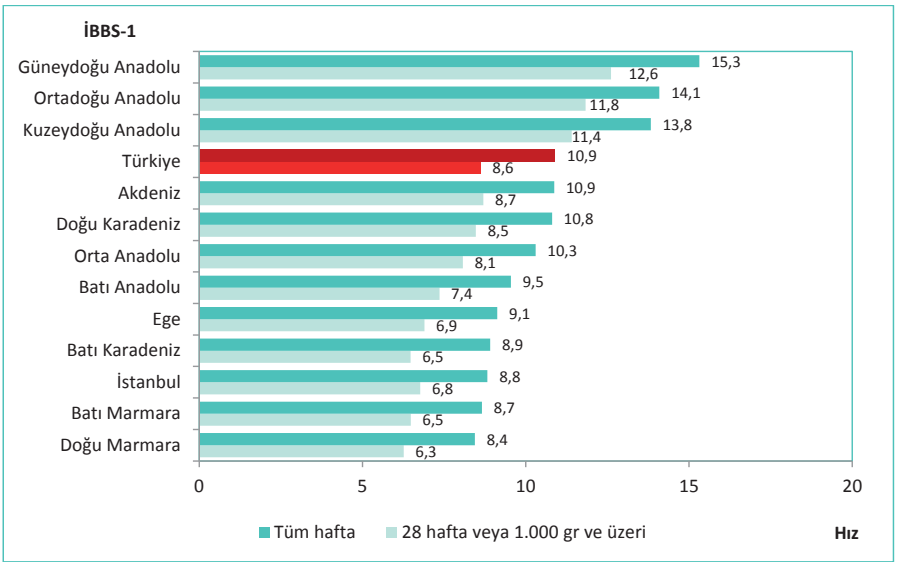

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Şekil 2.10. Beş Yaş Altı Ölüm Hızının Uluslararası Karşılaştırması, (1.000 Canlı Doğumda), 2017

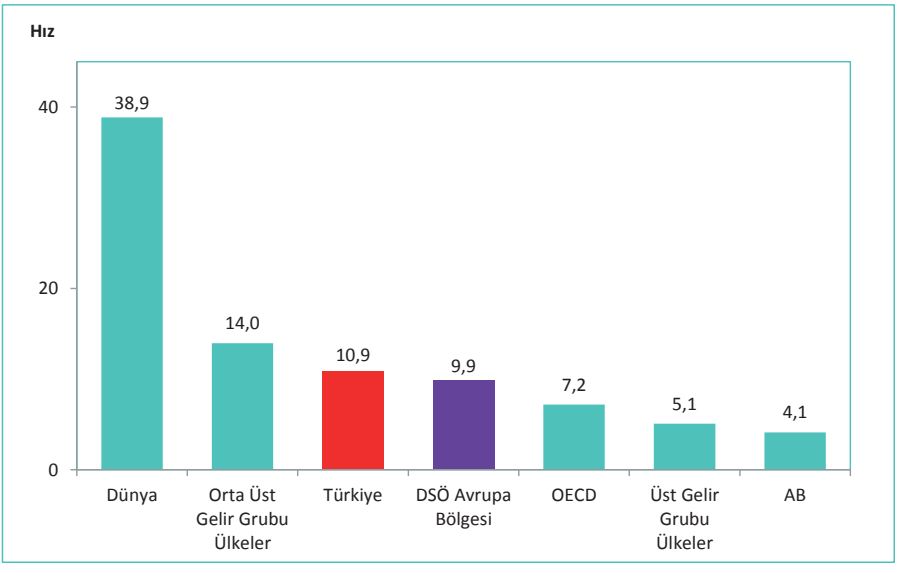

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, UNICEF Levels and Trends in Child Mortality Report 2018

Şekil 2.11. İBBS-1'e Göre Anne Ölüm Oranı, (100.000 Canlı Doğumda), 2017

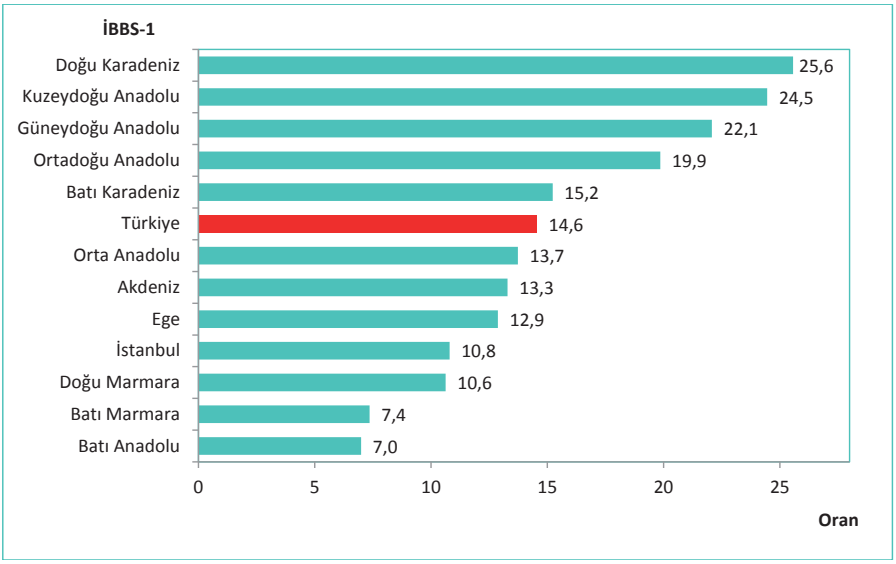

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Şekil 2.12. Anne Ölüm Oranının Uluslararası Karşılaştırması, (100.000 Canlı Doğumda), 2015

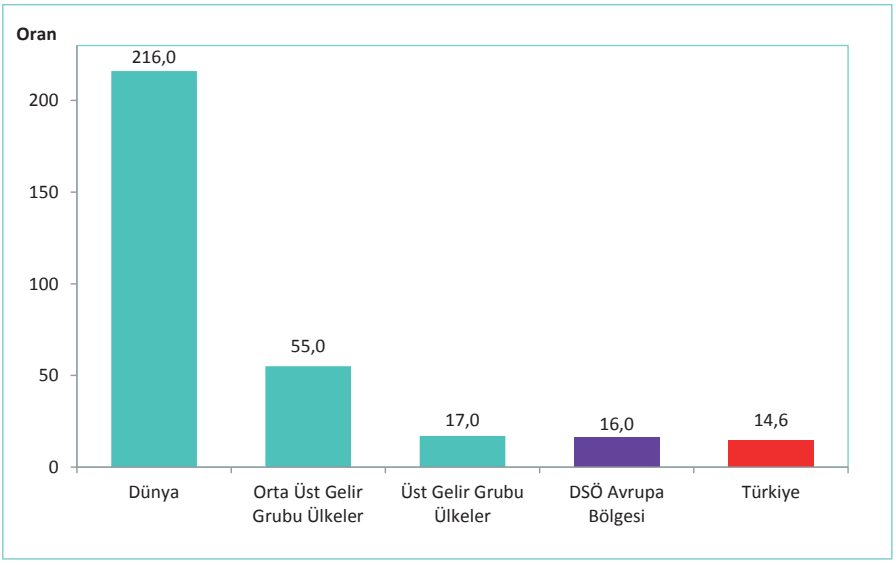

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, UNICEF Trends in Maternal Mortality: 1990 to 2015
Not: Türkiye verisi 2017 yılına aittir.

Harita 2.2 İllere Göre Anne Ölüm Oranı, (100.000 Canlı Doğumda), 2017

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Tablo 2.1. ICD-10 Ana Tanı Gruplarına ve Cinsiyete Göre Ölüm Nedenlerinin Dağılımı, (%), 2015, 2016, 2017

ICD-10 Ana Tanı Grubu	Kod	2015			2016			2017		
		Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Bazı Enfeksiyöz ve Paraziter Hastalıklar	A00-B99	1,99	2,22	2,10	1,96	2,16	2,05	2,27	2,62	2,43
Neoplazmlar	C00-D48	23,73	15,42	19,94	23,11	15,03	19,43	23,28	15,14	19,56
Kan ve Kan Yapıcı Organların Hastalıkları ve İmmün Sistemin Bazı Hastalıkları	D50-D89	0,30	0,36	0,33	0,26	0,32	0,29	0,26	0,33	0,29
Endokrin, Beslenme ve Metabolizma Hastalıkları	E00-E90	3,88	6,31	4,99	3,84	6,25	4,93	3,84	5,99	4,82
Mental ve Davranışsal Bozukluklar	F00-F99	0,13	0,16	0,14	0,11	0,15	0,13	0,11	0,15	0,13
Sinir Sistemi ve Duyu Organları Hastalıkları	G00-H95	3,98	5,81	4,81	3,92	5,88	4,81	3,98	6,03	4,92
Dolaşım Sistemi Hastalıkları	I00-I99	36,68	44,19	40,10	36,05	43,70	39,52	36,30	43,65	39,66
Solunum Sistemi Hastalıkları	J00-J99	11,85	10,07	11,04	12,44	10,89	11,73	12,60	11,20	11,96
Sindirim Sistemi Hastalıkları	K00-K93	2,43	2,69	2,54	2,34	2,57	2,44	2,31	2,55	2,42
Deri ve Derialtı Dokunun Hastalıkları	L00-L99	0,04	0,09	0,06	0,03	0,08	0,05	0,04	0,08	0,06
Kas, İskelet Sistemi ve Bağ Dokusu Hastalıkları	M00-M99	0,20	0,40	0,29	0,19	0,39	0,28	0,19	0,38	0,28
Genitoüriner Sistem Hastalıkları	N00-N99	3,13	3,69	3,38	3,31	4,00	3,63	3,43	4,04	3,71
Gebelik, Doğum ve Lohusalık	O00-O99	-	0,12	0,06	-	0,13	0,06	-	0,12	0,05
Perinatal Dönemden Kaynaklanan Bazı Durumlar	P00-P96	2,11	1,94	2,04	2,01	1,89	1,96	1,96	1,77	1,88
Konjenital Malformasyonlar, Deformasyonlar ve Kromozom Anomalileri	Q00-Q99	1,38	1,44	1,42	1,28	1,37	1,33	1,19	1,27	1,23
Semptomlar, Belirtiler ve Anormal Klinik ve Laboratuvar Bulguları, Başka Yerde Sınıflanmamış	R00-R99	1,94	2,05	1,99	2,24	2,25	2,25	2,11	2,03	2,07
Dışsal Yaralanma Nedenleri ve Zehirlenmeler	V01-Y89	6,22	3,04	4,77	6,91	2,95	5,11	6,12	2,65	4,53

Kaynak: TÜİK Ölüm Nedeni İstatistikleri, 2015, 2016, 2017

Not: Ölüm nedenlerinin dağılımı, ilgili sütunun toplam ölüm sayısı üzerinden hesaplanmıştır.

Şekil 2.13. ICD-10 Ana Tanı Gruplarına Göre Ölüm Nedenlerinin Dağılımı, (%), 2017

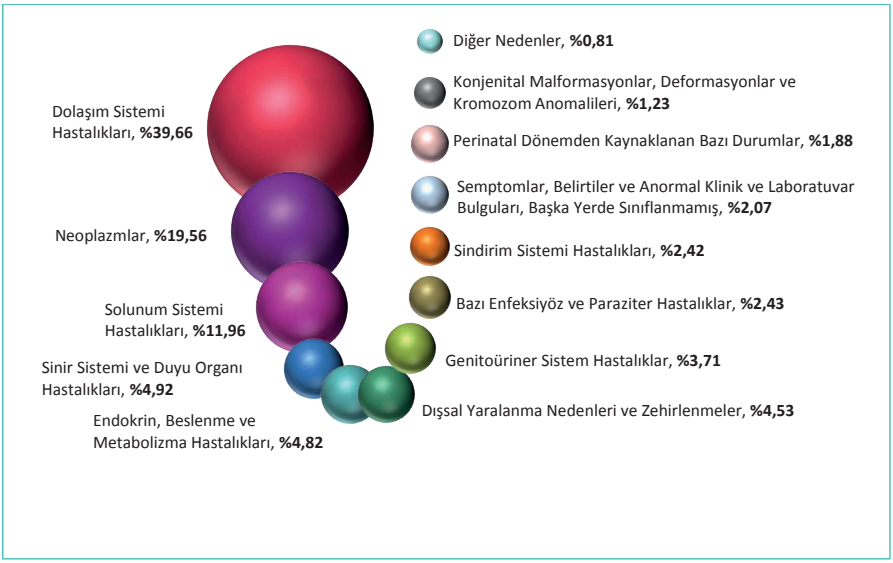

Kaynak: TÜİK, Ölüm Nedeni İstatistikleri 2017

Tablo 2.2. ICD-10 Tanı Gruplarına ve Cinsiyete Göre Seçilmiş Nedenlerin Yaşa Standardize Erken Ölüm Hızları, (100.000'de, Dünya Standart Nüfusu), 2015, 2016, 2017

Seçilmiş Nedenler	Kod	2015			2016			2017		
		Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Malign Neoplazmlar	C00-C97	158,80	76,35	116,33	157,18	76,14	115,45	151,30	74,84	112,04
Diyabet	E10-E14	16,31	13,47	14,87	16,03	13,90	14,95	15,43	12,26	13,83
Dolaşım Sistemi Hastalıkları	I00-I99	163,93	78,37	120,28	166,52	80,73	122,76	161,58	76,06	118,06
İskemik Kalp Hastalığı	I20-I25	91,38	31,12	60,65	91,00	31,34	60,59	85,50	29,33	56,95
Akut Miyokard Enfarktüs	I21-I22	64,73	21,51	42,71	63,62	22,30	42,57	60,03	20,87	40,13
Serebrovasküler Hastalıklar	I60-I69	29,55	20,45	24,90	29,84	20,65	25,13	28,91	19,08	23,88
Kronik Solunum Yolu Hastalıkları	J40-J47	25,74	9,48	17,32	26,32	9,04	17,39	23,45	8,10	15,54
KOAH	J40-J44	24,58	7,88	15,93	25,32	7,77	16,25	22,42	6,96	14,45
Astım	J45-J46	1,05	1,44	1,24	0,86	1,15	1,01	0,89	1,04	0,97
Sindirim Sistemi Hastalıkları	K00-K93	13,05	7,27	10,10	13,15	7,06	10,05	12,28	6,50	9,34

Kaynak: TÜİK Ölüm Nedeni İstatistikleri, 2015, 2016, 2017
*Not: Ölüm hızları, **Dünya Standart Nüfusu** kullanılarak yaşa standardize edilmiştir.*

Şekil 2.14. Bulaşıcı Olmayan Dört Ana Hastalık Grubunun Yaşa Standardize Erken Ölüm Hızlarının Uluslararası Karşılaştırması, (100.000'de, Avrupa Standart Nüfusu), 2015

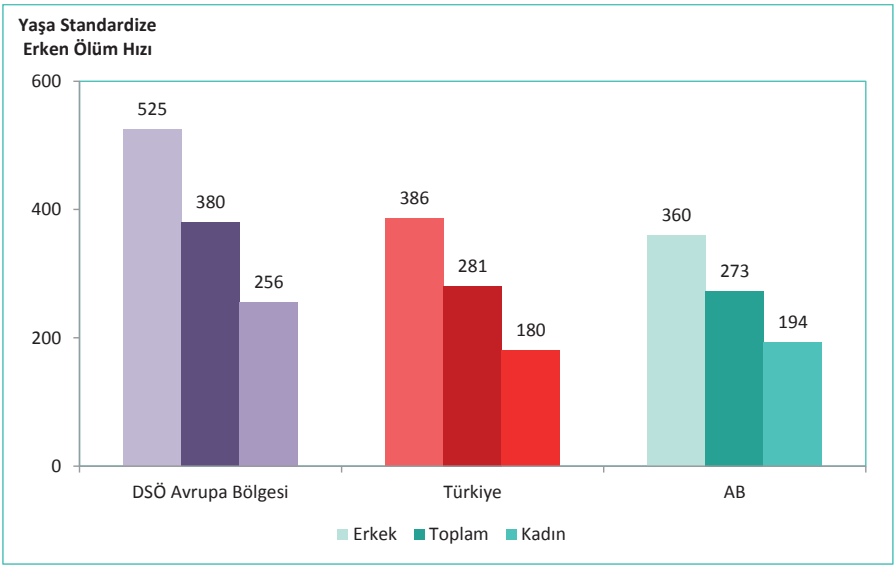

Kaynak: TÜİK Ölüm Nedenleri İstatistikleri 2017, DSÖ European Health Information Gateway
*Not: Ölüm hızları, **Avrupa Standart Nüfusu** kullanılarak yaşa standardize edilmiştir. Türkiye verisi 2017 yılına aittir.*
Bulaşıcı Olmayan Dört Ana Hastalık Grubu: Malign Neoplazmlar (C00-C97), Diyabet (E10-E14), Dolaşım Sistemi Hastalıkları (I00-I99), Kronik Solunum Yolu Hastalıkları (J40-J47).

Bölüm 2 İle İlgili Açıklamalar

☑**Bebek Ölüm Hızı**: Bir toplumda bir yılda canlı doğup ve bir yaşını tamamlamadan ölen bebek sayısının aynı toplumda aynı yıl içerisinde canlı doğan bebek sayısına oranının 1.000 ile çarpımı sonucu elde edilir.

☑**Perinatal Ölüm Hızı**: Bir toplumda bir yılda canlı doğan ve 7 gün içinde ölen (Erken Neonatal) bebek sayısına aynı yıl içerisinde gerçekleşen ölü doğum sayısı eklenerek aynı yılda meydana gelen toplam doğum sayısına (canlı+ölü) oranının 1.000 ile çarpımı sonucu elde edilir.

☑**Neonatal Ölüm Hızı**: Bir toplumda bir yılda canlı doğan ve 28 gün içinde ölen bebek sayısının aynı toplumda aynı yıl içerisinde canlı doğan bebek sayısına oranının 1.000 ile çarpımı sonucu elde edilir.

☑**Postneonatal Ölüm Hızı**: Bir toplumda bir yılda canlı doğan ve 29. gün ile 364. gün içinde ölen bebek sayısının aynı toplumda aynı yıl içerisinde canlı doğan bebek sayısına oranının 1.000 ile çarpımı sonucu elde edilir.

☑**Beş Yaş Altı Ölüm Hızı**: Bir toplumda bir yılda beş yaşını tamamlamadan ölen çocuk sayısının aynı toplumda aynı yıl içerisinde canlı doğan bebek sayısına oranının 1.000 ile çarpımı sonucu elde edilir.

☑Bebek, Perinatal, Neonatal, Postneonatal ve Beş yaş altı çocuk ölüm hızları "28 hafta ve üzeri veya 1.000 gr ve üzeri yaşam belirtisi gösterip canlı doğan ve daha sonra gerçekleşen ölümler" ve "gebelik süresi ve doğum ağırlığına bakılmaksızın yaşam belirtisi gösterip canlı doğan ve daha sonra gerçekleşen ölümler (Tüm Hafta)" ayrımında yayımlandı.

☑**Anne Ölüm Oranı**: Bir toplumda bir yılda gebelik nedeniyle ölen anne sayısının aynı toplumda aynı yıl içerisinde canlı doğan bebek sayısına oranının 100.000 ile çarpımı sonucu elde edilir.

☑**Erken Ölüm Hızı:** 30-70 yaş aralığı için ölüm nedenlerinin 100.000 nüfusta yaşa standardize ölüm hızını verir. Yaşa standardize ölüm hızları hesaplanırken DSÖ tarafından belirlenen Dünya Standart Nüfusu ve EUROSTAT tarafından belirlenen Avrupa Standart Nüfusu kullanıldı. Bu standart nüfuslar, yaş gruplarında yer alan nüfusları ve ölümleri ağırlıklandırarak tüm ülkeler için yaş örüntüsünü benzer hale getirir. Böylece nüfusun yaş yapısından kaynaklanan farklılaşmalar önlenerek ülkeler arası karşılaştırmalar daha sağlıklı bir şekilde yapılabilir. Dünya ve Avrupa standart nüfus için ayrıntılı bilgiler aşağıdaki linklerde yer almaktadır:
http://www.paho.org/hq/index.php?option=com_docman&task=doc_view&gid=16106&Itemid=270&lang=en
http://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/5926869/KS-RA-13-028-EN.PDF/

☑Bölüm içerisinde yer alan haritalar oluşturulurken 4'lü Likert kullanıldı ve Likert sınırları belirlenirken il sayıları eşit dağıtılmaya çalışıldı. İllere ait değerler ondalıklı kısım tek hane olacak şeklide yuvarlandı. Likertler oluşturulurken bu sayılar dikkate alındı.

☑Bölüm içerisinde yer alan tablo ve grafiklerdeki rakamlar, yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.

TÜİK Ölüm Nedeni İstatistikleri

Tanım	:	Ölüme sebebiyet veren, altta yatan ölüm nedenine ait istatistiklerdir.
Sınıflama	:	Ölüm nedeni istatistiklerinin değerlendirilmesinde "Uluslararası Hastalık Sınıflaması (ICD-10)" kullanılır.
Verinin Kapsamı	:	Veri, il ve ilçe merkezleri ile hekimi olan tüm yerleşim yerlerinde, hekimler tarafından görülen ölüm vakalarını kapsar.
Veri Kaynakları	:	Hastaneler, aile sağlığı merkezleri, belediye tabiplikleri, adli tıp kurumları ile diğer sağlık kuruluşlarıdır.
Veri Derleme Sistemi	:	Ölüm belgesi; hekim tarafından görülen tüm ölüm vakaları için, hastaneler, aile sağlığı merkezleri, belediye tabiplikleri, adli tıp kurumları ile diğer sağlık kuruluşları tarafından Ölüm Bildirim Sistemi (ÖBS) aracılığıyla doldurulur.
Veri İşleme	:	Ölüm belgesindeki ölüme sebebiyet veren ve ölümle ilgili tüm hastalıklar, Uluslararası Hastalık Sınıflamasına (ICD-10) göre TÜİK Bölge Müdürlükleri'nde kodlanır ve ölümün altta yatan nedeni tespit edilir.

3.Bölüm | Morbidite

Tablo 3.1. Yıllara Göre Enfeksiyon Hastalıklarının Vaka Sayıları

		2002	2013	2014	2015	2016	2017
AIDS	**Yerli Vaka**	**35**	**86**	**100**	**92**	**94**	**70**
	Yabancı Vaka	6	14	29	27	9	11
	Toplam Vaka	**41**	**100**	**129**	**119**	**103**	**81**
Kızamık	**Yerli Vaka**	**7.810**	**6.731**	**451**	**235**	**0**	**48**
	Yabancı Vaka		674	114	107	9	36
	Toplam Vaka	**7.810**	**7.405**	**565**	**342**	**9**	**84**
Tüberküloz	**Yerli Vaka**	**18.043**	**12.703**	**12.331**	**11.703**	**11.305**	**10.748**
	Yabancı Vaka		467	777	847	881	1.073
	Toplam Vaka	**18.043**	**13.170**	**13.108**	**12.550**	**12.186**	**11.821**
Sıtma	**Yerli Vaka**	**10.184**	**34***	**0**	**0**	**0**	**0**
	Yabancı & Hariçten Gelenden Türeyen Vaka	40	251	249	221	209	214
	Toplam Vaka	**10.224**	**285**	**249**	**221**	**209**	**214**

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

2013 yılı yerli sıtma vakalarının tamamı Nüks vaka olup yerli yeni vaka sayısı "0**" (sıfır) dır.*

Tablo 3.2. Yıllara Göre Enfeksiyon Hastalıklarının İnsidansı, (100.000 Nüfusta)

	2002	2013	2014	2015	2016	2017
AIDS	0,06	0,13	0,17	0,15	0,13	0,10
Kızamık	11,8	9,7	0,7	0,4	0,01	0,09
Tüberküloz	32,0	17,2	16,9	15,9	15,3	14,6
Sıtma	15,4	0,4	0,3	0,3	0,26	0,26

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Not: Tüberküloz İnsidansı; 2002 yılı DSÖ TB (Tüberküloz) Veritabanından, diğer yıllar Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü - Tüberküloz Veritabanından elde edilmiştir.

Şekil 3.1. AIDS İnsidansının Uluslararası Karşılaştırması, (100.000 Nüfusta), 2016

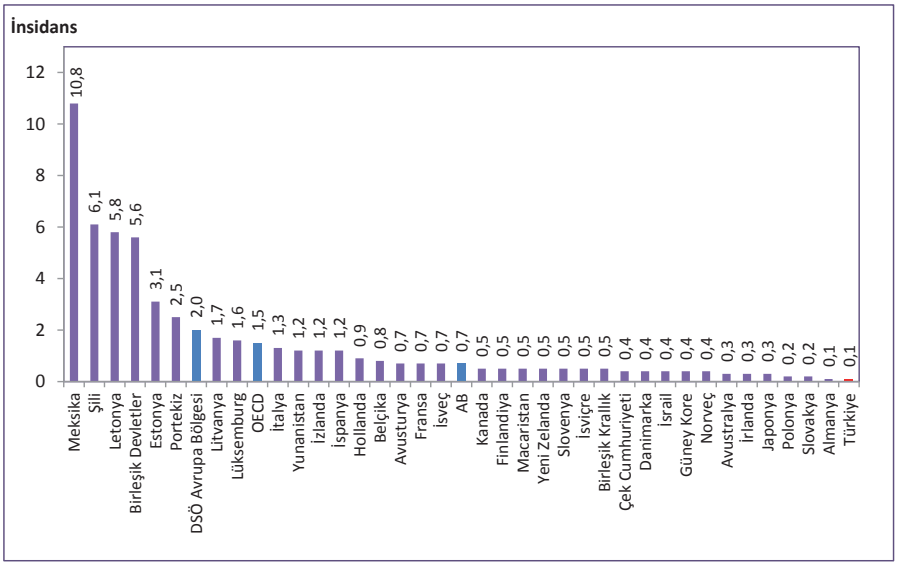

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, DSÖ European Health Information Gateway, OECD Health Data 2018

Not: Türkiye verisi 2017 yılına aittir. Ülke verileri 2016 yılına veya en yakın yıla aittir.

Şekil 3.2. Yıllara Göre AIDS İnsidansının Uluslararası Karşılaştırması, (100.000 Nüfusta)

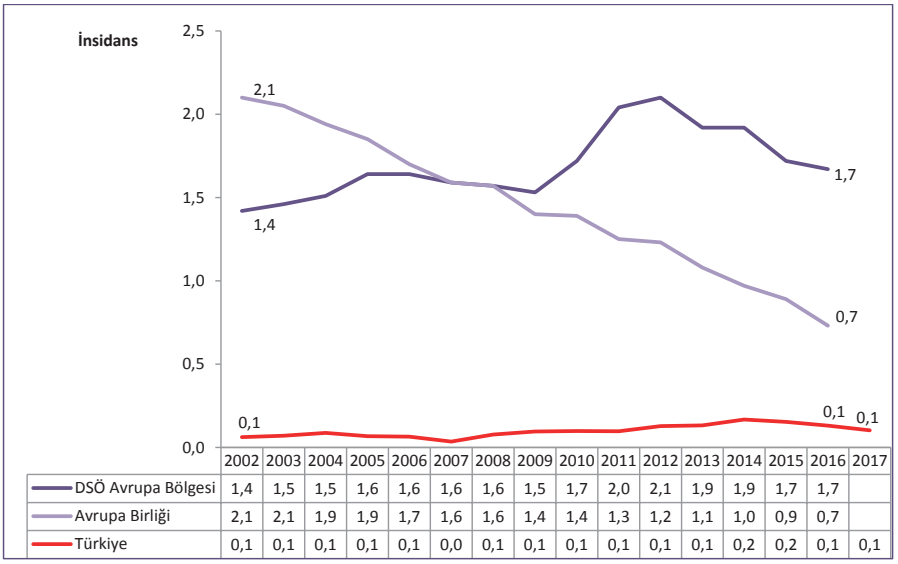

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
DSÖ Avrupa Bölgesi	1,4	1,5	1,5	1,6	1,6	1,6	1,6	1,5	1,7	2,0	2,1	1,9	1,9	1,7	1,7	
Avrupa Birliği	2,1	2,1	1,9	1,9	1,7	1,6	1,6	1,4	1,4	1,3	1,2	1,1	1,0	0,9	0,7	
Türkiye	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, DSÖ European Health Information Gateway

Şekil 3.3.Yıllara Göre Kızamık İnsidansının Uluslararası Karşılaştırması, (100.000 Nüfusta)

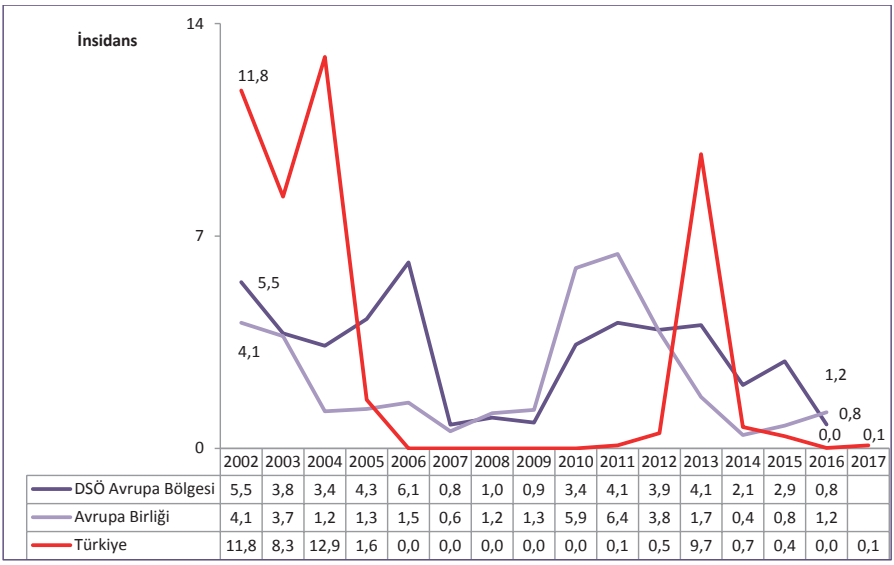

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
DSÖ Avrupa Bölgesi	5,5	3,8	3,4	4,3	6,1	0,8	1,0	0,9	3,4	4,1	3,9	4,1	2,1	2,9	0,8	
Avrupa Birliği	4,1	3,7	1,2	1,3	1,5	0,6	1,2	1,3	5,9	6,4	3,8	1,7	0,4	0,8	1,2	
Türkiye	11,8	8,3	12,9	1,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,5	9,7	0,7	0,4	0,0	0,1

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, DSÖ European Health Information Gateway

Şekil 3.4. Yıllara Göre Tüberküloz İnsidansının Uluslararası Karşılaştırması, (100.000 Nüfusta)

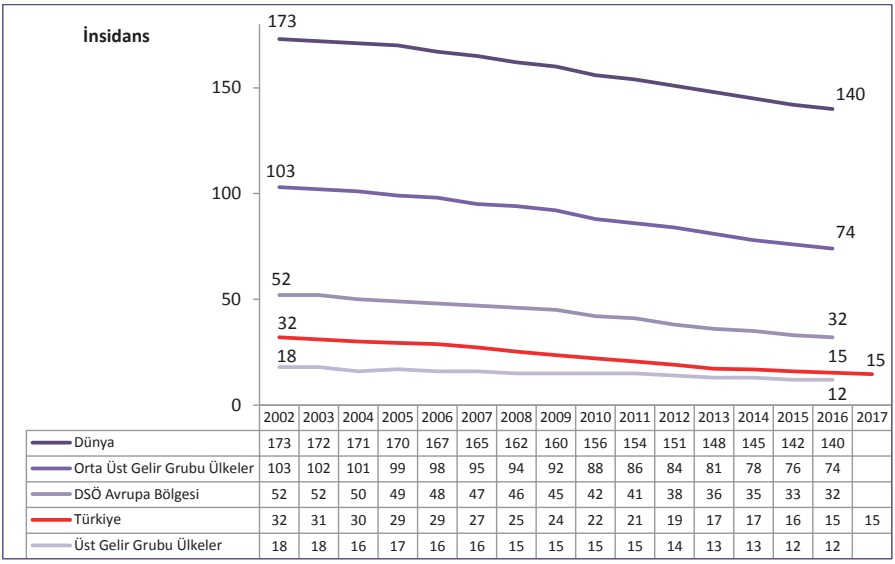

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Dünya	173	172	171	170	167	165	162	160	156	154	151	148	145	142	140	
Orta Üst Gelir Grubu Ülkeler	103	102	101	99	98	95	94	92	88	86	84	81	78	76	74	
DSÖ Avrupa Bölgesi	52	52	50	49	48	47	46	45	42	41	38	36	35	33	32	
Türkiye	32	31	30	29	29	27	25	24	22	21	19	17	17	16	15	15
Üst Gelir Grubu Ülkeler	18	18	16	17	16	16	15	15	15	15	14	13	13	12	12	

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, DSÖ Global Health Observatory Veritabanı
Not: Türkiye verisi; 2002-2004 yılları DSÖ TB (Tüberküloz) Veritabanından, diğer yıllar Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü- Tüberküloz Veritabanından elde edilmiştir.

Şekil 3.5. Sıtma İnsidansının (Yabancı Vaka) Uluslararası Karşılaştırması, (100.000 Nüfusta), 2017

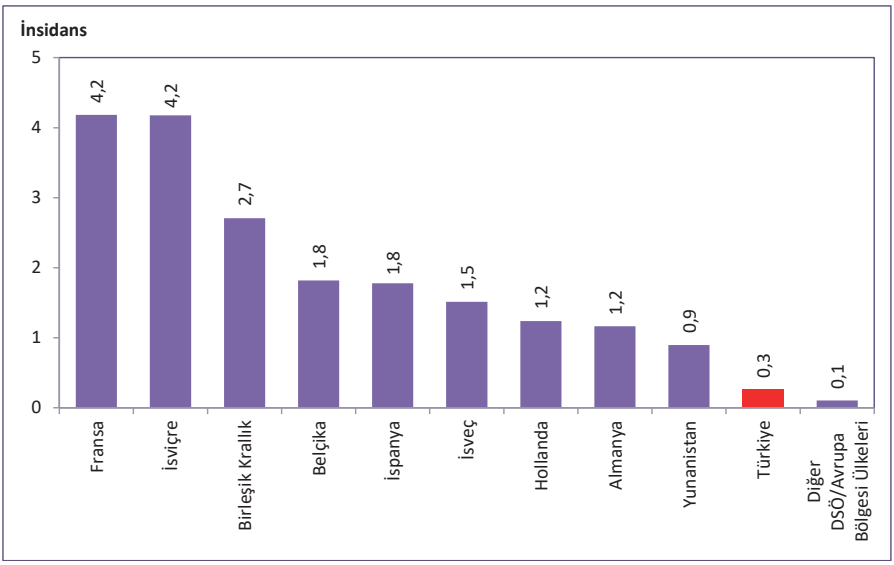

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, World Malaria Report 2018, UNPD
Not: Türkiye'nin 2017 yılına ait yerli vaka sayısı"0"dır. Türkiye ve diğer ülkelerin verileri yabancı sıtma vaka sayısını ifade eder. Ülkelere ait nüfus verisi UNPD'den elde edilmiştir.

Tablo 3.3. Yıllara ve Cinsiyete Göre Toplam Kanser İnsidansı, (100.000'de, Dünya Standart Nüfusu)

	2002	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Erkek	154,2	269,7	261,4	275,0	277,7	267,9	246,8	247,6
Kadın	113,0	173,3	168,7	182,2	188,2	186,5	173,6	177,5
Toplam	**133,5**	**221,5**	**215,1**	**228,6**	**233,0**	**227,2**	**210,2**	**212,6**

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü
Not: 2009 yılından önceki verilere kapsamı ve kalitesi açısından ihtiyatla yaklaşılmalıdır.

Tablo 3.4. Yıllara Göre Erkeklerde En Sık Görülen 10 Kanser Türünün İnsidansı, (100.000'de, Dünya Standart Nüfusu)

	2002	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Trakea, Akciğer ve Bronş	42,2	66,0	61,0	62,3	60,4	59,3	52,5	52,5
Prostat	11,5	36,1	33,8	37,1	39,2	36,4	32,9	33,1
Kolorektal	11,8	21,0	20,7	22,4	24,7	24,4	22,8	23,1
Mesane	12,4	21,4	20,7	20,9	22,3	21,1	19,3	20,2
Mide	11,6	16,2	16,1	17,1	16,4	15,9	14,3	14,2
Non-Hodgkin Lenfoma	1,4	7,2	7,0	7,2	7,7	6,9	7,2	6,9
Böbrek	3,0	6,3	5,5	6,9	7,0	7,0	6,4	6,8
Larinks	6,9	8,1	7,7	8,1	7,8	7,0	6,2	6,6
Tiroid	0,5	4,5	4,7	5,1	5,4	5,6	5,5	6,0
Pankreas	3,1	5,4	5,7	5,6	5,8	6,3	5,1	5,6

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü
Not: 2009 yılından önceki verilere kapsamı ve kalitesi açısından ihtiyatla yaklaşılmalıdır.

Şekil 3.6. Erkeklerde En Sık Görülen 10 Kanser Türünün Toplam Kanser İçindeki Dağılımı, (%), 2015

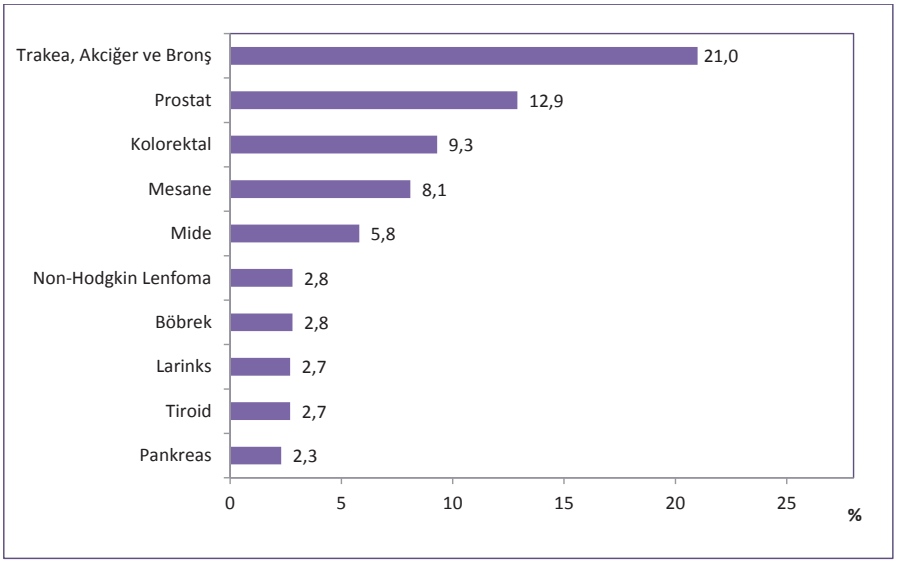

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Tablo 3.5. Yıllara Göre Kadınlarda En Sık Görülen 10 Kanser Türünün İnsidansı, (100.000'de, Dünya Standart Nüfusu)

	2002	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Meme	31,9	40,6	38,6	44,2	46,8	45,9	43,0	43,8
Tiroid	3,5	18,6	18,1	20,4	20,3	21,3	20,7	21,7
Kolorektal	9,3	13,4	13,1	13,3	15,2	15,3	13,8	14,4
Uterus Korpusu	4,3	9,3	9,6	10,5	10,1	9,9	9,8	10,0
Trakea, Akciğer ve Bronş	5,2	8,1	8,0	7,8	9,3	10,0	8,7	9,0
Mide	6,0	8,1	7,2	7,9	7,8	7,1	6,5	6,3
Over	5,9	6,9	6,6	7,3	7,3	7,0	6,1	6,4
Non-Hodgkin Lenfoma	1,2	5,3	5,3	5,0	5,2	5,3	5,0	4,9
Uterus Serviksi	3,9	4,5	4,0	4,5	4,5	4,6	4,0	4,5
Beyin, Diğer Sinir Sistemi	3,8	5,0	4,4	4,5	4,7	4,7	4,1	4,1

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü
Not: 2009 yılından önceki verilere kapsamı ve kalitesi açısından ihtiyatla yaklaşılmalıdır.

Şekil 3.7. Kadınlarda En Sık Görülen 10 Kanser Türünün Toplam Kanser İçindeki Dağılımı, (%), 2015

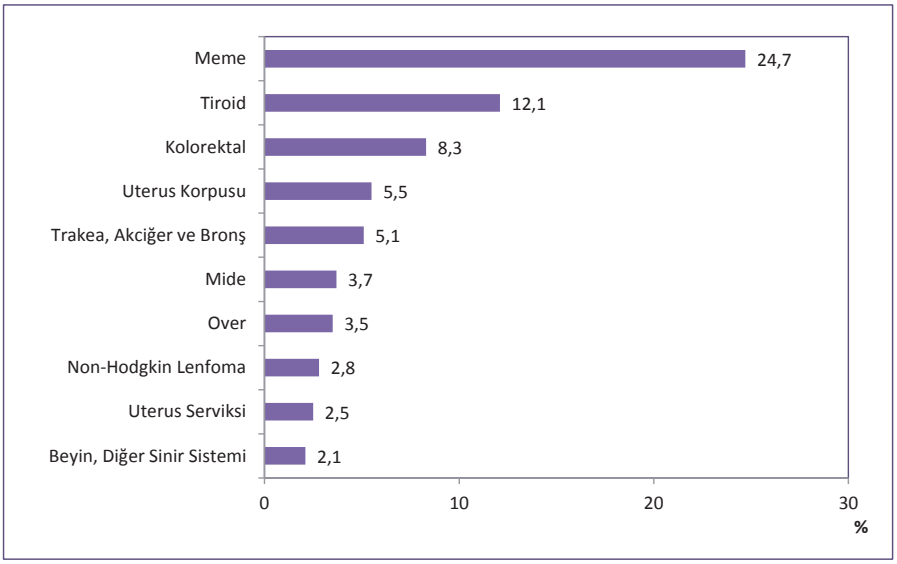

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Tablo 3.6. Cinsiyete Göre Kanser Türlerinin İnsidansı, (100.000'de, Dünya Standart Nüfusu), 2015

ICD-10	Erkek		ICD-10	Kadın	
C00-96	Tüm Kanserler	247,6	C00-96	Tüm Kanserler	177,5
C00-14	Ağız, Farinks	5,3	C00-14	Ağız, Farinks	2,1
C00	Dudak	1,1	C00	Dudak	0,2
C01-C02	Dil	0,7	C01-C02	Dil	0,5
C03-C06	Ağız	0,8	C03-C06	Ağız	0,5
C07-C08	Tükrük Bezleri	0,6	C07-C08	Tükrük Bezleri	0,3
C09	Tonsil	0,2	C09	Tonsil	0,0
C10	Diğer Orofarinks	0,1	C10	Diğer Orofarinks	0,0
C11	Nasofarinks	1,2	C11	Nasofarinks	0,4
C12-C13	Hipofarinks	0,3	C12-C13	Hipofarinks	0,1
C14	Farinks, tanımlanmamış	0,3	C14	Farinks, tanımlanmamış	0,1
C15-26	Sindirim Organları	51,9	C15-26	Sindirim Organları	28,8
C15	Özofagus	2,0	C15	Özofagus	1,2
C16	Mide	14,2	C16	Mide	6,3
C17	İnce Barsak	0,6	C17	İnce Barsak	0,5
C18	Kolon	14,2	C18	Kolon	9,2
C19-C20	Rektum	8,9	C19-C20	Rektum	5,2
C21	Anüs	0,3	C21	Anüs	0,2
C22	Karaciğer	4,4	C22	Karaciğer	1,6
C23-C24	Safrakesesi vb.	1,5	C23-C24	Safrakesesi vb.	1,2
C25	Pankreas	5,6	C25	Pankreas	3,3
C26	Diğer Sindirim Organları	0,2	C26	Diğer Sindirim Organları	0,1
C30-34,C37-C38	Solunum Organları	60,2	C30-34,C37-C38	Solunum Organları	10,2
C30-C31	Burun, sinüsler vb.	0,4	C30-C31	Burun, sinüsler vb.	0,2
C32	Larinks	6,6	C32	Larinks	0,5
C33-C34	Trakea,Bronş,Akciğer	52,5	C33-C34	Trakea,Bronş,Akciğer	9,0
C37-C38	Diğer Torasik organlar	0,7	C37-C38	Diğer Torasik organlar	0,5
C40-C41	Kemik	1,2	C40-C41	Kemik	0,9
C43	Deri Melanomu	1,5	C43	Deri Melanomu	1,4
C44	Diğer Deri	24,8	C44	Diğer Deri	16,9
C45	Mezoteliyoma	0,6	C45	Mezoteliyoma	0,5
C46	Kaposi sarkomu	0,7	C46	Kaposi sarkomu	0,3
C47;C49	Konnektif,Yumuşak doku	1,9	C47;C49	Konnektif,Yumuşak doku	1,4
C50	Meme	0,8	C50	Meme	43,8
C60-63	Erkek Genital Organları	36,8	C51-58	Kadın Genital Organları	22,6
C60	Penis	0,0	C51	Vulva	0,4
C61	Prostat	33,1	C52	Vajina	0,1
C62	Testis	3,7	C53	Uterus Serviksi	4,5
C63	Diğer erkek genital	0,0	C54	Uterus Korpusu	10,0
			C55	Uterus unspec.	0,8
			C56	Over	6,4
			C57	Diğer Kadın Genital	0,4
			C58	Plasenta	0,0
C64-68	Üriner Organlar	27,5	C64-68	Üriner Organlar	6,4
C64	Böbrek	6,8	C64	Böbrek	3,2
C65	Renal Pelvis	0,2	C65	Renal Pelvis	0,1
C66	Üreter	0,2	C66	Üreter	0,0
C67	Mesane	20,2	C67	Mesane	3,1
C68	Diğer Üriner organlar	0,1	C68	Diğer Üriner organlar	0,0
C69	Göz	0,3	C69	Göz	0,3
C70-C72	Beyin, sinir sistemi	5,3	C70-C72	Beyin, sinir sistemi	4,1
C73	Tiroid	6,0	C73	Tiroid	21,7
C74-75	Diğer Endokrin Bezleri	0,6	C74-75	Diğer Endokrin Bezleri	0,7
C74	Adrenal bez	0,4	C74	Adrenal bez	0,4
C75	Diğer Endokrin	0,2	C75	Diğer Endokrin	0,3
C81-85,88,90-96	Lenfoid ve Hematopoetik	17,5	C81-85,88,90-96	Lenfoid ve Hematopoetik	12,3
C81	Hodgkin hastalığı	2,0	C81	Hodgkin hastalığı	1,3
C82-C85;C96	Non-Hodgkin lenfoma	6,9	C82-C85;C96	Non-Hodgkin lenfoma	4,9
C88	İmmunoproliferatif has.	0,1	C88	İmmunoproliferatif has.	0,1
C90	Multiple Myelom	2,5	C90	Multiple Myelom	1,8
C91	Lenfoid Lösemi	3,1	C91	Lenfoid Lösemi	2,1
C92-C94	Myeloid Lösemi	2,6	C92-C94	Myeloid Lösemi	1,9
C95	Lösemi, tanımlanmamış	0,3	C95	Lösemi, tanımlanmamış	0,2
C39,C48,C76,C77,C80	Diğer&Tanımlanmamış	4,7	C39,C48,C76,C77,C80	Diğer&Tanımlanmamış	3,1

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Şekil 3.8. Türkiye'de En Sık Görülen İlk 10 Kanser Türünün Cinsiyete Göre İnsidansı, (100.000'de, Dünya Standart Nüfusu), 2018

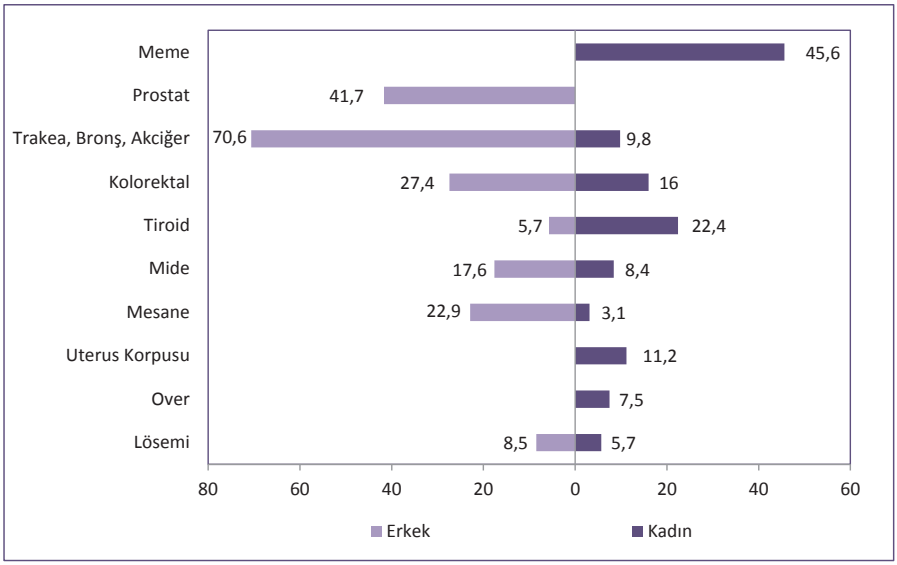

Kaynak: IARC, GLOBOCAN 2018
Not: Kanser insidansları, DSÖ'nün 2018 yılına ait tahmin verileridir.

Tablo 3.7. Cinsiyete Göre Toplam Kanser İnsidansının Uluslararası Karşılaştırması, (100.000'de, Dünya Standart Nüfusu), 2018

Sıra	Ülke	Erkek	Ülke	Kadın	Ülke	Toplam
1	Avustralya	579,9	Avustralya	363,0	Avustralya	468,0
2	Yeni Zelanda	526,0	Yeni Zelanda	358,3	Yeni Zelanda	438,1
3	İrlanda	430,8	Macaristan	330,6	İrlanda	373,7
4	Macaristan	427,1	Belçika	329,9	Macaristan	368,1
5	Fransa	405,6	Kanada	329,7	Birleşik Devletler	352,2
6	Birleşik Devletler	393,2	Danimarka	325,5	Belçika	345,8
7	Letonya	375,7	İrlanda	322,9	Fransa	344,1
8	Belçika	371,1	Birleşik Devletler	321,2	Danimarka	340,4
9	Norveç	369,8	Hollanda	318,9	Norveç	337,8
10	Slovenya	367,6	Norveç	311,3	Hollanda	334,1
	Türkiye **(41)**	284,2	Türkiye **(75)**	182,3	Türkiye **(53)**	225,1
	Dünya	218,6	Dünya	182,6	Dünya	197,9

Kaynak: IARC, GLOBOCAN 2018
Not: Türkiye'nin yanında parantez içinde yazan değerler Türkiye'nin dünya sıralamasındaki yerini göstermektedir. Kanser insidansları, DSÖ'nün 2018 yılına ait tahmin verileridir.

Şekil 3.9.Türkiye'de En Sık Görülen İlk 10 Kanser Türü İnsidansının Uluslararası Karşılaştırması (100.000 Dünya Standart Nüfusu), 2018

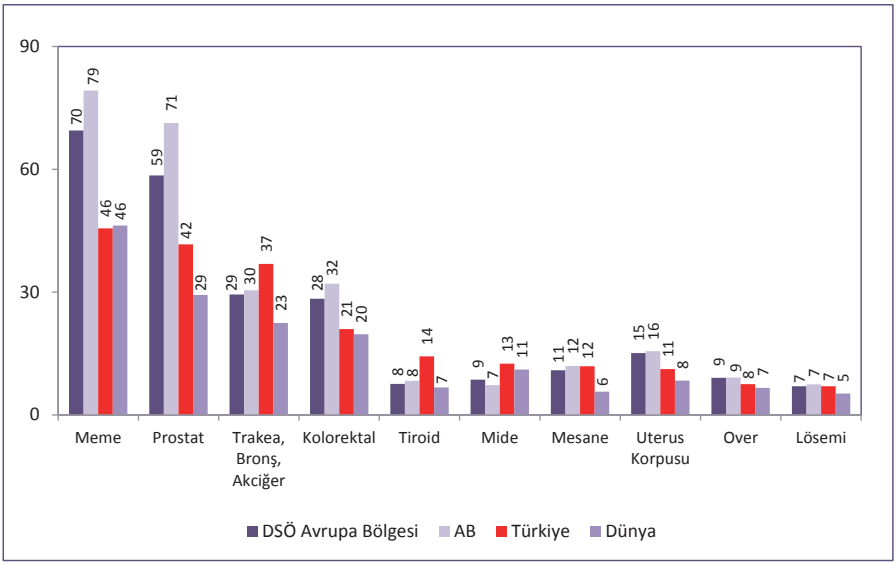

Kaynak: IARC, GLOBOCAN 2018
Not: Kanser insidansları, DSÖ'nün 2018 yılına ait tahmin verileridir.

Tablo 3.8. ICD-10 Ana Tanı Gruplarına ve Cinsiyete Göre Hastane Yatışlarının Dağılımı, (%), 2015, 2016, 2017

ICD-10 Ana Tanı Grubu	Kod	2015			2016			2017		
		Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Bazı Enfeksiyöz ve Paraziter Hastalıklar	A00-B99	3,2	2,2	2,7	3,1	2,2	2,6	2,9	2,0	2,4
Neoplazmlar	C00-D48	4,1	3,1	3,6	4,4	3,5	3,9	4,4	3,5	3,9
Kan ve Kan Yapıcı Organların Hastalıkları ve İmmün Sistemin Bazı Hastalıkları	D50-D89	1,6	2,4	2,0	1,6	2,4	2,0	1,7	2,7	2,3
Endokrin, Beslenme ve Metabolizma Hastalıkları	E00-E90	2,3	3,4	2,9	2,6	3,8	3,3	2,5	3,7	3,2
Mental ve Davranışsal Bozukluklar	F00-F99	1,7	0,8	1,2	1,6	0,8	1,2	1,6	0,7	1,2
Sinir Sistemi Hastalıkları	G00-G99	1,8	1,6	1,7	1,9	1,6	1,7	1,9	1,6	1,8
Göz ve Adneks Hastalıkları	H00-H59	4,5	3,9	4,2	4,8	4,2	4,4	5,1	4,4	4,7
Kulak ve Mastoid Çıkıntı Hastalıkları	H60-H95	0,7	0,6	0,6	0,7	0,5	0,6	0,7	0,6	0,6
Dolaşım Sistemi Hastalıkları	I00-I99	9,4	6,5	7,8	9,5	6,3	7,8	9,6	6,3	7,8
Solunum Sistemi Hastalıkları	J00-J99	16,7	10,1	13,1	16,0	9,8	12,6	16,2	10,1	12,9
Sindirim Sistemi Hastalıkları	K00-K93	12,4	10,7	11,5	12,3	10,9	11,5	12,2	10,8	11,4
Deri ve Derialtı Dokunun Hastalıkları	L00-L99	3,8	2,1	2,9	3,8	2,2	3,0	3,7	2,2	2,9
Kas, İskelet Sistemi ve Bağ Dokusu Hastalıkları	M00-M99	3,6	4,8	4,2	3,6	4,9	4,3	3,5	4,9	4,3
Genitoüriner Sistem Hastalıkları	N00-N99	7,8	7,7	7,7	7,9	7,8	7,8	8,1	8,0	8,0
Gebelik, Doğum ve Lohusalık	O00-O99	-	21,3	11,6	-	20,8	11,3	-	20,4	11,0
Perinatal Dönemden Kaynaklanan Bazı Durumlar	P00-P96	2,7	1,9	2,2	2,6	1,9	2,2	2,4	1,7	2,0
Konjental Malformasyonlar, Deformasyonlar ve Kromozom Anomalileri	Q00-Q99	0,9	0,4	0,7	0,9	0,4	0,7	0,9	0,4	0,6
Semptomlar, Belirtiler ve Anormal Klinik ve Laboratuvar Bulguları, Başka Yerde Sınıflanmamış	R00-R99	3,5	3,0	3,2	3,0	2,6	2,8	3,0	2,6	2,8
Yaralanma, Zehirlenme ve Dış Nedenlerin Bazı Diğer Sonuçları	S00-T98	6,7	3,7	5,0	7,0	3,8	5,3	7,0	3,9	5,3
Sağlık Hizmetleriyle Temas ve Sağlık Durumunu Etkileyen Faktörler	Z00-Z99	12,8	9,7	11,1	12,6	9,7	11,1	12,5	9,6	10,9
Toplam		**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Teşhis İlişkili Gruplar Veritabanı
Not: Hastane yatışlarının dağılımı, ilgili sütunun toplam sayısı üzerinden hesaplanmaktadır.

Tablo 3.9. Onbeş Yaş ve Üzeri Kadınların Kendi Kendine Meme Muayenesi Yapma Durumunun Dağılımı, (%), 2016

Kendi Kendine Muayene Durumu	%
Ayda Bir	19,7
Üç Ayda Bir	7,9
Üç Aydan Daha Uzun Sürede Bir	11,9
Hiç Yapmadım	60,6

Kaynak: TÜİK, Türkiye Sağlık Araştırması 2016

Tablo 3.10. Onbeş Yaş ve Üzeri Kadınların Mamografi Çektirme Durumunun Dağılımı, (%), 2016

Mamografi Çektirme Zamanı	%
Son 1 Yıl İçerisinde	9,0
1 Yıldan Çok, 2 Yıldan Az	7,1
2 Yıldan Çok, 3 Yıldan Az	3,6
3 Yıldan Çok, 5 Yıldan Az	4,0
5 Yıldan Fazla	5,2
Hiçbir Zaman	71,1

Kaynak: TÜİK, Türkiye Sağlık Araştırması 2016

Tablo 3.11. Onbeş Yaş ve Üzeri Kadınların Smear Yaptırma Durumunun Dağılımı, (%), 2016

Smear Yaptırma Zamanı	%
Son 1 Yıl İçerisinde	10,9
1 Yıldan Çok, 2 Yıldan Az	7,9
2 Yıldan Çok, 3 Yıldan Az	3,6
3 Yıldan Çok, 5 Yıldan Az	3,2
5 Yıldan Fazla	5,1
Hiçbir Zaman	69,3

Kaynak: TÜİK, Türkiye Sağlık Araştırması 2016

Tablo 3.12. Onbeş Yaş ve Üzeri Bireylerin Kişisel Bakım Faaliyetlerini Gerçekleştirirken Zorluk Çekenlerin Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2016

Kişisel Bakım Faaliyetleri	Erkek	Kadın	Toplam
Yatağa Girme/Kalkma veya Sandalyeye Oturma/Kalkma	2,9	5,4	4,2
Giyinme ve Elbiselerini Çıkarma	2,8	3,9	3,3
Banyo Yapma/Duş Alma	2,6	3,9	3,3
Tuvalet Kullanımı	2,5	3,7	3,1
Kendi Kendine Beslenme	2,0	3,0	2,5

Kaynak: TÜİK, Türkiye Sağlık Araştırması 2016

Tablo 3.13. 0-6 Yaş Çocukların Son 6 Ay İçinde Geçirdiği Başlıca Hastalık/Sağlık Sorunlarının Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2016

Hastalık/Sağlık Sorunu	Erkek	Kız	Toplam
Üst Solunum Yolu Enfeksiyonu (Tonsilit, Orta Kulak İltihabı, Farenjit vb.)	42,6	42,6	42,6
İshal	31,6	33,0	32,3
Alt Solunum Yolu Enfeksiyonu (Zatürre vb.)	11,0	11,1	11,1
Bulaşıcı Hastalıklar (Suçiçeği, Kabakulak vb.)	9,4	9,0	9,2
Ağız ve Diş Sağlığı Sorunları	7,7	7,0	7,3
Kansızlık (Demir Eksikliği Anemisi vb.)	5,8	4,9	5,4
İdrar Yolu Enfeksiyonu	2,8	5,4	4,1
Cilt Hastalıkları	3,2	2,6	2,9
D Vitamini Eksikliğine Bağlı Kemik Bozuklukları	1,5	2,1	1,8

Kaynak: TÜİK, Türkiye Sağlık Araştırması 2016

Tablo 3.14. 7-14 Yaş Çocukların Son 6 Ay İçinde Geçirdiği Başlıca Hastalık/Sağlık Sorunlarının Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2016

Hastalık/Sağlık Sorunu	Erkek	Kız	Toplam
Ağız ve Diş Sağlığı Sorunları	23,7	23,2	23,4
Göz İle İlgili Sorunlar	12,2	15,1	13,6
Enfeksiyöz Hastalıklar	7,6	8,3	7,9
Cilt Hastalıkları	4,8	6,9	5,8
Beslenme İle İlişkili Hastalıklar	3,4	3,1	3,3
İşitme İle İlgili Sorunlar	2,0	2,6	2,3
Kas İskelet Sistemi Hastalıkları	2,2	1,4	1,8
Ruh Sağlığı Sorunları	1,4	1,3	1,3

Kaynak: TÜİK, Türkiye Sağlık Araştırması 2016

Tablo 3.15. Onbeş Yaş ve Üzeri Bireylerin Son 12 Ay İçinde Geçirdiği Başlıca Hastalık/Sağlık Sorunlarının Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2016

Hastalık/Sağlık Sorunu	Erkek	Kadın	Toplam
Bel Bölgesi Problemleri (Bel Ağrısı, Bel Fıtığı, Diğer Bel Defektleri)	21,4	32,8	27,1
Boyun Bölgesi Problemleri (Boyun Ağrısı, Boyun Fıtığı, Diğer Boyun Defektleri)	11,5	24,6	18,1
Hipertansiyon	11,1	20,5	15,8
Alerji (Alerjik Rinit, Dermatit, Yiyecek vb. Alerjisi) (Alerjik Astım Hariç)	7,5	13,9	10,8
Şeker Hastalığı (Diyabet)	7,1	10,9	9,1
Astım (Alerjik Astım Dahil)	5,2	10,3	7,8
Arthrosis	4,9	10,5	7,7
Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalığı (Kronik Bronşit, Amfizem)	5,7	8,8	7,3
Depresyon	4,9	9,4	7,2
Koroner Kalp Hastalığı (Anjina, Göğüs Ağrısı, Spazm)	5,9	7,1	6,5
Böbrek Problemleri	5,2	7,5	6,4
İdrar Kaçırma, İdrarı Tutamama	3,9	7,8	5,9
Alzheimer	5,1	6,1	5,6
Miyokardiyal Enfarktüs (Kalp Krizi)	2,1	2,0	2,1
Karaciğer Sirozu, Karaciğer Yetmezliği	1,1	1,8	1,5
İnme-Felç (Beyin Kanaması, Serebral Tromboz)	1,0	0,8	0,9

Kaynak: TÜİK, Türkiye Sağlık Araştırması 2016
Not: Alzheimer, 65+ yaş grubu bireyler için değerlendirilmiştir.

Tablo 3.16. Onbeş Yaş ve Üzeri Bireylerde Hipertansiyon, Diyabet ve Yüksek Kolesterol Tanısı Alan Hastaların Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2017

Teşhis Zamanı	Hastalık	Erkek	Kadın	Toplam
Son 12 Ay İçerisinde Teşhiş Konulmuş	Hipertansiyon	4,3	9,8	7,1
	Diyabet	3,4	5,2	4,3
	Yüksek Kolesterol	3,6	6,1	4,8
Teşhis Konulmuş Ancak Son 12 Ay İçinde Değil	Hipertansiyon	8,0	10,2	9,1
	Diyabet	4,2	5,4	4,8
	Yüksek Kolesterol	4,9	5,7	5,3
Herhangi Bir Zamanda Teşhis Konulmuş (Prevalans)	Hipertansiyon	12,3	20,0	16,2
	Diyabet	7,6	10,6	9,1
	Yüksek Kolesterol	8,5	11,8	10,1

Kaynak: Sağlık Bakanlığı, Türkiye Hanehalkı Sağlık Araştırması: Bulaşıcı Olmayan Hastalıkların Risk Faktörleri 2017
Not: Veriler kişilerin beyanına dayalıdır.

Şekil 3.10. Diyabet Prevalansının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2016

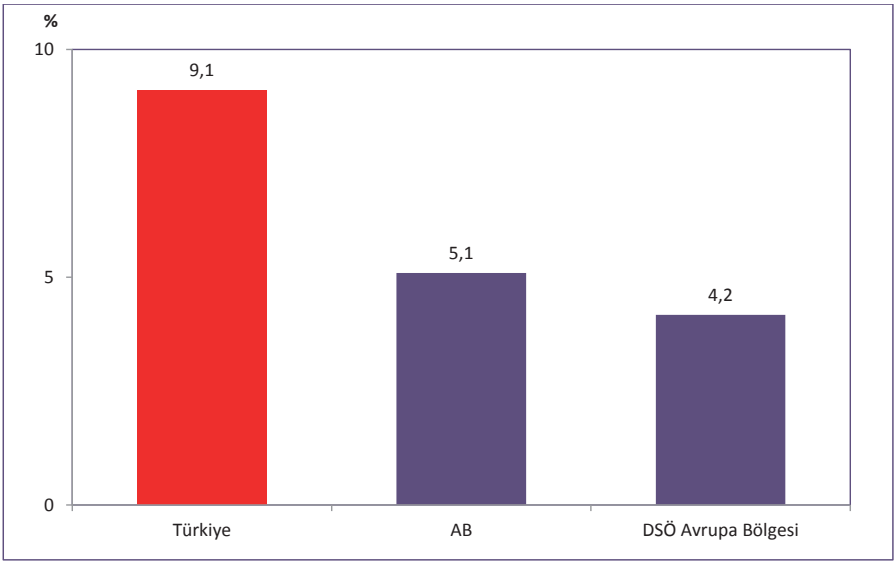

Kaynak: Sağlık Bakanlığı Türkiye Hanehalkı Sağlık Araştırması: Bulaşıcı Olmayan Hastalıkların Risk Faktörleri 2017, DSÖ European Health Information Gateway
Not: Türkiye verisi 2017 yılına ait olup onbeş yaş ve üzeri bireylerin beyanına dayalıdır.

Tablo 3.17. Genel Sağlık Durumunun Cinsiyet ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2016

Yaş Grubu	Sağlık Durumu	Erkek	Kadın	Toplam
15-24	Çok İyi/İyi	90,2	88,9	89,5
	Kötü/Çok Kötü	3,1	1,5	2,3
25-34	Çok İyi/İyi	82,9	79,2	81,1
	Kötü/Çok Kötü	3,1	3,5	3,3
35-44	Çok İyi/İyi	74,1	59,8	67,0
	Kötü/Çok Kötü	5,5	7,7	6,6
45-54	Çok İyi/İyi	58,8	39,5	49,2
	Kötü/Çok Kötü	8,8	18,0	13,4
55-64	Çok İyi/İyi	52,5	29,2	40,7
	Kötü/Çok Kötü	11,4	25,9	18,7
65-74	Çok İyi/İyi	33,2	20,1	26,1
	Kötü/Çok Kötü	23,1	36,9	30,5
75+	Çok İyi/İyi	17,8	11,5	14,0
	Kötü/Çok Kötü	36,4	46,6	42,6
Toplam	**Çok İyi/İyi**	**69,8**	**57,5**	**63,5**
	Kötü/Çok Kötü	**7,9**	**13,4**	**10,7**

Kaynak: TÜİK, Türkiye Sağlık Araştırması 2016

Tablo 3.18. Onbeş Yaş ve Üzeri Bireylerin Gözlük veya Lens Kullanma Durumunun Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2012, 2014, 2016

Kullanım şekli	2012			2014			2016		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Kullanan	28,9	31,4	30,2	32,3	36,2	34,3	33,7	37,6	35,6
Kullanmayan	71,0	68,5	69,7	67,5	63,7	65,6	66,3	62,3	64,3
Hiç Göremeyen	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1

Kaynak: TÜİK, Türkiye Sağlık Araştırması 2012, 2014, 2016

Tablo 3.19. Görme Sorunu Olan Bireylerin Cinsiyet ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2012, 2014, 2016

Yaş Grubu	2012			2014			2016		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
15-24	1,3	1,0	1,2	1,5	1,9	1,7	1,6	1,6	1,6
25-34	0,9	2,4	1,6	1,3	2,0	1,7	1,3	1,4	1,4
35-44	1,6	2,8	2,2	2,1	5,4	3,7	2,1	4,4	3,3
45-54	5,0	8,8	6,9	7,7	13,0	10,3	7,8	11,1	9,4
55-64	6,8	12,0	9,5	10,6	15,6	13,2	9,4	17,0	13,3
65-74	13,8	22,0	18,3	15,1	19,8	17,6	16,4	20,2	18,5
75+	28,3	36,3	33,1	23,1	32,5	28,8	23,8	37,2	31,9
Toplam	**4,0**	**6,9**	**5,5**	**5,1**	**8,6**	**6,9**	**5,3**	**8,6**	**6,9**

Kaynak: TÜİK, Türkiye Sağlık Araştırması 2012, 2014, 2016
Not: Gözlük/Lens kullanmalarına rağmen göremeyenler/hiç göremeyenler hesaplamaya alınmıştır.

Tablo 3.20. Onbeş Yaş ve Üzeri Bireylerin İşitme Cihazı Kullanma Durumunun Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2012, 2014, 2016

Kullanım Şekli	2012			2014			2016		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Kullanan	4,7	4,7	4,7	3,9	3,4	3,6	4,1	4,0	4,1
Kullanmayan	95,2	95,2	95,2	95,7	96,4	96,0	95,7	95,8	95,8
Hiç Duymayan	0,1	0,1	0,1	0,4	0,3	0,3	0,1	0,2	0,1

Kaynak: TÜİK, Türkiye Sağlık Araştırması 2012, 2014, 2016

Tablo 3.21. İşitme Sorunu Olan Bireylerin Cinsiyet ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2012, 2014, 2016

Yaş Grubu	2012			2014			2016		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
15-24	0,6	0,3	0,5	1,8	0,9	1,3	0,3	1,0	0,6
25-34	0,6	0,3	0,4	1,3	1,8	1,6	1,6	0,8	1,2
35-44	0,9	1,0	0,9	2,3	3,0	2,7	1,5	1,6	1,5
45-54	1,2	1,6	1,4	4,4	6,4	5,4	3,4	4,9	4,1
55-64	1,8	4,0	2,9	7,0	8,3	7,7	4,6	6,2	5,4
65-74	7,4	8,1	7,8	15,4	14,1	14,7	15,5	14,5	15,0
75+	22,4	21,7	22,0	37,7	34,6	35,8	33,0	35,8	34,7
Toplam	**1,9**	**2,5**	**2,2**	**4,8**	**5,8**	**5,3**	**3,9**	**5,0**	**4,5**

Kaynak: TÜİK, Türkiye Sağlık Araştırması 2012, 2014, 2016
Not: İşitme cihazı kullanmalarına rağmen duymayanlar/hiç duymayanlar hesaplamaya alınmıştır.

Bölüm 3 İle İlgili Açıklamalar

☑2002 yılı kızamık ve tüberküloz vakalarında yerli veya yabancı vaka ayrımına ait kayıt bulunmamaktadır.

☑HIV/AIDS sürveyans sisteminde vakaların bildirimleri doğrulama tarihi üzerinden değerlendirilir. Vaka sayıları, doğrulama testi pozitif tespit edilerek bildirimi yapılan vakalar üzerinden hesaplanır. Bu yıl içinde bir önceki yılda doğrulama testi yapılan vakaların bildirimleri de yapıldığından yıllık vaka sayıları değişebilir. Vaka sayıları ve insidans hesaplamaları 01 Aralık 2017 tarihi itibari ile doğrulama testi pozitif tespit edilerek bildirimi yapılan vakalar üzerinden gerçekleştirildi.

☑Kanser ile ilgili veriler Aktif Kanser Kayıt Sistemi ile veri toplayan ve kalite standartlarını sağlayan Ankara, Antalya, Bursa, Edirne, Erzurum, Eskişehir, İzmir, Samsun, Trabzon, Gaziantep, Malatya, İstanbul ve Mersin illerine ait verilerinden alındı. **Aktif Kanser Kayıt Sisteminde**; Kanser kayıt elemanları tarafından tek tek hasta dosyaları ve elektronik veri tabanlarından araştırılan bilgiler kanser kayıt formlarına aktarılır. Bu formlar İl Sağlık Müdürlüğü Kanser Kayıt Merkezlerinde Canreg-4 bilgisayar programına girilerek, duplikasyon ve diğer kalite kontrol çalışmaları sonrasında Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü'ne elektronik ortamda gönderilir.

☑**Dünya Standart Nüfusu:** Kanser hastalığı, ilerleyen yaş gruplarında daha sık görüldüğünden nüfusu yaşlı olan bir ülkede kanser görülme oranı (kaba hız), nüfusu genç bir ülke ile kıyaslandığında daha yüksek olacaktır. Bu nedenle ağırlıklandırma işleminin yapılabilmesi için, "Dünya Standart Nüfusu" tablosundan yararlanılarak standardize edilmiş bir oran olan "yaşa standardize hız" kavramı kullanılır.

☑Bölüm içerisinde yer alan dağılım tablo ve grafiklere ait toplamlar yuvarlama nedeniyle % 100 olmayabilir.

TÜİK, Türkiye Sağlık Araştırması 2016

Araştırma kişilerin beyanına dayalıdır.

☑**Kapsanan kitle:** Türkiye sınırları içerisindeki tüm yerleşim yerlerinde bulunan hanehalkıdır. Kurumsal olarak nitelendirilen nüfus (asker, yurtlarda, hapishanede, hastanede sürekli olarak kalan, huzurevleri vb.) kapsam dışıdır.

☑**Tahmin boyutu:** Araştırma; Türkiye toplam tahmini verebilecek şekilde tasarlanmıştır. Tasarım gereği toplam örnek hacmi 9.470 hane olarak belirlenmiştir.

☑**Örneklem dağılımı:** Örneğe seçilen 9.470 haneden 8.325 hane ile anket sonuçlandırılmıştır. Toplam 23.606 birey ile anket yapılmıştır.

☑**Uygulama dönemi:** Araştırma, 2008 yılında Nisan ayında, 2010 ve 2012 yıllarında Mayıs-Haziran döneminde bir ay uygulanmıştır. 2014 ve 2016 yılında ise metodoloji gereği Ağustos-Ekim dönemindeki 3 ayda çalışma gerçekleştirilmiştir.

Sağlık Bakanlığı, Türkiye Hanehalkı Sağlık Araştırması: Bulaşıcı Olmayan Hastalıkların Risk Faktörleri 2017

☑**Kapsanan kitle:** Türkiye sınırları içerisindeki onbeş yaş ve üzeri Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarını kapsamaktadır. Kurumsal olarak nitelendirilen nüfus (otel, motel, hastane, öğrenci yurdu, cezaevi vb.) kapsam dışında bırakılmıştır.

☑**Tahmin boyutu:** Araştırma; Türkiye toplam tahmini verebilecek şekilde tasarlanmış olup tasarım gereği toplam örnek hacmi 8.650 hanehalkı olarak belirlenmiştir.

☑**Örneklem dağılımı:** Ziyaret edilen 8.650 hanehalkından 6.053'ü 1. ve 2. aşamada yer almış, 1. ve 2. aşamada yer alan katılımcıların 3.352'si ayrıca 3. aşamaya da katılmıştır (seçilen 6.053 kişinin 2.701'i üçüncü aşamaya katılmayı kabul etmemiştir).

☑**Uygulama dönemi:** Araştırma, Nisan-Eylül 2017 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

☑ Araştırmada veriler "Soru Formu", "Fiziksel Ölçümler" ve "Biyokimyasal Ölçümler" olmak üzere üç aşamada toplanmıştır.

1. Aşama; dört davranışsal risk faktörüne maruz kalmayı (tütün kullanımı, alkol tüketimi, meyve ve sebzenin az tüketimi ve fiziksel inaktivite) inceleyen anketin değerlendirmesinden oluşmaktadır.
2. Aşama; yüksek kan basıncı, fazla kilololuk ve obezite gibi biyolojik risk faktörlerine maruz kalmayı değerlendirebilmek için kan basıncı, boy uzunluğu, vücut ağırlığı, bel ve kalça çevresi gibi fiziksel ölçümleri içermektedir.
3. Aşamada; yüksek glisemi düzeylerinin, hiperkolesteroleminin ve sodyum alımının tespit edilmesi için kan ve idrar örneklerinin alınması ve biyokimyasal ölçümler yer almaktadır.

4.Bölüm

Risk Faktörleri

Tablo 4.1. Tütün ve Tütün Mamulü Kullanma Durumunun Cinsiyete ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2012, 2014, 2016

Tütün ve Tütün Mamulü Kullanma Durumu	Yaş Grubu	2012			2014			2016		
		Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Her Gün Kullanan	15-24	24,1	4,6	14,3	31,4	5,7	18,5	28,2	7,8	18,1
	25-34	45,9	14,9	30,5	51,2	18,8	35,1	49,6	16,6	33,2
	35-44	44,4	17,3	30,9	49,9	19,7	34,9	50,6	19,6	35,2
	45-54	42,0	13,4	27,7	48,7	16,5	32,7	45,3	17,7	31,6
	55-64	27,9	7,4	17,4	38,2	10,2	24,0	35,0	10,9	22,8
	65-74	17,8	3,8	10,1	22,4	3,4	12,1	24,2	4,4	13,5
	75+	12,6	0,8	5,6	8,9	2,4	5,0	10,7	1,0	4,8
	Türkiye	**35,9**	**10,8**	**23,2**	**41,8**	**13,1**	**27,3**	**40,1**	**13,3**	**26,5**
Ara Sıra Kullanan	15-24	4,3	1,5	2,9	6,1	3,7	4,9	3,6	3,0	3,3
	25-34	4,6	4,9	4,8	6,9	6,5	6,7	5,1	6,1	5,6
	35-44	4,9	4,4	4,6	6,4	6,8	6,6	5,0	5,9	5,4
	45-54	4,1	3,1	3,6	4,4	4,8	4,6	4,1	4,1	4,1
	55-64	4,1	0,5	2,3	3,6	3,3	3,4	2,5	2,3	2,4
	65-74	2,7	0,9	1,7	5,2	2,2	3,6	1,9	1,3	1,6
	75+	2,9	1,2	1,9	2,9	1,4	2,0	2,8	2,0	2,3
	Türkiye	**4,3**	**2,9**	**3,6**	**5,6**	**4,8**	**5,2**	**4,0**	**4,1**	**4,1**
Daha Önce Kullanan	15-24	6,5	5,0	5,7	10,2	7,5	8,8	3,4	2,1	2,7
	25-34	11,7	11,2	11,5	12,6	12,8	12,7	9,3	6,6	8,0
	35-44	18,2	9,8	14,0	20,6	13,0	16,8	16,6	8,2	12,4
	45-54	26,3	10,6	18,5	29,6	14,1	21,9	24,5	8,7	16,7
	55-64	38,0	10,1	23,8	43,4	14,5	28,8	39,5	9,0	24,1
	65-74	44,9	7,4	24,4	51,8	10,9	29,7	47,4	7,7	26,0
	75+	42,2	5,7	20,4	58,7	8,4	28,4	47,3	5,4	22,0
	Türkiye	**19,8**	**8,9**	**14,3**	**23,8**	**11,8**	**17,7**	**19,3**	**6,7**	**12,9**
Hiç Kullanmayan	15-24	65,1	88,9	77,1	52,3	83,2	67,7	64,9	87,0	75,9
	25-34	37,8	69,0	53,3	29,3	61,8	45,5	36,0	70,7	53,3
	35-44	32,5	68,5	50,5	23,1	60,4	41,7	27,8	66,3	47,0
	45-54	27,6	72,9	50,2	17,2	64,6	40,8	26,1	69,5	47,7
	55-64	30,0	82,0	56,5	14,8	72,1	43,8	22,9	77,8	50,7
	65-74	34,5	88,0	63,8	20,5	83,5	54,6	26,5	86,6	58,9
	75+	42,3	92,3	72,1	29,5	87,8	64,6	39,2	91,6	70,9
	Türkiye	**40,0**	**77,3**	**59,0**	**28,7**	**70,3**	**49,8**	**36,6**	**75,9**	**56,5**

Kaynak: TÜİK, Türkiye Sağlık Araştırması 2012, 2014, 2016

Şekil 4.1. Onbeş Yaş ve Üzeri Bireylerin Her Gün Tütün ve Tütün Mamulü Kullanma Durumunun Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2012, 2014, 2016, 2017

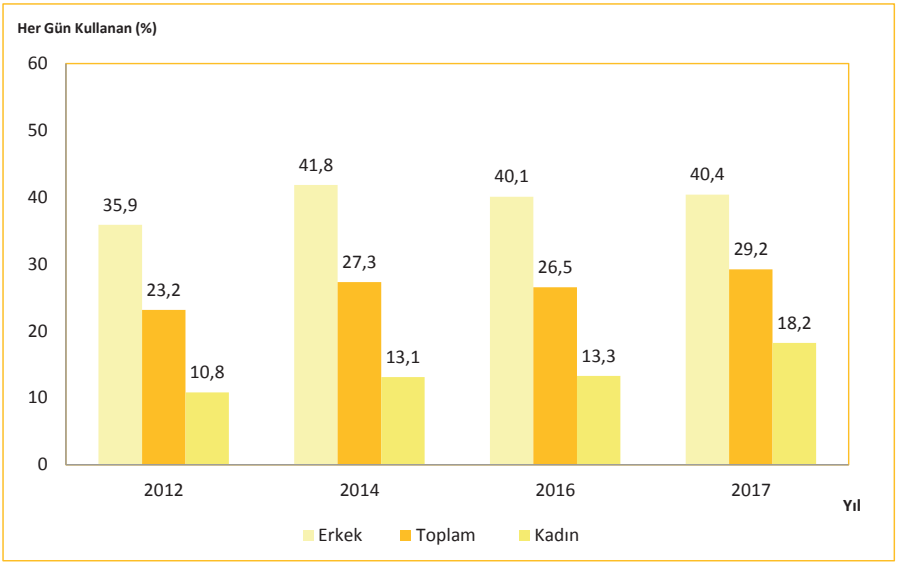

Kaynak: TÜİK Türkiye Sağlık Araştırması 2012, 2014, 2016, Sağlık Bakanlığı Türkiye Hanehalkı Sağlık Araştırması: Bulaşıcı Olmayan Hastalıkların Risk Faktörleri 2017

Şekil 4.2. Onbeş Yaş ve Üzeri Bireylerin Tütün ve Tütün Mamulü Kullanma Durumunun Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2017

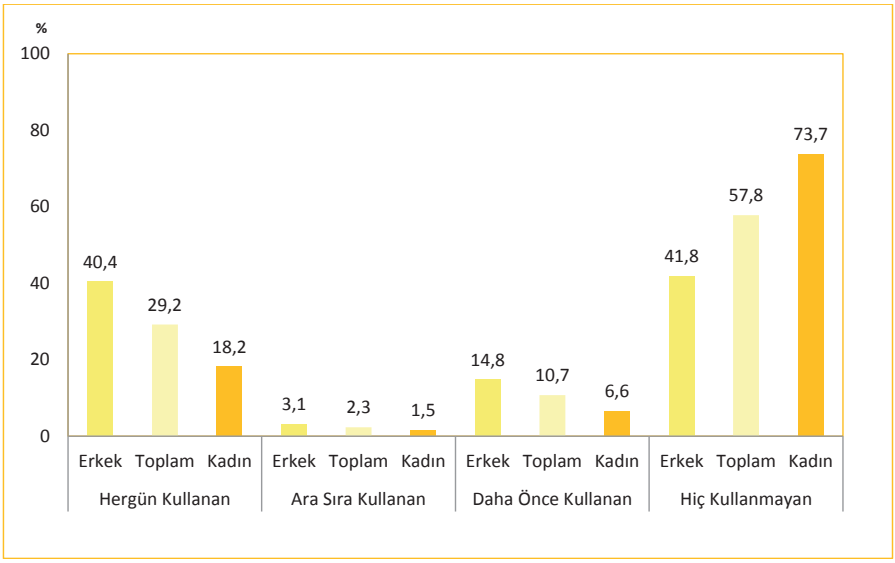

Kaynak: Sağlık Bakanlığı, Türkiye Hanehalkı Sağlık Araştırması: Bulaşıcı Olmayan Hastalıkların Risk Faktörleri 2017

Şekil 4.3. Onbeş Yaş ve Üzeri Bireylerin Her Gün Tütün ve Tütün Mamulü Kullanma Durumunun Cinsiyete Göre Dağılımı ve Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2016

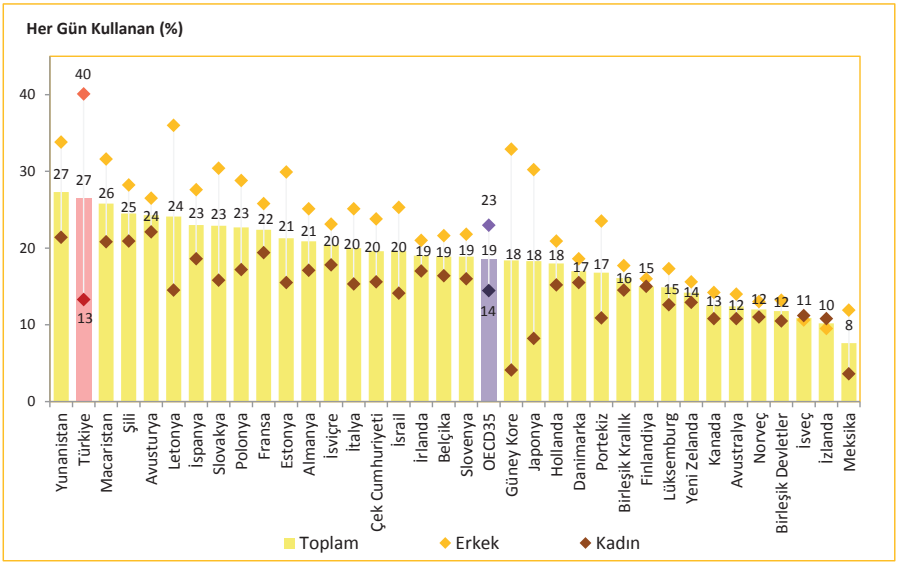

Kaynak: TÜİK Türkiye Sağlık Araştırması 2016, OECD Health Data 2018
Not: Ülke verileri 2016 yılına veya en yakın yıla aittir.

Şekil 4.4. 15-24 Yaş Grubu Bireylerin Her Gün Tütün ve Tütün Mamulü Kullanma Durumunun Cinsiyete Göre Dağılımı ve Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2016

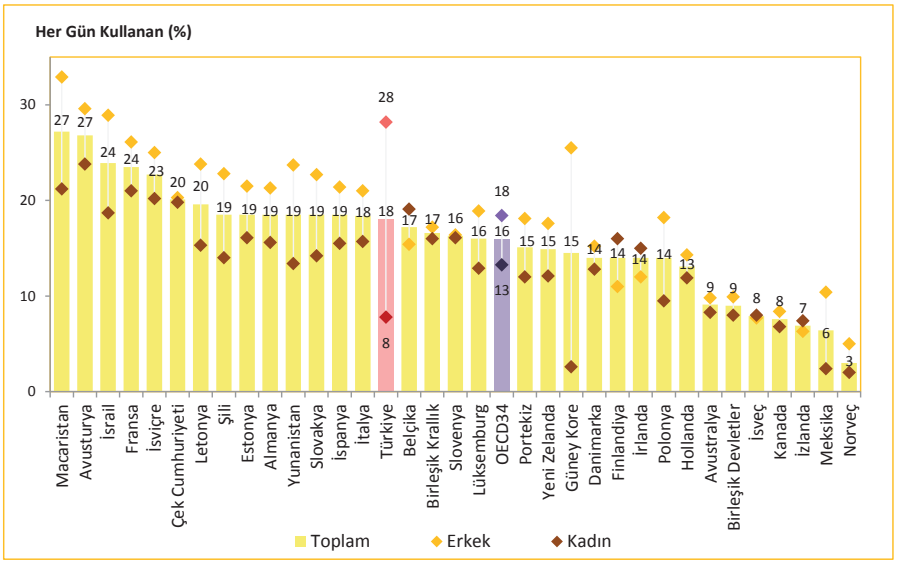

Kaynak: TÜİK Türkiye Sağlık Araştırması 2016, OECD Health Data 2018
Not: Ülke verileri 2016 yılına veya en yakın yıla aittir.

Şekil 4.5. Onbeş Yaş ve Üzeri Sigara Kullanan Bireylerde Kişi Başına Düşen Ortalama Günlük Sigara Adedinin Uluslararası Karşılaştırması, 2016

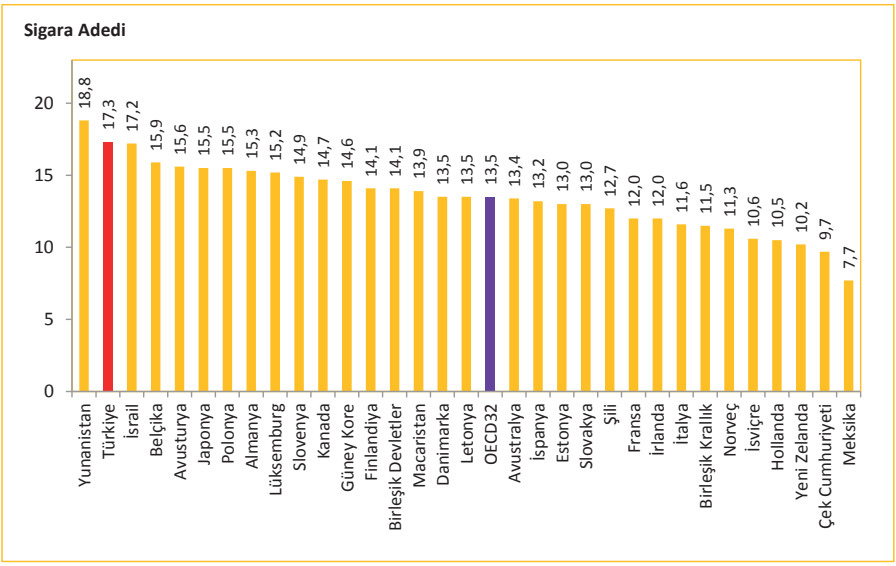

Kaynak: TÜİK Türkiye Sağlık Araştırması 2016, OECD Health Data 2018
Not: Ülke verileri 2016 yılına veya en yakın yıla aittir.

Tablo 4.2. Alkol Kullanma Durumunun Cinsiyete ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2012, 2014, 2016

Alkol Kullanım Durumu	Yaş Grubu	2012			2014			2016		
		Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Kullanan	15-24	11,7	3,2	7,4	20,9	5,8	13,3	13,1	5,4	9,3
	25-34	21,7	6,2	14,0	31,0	10,0	20,5	24,1	8,7	16,5
	35-44	21,2	5,0	13,1	27,4	6,7	17,1	25,2	6,4	15,9
	45-54	20,3	3,5	11,9	25,6	4,7	15,2	19,2	3,7	11,5
	55-64	15,2	1,9	8,4	22,6	2,9	12,6	19,7	3,8	11,6
	65-74	8,2	0,6	4,0	11,2	1,3	5,8	11,5	1,0	5,9
	75+	3,0	0,1	1,3	4,4	0,5	2,0	5,5	0,6	2,5
	Türkiye	**17,2**	**3,8**	**10,4**	**24,3**	**5,8**	**14,9**	**19,3**	**5,3**	**12,2**
Daha Önce Kullanan	15-24	6,7	4,0	5,3	11,9	7,1	9,5	5,9	3,9	4,9
	25-34	12,2	5,6	8,9	22,4	11,5	17,0	16,0	7,0	11,5
	35-44	15,4	4,6	10,0	31,0	10,9	21,0	21,4	4,9	13,2
	45-54	19,6	4,2	11,9	34,2	8,3	21,3	23,8	5,8	14,8
	55-64	24,8	2,9	13,6	39,7	6,8	23,1	28,7	4,4	16,4
	65-74	26,6	2,1	13,2	44,0	5,5	23,2	30,4	3,6	16,0
	75+	24,5	1,4	10,7	37,0	2,5	16,2	25,8	1,8	11,3
	Türkiye	**15,3**	**4,2**	**9,7**	**27,6**	**8,6**	**18,0**	**19,1**	**5,0**	**11,9**
Hiç Kullanmayan	15-24	81,6	92,8	87,3	67,2	87,1	77,2	81,0	90,6	85,8
	25-34	66,1	88,2	77,1	46,6	78,6	62,5	59,9	84,3	72,0
	35-44	63,5	90,5	76,9	41,6	82,4	61,9	53,4	88,7	71,0
	45-54	60,1	92,3	76,2	40,2	87,0	63,5	57,0	90,5	73,6
	55-64	60,0	95,2	78,0	37,7	90,3	64,3	51,6	91,9	72,0
	65-74	65,3	97,3	82,8	44,8	93,1	71,0	58,1	95,4	78,2
	75+	72,5	98,5	88,0	58,6	97,1	81,7	68,8	97,5	86,2
	Türkiye	**67,4**	**92,0**	**79,9**	**48,2**	**85,6**	**67,1**	**61,6**	**89,8**	**75,8**

Kaynak: TÜİK, Türkiye Sağlık Araştırması 2012, 2014, 2016

Şekil 4.6. Onbeş Yaş ve Üzeri Bireylerde Son 30 Günde En Az Bir Kere Tek Seferde 6 veya Daha Fazla Alkollü İçecek Tüketenlerin Cinsiyete Göre Dağılımı ve Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2014

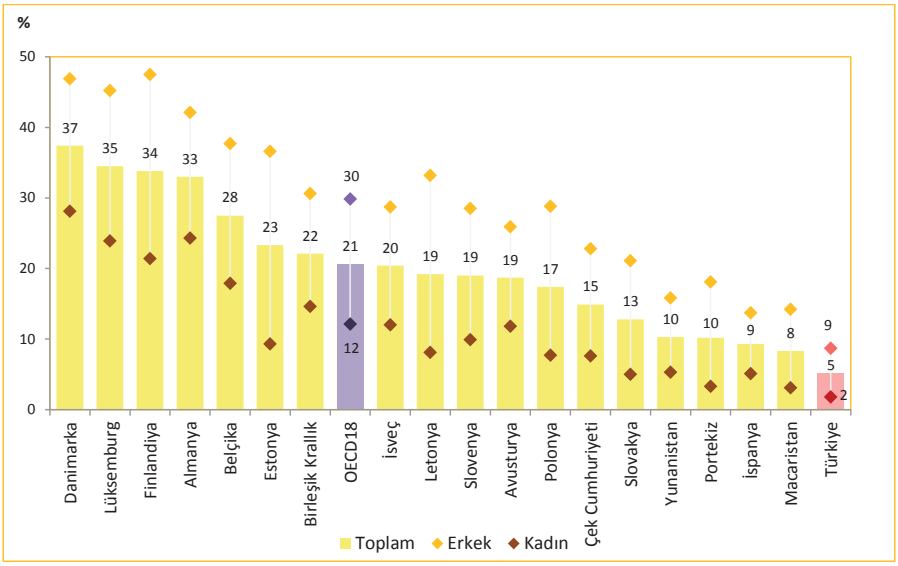

Kaynak: Sağlık Bakanlığı Türkiye Hanehalkı Sağlık Araştırması: Bulaşıcı Olmayan Hastalıkların Risk Faktörleri 2017, EUROSTAT EHIS 2014
Not: Türkiye verisi 2017 yılına aittir.

Tablo 4.3. Boy ve Kilo Ortalamalarının Cinsiyete ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı (Beyana Dayalı), 2016

Yaş Grubu	Vücut Ağırlığı (kg)			Boy Uzunluğu (cm)		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
15-24	68,9	58,2	63,6	173,9	162,7	168,4
25-34	77,7	64,5	71,1	175,5	162,8	169,1
35-44	81,4	71,0	76,2	173,9	162,2	168,1
45-54	81,3	74,9	78,2	172,2	160,7	166,5
55-64	80,6	76,2	78,4	171,2	160,0	165,5
65-74	77,2	73,7	75,3	170,1	158,9	164,1
75+	72,8	67,5	69,6	168,3	156,7	161,3
Türkiye	**77,4**	**68,4**	**72,8**	**173,2**	**161,4**	**167,2**

Kaynak: TÜİK, Türkiye Sağlık Araştırması 2016

Tablo 4.4. Onbeş Yaş ve Üzeri Bireylerde Beden Kitle İndeksinin Cinsiyete Göre Dağılımı (Beyana Dayalı), (%), 2012, 2014, 2016

Yıl	Cinsiyet	Düşük Kilolu	Normal Kilolu	Obez Öncesi	Obez
2012	Erkek	2,7	44,7	39,0	13,7
	Kadın	5,1	43,6	30,4	20,9
	Toplam	**3,9**	**44,2**	**34,8**	**17,2**
2014	Erkek	2,8	43,7	38,2	15,3
	Kadın	5,5	40,7	29,3	24,5
	Toplam	**4,2**	**42,2**	**33,7**	**19,9**
2016	Erkek	2,5	43,8	38,6	15,2
	Kadın	5,6	40,4	30,1	23,9
	Toplam	**4,0**	**42,1**	**34,3**	**19,6**

Kaynak: TÜİK, Türkiye Sağlık Araştırması 2012, 2014, 2016
Not: Fazla kilolu ifadesi "obez öncesi" olarak değiştirilmiştir.

Şekil 4.7. Onbeş Yaş ve Üzeri Bireylerin Obez veya Obez Öncesi Durumunun Uluslararası Karşılaştırması (Beyana Dayalı), (%), 2016

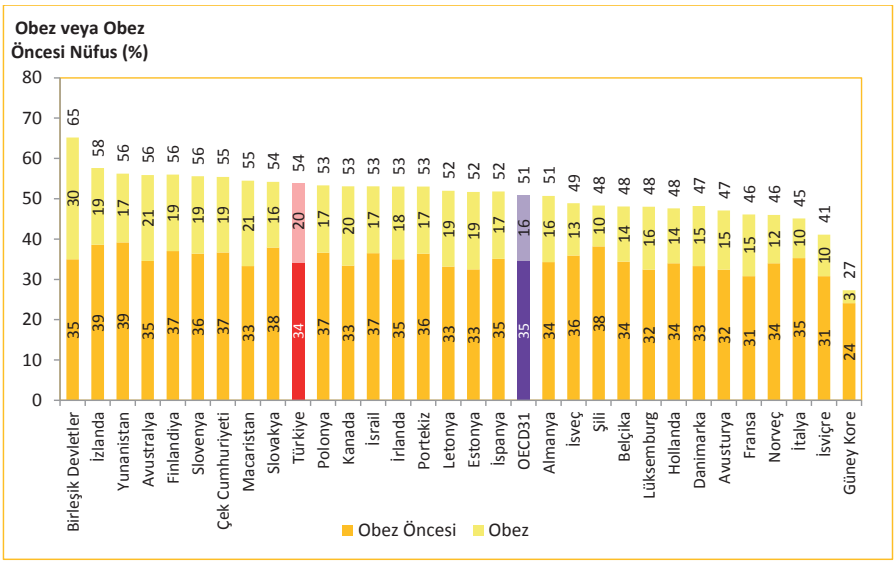

Kaynak: TÜİK Türkiye Sağlık Araştırması 2016, OECD Health Data 2018
Not: Ülke verileri 2016 yılına veya en yakın yıla aittir.

Şekil 4.8. Onbeş Yaş ve Üzeri Bireylerin Obezite Durumunun Cinsiyete Göre Uluslararası Karşılaştırması (Beyana Dayalı), (%), 2016

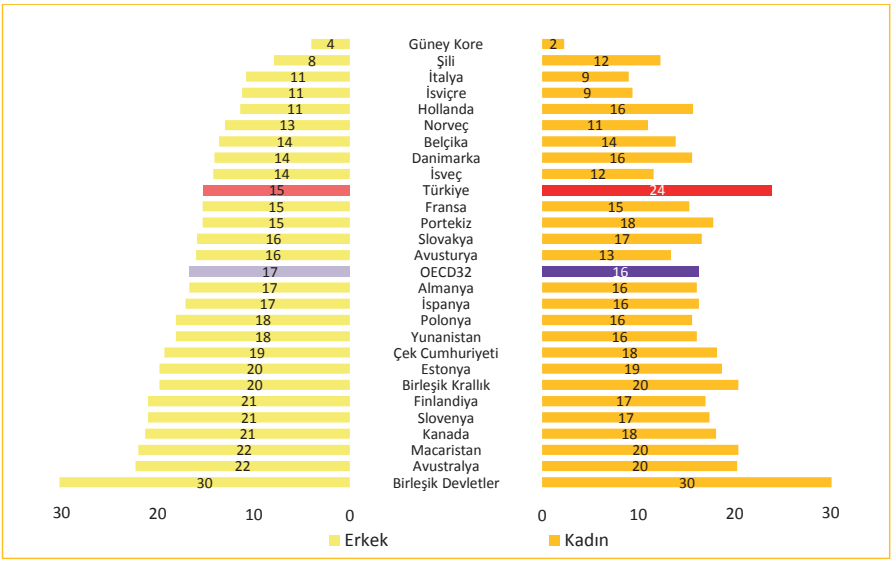

Kaynak: TÜİK Türkiye Sağlık Araştırması 2016, OECD Health Data 2018
Not: Ülke verileri 2016 yılına veya en yakın yıla aittir.

Şekil 4.9. Beden Kitle İndeksinin Cinsiyete ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı (Ölçüme Dayalı), kg/m², 2017

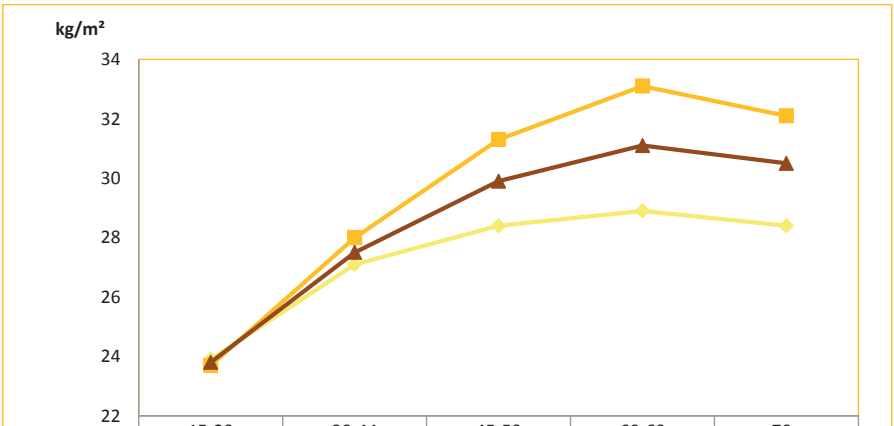

	15-29	30-44	45-59	60-69	70+
Erkek	23,9	27,1	28,4	28,9	28,4
Kadın	23,7	28,0	31,3	33,1	32,1
Toplam	23,8	27,5	29,9	31,1	30,5

Kaynak: Sağlık Bakanlığı, Türkiye Hanehalkı Sağlık Araştırması: Bulaşıcı Olmayan Hastalıkların Risk Faktörleri 2017

Şekil 4.10. Onbeş Yaş ve Üzeri Bireylerin Obez veya Obez Öncesi Durumunun Uluslararası Karşılaştırması (Ölçüme Dayalı), (%), 2016

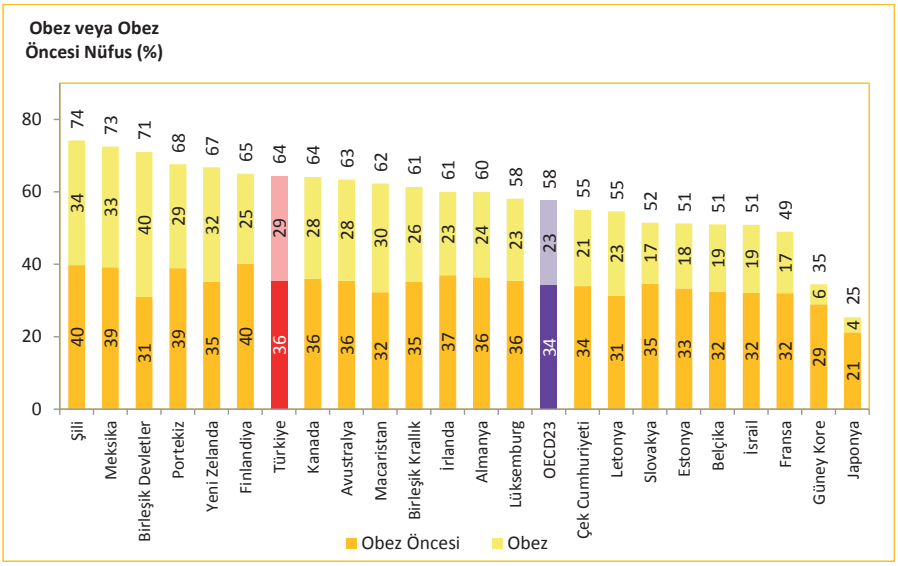

Kaynak: Sağlık Bakanlığı Türkiye Hanehalkı Sağlık Araştırması: Bulaşıcı Olmayan Hastalıkların Risk Faktörleri 2017, OECD Health Data 2018
Not: Türkiye verisi 2017 yılına aittir. Ülke verileri 2016 yılına veya en yakın yıla aittir.

Şekil 4.11. Onbeş Yaş ve Üzeri Bireylerin Obezite Durumunun Cinsiyete Göre Uluslararası Karşılaştırması (Ölçüme Dayalı), (%), 2016

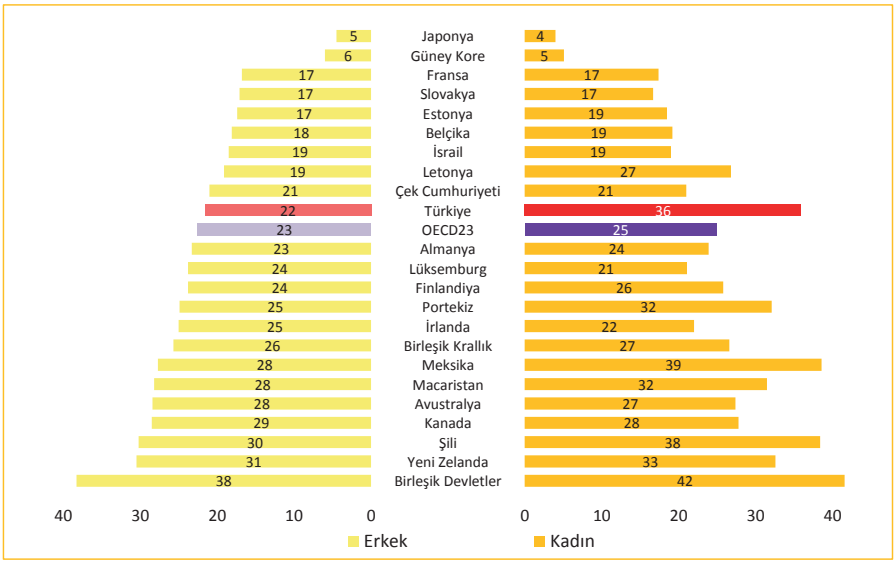

Kaynak: Sağlık Bakanlığı Türkiye Hanehalkı Sağlık Araştırması: Bulaşıcı Olmayan Hastalıkların Risk Faktörleri 2017, OECD Health Data 2018
Not: Türkiye verisi 2017 yılına aittir. Ülke verileri 2016 yılına veya en yakın yıla aittir.

Tablo 4.5. İlkokul 2. Sınıf Öğrencilerinin Antropometrik Ölçümlerinin Z-Skoruna Göre Dağılımı, (%), 2016

Antropometrik Ölçütler	Erkek	Kız	Toplam
Şişmanlık (BAZ>2)	11,3	8,5	9,9
Kiloluluk (2≥BAZ>1)	13,6	15,7	14,6
Normal (1≥BAZ>-2)	73,5	74,5	74,0
Zayıflık (BAZ≤-2)	1,7	1,3	1,5
Düşük Kiloluluk (WAZ<-2)	2,0	1,9	2,0
Bodurluk(HAZ<-2)	2,3	2,4	2,3

Kaynak: Sağlık Bakanlığı, Türkiye Çocukluk Çağı (İlkokul 2. Sınıf Öğrencileri) Şişmanlık Araştırması (COSI-TUR-2016)
Not: BAZ: Yaşa Göre Beden Kitle İndeksi Z-Skoru, WAZ: Yaşa Göre Ağırlık Z-Skoru, HAZ: Yaşa Göre Boy Z-Skoru

Tablo 4.6. İBBS-1' e Göre İlkokul 2. Sınıf Öğrencilerinin Sadece Anne Sütü ve Ortalama Anne Sütü Alma Süreleri ile BKİ-Z Skoru Şişmanlık Oranının Dağılımı, (%), 2016

İBBS-1	Sadece Anne Sütü Alma Süresi (Ay)	Ortalama Anne Sütü Alma Süresi (Ay)	BKİ-Z Skoru Şişmanlık Oranı (%)
İstanbul	4,5	15,5	13,4
Batı Marmara	4,4	14,7	12,8
Ege	4,4	15,4	15,9
Doğu Marmara	4,3	16,0	9,2
Batı Anadolu	4,4	16,1	10,5
Akdeniz	4,7	15,1	9,2
Orta Anadolu	4,5	15,7	9,9
Batı Karadeniz	4,9	16,5	12,8
Doğu Karadeniz	4,5	15,7	12,0
Kuzeydoğu Anadolu	4,4	16,6	5,5
Ortadoğu Anadolu	4,5	16,2	5,4
Güneydoğu Anadolu	4,3	14,8	4,5
Toplam	**4,5**	**15,6**	**9,9**

Kaynak: Sağlık Bakanlığı, Türkiye Çocukluk Çağı (İlkokul 2. Sınıf Öğrencileri) Şişmanlık Araştırması (COSI-TUR-2016)

Tablo 4.7. Bebeklerin Anne Sütü ile Beslenme Sürelerinin Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2016

Ay	Erkek	Kız	Toplam
0-6	30,1	31,5	30,8
7-12	22,0	22,0	22,0
13-18	18,5	21,4	19,9
19-24	22,5	19,8	21,2
25-72	6,9	5,3	6,1

Kaynak: TÜİK, Türkiye Sağlık Araştırması 2016

Tablo 4.8. İlkokul 2. Sınıf Öğrencilerinin Bazı Besin ve İçeceklerin Tüketim Sıklıklarının Dağılımı (Ailelerin Beyanına Dayalı), (%), 2016

Besinler	Hergün	Sıklıkla (4-6 gün)	Nadiren (1-3 gün)	Haftada 1 kereden az	Hiç
Taze meyve	50,4	24,5	18,5	4,6	1,9
Peynir	39,8	19,1	20,1	7,6	13,4
Yoğurt, cacık, ayran	37,3	30,0	22,1	5,7	4,9
Tam yağlı süt	22,9	17,8	23,5	12,8	23,0
Az yağlı/yarım yağlı süt	14,7	13,2	21,6	13,5	37,0
%100 meyve suyu(hazır)	14,4	14,1	29,6	20,7	21,1
Sebze(patates hariç)	13,0	25,3	41,8	13,2	6,7
Şekerli bar, çikolata	12,5	20,2	36,3	24,9	6,1
Bisküvi, kek, kurabiye	11,9	25,3	39,2	20,0	3,5
Aromalı süt	9,6	11,7	23,9	18,6	36,2
Şeker içeren içecek	7,7	10,7	28,2	28,2	25,2
Tuzlu atıştırmalıklar(patates cipsi, mısır cipsi, çerez)	7,6	13,7	29,6	34,6	14,5
Et	7,0	26,3	41,8	18,9	6,1
Taze sıkılmış meyve suyu	6,8	10,7	29,9	22,7	29,9
Sütlü puding/hazır süt ürünleri	4,7	11,1	31,0	32,6	20,5
Pizza, lahmacun, patates kızartması, hamburger, sosisli/sucuklu sandviç	3,8	11,8	33,0	38,7	12,7
Balık	2,2	9,5	33,4	40,3	14,6
Kefir	1,7	2,1	5,3	5,7	85,3
Diyet veya light içecekler(süt hariç)	1,2	1,4	4,2	4,6	88,6

Kaynak: Sağlık Bakanlığı, Türkiye Çocukluk Çağı (İlkokul 2. Sınıf Öğrencileri) Şişmanlık Araştırması (COSI-TUR-2016)

Tablo 4.9. Meyve Tüketme Sıklığının Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2014, 2016

Meyve Tüketme Sıklığı	Yaş Grubu	2014			2016		
		Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Günde bir kere ya da daha fazla	15-24	40,4	43,3	41,8	47,9	48,5	48,2
	25-34	42,1	46,9	44,5	43,4	51,1	47,2
	35-44	44,7	47,6	46,2	46,3	50,7	48,5
	45-54	48,9	54,0	51,4	54,2	57,1	55,7
	55-64	55,6	56,9	56,3	59,4	60,0	59,7
	65-74	54,1	51,0	52,5	60,5	59,1	59,7
	75+	48,9	51,5	50,5	58,0	50,9	53,7
	Türkiye	**45,9**	**49,0**	**47,5**	**50,2**	**53,1**	**51,6**
Haftada 4-6 kere	15-24	17,7	19,0	18,4	18,2	17,0	17,6
	25-34	20,1	15,9	18,0	16,8	15,7	16,3
	35-44	18,4	16,1	17,3	17,9	16,6	17,2
	45-54	17,7	15,9	16,8	16,7	15,5	16,1
	55-64	15,3	17,3	16,3	15,8	16,4	16,1
	65-74	19,5	19,8	19,6	16,5	15,7	16,0
	75+	21,9	17,8	19,4	18,6	20,8	20,0
	Türkiye	**18,4**	**17,1**	**17,7**	**17,2**	**16,4**	**16,8**
Haftada 1-3 kere	15-24	31,5	27,2	29,4	25,9	25,7	25,8
	25-34	26,7	25,7	26,2	30,4	25,8	28,1
	35-44	27,6	24,7	26,1	25,9	24,4	25,2
	45-54	23,8	20,0	21,9	21,8	20,9	21,4
	55-64	20,7	19,0	19,9	20,0	18,4	19,2
	65-74	19,5	21,0	20,3	18,7	19,0	18,9
	75+	21,6	21,4	21,5	20,6	22,2	21,6
	Türkiye	**26,1**	**23,7**	**24,9**	**24,9**	**23,2**	**24,0**
Haftada bir kereden az	15-24	7,6	7,1	7,4	6,4	6,6	6,5
	25-34	8,9	8,4	8,7	7,1	5,3	6,2
	35-44	7,6	8,6	8,1	8,1	6,5	7,3
	45-54	7,4	7,2	7,3	5,9	5,3	5,6
	55-64	5,9	5,0	5,4	3,7	4,5	4,1
	65-74	4,9	6,6	5,8	3,8	4,9	4,4
	75+	6,2	8,0	7,2	2,1	4,8	3,7
	Türkiye	**7,5**	**7,5**	**7,5**	**6,2**	**5,7**	**5,9**
Hiç yemeyen	15-24	2,8	3,4	3,1	1,6	2,3	1,9
	25-34	2,1	3,1	2,6	2,3	2,2	2,2
	35-44	1,7	3,0	2,3	1,8	1,8	1,8
	45-54	2,2	2,9	2,5	1,4	1,2	1,3
	55-64	2,5	1,8	2,1	1,0	0,7	0,9
	65-74	2,1	1,6	1,8	0,6	1,4	1,0
	75+	1,5	1,4	1,4	0,7	1,2	1,0
	Türkiye	**2,2**	**2,8**	**2,5**	**1,6**	**1,7**	**1,6**

Kaynak: TÜİK, Türkiye Sağlık Araştırması 2014, 2016

Tablo 4.10. Sebze ya da Salata Tüketme Sıklığının Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2014, 2016

Sebze ya da Salata Tüketme Sıklığı	Yaş Grubu	2014			2016		
		Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Günde bir kere ya da daha fazla	15-24	52,0	59,2	55,6	53,9	58,3	56,1
	25-34	56,1	61,3	58,7	53,2	62,1	57,6
	35-44	58,3	63,8	61,0	59,9	63,7	61,8
	45-54	59,2	66,1	62,6	64,5	67,3	65,9
	55-64	66,4	68,7	67,5	65,4	66,2	65,8
	65-74	63,2	60,4	61,7	66,5	64,4	65,4
	75+	55,1	61,2	58,7	58,8	55,1	56,6
	Türkiye	**57,7**	**62,9**	**60,3**	**59,0**	**62,8**	**60,9**
Haftada 4-6 kere	15-24	19,9	18,7	19,3	19,4	20,5	19,9
	25-34	20,9	19,4	20,1	21,0	20,3	20,7
	35-44	19,6	17,7	18,7	19,7	19,8	19,8
	45-54	20,7	18,8	19,7	17,8	18,3	18,0
	55-64	18,6	17,0	17,8	17,7	20,0	18,9
	65-74	23,1	22,6	22,9	18,1	17,9	18,0
	75+	25,2	18,9	21,4	19,7	23,1	21,7
	Türkiye	**20,4**	**18,8**	**19,6**	**19,3**	**19,9**	**19,6**
Haftada 1-3 kere	15-24	22,0	18,2	20,1	21,1	17,1	19,1
	25-34	18,6	16,4	17,5	20,9	15,5	18,2
	35-44	18,9	15,5	17,2	16,5	14,1	15,3
	45-54	17,0	12,5	14,8	13,8	11,8	12,8
	55-64	12,8	12,0	12,4	15,0	12,1	13,6
	65-74	10,7	13,7	12,3	12,3	14,3	13,3
	75+	15,7	15,4	15,5	18,7	17,5	18,0
	Türkiye	**17,9**	**15,2**	**16,6**	**17,6**	**14,6**	**16,1**
Haftada bir kereden az	15-24	4,4	2,6	3,5	4,2	3,3	3,8
	25-34	3,5	2,4	2,9	3,7	1,6	2,6
	35-44	2,6	2,6	2,6	3,2	2,0	2,6
	45-54	2,5	2,0	2,2	3,4	2,4	2,9
	55-64	1,5	1,5	1,5	1,5	1,6	1,6
	65-74	2,0	3,1	2,6	2,8	2,7	2,8
	75+	3,3	3,5	3,4	1,8	2,7	2,4
	Türkiye	**3,0**	**2,4**	**2,7**	**3,3**	**2,3**	**2,8**
Hiç yemeyen	15-24	1,7	1,3	1,5	1,4	0,8	1,1
	25-34	1,0	0,5	0,8	1,2	0,5	0,8
	35-44	0,6	0,4	0,5	0,6	0,4	0,5
	45-54	0,7	0,6	0,7	0,5	0,3	0,4
	55-64	0,7	0,9	0,8	0,5	0,0	0,2
	65-74	1,0	0,2	0,5	0,3	0,7	0,5
	75+	0,7	1,0	0,9	1,1	1,6	1,4
	Türkiye	**1,0**	**0,7**	**0,8**	**0,9**	**0,5**	**0,7**

Kaynak: TÜİK, Türkiye Sağlık Araştırması 2014, 2016

Şekil 4.12. Onbeş Yaş ve Üzeri Bireylerde Günde Bir Kere veya Daha Fazla Meyve Tüketme Sıklığının Cinsiyete Göre Dağılımı ve Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2016

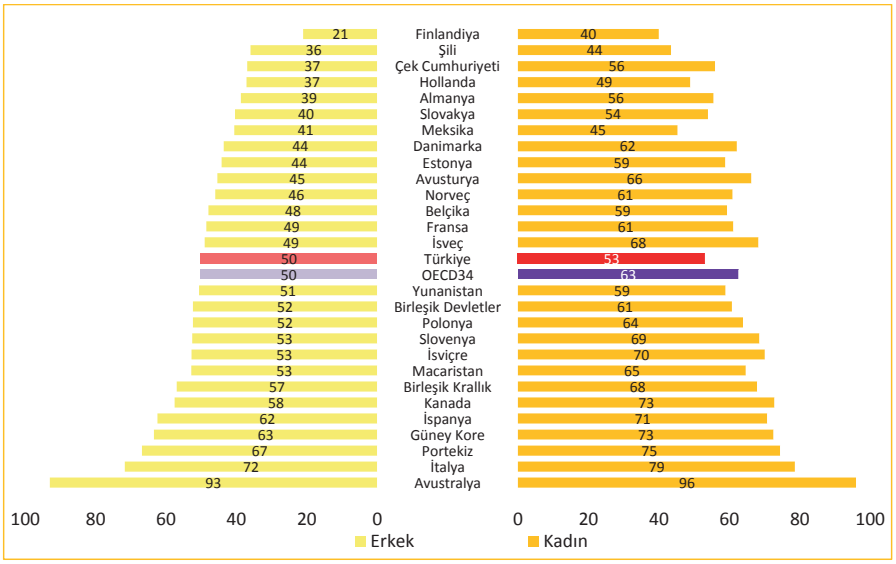

Kaynak: TÜİK Türkiye Sağlık Araştırması 2016, OECD Health Data 2018
Not: Ülke verileri 2016 yılına veya en yakın yıla aittir.

Şekil 4.13. Onbeş Yaş ve Üzeri Bireylerde Günde Bir Kere veya Daha Fazla Sebze/Salata Tüketme Sıklığının Cinsiyete Göre Dağılımı ve Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2016

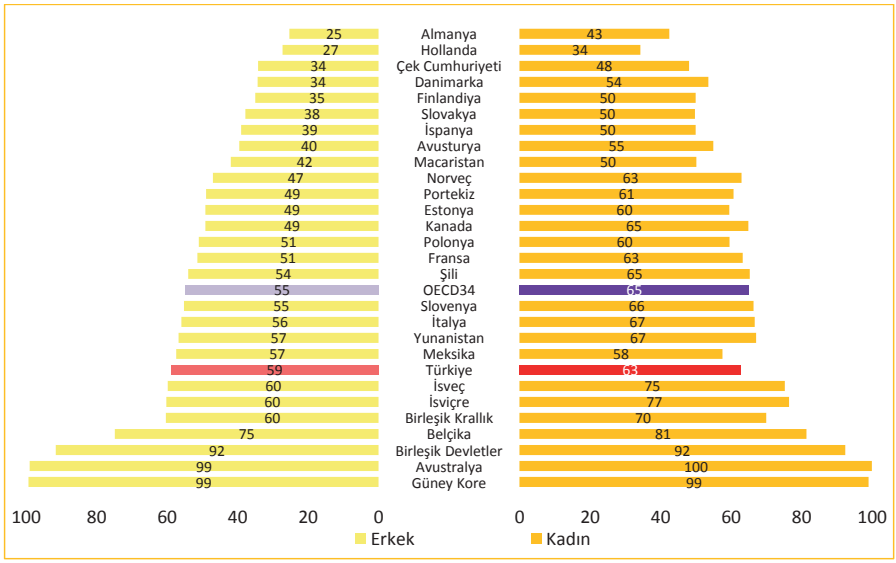

Kaynak: TÜİK Türkiye Sağlık Araştırması 2016, OECD Health Data 2018
Not: Ülke verileri 2016 yılına veya en yakın yıla aittir.

Tablo 4.11. Onbeş Yaş ve Üzeri Bireylerin Son 12 Ay İçerisinde Koruyucu Hizmetlerden Faydalanma Durumunun Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2016

Ölçümler	Erkek	Kadın	Toplam
Tansiyon Ölçtürme	41,1	55,9	48,6
Kan Şekeri Ölçtürme	32,0	47,2	39,7
Kolesterol Ölçtürme	29,4	43,8	36,7
Dışkı (Gaita) İle İlgili Gizli Kan Testi	9,8	13,0	11,4
Grip Aşısı Olanlar	2,9	2,4	2,6
Kolonoskopi	2,2	2,8	2,5

Kaynak: TÜİK, Türkiye Sağlık Araştırması 2016

Şekil 4.14. HbA1c Değeri %6,5'ten Yüksek Olan Bireylerin Cinsiyet ve Yaş Grubuna Göre Yüzdesi, (%), 2017

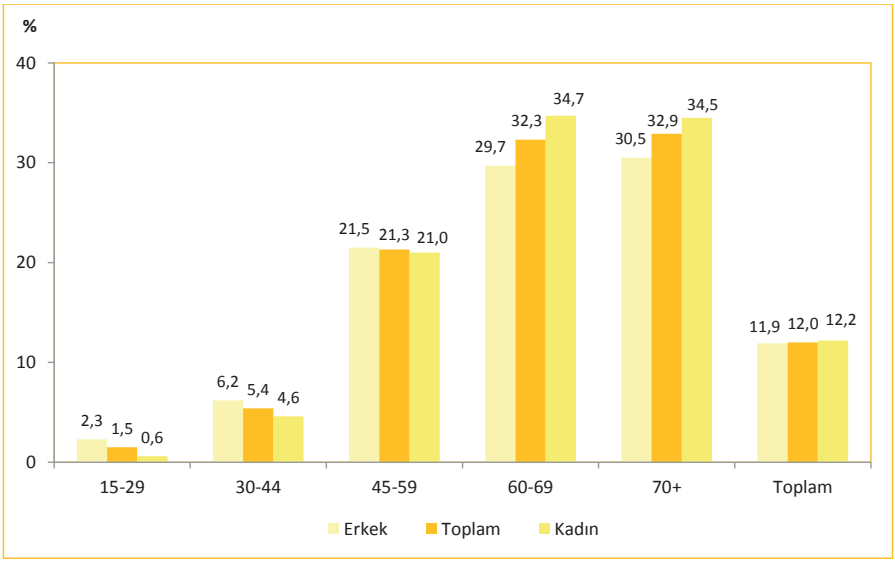

Kaynak: Sağlık Bakanlığı, Türkiye Hanehalkı Sağlık Araştırması: Bulaşıcı Olmayan Hastalıkların Risk Faktörleri 2017

Tablo 4.12. Onbeş Yaş ve Üzeri Bireylerde Kolesterol ve Açlık Trigliserid Düzeylerinin Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2017

		Erkek	Kadın	Toplam
Total Kolesterol	≥190 mg/dl	20,9	28,5	24,7
	≥240 mg/dl	6,5	9,5	8,0
Yüksek Dansiteli Lipoprotein (HDL) Düşüklüğü		55,6	49,1	52,3
Açlık Trigliserid	≥150 mg/dl	30,2	21,0	25,6
	≥180 mg/dl	19,9	13,6	16,7

Kaynak: Sağlık Bakanlığı, Türkiye Hanehalkı Sağlık Araştırması: Bulaşıcı Olmayan Hastalıkların Risk Faktörleri 2017

Not: Total kolestrol hesaplamasına ilaç kullanan bireyler de dahil edilmiştir. Düşük HDL seviyesi hesaplanırken erkeklerde 40 mg/dl, kadınlarda ise 50 mg/dl eşik değeri olarak alınmıştır.

Tablo 4.13. Onbeş Yaş ve Üzeri Bireylerde Tuz Kullanımının Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2017

Tuz Kullanımı	Erkek	Kadın	Toplam
Yemekleri yemeden önce ya da yerken sıklıkla veya her zaman tuz eklemek	29,3	26,8	28,1
Evde yemek hazırlarken veya pişirirken her zaman veya sıklıkla tuz eklemek	25,9	26,1	26,0
Her zaman ya da sıklıkla tuz oranı yüksek işlenmiş gıda tüketimi (turşu, sosis, işlenmiş et vb.)	27,8	23,3	25,5

Kaynak: Sağlık Bakanlığı, Türkiye Hanehalkı Sağlık Araştırması: Bulaşıcı Olmayan Hastalıkların Risk Faktörleri 2017

Şekil 4.15. Onbeş Yaş ve Üzeri Bireylerde Ortalama Günlük Tuz Tüketiminin Yıllara ve Cinsiyete Göre Dağılımı, (gram/gün), 2017

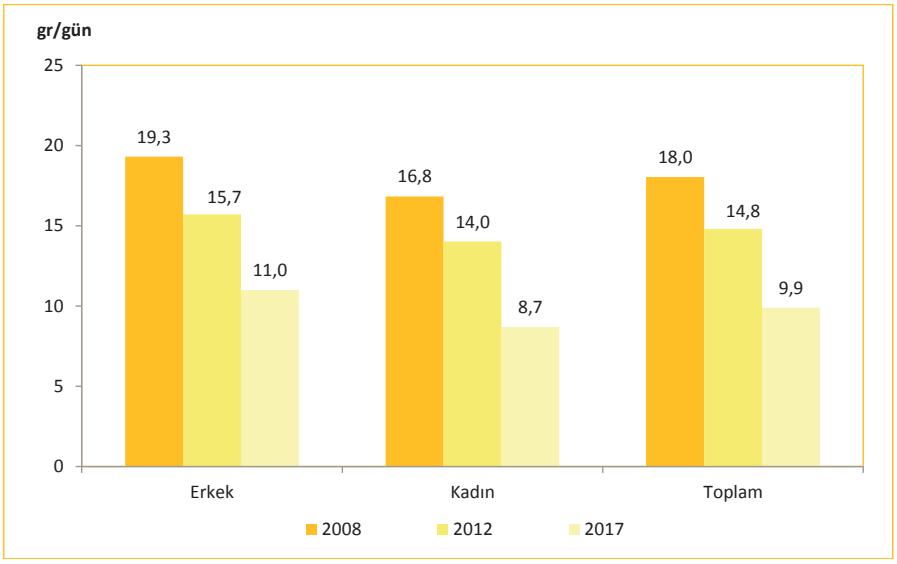

Kaynak: 2008 SALTurk-I, 2012 SALTurk-II, Sağlık Bakanlığı Türkiye Hanehalkı Sağlık Araştırması: Bulaşıcı Olmayan Hastalıkların Risk Faktörleri 2017

Tablo 4.14. Fiziksel Aktivite Durumunun Cinsiyet ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2017

Yaş Grubu	Erkek			Kadın			Toplam		
	Düşük	Hafif	Yüksek	Düşük	Hafif	Yüksek	Düşük	Hafif	Yüksek
15-29	31,7	25,6	42,6	56,2	29,3	14,5	43,8	27,4	28,7
30-44	37,3	23,4	39,2	58,0	28,2	13,9	47,7	25,8	26,5
45-59	37,5	28,5	34,0	58,4	26,3	15,3	48,0	27,4	24,6
60-69	47,2	30,8	22,0	72,1	19,1	8,8	60,2	24,7	15,1
70+	51,5	29,1	19,5	84,9	10,9	4,3	70,6	18,6	10,8
Toplam	**37,4**	**26,3**	**36,3**	**61,1**	**25,8**	**13,1**	**49,4**	**26,0**	**24,6**

Kaynak: Sağlık Bakanlığı, Türkiye Hanehalkı Sağlık Araştırması: Bulaşıcı Olmayan Hastalıkların Risk Faktörleri 2017

Tablo 4.15. Son 4 Hafta İçerisinde Bedensel Ağrı Hissedenlerin Cinsiyete ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2012, 2014, 2016

Yaş Grubu	2012			2014			2016		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
15-24	5,2	7,4	6,3	13,1	16,4	14,7	8,6	13,5	11,0
25-34	8,9	14,5	11,7	13,9	27,1	20,5	11,8	21,1	16,4
35-44	13,7	21,3	17,5	19,5	38,4	28,9	16,0	28,9	22,4
45-54	14,5	32,4	23,4	22,5	45,8	34,1	20,3	40,1	30,2
55-64	18,8	44,0	31,6	24,4	53,1	38,9	19,6	44,4	32,2
65-74	28,4	56,4	43,7	37,1	61,4	50,3	34,7	57,9	47,2
75+	48,8	66,1	59,1	49,0	66,7	59,6	47,7	69,4	60,8
Türkiye	**13,3**	**25,2**	**19,3**	**20,0**	**37,3**	**28,7**	**17,0**	**32,0**	**24,6**

Kaynak: TÜİK, Türkiye Sağlık Araştırması 2012, 2014, 2016

Tablo 4.16. Herhangi Bir Yardım Almadan ya da Yardımcı Bir Araç Kullanmadan Yürüyemeyenler, Merdiven İnip Çıkamayanların Cinsiyet ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2012, 2014, 2016

	Yaş Grubu	2012			2014			2016		
		Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Yürüyemeyenler	15-44	2,0	2,5	2,3	1,3	2,1	1,7	1,4	1,1	1,3
	45-54	2,2	4,3	3,2	3,4	10,4	6,8	2,7	7,6	5,1
	55-64	3,9	12,1	8,1	5,2	20,5	12,9	4,3	17,1	10,8
	65-74	11,7	27,5	20,3	15,3	31,9	24,3	15,4	30,2	23,4
	75+	29,9	46,8	39,9	38,3	59,7	51,2	36,0	55,8	48,0
	Türkiye	**2,7**	**6,3**	**4,5**	**4,1**	**10,4**	**7,3**	**4,0**	**8,9**	**6,5**
Merdiven İnip Çıkamayanlar	15-44	2,2	3,5	2,8	1,7	3,2	2,4	1,7	2,2	1,9
	45-54	2,1	4,9	3,5	3,9	14,2	9,0	4,2	13,4	8,8
	55-64	5,2	16,1	10,8	7,1	25,2	16,3	6,5	24,1	15,4
	65-74	13,2	30,6	22,8	19,6	40,1	30,7	18,6	38,5	29,3
	75+	34,7	51,2	44,5	42,1	61,3	53,6	39,8	65,7	55,4
	Türkiye	**3,1**	**7,4**	**5,3**	**5,1**	**12,8**	**9,0**	**5,0**	**12,4**	**8,7**

Kaynak: TÜİK, Türkiye Sağlık Araştırması 2012, 2014, 2016

Tablo 4.17. Onbeş Yaş ve Üzeri Bireylerde Hastalık, Sakatlık veya Yaşlılığa Bağlı Kronik Problemler Yaşayan Bireylere Haftada En Az Bir Kere Bakım ya da Yardım Sağlama Durumunun Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2016

	Erkek	Kadın	Toplam
Yardım Sağlayan	8,9	9,9	9,4
Aile fertlerinden biri	63,1	67,0	65,2
Diğer	36,9	33,0	34,8
Yardım Sağlamayan	91,1	90,1	90,6

Kaynak: TÜİK, Türkiye Sağlık Araştırması 2016

Tablo 4.18. Yaşıtlarına Göre Öğrenmekte ve Hatırlamakta Zorluk Çeken Bireylerin Cinsiyet ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2014, 2016

	Yaş Grubu	2014			2016		
		Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Öğrenmede Zorluk Çekenler	15-44	0,8	2,0	1,4	1,0	2,6	1,8
	45-54	2,6	7,8	5,2	1,7	7,5	4,6
	55-64	3,0	12,8	8,0	1,9	12,3	7,2
	65-74	8,5	22,5	16,1	8,9	20,4	15,1
	75+	22,0	42,2	34,2	20,2	41,5	33,1
	Türkiye	**2,5**	**7,5**	**5,0**	**2,4**	**7,8**	**5,1**
Hatırlamada Zorluk Çekenler	15-44	1,2	1,9	1,6	1,2	1,9	1,5
	45-54	2,1	6,2	4,1	1,5	4,7	3,1
	55-64	2,9	7,0	5,0	2,2	5,9	4,1
	65-74	6,3	12,0	9,4	5,7	12,7	9,5
	75+	15,6	27,3	22,6	17,8	25,6	22,5
	Türkiye	**2,3**	**5,1**	**3,7**	**2,2**	**4,8**	**3,5**

Kaynak: TÜİK, Türkiye Sağlık Araştırması 2014, 2016

Tablo 4.19. Onbeş Yaş ve Üzeri Bireylerin Ciddi Kişisel Bir Problemi Olduğunda Güvenebileceği, Çok Yakın Kaç Kişinin Olduğunun Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2016

	Erkek	Kadın	Toplam
Hiç	6,3	5,1	**5,7**
1-2 Kişi	36,5	39,8	**38,2**
3-5 Kişi	35,0	36,6	**35,8**
6 veya Daha Fazla Kişi	22,2	18,5	**20,3**

Kaynak: TÜİK, Türkiye Sağlık Araştırması 2016

Tablo 4.20. Onbeş Yaş ve Üzeri Bireylerin İhtiyacı Olduğunda Komşulardan Yardım Alabilme Durumunun Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2016

	Erkek	Kadın	Toplam
Çok Kolay/Kolay	72,3	76,2	**74,3**
Orta	14,7	13,0	**13,9**
Zor/Çok Zor	13,0	10,8	**11,9**

Kaynak: TÜİK, Türkiye Sağlık Araştırması 2016

Bölüm 4 İle İlgili Açıklamalar

☑Bölüm içerisinde yer alan dağılım tablo ve grafiklere ait toplamlar yuvarlama nedeniyle %100 olmayabilir.
☑Bölüm içerisinde yer alan tablo ve grafiklerdeki rakamlar, yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.

☑Beden Kitle İndeksi (BKİ), vücut ağırlığının (kilogram), boy uzunluğunun (metre) karesine bölünmesiyle hesaplanır.

Zayıf / Düşük Kilolu	**:**	BKİ < 18,5
Normal / Normal Kilolu	**:**	18,5 ≤ BKİ < 25,00
Kilolu / Obez Öncesi	**:**	25,00 ≤ BKİ < 30,00
Şişman / Obez	**:**	BKİ ≥ 30,00

Sağlık Bakanlığı, Türkiye Çocukluk Çağı (İlkokul 2. Sınıf Öğrencilerinde) Şişmanlık Araştırması (COSI-TUR-2016)

☑Şişmanlık Araştırması'nın 2013 yılında 21 ülkede gerçekleşen 3. turuna ve 2016 yılında 38 ülkede uygulanan 4. turuna ülkemiz de dahil olmuştur. Araştırma DSÖ'nün belirlediği kriterler çerçevesinde Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, Milli Eğitim Bakanlığı, Hacettepe Üniversitesi işbirliğinde yürütülmüştür

☑Bu çalışmanın amacı, uluslararası bir araştırmaya katılarak okul çağı çocuklarındaki büyümenin diğer ülkelerle kıyaslamalı olarak izlenmesidir. Proje kapsamında öğrencilerin boy uzunlukları ve vücut ağırlıkları ölçülmüş, velilere öğrencilerin beslenme ve fiziksel aktivite davranışları ile ilgili ve araştırmaya katılan okullarda, okulun beslenme ve fiziksel aktivite kapasitelerine yönelik anket uygulanmıştır. Araştırmanın üç yılda bir tekrarlanarak okul çağı çocuklarının büyümelerindeki değişimin izlenmesi hedeflenmektedir.

☑Araştırma; TÜİK tarafından belirlenen 79 ilde, 585 okulda, ilkokul 2. sınıflardan toplam 11.732 öğrenciye ulaşılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın saha uygulaması 79 ilde oluşturulan 115 ekiple Kasım 2016- Şubat 2017 tarihlerinde yapılmıştır.

☑Araştırma kapsamında ilkokul 2. Sınıflarda bulunan öğrenciler (6-9 yaş) değerlendirmeye alınmıştır.

TÜİK, Türkiye Sağlık Araştırması 2016

Araştırma kişilerin beyanına dayalıdır.

☑**Kapsanan kitle:** Türkiye sınırları içerisindeki tüm yerleşim yerlerinde bulunan hanehalklarıdır. Kurumsal olarak nitelendirilen nüfus (asker, yurtlarda, hapishanede, hastanede sürekli olarak kalan, huzurevleri vb.) kapsam dışıdır.

☑**Tahmin boyutu:** Araştırma; Türkiye toplam tahmini verebilecek şekilde tasarlanmıştır. Tasarım gereği toplam örnek hacmi 9.470 hane olarak belirlenmiştir.

☑**Örneklem dağılımı:** Örneğe seçilen 9.470 haneden 8.325 hane ile anket sonuçlandırılmıştır. Toplam 23.606 birey ile anket yapılmıştır.

☑**Uygulama dönemi:** Araştırma, 2008 yılında Nisan ayında, 2010 ve 2012 yıllarında Mayıs-Haziran döneminde bir ay uygulanmıştır. 2014 ve 2016 yılında ise metodoloji gereği Ağustos-Ekim dönemindeki 3 ayda çalışma gerçekleştirilmiştir.

☑Meyve tüketimi sorularında taze sıkılmış meyve suyu dahil, konsantreden veya işlenmiş meyvelerden hazırlanmış meyve suları veya suni olarak tatlandırılmış meyve suları hariç; sebze tüketimi sorularında ise taze sebzeden yapılan çorba ve taze sebze suyu dahil, konsantreden veya işlenmiş sebzeden hazırlanmış sebze suları veya suni olarak tatlandırılmış sebze suları hariç tutulmuştur.

Sağlık Bakanlığı, Türkiye Hanehalkı Sağlık Araştırması Bulaşıcı Olmayan Hastalıkların Risk Faktörleri 2017

☑**Kapsanan kitle**: Türkiye sınırları içerisindeki onbeş yaş ve üzeri Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarını kapsamaktadır. Kurumsal olarak nitelendirilen nüfus (otel, motel, hastane, öğrenci yurdu, cezaevi vb.) kapsam dışında bırakılmıştır.

☑**Tahmin boyutu:** Araştırma; Türkiye toplam tahmini verebilecek şekilde tasarlanmış olup tasarım gereği toplam örnek hacmi 8.650 hanehalkı olarak belirlenmiştir.

☑**Örneklem dağılımı:** Ziyaret edilen 8.650 hanehalkından 6.053'ü 1. ve 2. aşamada yer almış, 1. ve 2. aşamada yer alan katılımcıların 3.352'si ayrıca 3. aşamaya da katılmıştır (seçilen 6.053 kişinin 2.701'i üçüncü aşamaya katılmayı kabul etmemiştir).

☑**Uygulama dönemi:** Araştırma, Nisan-Eylül 2017 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

☑Araştırmada veriler "Soru Formu", "Fiziksel Ölçümler" ve "Biyokimyasal Ölçümler" olmak üzere üç aşamada toplanmıştır.

1. Aşama; dört davranışsal risk faktörüne maruz kalmayı (tütün kullanımı, alkol tüketimi, meyve ve sebzenin az tüketimi ve fiziksel inaktivite) inceleyen anketin değerlendirmesinden oluşmaktadır.
2. Aşama; yüksek kan basıncı, fazla kiloluluk ve obezite gibi biyolojik risk faktörlerine maruz kalmayı değerlendirebilmek için kan basıncı, boy uzunluğu, vücut ağırlığı, bel ve kalça çevresi gibi fiziksel ölçümleri içermektedir.
3. Aşamada; yüksek glisemi düzeylerinin, hiperkolesteroleminin ve sodyum alımının tespit edilmesi için kan ve idrar örneklerinin alınması ve biyokimyasal ölçümler yer almaktadır.

☑Araştırmada fiziksel aktivite soruları, DSÖ Küresel Fiziksel Aktivite Anketi sürüm 2 temel alınarak hazırlanmıştır.

Yüksek Aktivite Düzeyi:

- Ağır/çok yoğun haftada en az üç gün ve en az 1.500 MET dakika/hafta olan aktivite,
- Herhangi bir alanda en az yedi ya da daha fazla gün yapılan ve en az 3.000 MET dakika/hafta yoğunluğuna ulaşan aktivite.

Orta Aktivite Düzeyi:

- Orta/yoğun yoğunlukta ve günde en az 20 dakika süren, haftada iki ya da üç gün yapılan aktivite,
- Günde en az 30 dakika süren ve orta yoğunlukta beş ya da daha fazla gün yapılan fiziksel aktivite,
- Herhangi bir alanda ve herhangi bir yoğunlukta en az 600 MET dakika/hafta süren beş ya da daha fazla gün yapılan fiziksel aktivite.

Düşük Aktivite Düzeyi: Yüksek ya da orta aktivite düzey kriterlerini karşılayamayan katılımcıların yaptıkları fiziksel aktiviteler.

Türkiye'de Tuz Tüketimi Çalışması 2008 SALTurk-I, 2012 SALTurk-II

☑**Kapsanan kitle**: Türkiye'de Tuz Tüketimi Çalışmaları SALTurk-I ve SALTurk-II, onsekiz yaş ve üzeri Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarını kapsamaktadır.

☑**Tahmin boyutu:** Araştırmalarda; Hipertansiyon Prevalans Çalışması (PatenT- PatenT2) oranları temel alınarak hipertansiyon oranları, yaş kotaları belirlenmiş olup, SALTurk-I çalışması 14 ilde, SALTurk-II çalışması ise 4 büyük ilde gönüllülük esasına dayanarak gerçekleştirilmiştir.

☑**Örneklem dağılımı:** SALTurk-I çalışmasına, 24 saatlik idrarda kreatinin atılımı belirlenen sınırlar içinde olan 1.970 kişi, SALTurk-II çalışmasına 657 kişi dahil edilmiştir.

☑**Uygulama dönemi:** SALTurk-I çalışması 2008 yılı Nisan ayında, SALTurk-II çalışması ise 2012 yılında Şubat- Mart ayları arasında gerçekleştirilmiştir.

5.Bölüm

Hastalıkların Önlenmesi ve Sağlığın Korunması

Tablo 5.1. Yıllara Göre Aşılama Hızları, (%)

	2002	2013	2014	2015	2016	2017
DaBT 3	78	98	96	97	98	96
BCG	77	96	95	96	96	93
HBV- 3	72	97	95	97	98	96
KKK	82	98	94	97	98	96
KPA 3	-	97	96	97	98	96

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Şekil 5.1. İBBS-1'e Göre Beşli Karma Aşı (DaBT+İPA+Hib) Üçüncü Doz Aşılama Hızı, (%), 2002, 2017

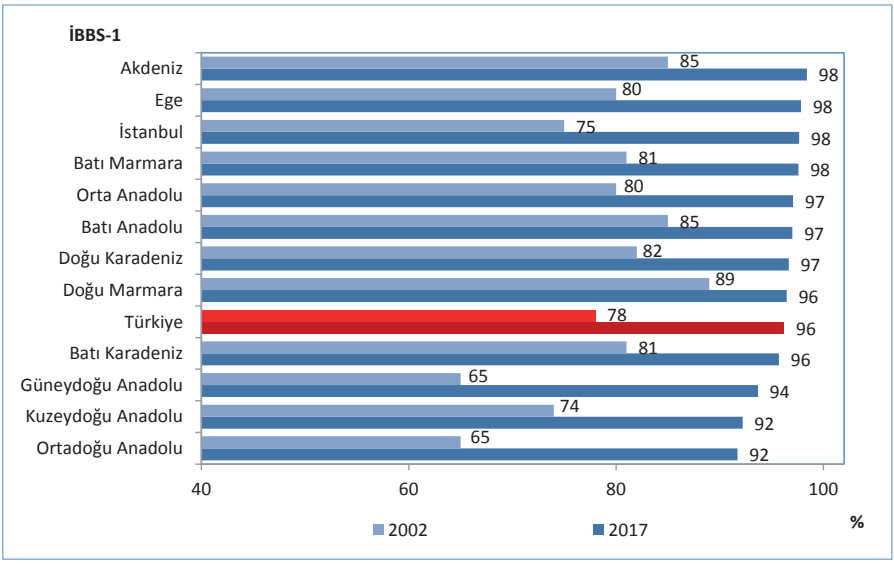

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Şekil 5.2. (DaBT+İPA+Hib) Aşılama Hızlarının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2016

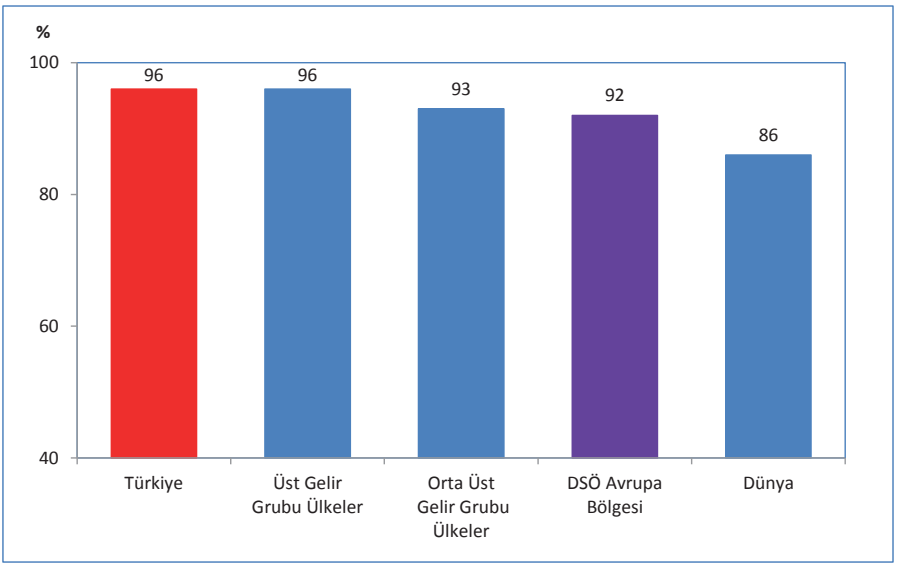

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, DSÖ Global Health Observatory Veritabanı
Not: Türkiye verisi 2017 yılına aittir. Ülke verileri 2016 yılına veya en yakın yıla aittir.

Şekil 5.3. İBBS-1'e Göre HBV-3 Aşılama Hızı, (%), 2002, 2017

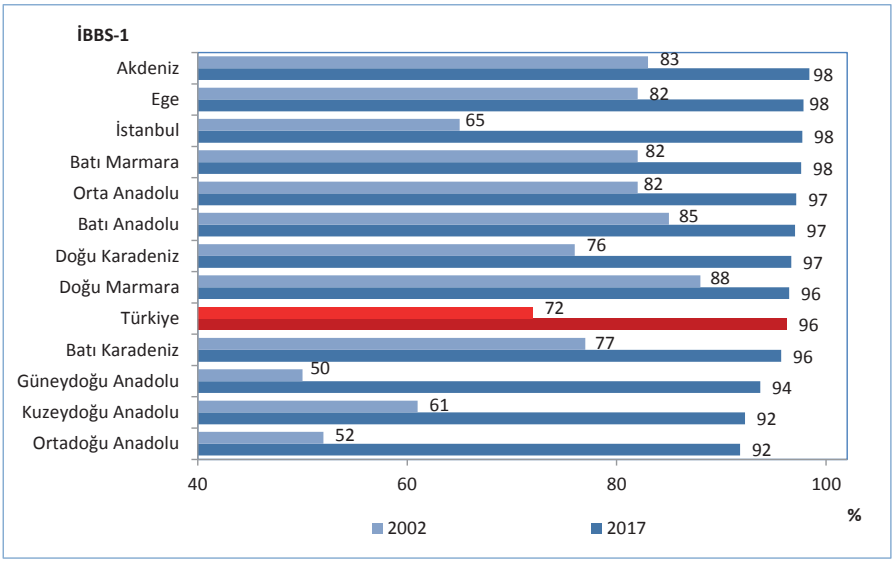

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Şekil 5.4. İBBS-1'e Göre KKK Aşılama Hızı, (%), 2002, 2017

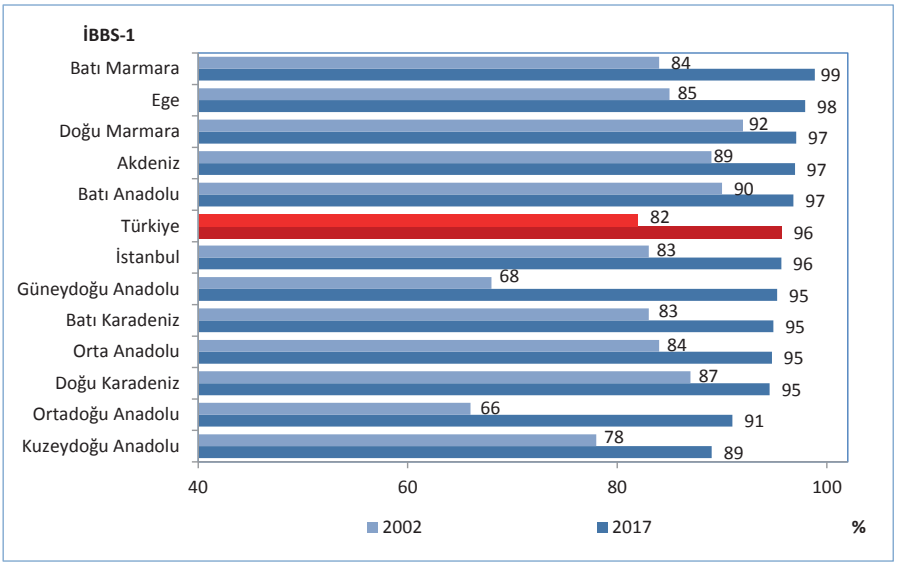

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Şekil 5.5. KKK Aşılama Hızlarının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2016

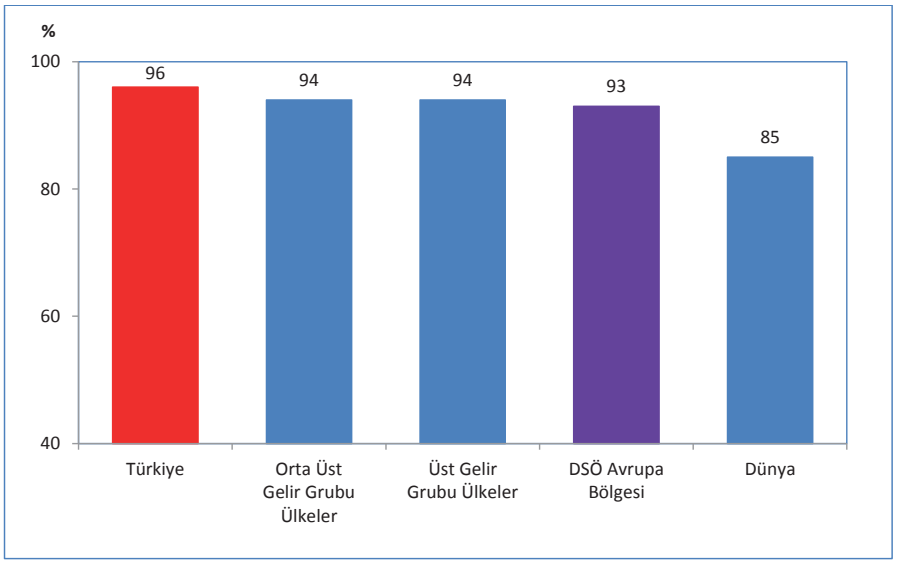

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, DSÖ Global Health Observatory Veritabanı
Not: Türkiye verisi 2017 yılına aittir. Ülke verileri 2016 yılına veya en yakın yıla aittir.

Şekil 5.6. Yıllara ve Aşı Takvimine Göre Uygulanan Aşı Antijen Sayısı, Sağlık Bakanlığı

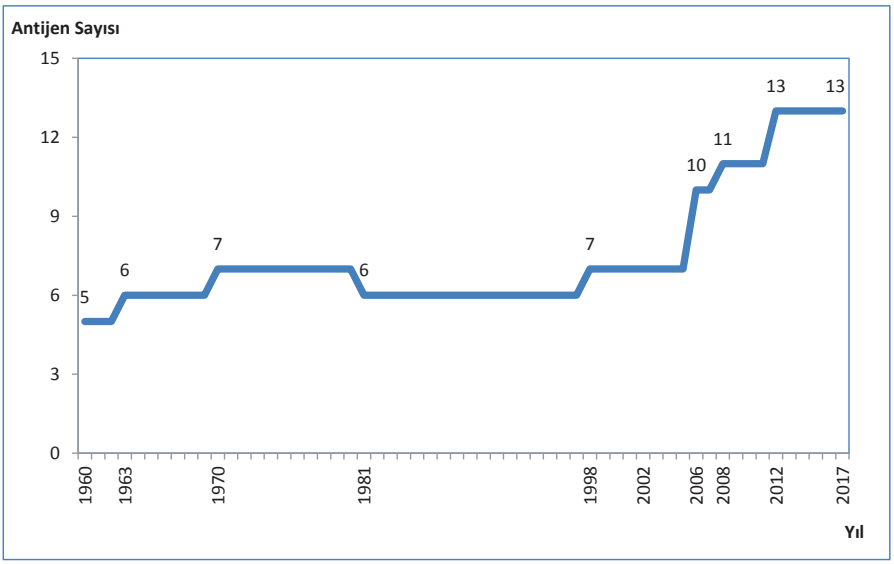

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Tablo 5.2. Yıllara Göre Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Göstergeleri

	2002	2014	2015	2016	2017
Sağlık Kuruluşlarında Gerçekleşen Doğum Oranı, (%)	75	98	99	98	98
Antenatal Bakım Kapsamı (En Az Bir Ziyaret), (%)	70,0	96,9	98,0	98,5	99,7
Sezaryen Doğumların Tüm Doğumlar İçindeki Payı, (%)	21,0	51,1	53,1	53,1	53,1
Primer Sezaryenin Tüm Doğumlar İçindeki Payı, (%)	-	26,3	27,2	26,4	25,7

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Tablo 5.3. Yıllara ve Sektörlere Göre Hastanede Yapılan Doğumların Sezaryen ve Primer Sezaryen Oranları, (%)

	Sezaryen Doğumların Hastane Doğumları İçindeki Payı (%)					Primer Sezaryenin Hastane Doğumları İçindeki Payı (%)				
	2013	2014	2015	2016	2017	2013	2014	2015	2016	2017
Sağlık Bakanlığı	36,0	35,5	37,5	38,2	38,7	15,5	15,0	15,9	15,5	15,0
Üniversite	63,0	63,8	69,3	69,1	68,2	32,6	32,4	35,9	33,8	33,8
Özel	67,9	69,5	70,5	70,5	69,7	38,4	39,6	39,8	39,0	37,8
Toplam	**51,4**	**52,4**	**53,9**	**54,2**	**54,2**	**26,4**	**27,0**	**27,6**	**26,9**	**26,2**

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Şekil 5.7. İBBS-1'e Göre Sağlık Kuruluşlarında Gerçekleşen Doğumların Tüm Doğumlar İçindeki Oranı, (%), 2002, 2017

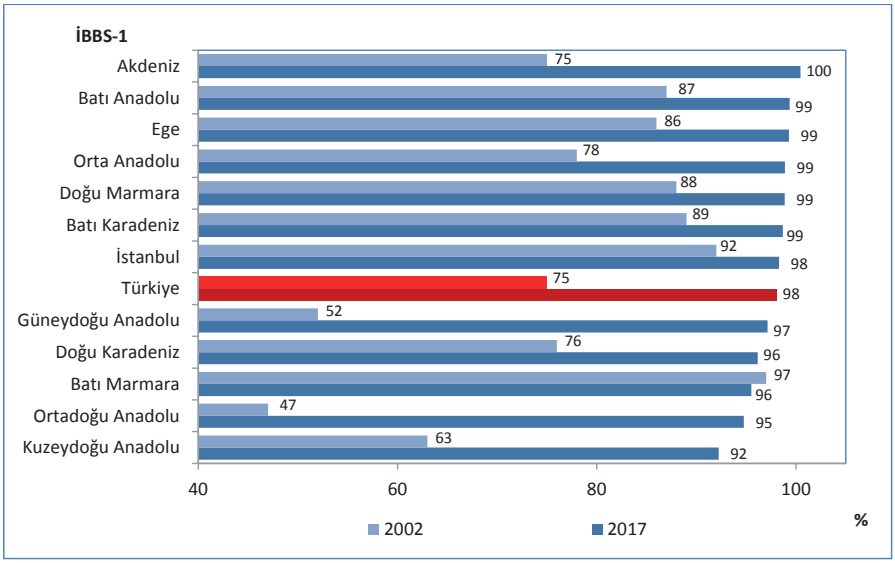

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Şekil 5.8. Nitelikli Sağlık Personeli ile Gerçekleşen Doğumların Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2017

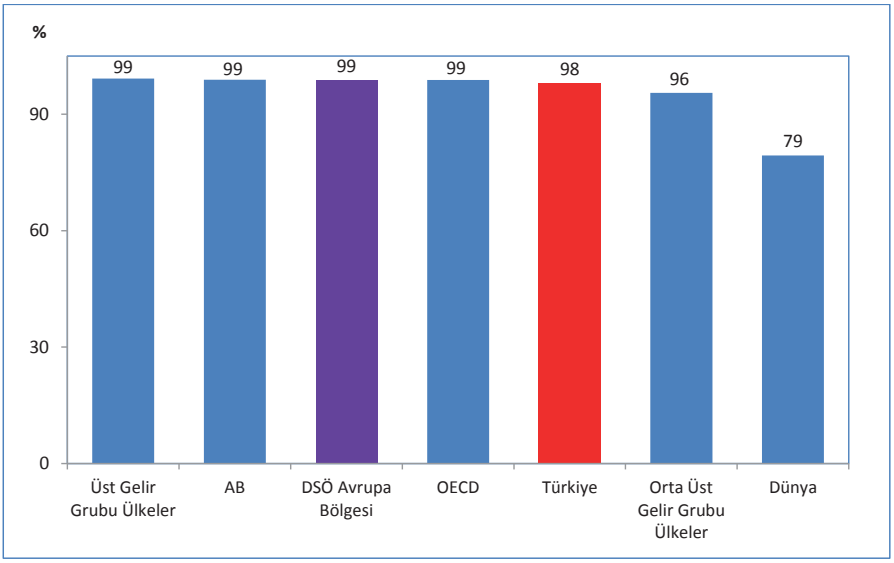

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, UNICEF/DSÖ Joint Database
Not: Türkiye verisi, sağlık kuruluşlarında gerçekleşen doğum oranını ifade etmektedir. Ülke verileri 2017 yılına veya en yakın yıla aittir.

Tablo 5.4. İBBS-1'e Göre Antenatal Bakım Kapsamı (En Az Bir Ziyaret), (%), 2017

İBBS-1	Antenatal Bakım Kapsamı (En az 1 Ziyaret)
İstanbul	99,8
Batı Marmara	99,8
Ege	99,7
Doğu Marmara	99,8
Batı Anadolu	99,6
Akdeniz	99,7
Orta Anadolu	99,7
Batı Karadeniz	99,6
Doğu Karadeniz	99,6
Kuzeydoğu Anadolu	99,6
Ortadoğu Anadolu	99,8
Güneydoğu Anadolu	99,7
Türkiye	**99,7**

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Şekil 5.9. Antenatal Bakım Kapsamının Uluslararası Karşılaştırması, (En Az Bir Ziyaret), (%), 2016

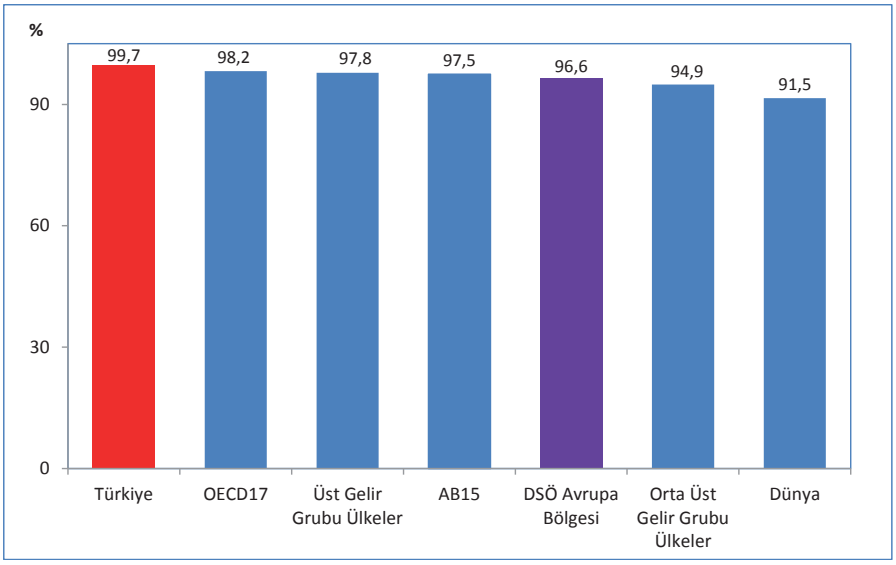

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, UNICEF
Not: Türkiye verisi 2017 yılına aittir. Ülke verileri 2016 yılına veya en yakın yıla aittir.

Şekil 5.10. İBBS-1'e Göre Sezaryen Doğumların Tüm Doğumlar İçindeki Oranı, (%), 2002, 2017

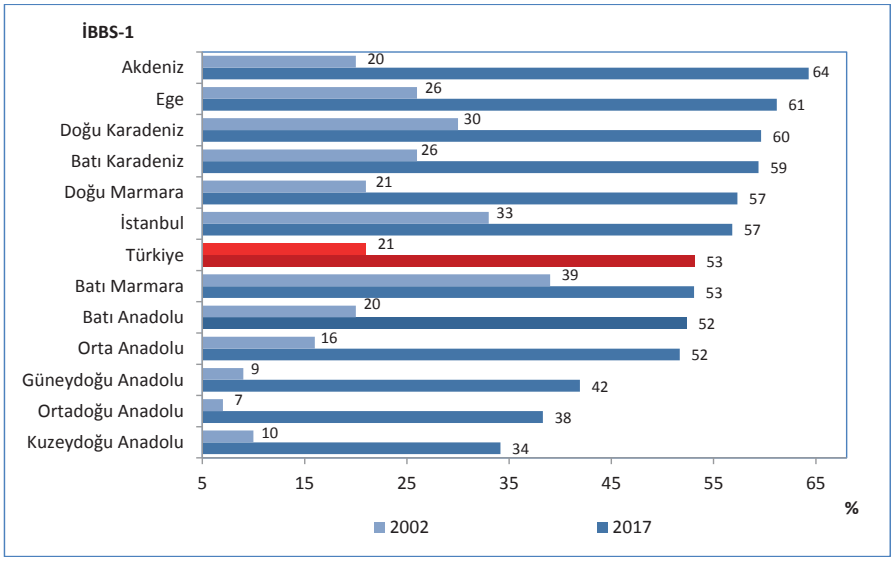

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Şekil 5.11. Sezaryen Doğumların Tüm Doğumlar İçindeki Oranının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2016

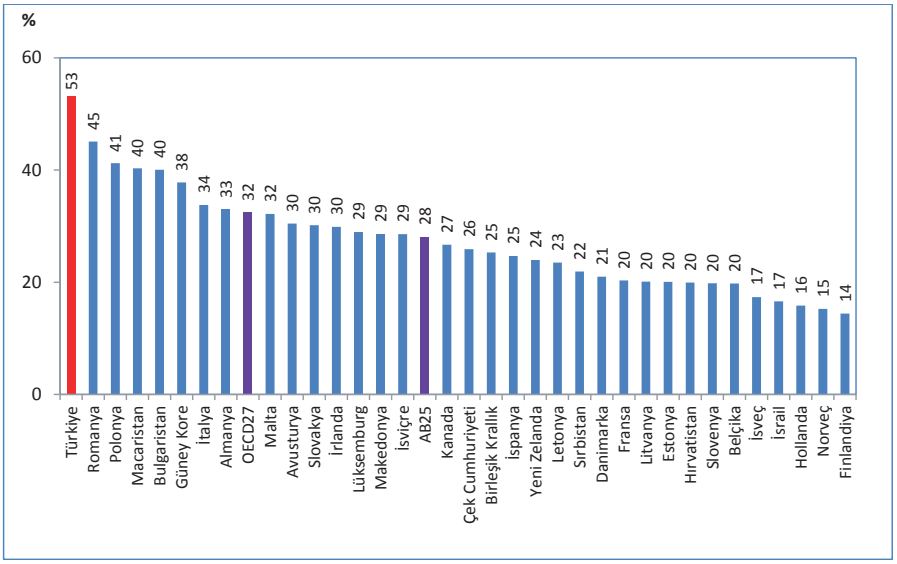

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, EUROSTAT Veritabanı, OECD Health Data 2018, UNPD
Not: Türkiye verisi 2017 yılına aittir. Ülke verileri 2016 yılına veya en yakın yıla aittir.

Şekil 5.12. İBBS-1'e Göre Primer Sezaryen Doğumların Tüm Doğumlar İçindeki Oranı, (%), 2017

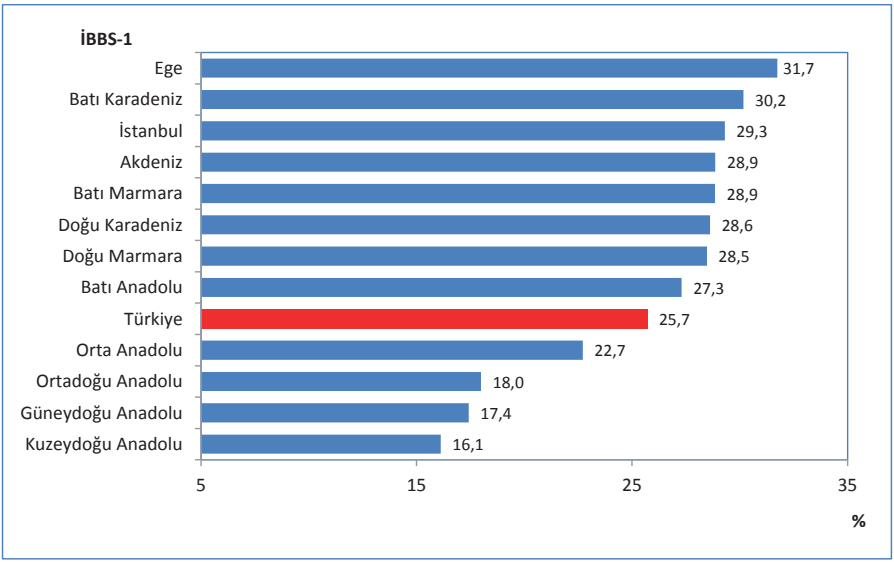

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Şekil 5.13. Yıllara Göre İsteyerek Düşük Yapma Oranı, (100 Gebelikte)

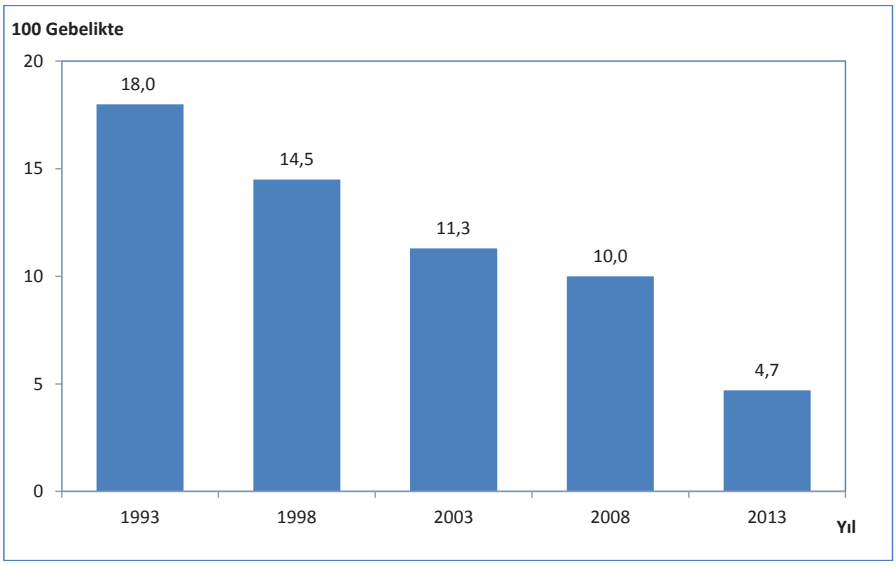

Kaynak: TNSA, 1993, 1998, 2003, 2008, 2013

Şekil 5.14. Annenin Yaş Grubuna Göre Doğumların Tüm Doğumlar İçindeki Oranı, (%), 2017

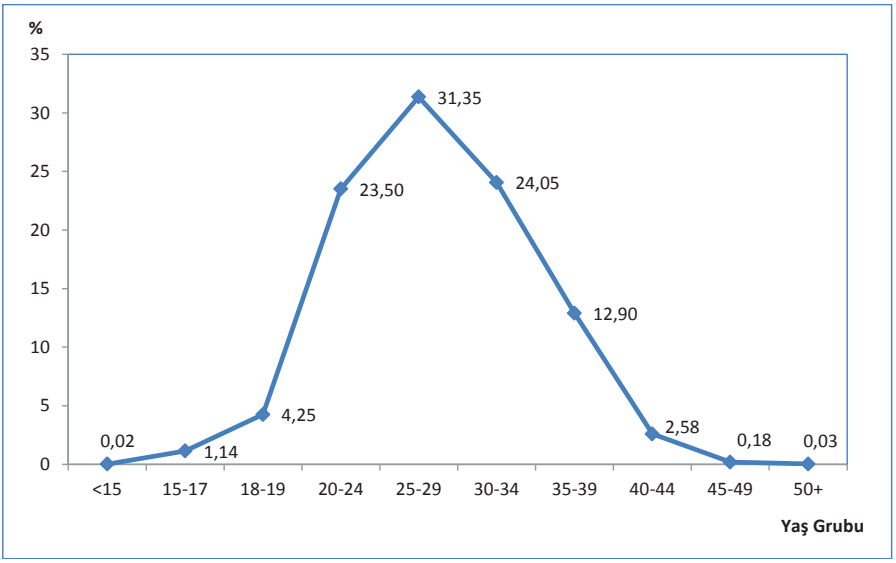

Kaynak: TÜİK, Doğum İstatistikleri 2017

Şekil 5.15. Yaşa Özel Doğurganlık Hızı, (‰), 2017

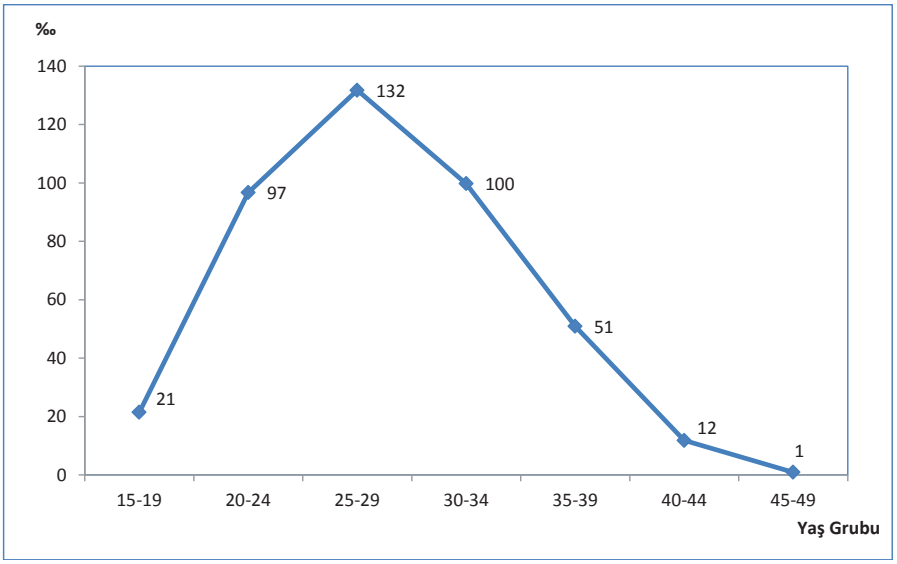

Kaynak: TÜİK, Doğum İstatistikleri 2017

Şekil 5.16. Yıllara Göre Adölesan Doğurganlık Hızı, (‰), 2017

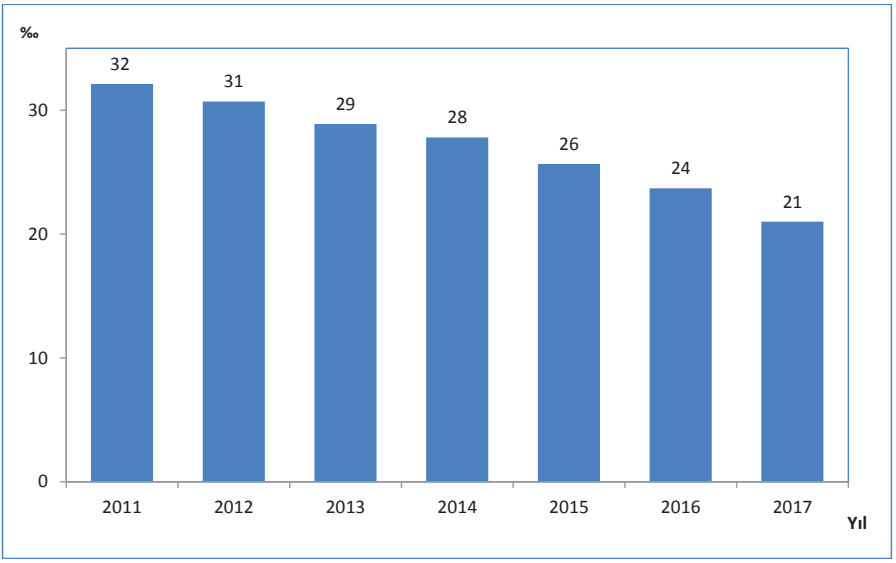

Kaynak: TÜİK, Doğum İstatistikleri 2017

Şekil 5.17. Adölesan Doğurganlık Hızının Uluslararası Karşılaştırması, (‰), 2016

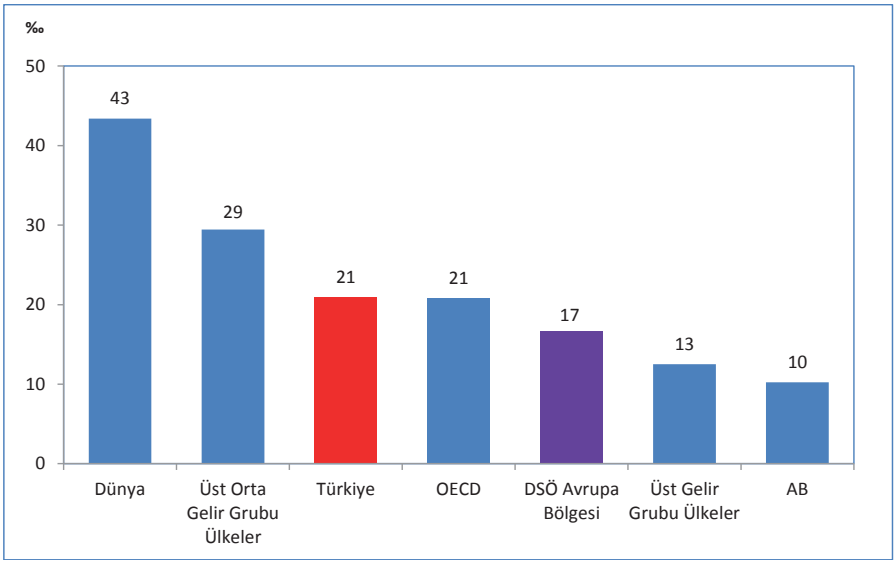

Kaynak: TÜİK Doğum İstatistikleri 2017, UNPD
Not: Türkiye verisi 2017 yılına aittir.

Şekil 5.18. Yıllara Göre Adölesan Annelerin Tüm Anneler İçerisindeki Oranı, (%)

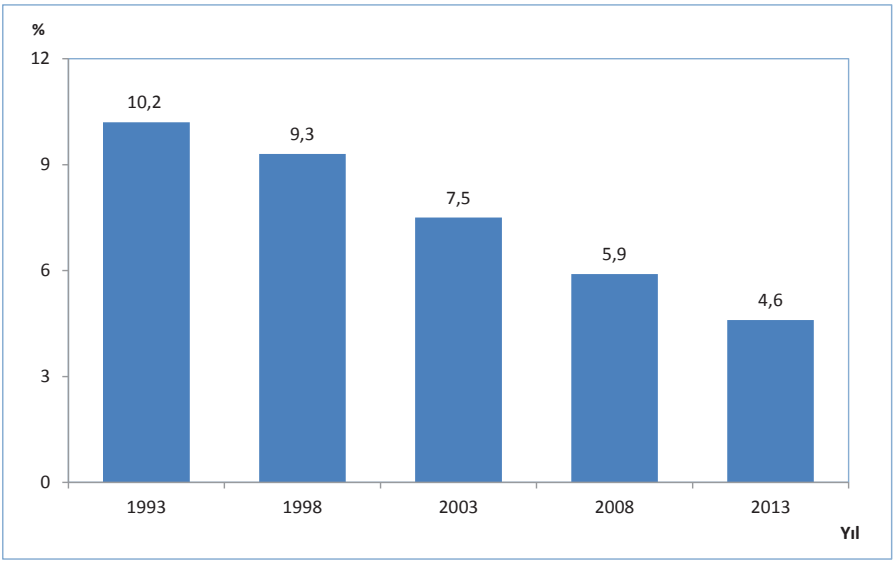

Kaynak: TNSA, 1993, 1998, 2003, 2008, 2013

Tablo 5.5. İBBS-1'e Göre Gebe, Bebek ve Çocuk Tam İzlem Oranları, (%), 2017

İBBS-1	Tam İzlenen Gebe Oranı	Tam İzlenen Bebek Oranı	Tam İzlenen Çocuk Oranı
İstanbul	98,0	87,7	94,5
Batı Marmara	97,9	95,2	97,6
Ege	96,7	83,7	97,1
Doğu Marmara	98,4	93,5	96,8
Batı Anadolu	94,5	93,0	97,4
Akdeniz	97,2	92,2	96,2
Orta Anadolu	96,6	95,0	96,9
Batı Karadeniz	96,3	94,5	97,3
Doğu Karadeniz	95,9	89,0	97,0
Kuzeydoğu Anadolu	96,4	83,8	88,9
Ortadoğu Anadolu	97,6	79,9	85,6
Güneydoğu Anadolu	96,2	73,7	87,3
Türkiye	**96,9**	**86,8**	**94,0**

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Bölüm 5 İle İlgili Açıklamalar

☑KKK aşısı 2006 yılından önce sadece kızamık aşısı olarak uygulanmaktaydı.

☑2008 yılına kadar DBT olarak uygulanan aşı 2008 yılından itibaren DaBT+İPA+Hib şeklinde uygulanmaya başlandı.

☑KPA-3 aşılamasına Kasım 2008 yılında başlandı.

☑Aşılama hızlarının hesaplanmasında kullanılan nüfus, Sağlık Bakanlığı tarafından hesaplanan hedef nüfustur.

☑Bölüm içerisinde yer alan tablo ve grafiklerdeki rakamlar, yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.

☑ **Yaşa Özel Doğurganlık Hızı, (‰):** Belli bir yaş grubunda 1.000 kadın başına düşen ortalama canlı doğan çocuk sayısıdır.

☑**Adölesan Doğurganlık Hızı, (‰):** 15-19 yaş grubunda 1.000 kadın başına düşen ortalama canlı doğan çocuk sayısını ifade eder.

☑**Tam İzlenen Gebe:** Bir gebe, hamileliği boyunca 4 kez izlenmelidir. Belirlenen dönem ve zaman aralıklarında en az 4 kez izlenen gebe, ***tam izlenmiş*** sayılır.
Gebe izlem dönem ve aralıkları;
1. İzlem: Gebeliğin ilk 14 haftası içinde
2. İzlem: Gebeliğin 18-24.haftaları arası
3. İzlem: Gebeliğin 28-32.haftaları arası
4. İzlem: Gebeliğin 36-38.haftaları arası

☑**Tam İzlenen Bebek:** Bir bebek, yaşamının ilk yılı boyunca 9 kez izlenmelidir. İlk izlem doğumdan hemen sonra hastanede olmak üzere, belirlenen dönem ve zaman aralıklarında en az 8 kez izlenen (yani toplam 9 kez) bebek, ***tam izlenmiş*** sayılır.
Bebek izlem dönem ve zaman aralıkları;
1.izlem: Doğumda (hastanede)
2.izlem: Doğumdan sonraki ilk hafta içinde yenidoğanın izlemi (1.-10.gün arası)
3.izlem: 15. gün (11.-29.gün arası)
4.izlem: 41. gün (30.- 59. gün arası)
5. izlem: 2. ay (60.- 89. gün arası)
6. izlem: 3. ay (90.-115. gün)
7.izlem: 4. ay (120.-150. gün)
8. izlem: 6. ay (180.-210. gün)
9.izlem: 9. ay (250.-290. gün)

☑**Tam İzlenen Çocuk:** Bir çocuk, 6 yaşına dek 7 kez izlenmelidir. Belirlenen dönem ve zaman aralıklarında en az 7 kez, izlenen çocuk, ***tam izlenmiş*** sayılır.
Çocuk izlem dönem ve zaman aralıkları;
1. İzlem: 12. ay izlemi (365.gün-394. gün)
2. İzlem: 18. ay izlemi (481. gün-570. gün)
3. İzlem: 24. ay izlemi (661. gün- 760. gün)
4. İzlem: 30. ay izlemi (841. gün-930. gün)
5. İzlem: 36. ay izlemi (1021. gün-1110. gün)
6. İzlem: 48 ay izlemi (1321. gün-1530. gün)
7. İzlem: 60. ay izlemi (1681. gün-1890. gün)

6.Bölüm

Küresel Hastalık Yükü 2017 Türkiye Sonuçları

Şekil 6.1. Yıllara ve Cinsiyete Göre 100.000 Kişiye Düşen YLL

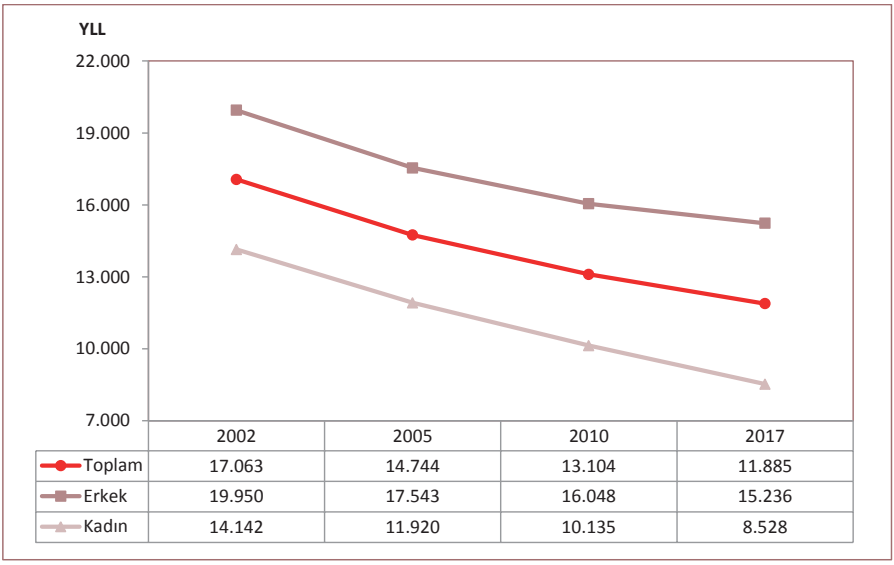

	2002	2005	2010	2017
Toplam	17.063	14.744	13.104	11.885
Erkek	19.950	17.543	16.048	15.236
Kadın	14.142	11.920	10.135	8.528

Kaynak: IHME, Küresel Hastalık Yükü Çalışması 2017

Tablo 6.1. 2017 Yılı İlk 10 YLL Nedeninin 2002 Yılına Göre Değişimi, (%), Toplam

Sıra	Neden	2002	2017	Değişim (%)
1	İskemik Kalp Hastalığı	1.507.528	1.509.976	0,16
2	Neonatal Hastalıklar	2.108.974	680.865	-67,72
3	Trakea, Bronş ve Akciğer Kanserleri	475.717	655.068	37,70
4	İnme	413.194	642.929	55,60
5	Konjenital Doğum Anomalileri	919.470	459.075	-50,07
6	Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalığı	262.266	427.595	63,04
7	Trafik Kazaları	372.505	409.862	10,03
8	Kronik Böbrek Hastalığı	229.221	289.128	26,14
9	Diyabet	254.821	282.840	11,00
10	Alzheimer ve Diğer Demans Hastalıkları	158.090	259.328	64,04

Kaynak: IHME, Küresel Hastalık Yükü Çalışması 2017

Tablo 6.2. 2017 Yılı İlk 10 YLL Nedeninin 2002 Yılına Göre Değişimi, (%), Erkek

Sıra	Neden	2002	2017	Değişim (%)
1	İskemik Kalp Hastalığı	1.044.208	1.046.744	0,24
2	Trakea, Bronş ve Akciğer Kanserleri	409.506	564.241	37,79
3	Neonatal Hastalıklar	1.176.059	370.043	-68,54
4	İnme	182.809	366.541	100,50
5	Trafik Kazaları	290.663	332.416	14,36
6	Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalığı	173.203	313.849	81,20
7	Konjenital Doğum Anomalileri	505.922	250.231	-50,54
8	Kronik Böbrek Hastalığı	117.294	163.884	39,72
9	Alt Solunum Yolu Enfeksiyonları	381.635	156.191	-59,07
10	Diyabet	116.146	150.201	29,32

Kaynak: IHME, Küresel Hastalık Yükü Çalışması 2017

Tablo 6.3. 2017 Yılı İlk 10 YLL Nedeninin 2002 Yılına Göre Değişimi, (%), Kadın

Sıra	Neden	2002	2017	Değişim (%)
1	İskemik Kalp Hastalığı	463.320	463.232	-0,02
2	Neonatal Hastalıklar	932.915	310.823	-66,68
3	İnme	230.384	276.388	19,97
4	Konjenital Doğum Anomalileri	413.548	208.844	-49,50
5	Alzheimer ve Diğer Demans Hastalıkları	97.430	136.563	40,17
6	Diyabet	138.675	132.639	-4,35
7	Meme Kanseri	122.109	131.651	7,81
8	Kronik Böbrek Hastalığı	111.926	125.245	11,90
9	Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalığı	89.063	113.746	27,71
10	Alt Solunum Yolu Enfeksiyonları	315.853	93.054	-70,54

Kaynak: IHME, Küresel Hastalık Yükü Çalışması 2017

Şekil 6.2. Yıllara ve Cinsiyete Göre 100.000 Kişiye Düşen YLD

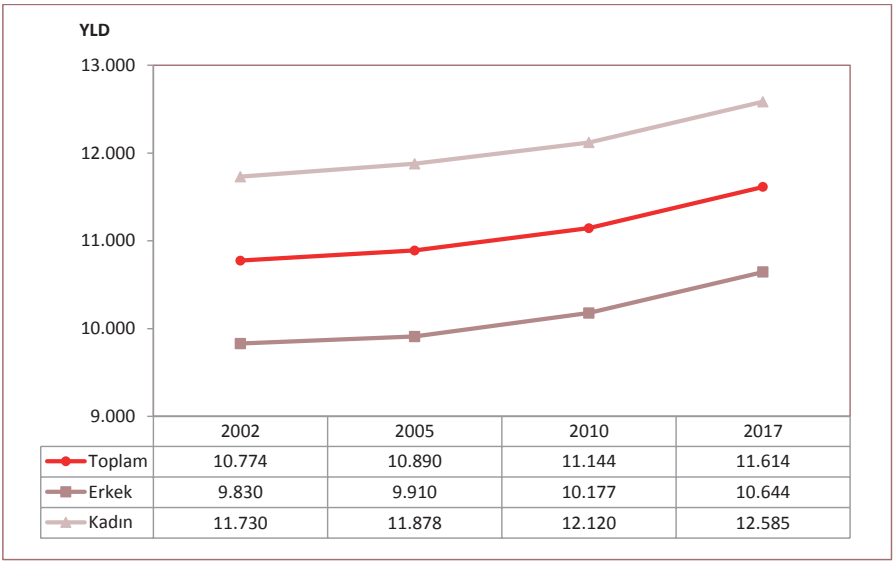

	2002	2005	2010	2017
Toplam	10.774	10.890	11.144	11.614
Erkek	9.830	9.910	10.177	10.644
Kadın	11.730	11.878	12.120	12.585

Kaynak: IHME, Küresel Hastalık Yükü Çalışması 2017

Tablo 6.4. 2017 Yılı İlk 10 YLD Nedeninin 2002 Yılına Göre Değişimi, (%), Toplam

Sıra	Neden	2002	2017	Değişim (%)
1	Bel Ağrısı	718.481	967.285	34,63
2	Baş Ağrısı	511.079	653.949	27,95
3	Depresif Bozukluklar	425.365	517.543	21,67
4	Diyabet	291.790	501.499	71,87
5	Madde Kullanım Bozuklukları	340.091	480.893	41,40
6	Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalığı	322.092	401.134	24,54
7	Boyun Ağrısı	270.731	396.934	46,62
8	Anksiyete Bozuklukları	238.703	298.724	25,14
9	Yaşla İlgili veya Diğer İşitme Kayıpları	192.474	297.669	54,65
10	Oral Hastalıklar	191.517	258.370	34,91

Kaynak: IHME, Küresel Hastalık Yükü Çalışması 2017

Tablo 6.5. 2017 Yılı İlk 10 YLD Nedeninin 2002 Yılına Göre Değişimi, (%), Erkek

Sıra	Neden	2002	2017	Değişim (%)
1	Bel Ağrısı	324.132	430.964	32,96
2	Madde Kullanım Bozuklukları	253.831	365.669	44,06
3	Diyabet	144.546	254.398	76,00
4	Baş Ağrısı	161.362	206.715	28,11
5	Depresif Bozukluklar	156.487	188.362	20,37
6	Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalığı	142.660	174.552	22,36
7	Boyun Ağrısı	104.715	152.421	45,56
8	Yaşla İlgili veya Diğer İşitme Kayıpları	96.022	143.336	49,27
9	Anksiyete Bozuklukları	95.810	117.205	22,33
10	Oral Hastalıklar	86.519	115.461	33,45

Kaynak: IHME, Küresel Hastalık Yükü Çalışması 2017

Tablo 6.6. 2017 Yılı İlk 10 YLD Nedeninin 2002 Yılına Göre Değişimi, (%), Kadın

Sıra	Neden	2002	2017	Değişim (%)
1	Bel Ağrısı	394.348	536.320	36,00
2	Baş Ağrısı	349.717	447.234	27,88
3	Depresif Bozukluklar	268.878	329.181	22,43
4	Diyabet	147.244	247.102	67,82
5	Boyun Ağrısı	166.015	244.513	47,28
6	Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalığı	179.433	226.582	26,28
7	Anksiyete Bozuklukları	142.893	181.519	27,03
8	Yaşla İlgili veya Diğer İşitme Kayıpları	96.452	154.332	60,01
9	Oral Hastalıklar	104.998	142.909	36,11
10	Körlük ve Görme Bozukluğu	98.242	135.334	37,76

Kaynak: IHME, Küresel Hastalık Yükü Çalışması 2017

Şekil 6.3. Yıllara Göre 100.000 Kişiye Düşen DALY

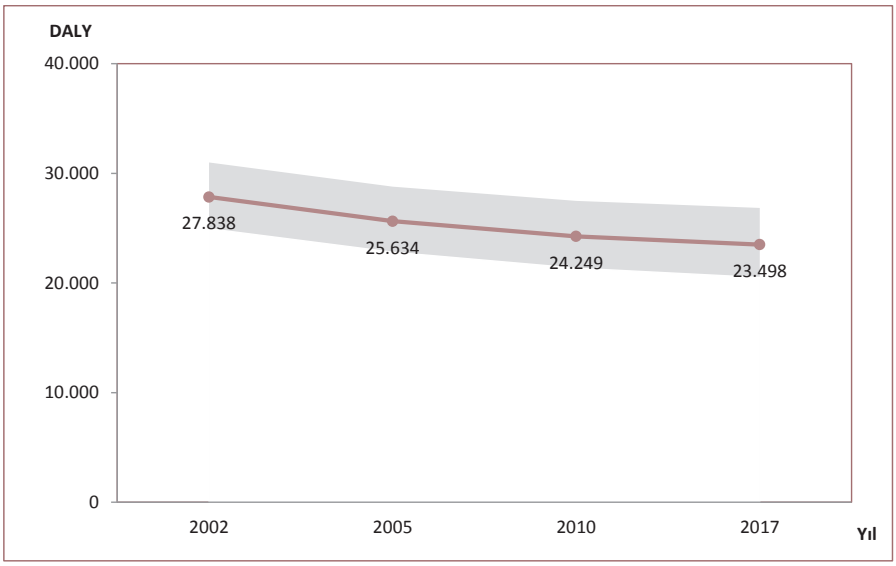

Kaynak: IHME, Küresel Hastalık Yükü Çalışması 2017
Not: Şekil içerisinde yer alan gölgelendirme, yapılan tahminler için güven aralığını ifade eder.

Tablo 6.7. 2017 Yılı İlk 10 DALY Nedeninin 2002 Yılına Göre Değişimi, (%), Toplam

Sıra	Neden	2002	2017	Değişim (%)
1	İskemik Kalp Hastalığı	1.556.352	1.577.224	1,34
2	Bel Ağrısı	718.481	967.285	34,63
3	Neonatal Hastalıklar	2.292.849	884.796	-61,41
4	Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalığı	584.359	828.730	41,82
5	İnme	520.813	819.523	57,35
6	Diyabet	546.612	784.339	43,49
7	Trakea, Bronş ve Akciğer Kanserleri	479.881	661.190	37,78
8	Baş Ağrısı	511.079	653.949	27,95
9	Konjenital Doğum Anomalileri	1.012.943	569.937	-43,73
10	Depresif Bozukluklar	425.365	517.543	21,67

Kaynak: IHME, Küresel Hastalık Yükü Çalışması 2017

Tablo 6.8. 2017 Yılı İlk 10 DALY Nedeninin 2002 Yılına Göre Değişimi, (%), Erkek

Sıra	Neden	2002	2017	Değişim (%)
1	İskemik Kalp Hastalığı	1.069.674	1.080.908	1,05
2	Trakea, Bronş ve Akciğer Kanserleri	413.059	569.455	37,86
3	Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalığı	315.863	488.402	54,62
4	Neonatal Hastalıklar	1.266.067	468.913	-62,96
5	İnme	225.551	435.532	93,10
6	Bel Ağrısı	324.132	430.964	32,96
7	Diyabet	260.692	404.599	55,20
8	Madde Kullanım Bozuklukları	258.274	380.803	47,44
9	Trafik Kazaları	311.404	370.950	19,12
10	Konjenital Doğum Anomalileri	554.431	307.208	-44,59

Kaynak: IHME, Küresel Hastalık Yükü Çalışması 2017

Tablo 6.9. 2017 Yılı İlk 10 DALY Nedeninin 2002 Yılına Göre Değişimi, (%), Kadın

Sıra	Neden	2002	2017	Değişim (%)
1	Bel Ağrısı	394.348	536.320	36,00
2	İskemik Kalp Hastalığı	486.678	496.316	1,98
3	Baş Ağrısı	349.717	447.234	27,88
4	Neonatal Hastalıklar	1.026.782	415.883	-59,50
5	İnme	295.262	383.991	30,05
6	Diyabet	285.919	379.740	32,81
7	Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalığı	268.496	340.328	26,75
8	Depresif Bozukluklar	268.878	329.181	22,43
9	Konjenital Doğum Anomalileri	458.511	262.729	-42,70
10	Boyun Ağrısı	166.015	244.513	47,28

Kaynak: IHME, Küresel Hastalık Yükü Çalışması 2017

Şekil 6.4. Cinsiyete ve Yaş Gruplarına Göre DALY, 2017

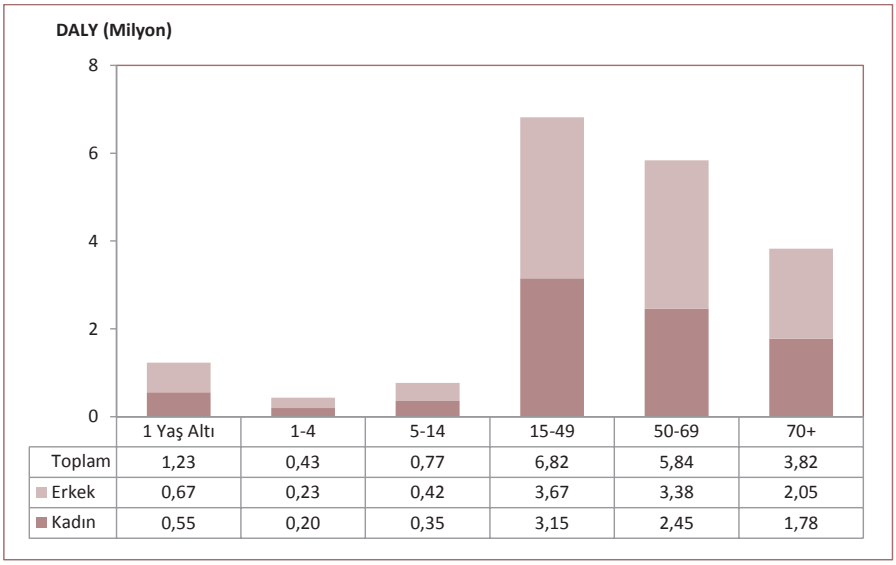

	1 Yaş Altı	1-4	5-14	15-49	50-69	70+
Toplam	1,23	0,43	0,77	6,82	5,84	3,82
Erkek	0,67	0,23	0,42	3,67	3,38	2,05
Kadın	0,55	0,20	0,35	3,15	2,45	1,78

Kaynak: IHME, Küresel Hastalık Yükü Çalışması 2017

Şekil 6.5. 100.000 Kişiye Düşen DALY'nin Uluslararası Karşılaştırması, 2002, 2017

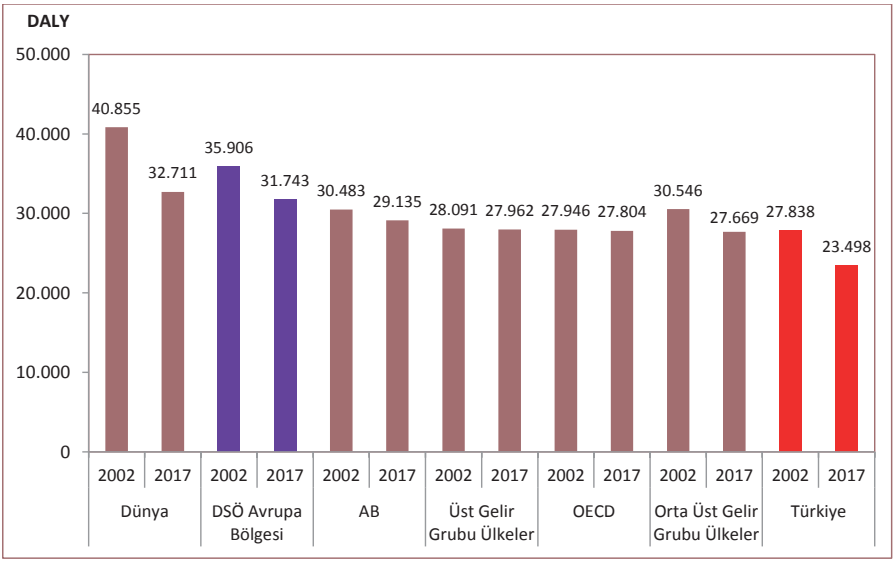

Kaynak: IHME, Küresel Hastalık Yükü Çalışması 2017

Şekil 6.6. 2002-2017 Yılları Arasındaki DALY Değişiminin Uluslararası Karşılaştırması, (%)

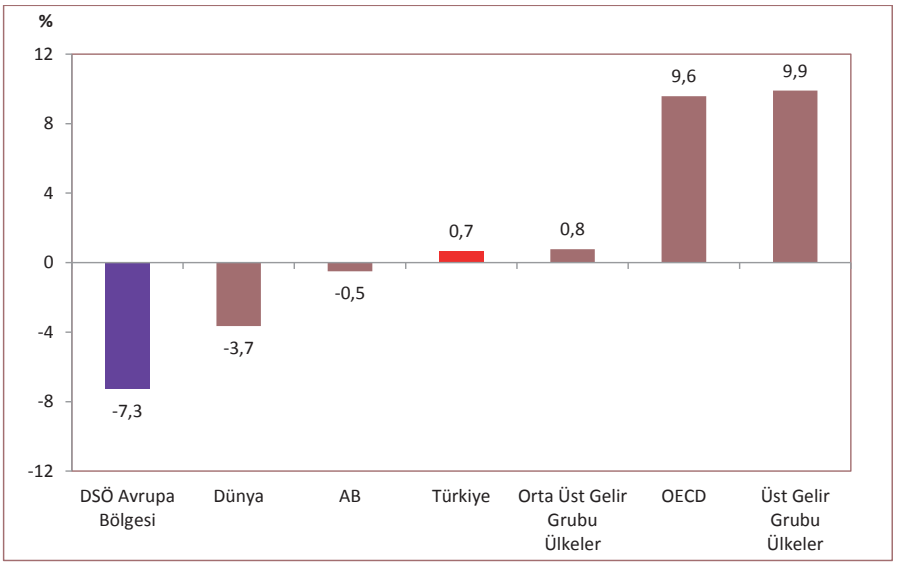

Kaynak: IHME, Küresel Hastalık Yükü Çalışması 2017

Şekil 6.7. Ana Hastalık Gruplarına ve Cinsiyete Göre DALY, 2002, 2017

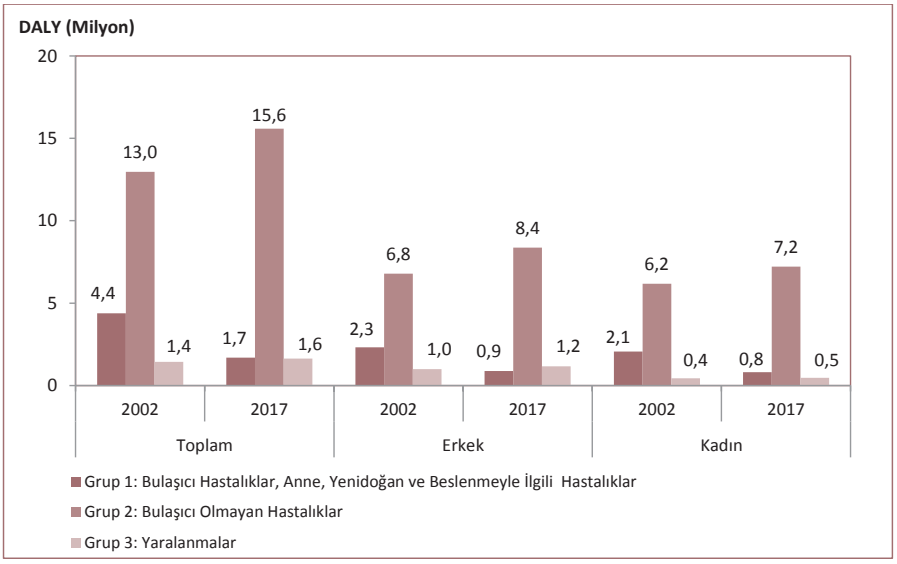

Kaynak: IHME, Küresel Hastalık Yükü Çalışması 2017

Şekil 6.8. Ana Hastalık Gruplarına ve Yaş Gruplarına Göre 100.000 Kişiye Düşen DALY, 2017

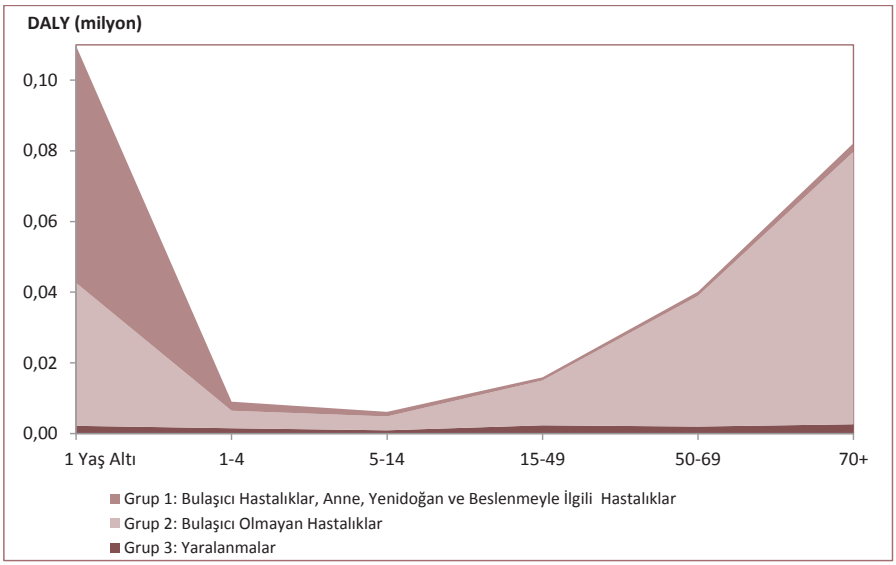

Kaynak: IHME, Küresel Hastalık Yükü Çalışması 2017

Şekil 6.9. Ana Hastalık Gruplarına Göre DALY (milyon), 2002, 2017 ve 2002 Yılına Göre Değişimi, (%)

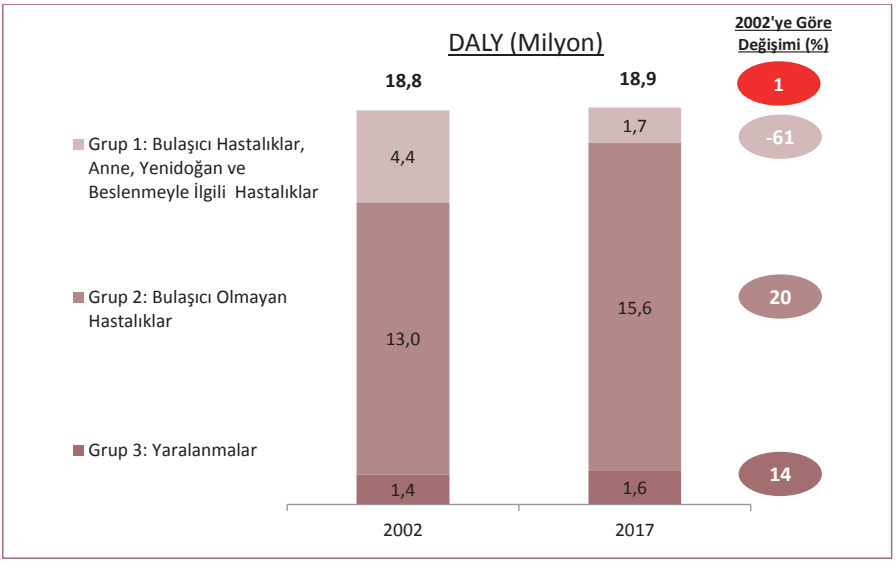

Kaynak: IHME, Küresel Hastalık Yükü Çalışması 2017

Şekil 6.10. 2017 Yılı İlk 20 DALY Nedeninin 2002 Yılına Göre Değişimi, (%)

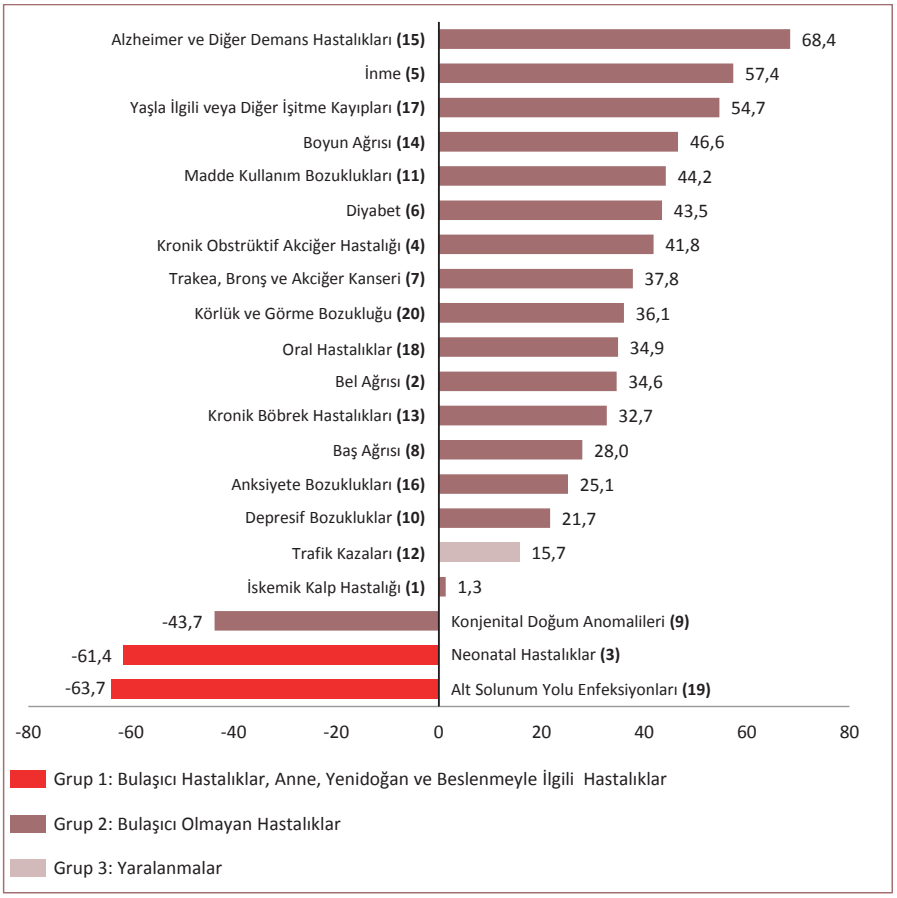

Kaynak: IHME, Küresel Hastalık Yükü Çalışması 2017
Not: Nedenlerin yanında parantez içinde yazan sayılar ilgili nedenin "2017 yılı ilk 20 DALY nedeni" içerisindeki sırasını göstermektedir.

Şekil 6.11. Ana Hastalık Grupları, Cinsiyet ve Yıllara Göre 100.000 Kişiye Düşen DALY

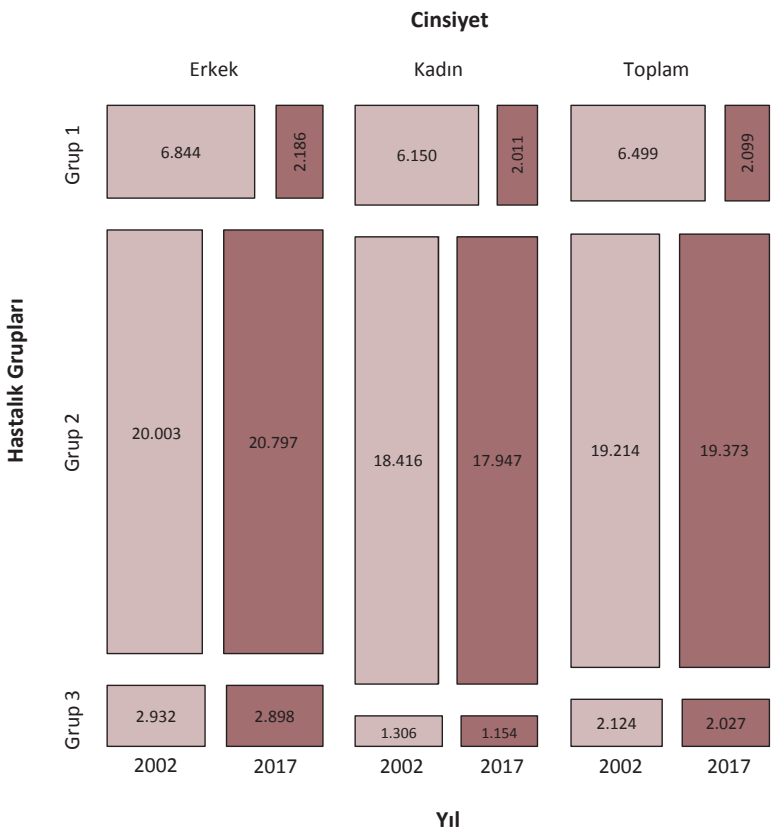

Grup 1: Bulaşıcı hastalıklar, anne, yenidoğan ve beslenmeyle ilgili hastalıklar

Grup 2: Bulaşıcı olmayan hastalıklar

Grup 3: Bulaşıcı hastalıklar, anne, yenidoğan ve beslenmeyle ilgili hastalıklar

Kaynak: IHME, Küresel Hastalık Yükü Çalışması 2017

Şekil 6.12. Ana Hastalık Gruplarına Göre DALY Dağılımının Uluslararası Karşılaştırması, 2017

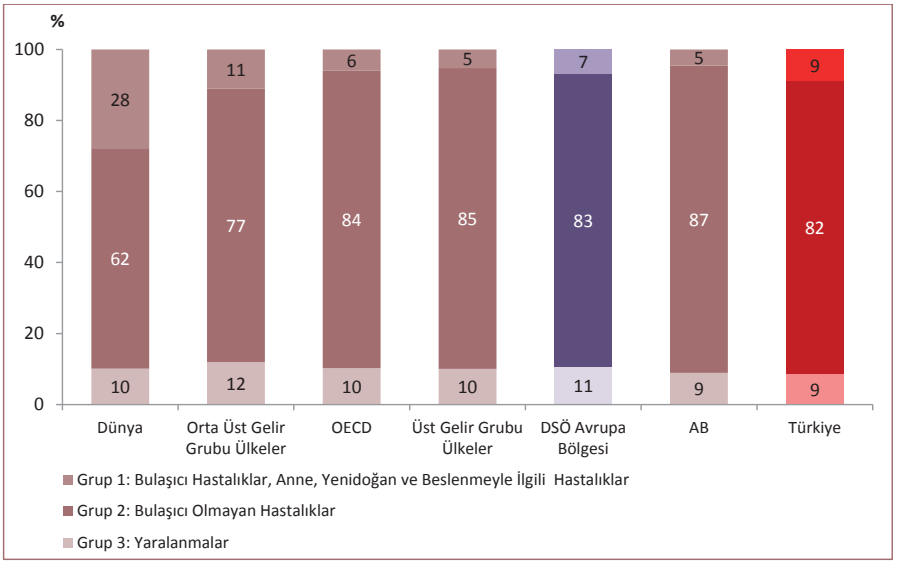

Kaynak: IHME, Küresel Hastalık Yükü Çalışması 2017

Şekil 6.13. 100.000 Kişiye Düşen DALY, YLL ve YLD'nin Uluslararası Karşılaştırması, 2017

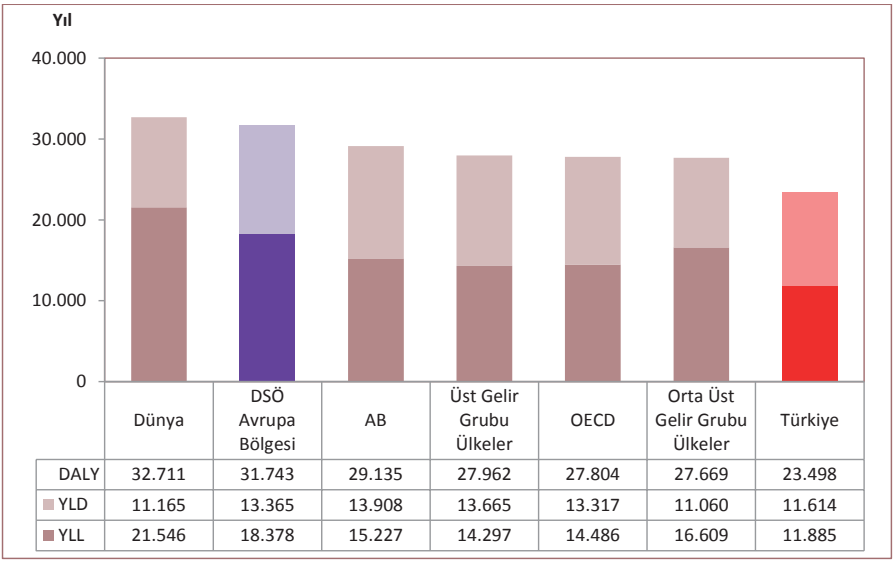

	Dünya	DSÖ Avrupa Bölgesi	AB	Üst Gelir Grubu Ülkeler	OECD	Orta Üst Gelir Grubu Ülkeler	Türkiye
DALY	32.711	31.743	29.135	27.962	27.804	27.669	23.498
YLD	11.165	13.365	13.908	13.665	13.317	11.060	11.614
YLL	21.546	18.378	15.227	14.297	14.486	16.609	11.885

Kaynak: IHME, Küresel Hastalık Yükü Çalışması 2017

Şekil 6.14. Seçilmiş Bazı Risk Faktörlerine Atfedilen YLL'nin Payı, (%), 2002, 2017

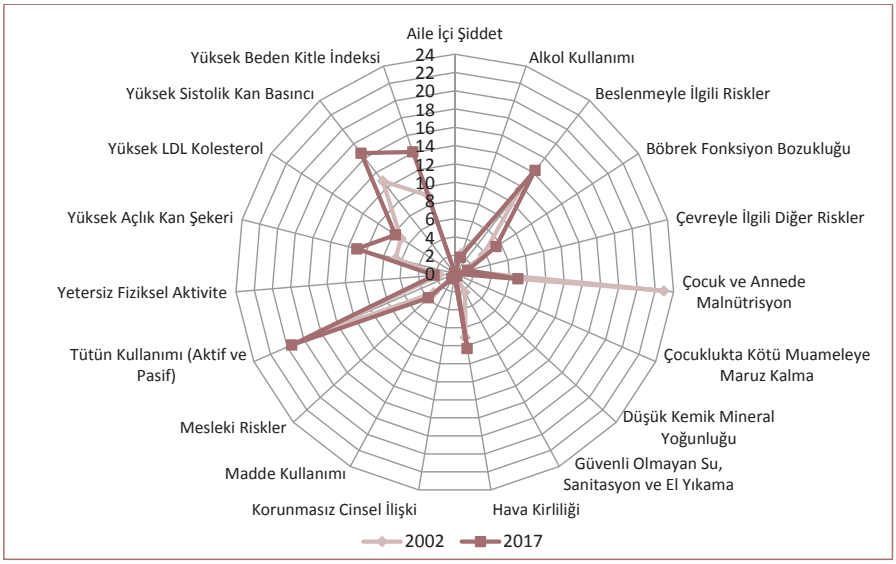

Kaynak: IHME, Küresel Hastalık Yükü Çalışması 2017

Şekil 6.15. Seçilmiş Bazı Risk Faktörlerine Atfedilen YLD'nin Payı, (%), 2002, 2017

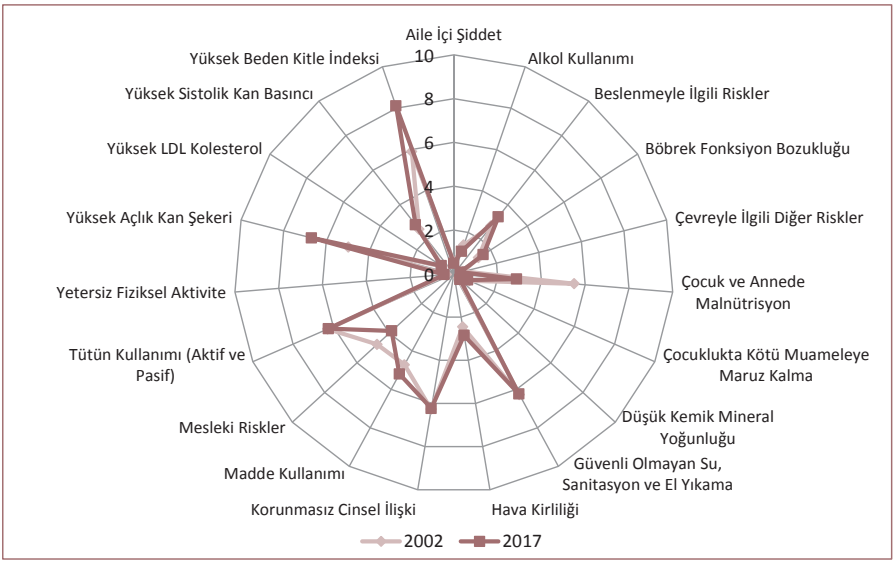

Kaynak: IHME, Küresel Hastalık Yükü Çalışması 2017

Şekil 6.16. Seçilmiş Bazı Risk Faktörlerine Atfedilen DALY'nin Payı, (%), 2002, 2017

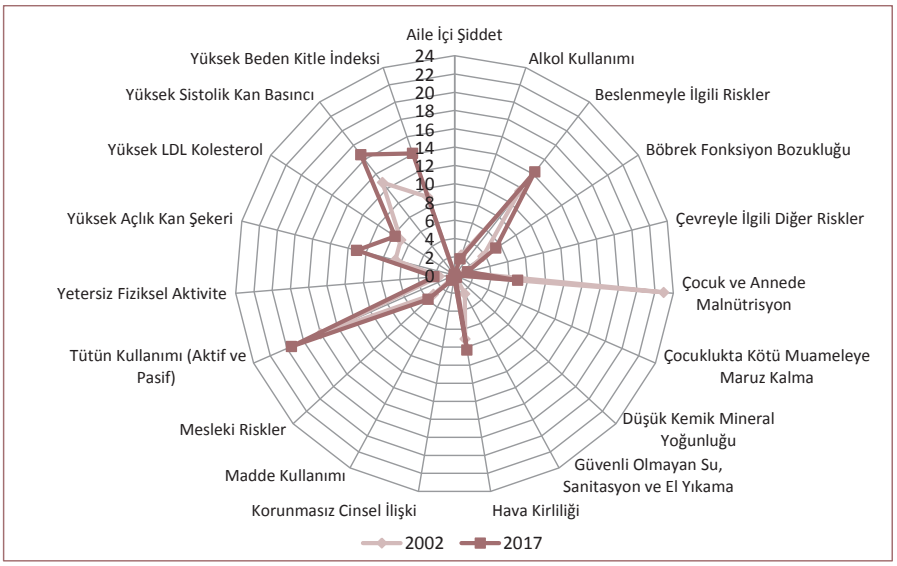

Kaynak: IHME, Küresel Hastalık Yükü Çalışması 2017

Tablo 6.10. Cinsiyete Göre Seçilmiş Bazı Risk Faktörlerine Atfedilen 100.000 Kişiye Düşen DALY, 2002, 2017

Risk Faktörleri	2002			2017		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Tütün Kullanımı (Aktif ve Pasif)	5.212	1.566	3.400	4.825	1.240	3.034
Yüksek Beden Kitle İndeksi	2.159	2.199	2.179	2.708	2.526	2.617
Yüksek Sistolik Kan Basıncı	2.792	2.135	2.466	2.716	1.906	2.312
Yüksek Açlık Kan Şekeri	1.758	1.587	1.673	2.383	1.795	2.089
Beslenmeyle İlgili Riskler	2.852	1.706	2.283	2.641	1.526	2.084
Hava Kirliliği	1.798	1.144	1.473	1.707	930	1.319
Çocuk ve Annede Malnütrisyon	4.772	4.252	4.514	1.167	1.148	1.158
Yüksek LDL Kolesterol	1.751	765	1.261	1.325	674	1.000
Mesleki Riskler	1.647	430	1.042	1.465	360	913
Böbrek Fonksiyon Bozukluğu	781	771	776	869	786	828
Madde Kullanımı	826	272	551	1.048	307	678
Alkol Kullanımı	777	311	545	530	169	350
Yetersiz Fiziksel Aktivite	388	251	320	386	248	317
Çevreyle İlgili Diğer Riskler	333	147	240	306	117	212
Güvenli Olmayan Su, Sanitasyon ve El Yıkama	519	466	493	102	108	105
Düşük Kemik Mineral Yoğunluğu	53	60	57	76	90	83
Çocuklukta Kötü Muameleye Maruz Kalma	90	79	85	84	78	81
Aile İçi Şiddet	-	133	66	-	131	66
Korunmasız Cinsel İlişki	20	100	60	27	84	56

Kaynak: IHME, Küresel Hastalık Yükü Çalışması 2017

Şekil 6.17. Yıllara ve Cinsiyete Göre Doğumdaki HALE

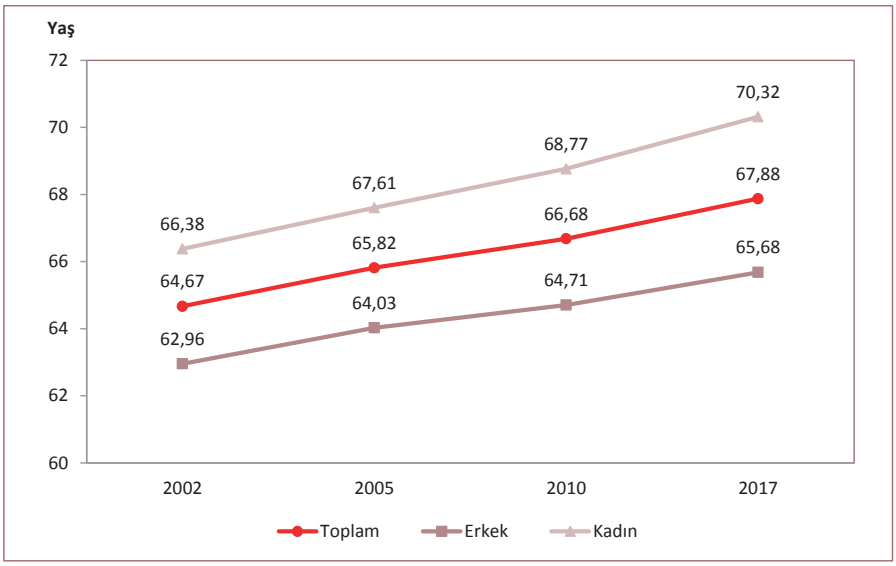

Kaynak: IHME, Küresel Hastalık Yükü Çalışması 2017

Şekil 6.18. Yıllara ve Cinsiyete Göre 65 Yaşındaki HALE

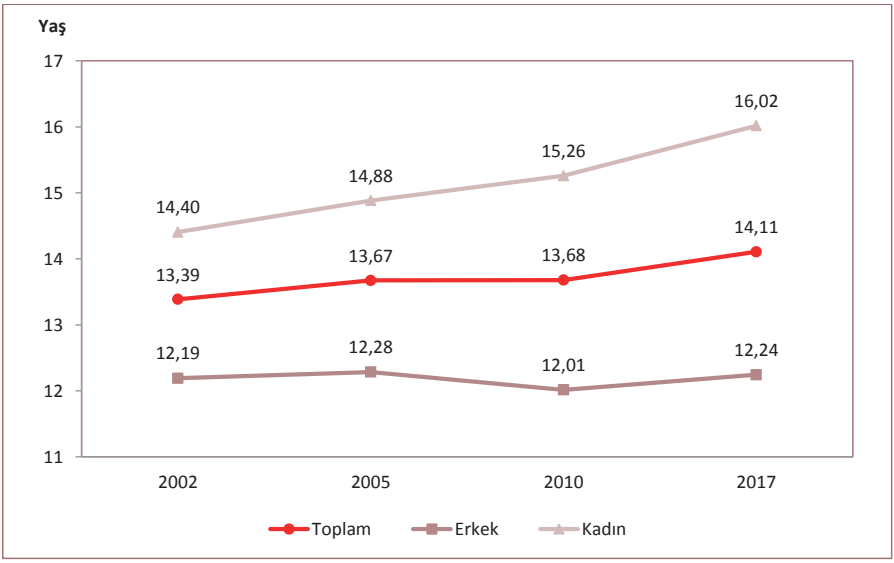

Kaynak: IHME, Küresel Hastalık Yükü Çalışması 2017

Şekil 6.19. Doğumda ve 65 Yaştaki HALE Uluslararası Karşılaştırması, 2017

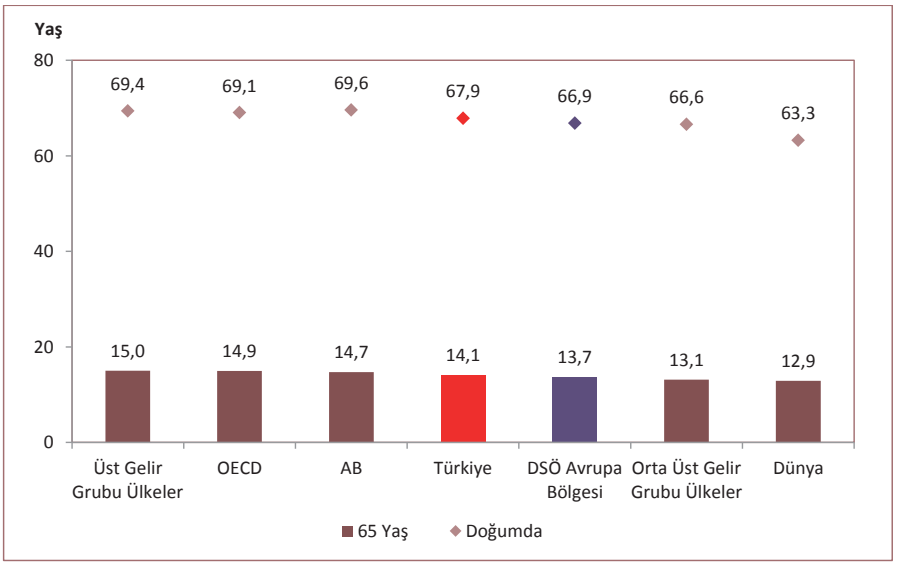

Kaynak: IHME, Küresel Hastalık Yükü Çalışması 2017

Bölüm 6 İle İlgili Açıklamalar

☑**Engelliliğe Ayarlanmış Yaşam Yılı (DALY):** Erken yaşlardaki ölümler ile ölümle sonuçlanmayan ancak uzun dönemli işlev kaybına yol açan hastalıklar ve yaralanmalar nedeniyle kaybedilen yılları sayan mutlak bir sağlık kaybı ölçütüdür. 1 DALY, 1 sağlıklı yaşam yılından kaybı ifade eder.

☑**Engellilikle Geçirilen Yaşam Yılı (YLD):** Ölüme yol açmayan ancak ideal olmayan sağlık koşullarında yaşanılan yılları ifade eder.

☑**Kaybedilen Yaşam Yılı (YLL):** Erken ölüm sebebiyle kaybedilen yaşam yılı olarak ifade edilir.

☑DALY iki bileşenin toplamından oluşur;

DALY = YLL (Mortalite Yükü) + YLD (Morbidite Yükü)

☑**Grup 1 Hastalıklar:** Bulaşıcı hastalıklar, anne, yenidoğan ve beslenmeyle ilgili hastalıkları ifade eder.

☑**Grup 2 Hastalıklar:** Bulaşıcı olmayan hastalıkları ifade eder.

☑**Grup 3 Hastalıklar:** Yaralanmaları ifade eder.

☑**Sağlığa Ayarlanmış Yaşam Yılı (HALE):** Kişinin, hayatında ne kadarlık süreyi sağlıklı bir şekilde yaşadığını ifade eder. Yıl cinsinden ifade edilir.

☑Hastalık Yükü çalışmalarında metodolojik farklılıklar olması sebebiyle daha önceki yıllarda yapılan çalışmalar ile karşılaştırma yapmak uygun değildir.

☑YLL, YLD ve DALY için nedenler verilirken "Diğer" ("Diğer İskelet-Kas Sistemi", "Diğer Kanser" vb.) kategorisi belirli bir nedeni göstermediğinden sıralamalara dahil edilmemiştir.

☑Bölüm içerisinde yer alan dağılım ile ilgili tablo ve grafiklere ait toplamlar, yuvarlama nedeniyle %100 olmayabilir.

Küresel Hastalık Yükü Çalışması 2017

☑Küresel Hastalık Yükü Çalışması 2017 (KHY-2017); 195 ülke, 21 bölge ve 7 süper bölgenin sağlık profilini ve sağlık profilindeki değişiklikleri değerlendirmek için küresel çapta gerçekleştirilen bir çalışmadır.

☑Çalışma, Washington Üniversitesi Sağlık Ölçümleri Değerlendirme Enstitüsü (IHME) tarafından yapılmıştır.

☑Hastalık yükü çalışmaları, sağlık politikalarında önceliklerin belirlenmesi ve yürütülen programların sonuçlarının değerlendirilmesi açısından önemli bir bilgi kaynağıdır.

☑Ülkelerdeki ve bölgelerdeki erken yaşlardaki ölümler ile ölümle sonuçlanmayan ancak uzun dönemli işlev kaybına yol açan hastalıkların ve yaralanmaların neden olduğu yükü ve risk faktörlerine atfedilen yükü hesaplamak adına çalışma büyük önem arz etmektedir.

☑Çalışma cinsiyet, yaş grubu, yıl, ülke, bölge, hastalık ve risk faktörleri düzeyinde veriler sunarak hastalık yükü değerlerinde detaylı karşılaştırma yapmaya olanak sağlamaktadır.

7.Bölüm

Sağlık Hizmeti Veren Kurumlar ve Altyapıları

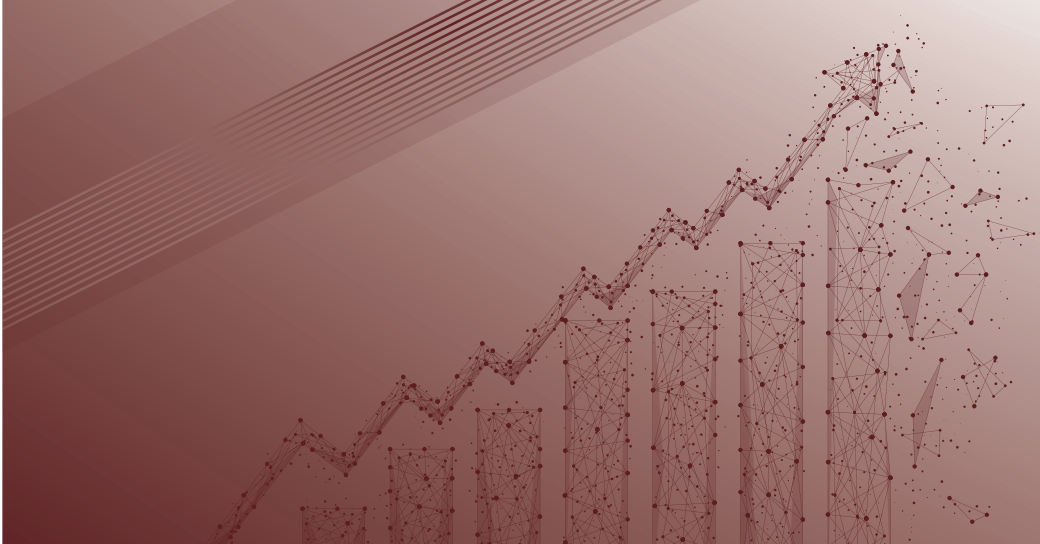

Şekil 7.1. Yıllara ve Sektörlere Göre Hastane Sayısı

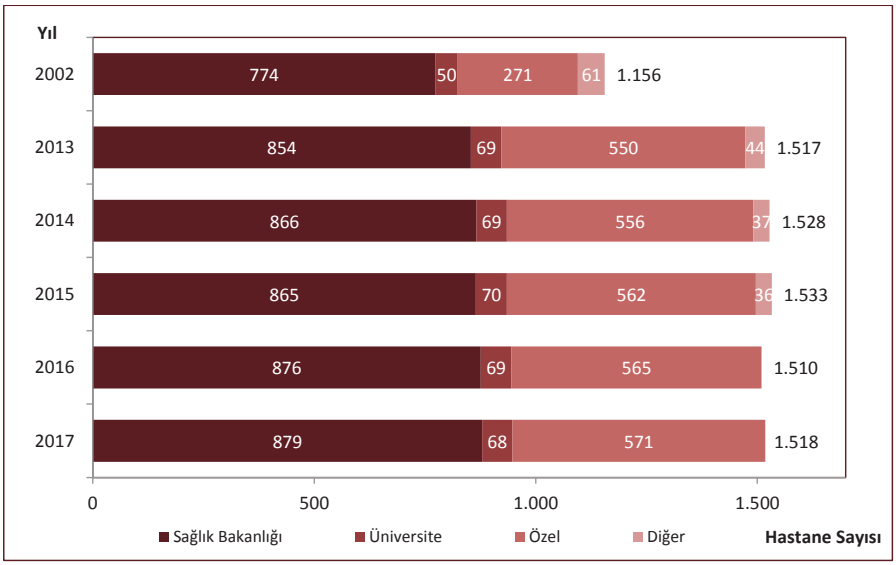

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 7.2. Yıllara ve Sektörlere Göre Hastane Yatağı Sayısı

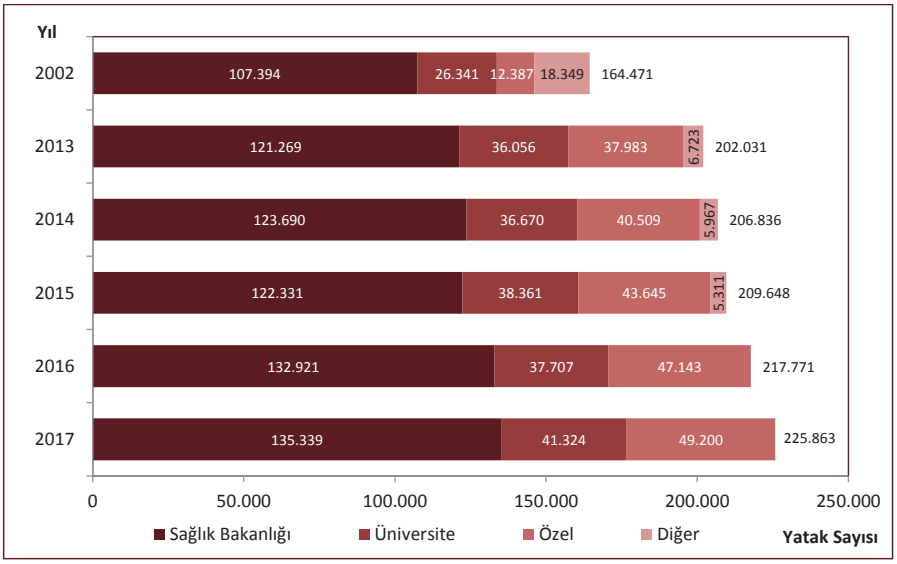

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 7.1. Dallara Göre Hastane ve Yatak Sayıları, 2017

Dallar	Hastane	Yatak
Genel Hastane	1.404	206.858
Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi	26	4.728
Göz Hastalıkları Hastanesi	25	603
Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Hastanesi	18	2.477
Göğüs Hastalıkları Hastanesi	14	3.643
Psikiyatri Hastanesi	11	4.019
Kalp ve Damar Cerrahisi Hastanesi	4	599
Çocuk Hastalıkları Hastanesi	4	1294
Kemik Hastalıkları Hastanesi	3	436
Meslek Hastalıkları Hastanesi	3	298
Onkoloji Hastanesi	2	712
Ortopedi ve Travmatoloji Hastanesi	1	33
Lepra Hastanesi	1	34
Lösemili Çocuklar Hastanesi	1	75
Spastik Çocuklar Hastanesi ve Rehabilite Merkezi	1	54
Toplam	1.518	225.863

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 7.3. Yıllara ve Sektörlere Göre Nitelikli Yatak Sayısı

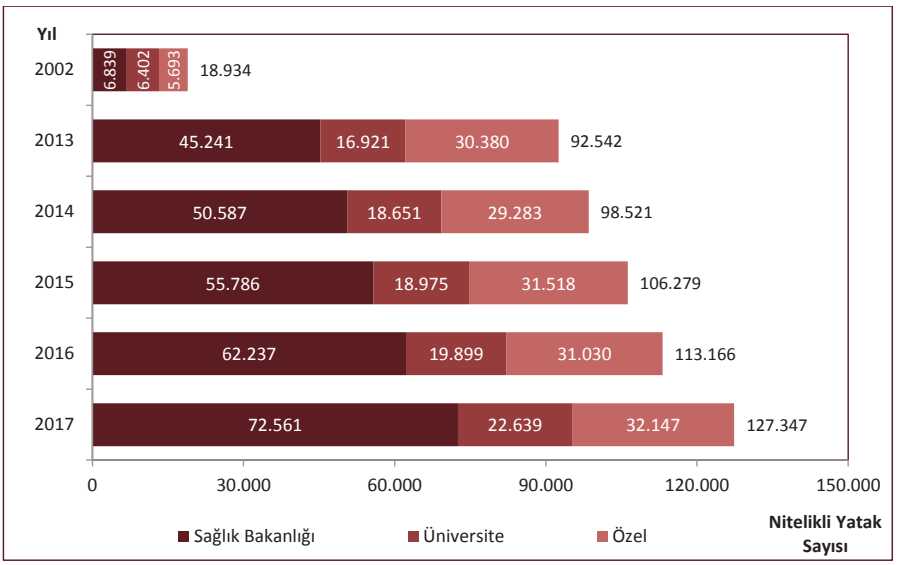

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 7.2. Yıllara ve Sektörlere Göre Nitelikli Yatakların Toplam Yataklar İçerisindeki Oranı, (%)

	Sağlık Bakanlığı	Üniversite	Özel	Toplam
2002	6,4	24,6	19,1	11,7
2013	41,0	54,3	87,8	52,6
2014	45,2	59,1	83,9	55,3
2015	50,8	57,5	89,1	59,7
2016	52,2	61,6	93,7	61,3
2017	60,3	63,8	95,1	67,2

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü
Not: Yoğun bakım yatakları dahil edilmemiştir.

Şekil 7.4. Nitelikli Yatakların Toplam Yataklar İçerisindeki Oranı, (%), Tüm Sektörler, Sağlık Bakanlığı, 2017

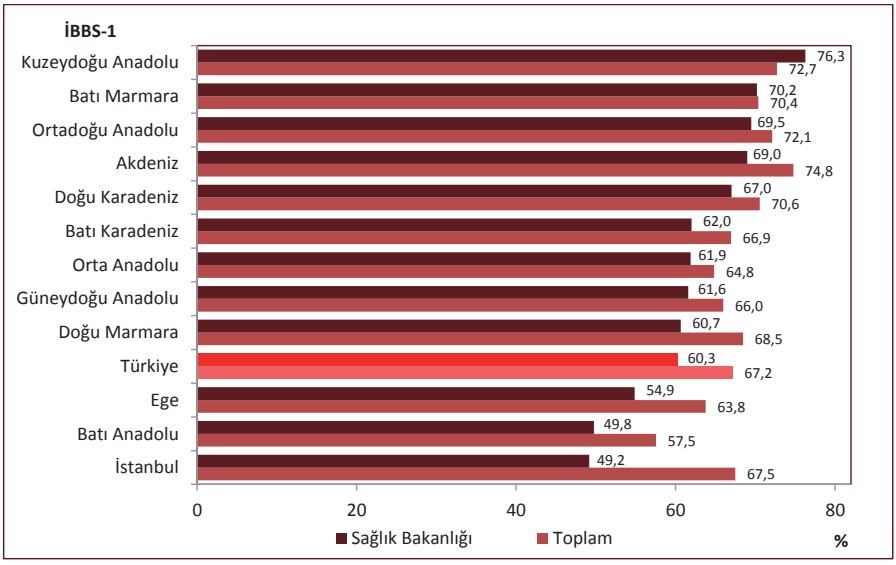

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü
Not: Yoğun bakım yatakları dahil edilmemiştir.

Harita 7.1. İllere Göre Nitelikli Yatakların Toplam Yataklar İçerisindeki Oranı, (%), Tüm Sektörler, 2017

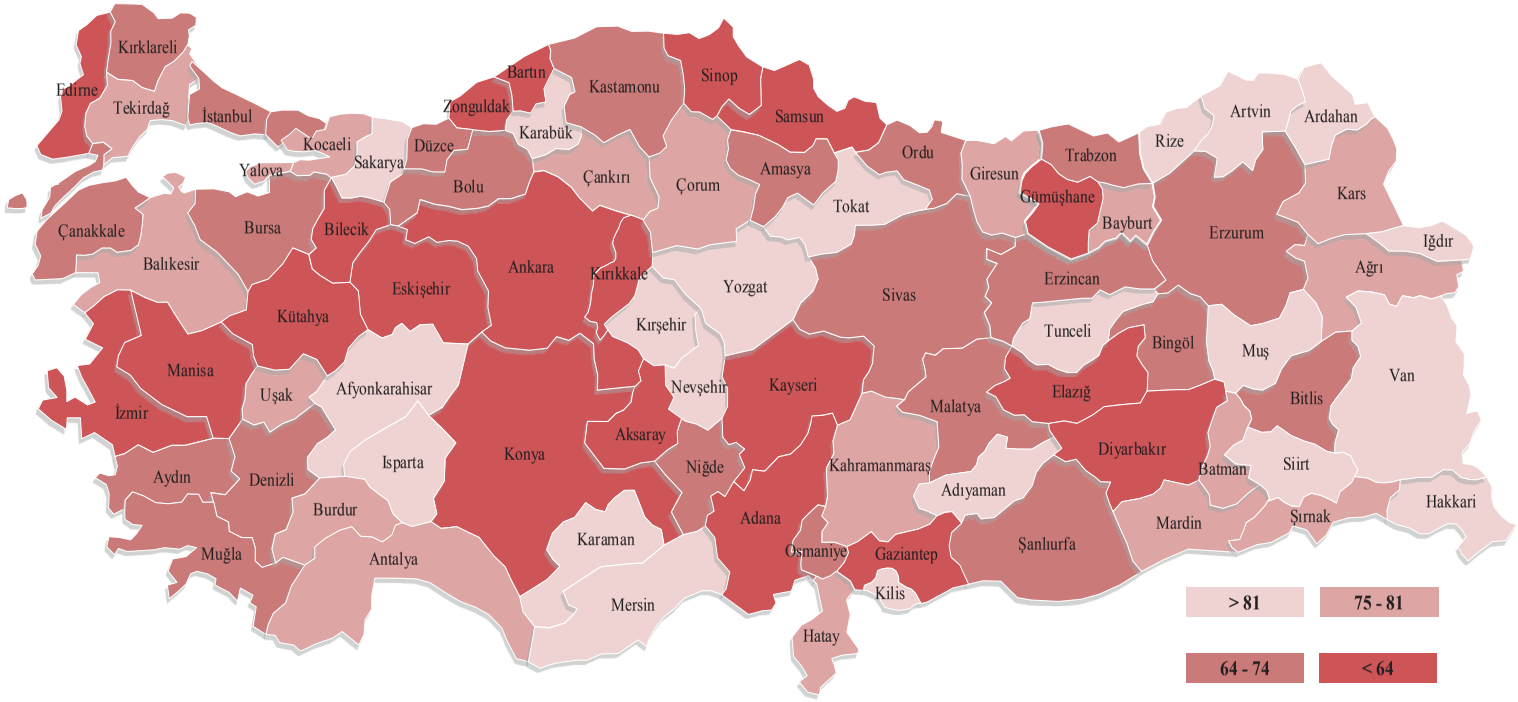

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü
Not: Yoğun bakım yatakları dahil edilmemiştir.

Şekil 7.5. Yıllara ve Sektörlere Göre Nitelikli Yatakların Dağılımı, (%)

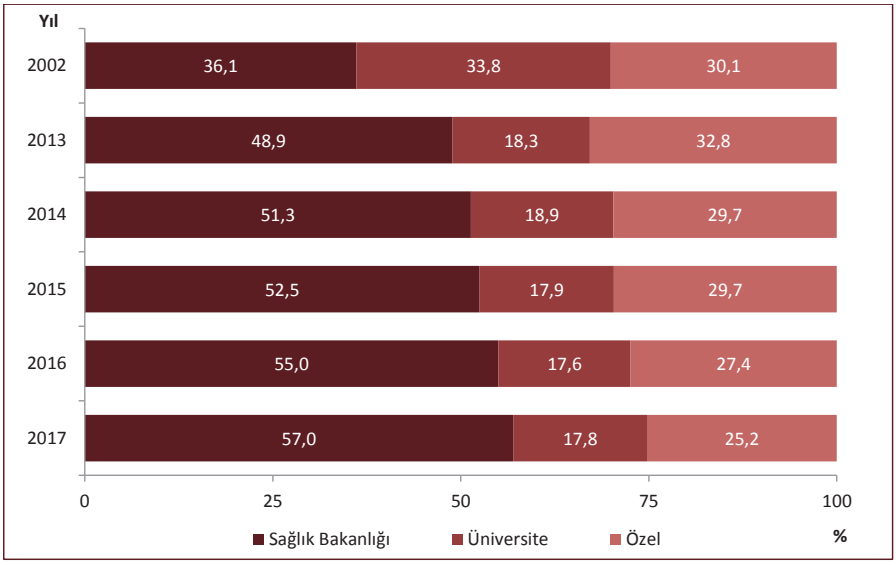

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 7.6. İBBS-1'e Göre 10.000 Kişiye Düşen Hastane Yatağı Sayısı, Tüm Sektörler, 2002, 2017

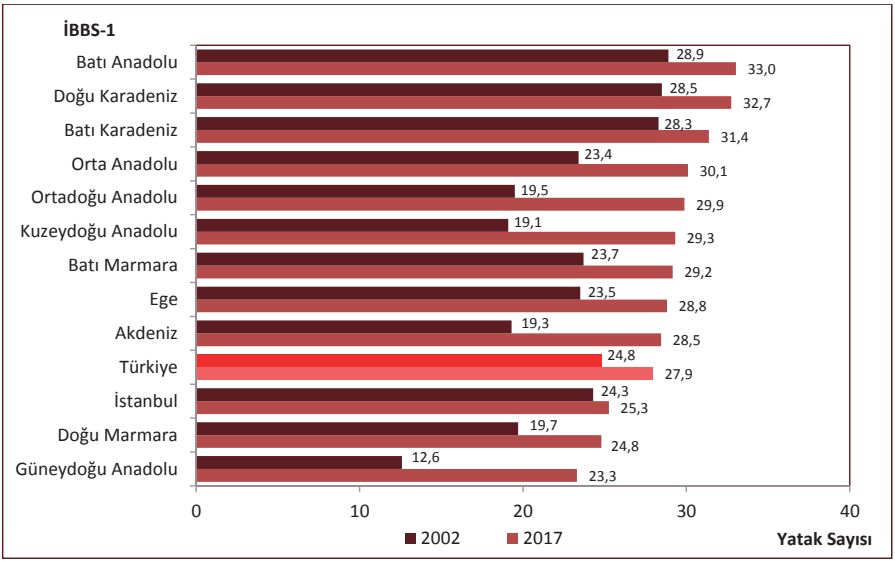

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 7.7. İBBS-1'e Göre 10.000 Kişiye Düşen Hastane Yatağı Sayısı, Sağlık Bakanlığı, 2002, 2017

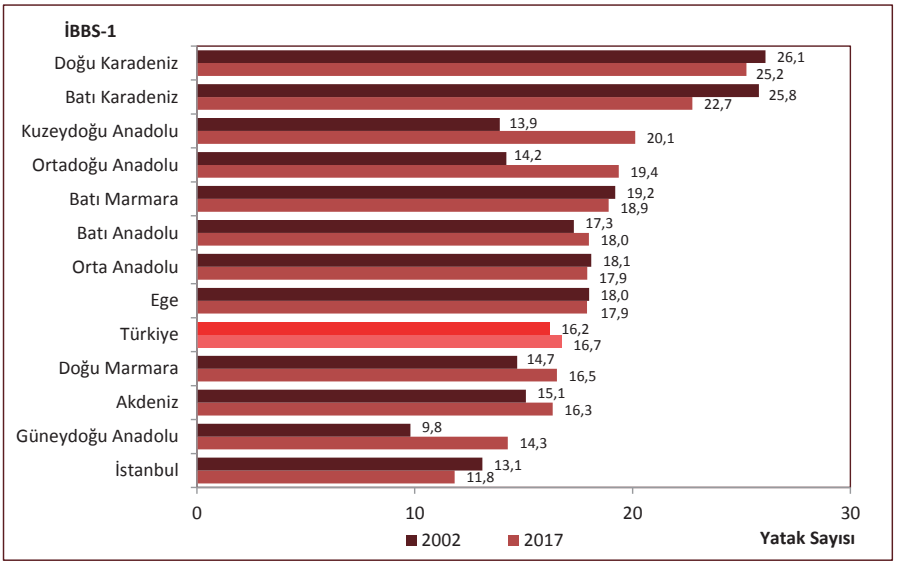

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 7.8. 10.000 Kişiye Düşen Hastane Yatağı Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2016

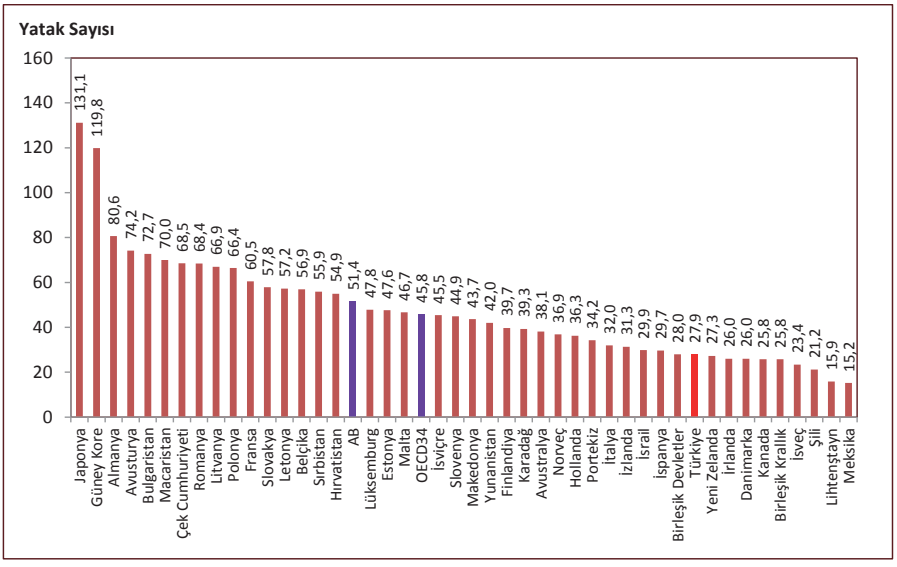

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, EUROSTAT Veritabanı, OECD Health Data 2018
Not: Türkiye verisi 2017 yılına aittir. Ülke verileri 2016 yılına veya en yakın yıla aittir.

Harita 7.2. İllere Göre 10.000 Kişiye Düşen Hastane Yatağı Sayısı, Tüm Sektörler, 2017

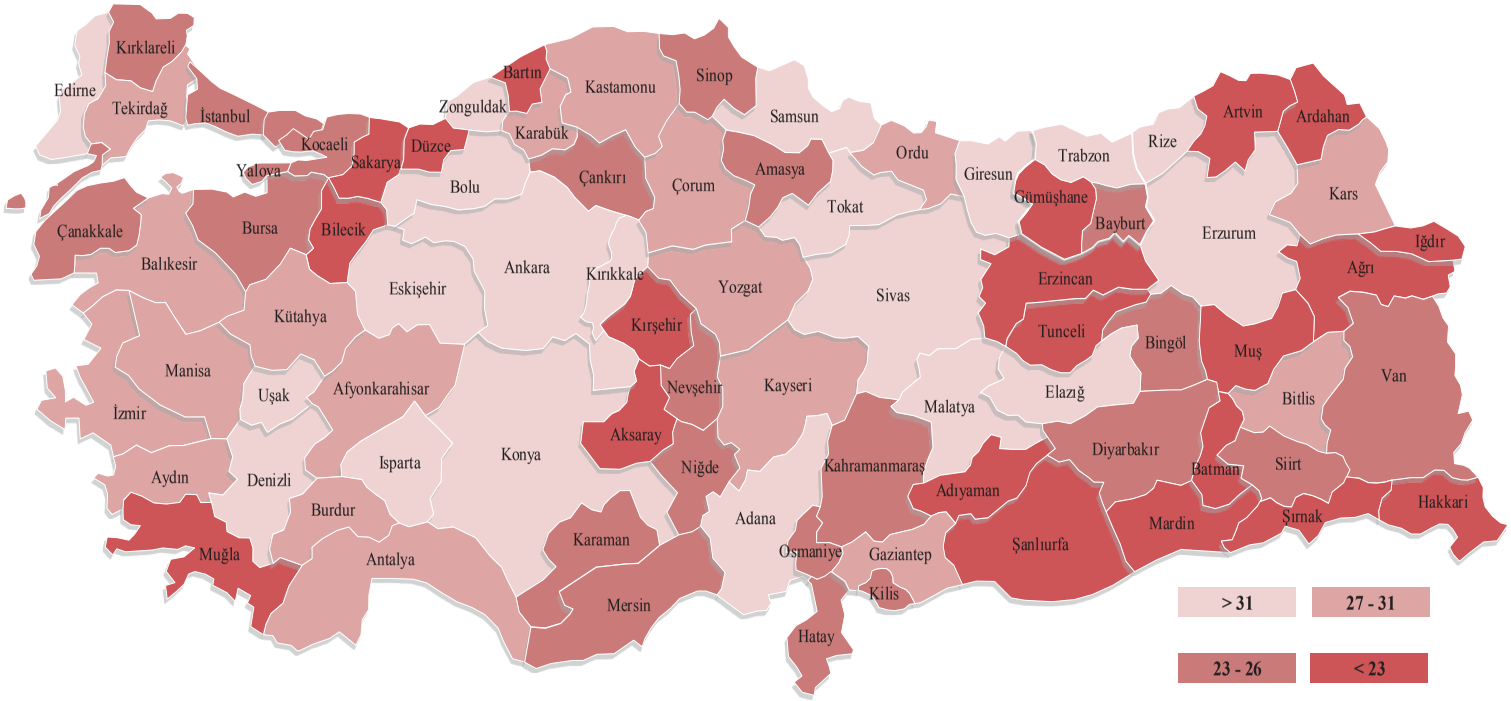

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 7.9. Yıllara ve Sektörlere Göre Toplam Yoğun Bakım Yatağı Sayısı

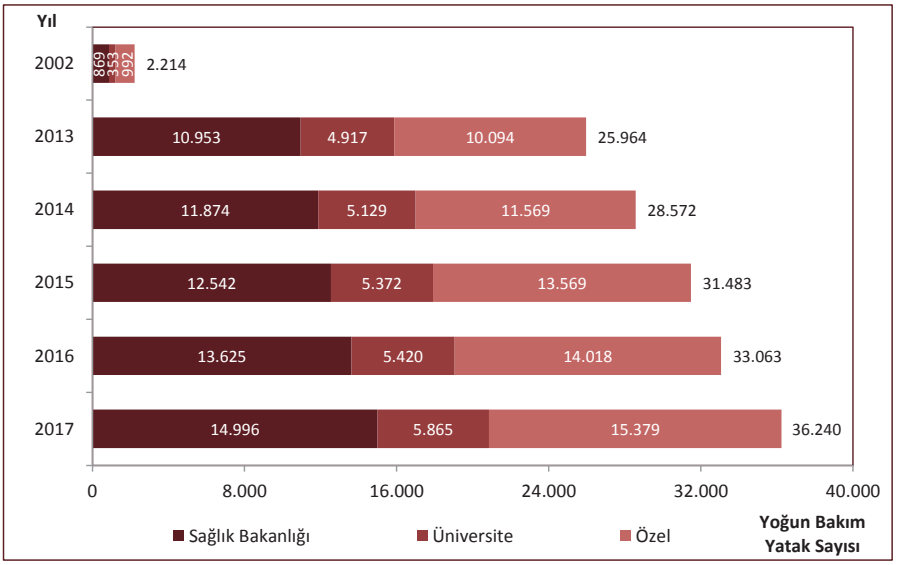

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 7.3. Türlerine ve Sektörlere Göre Yoğun Bakım Yatak Sayısı, 2017

	Sağlık Bakanlığı	Üniversite	Özel	Toplam
Erişkin	10.258	3.923	8.547	22.728
Çocuk	901	556	69	1.526
Yenidoğan	3.837	1.386	6.763	11.986
Toplam	14.996	5.865	15.379	36.240

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 7.10. Yıllara ve Sektörlere Göre Yoğun Bakım Yataklarının Dağılımı, (%)

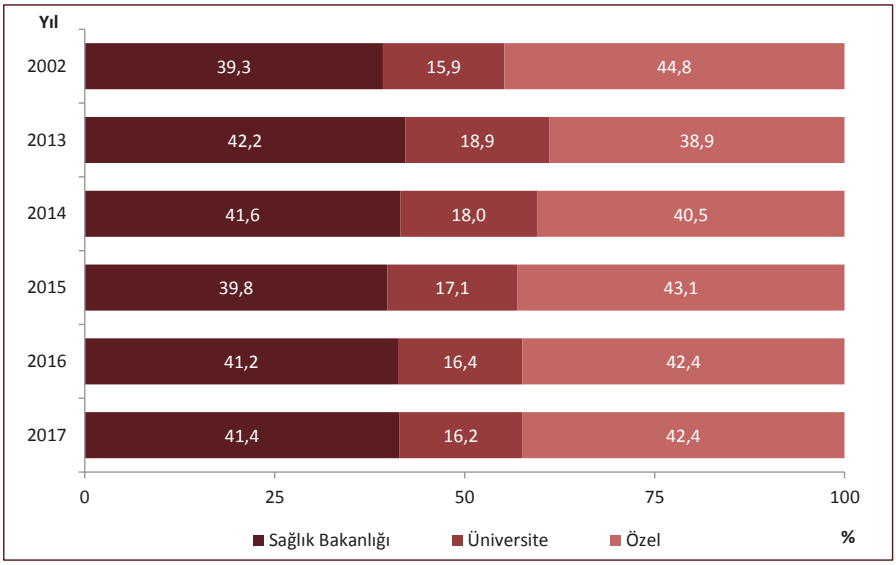

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 7.11. İBBS-1'e Göre 10.000 Kişiye Düşen Yoğun Bakım Yatağı Sayısı, Tüm Sektörler, 2017

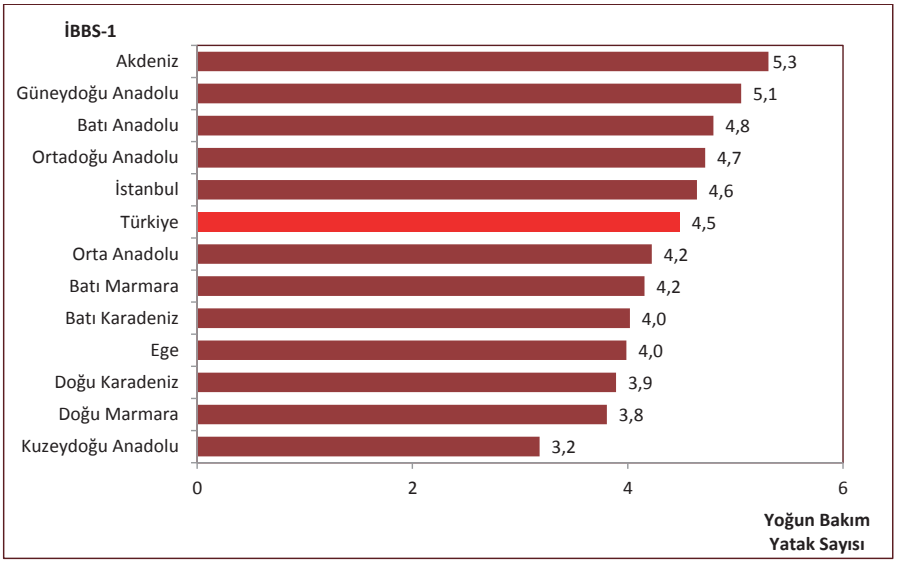

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 7.12. İBBS-1'e Göre 10.000 Kişiye Düşen Yoğun Bakım Yatağı Sayısı, Sağlık Bakanlığı, 2017

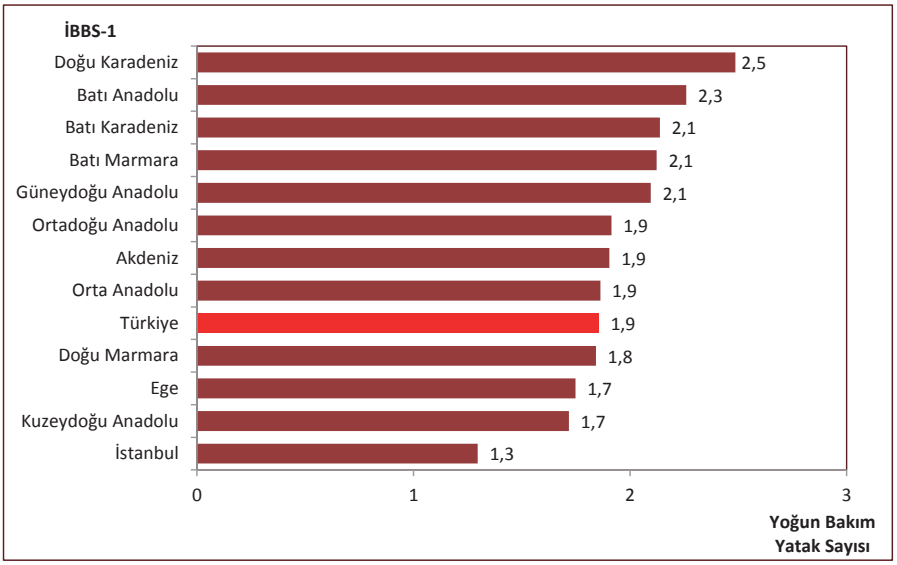

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 7.13. İBBS-1'e Göre Yoğun Bakım Yataklarının Tüm Yataklara Oranı, (%), Tüm Sektörler, 2017

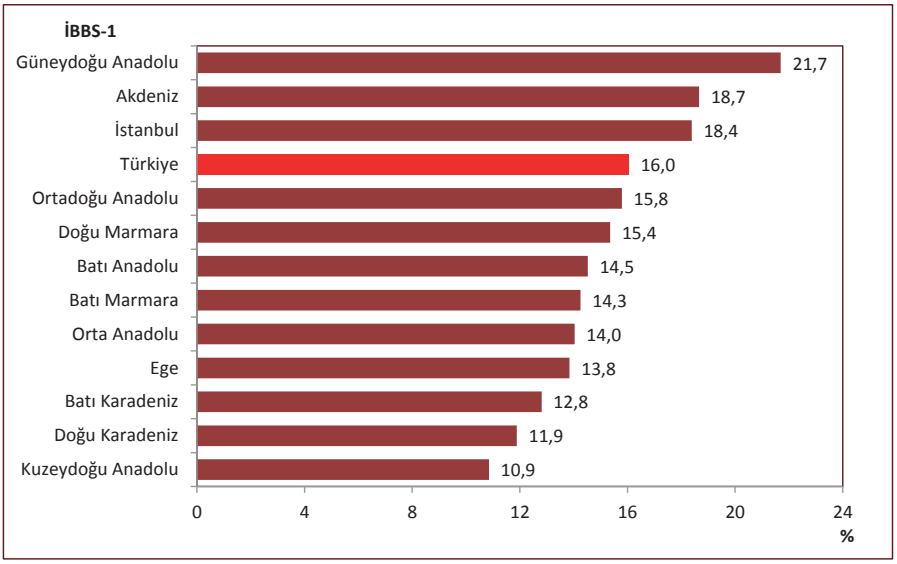

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Harita 7.3. İllere Göre 10.000 Kişiye Düşen Yoğun Bakım Yatağı Sayısı, Tüm Sektörler, 2017

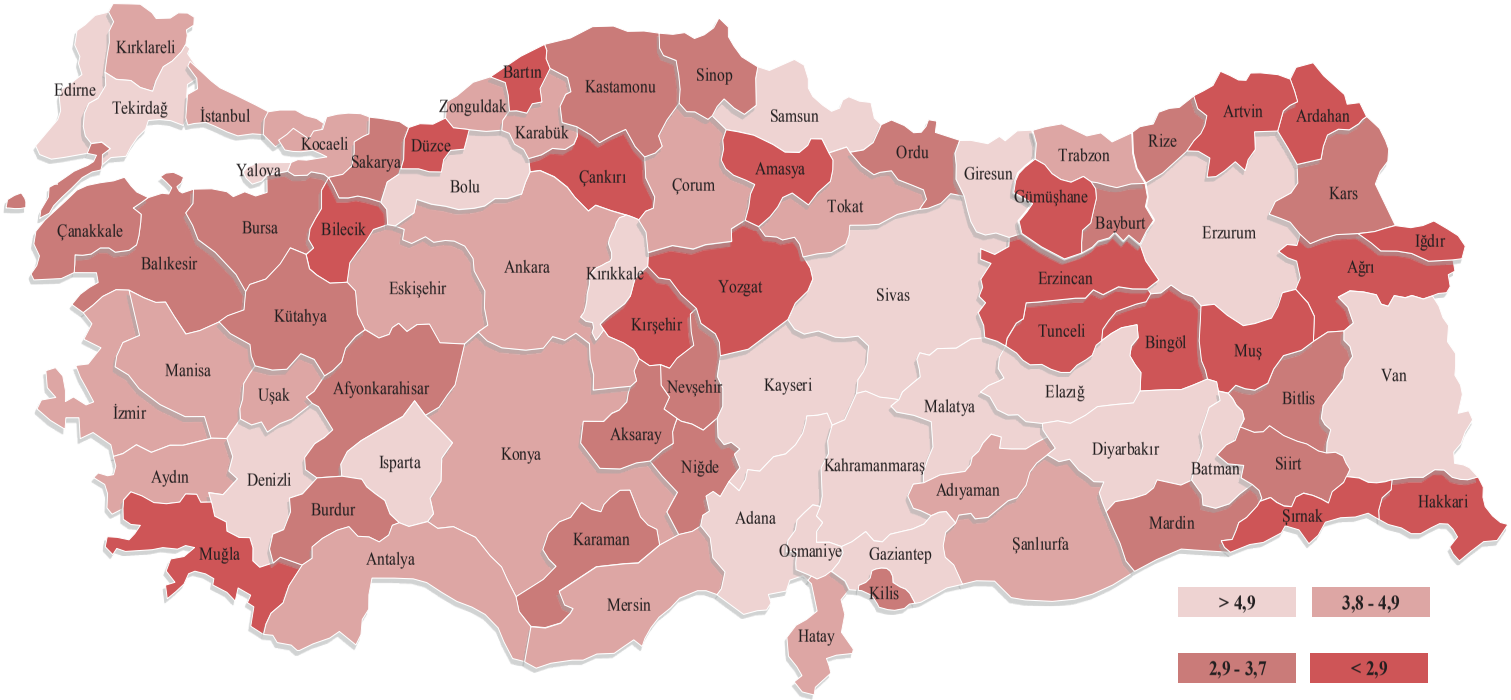

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 7.14. İBBS-1'e Göre 1.000 Canlı Doğuma Düşen Yenidoğan Yoğun Bakım Yatağı Sayısı, Tüm Sektörler, 2017

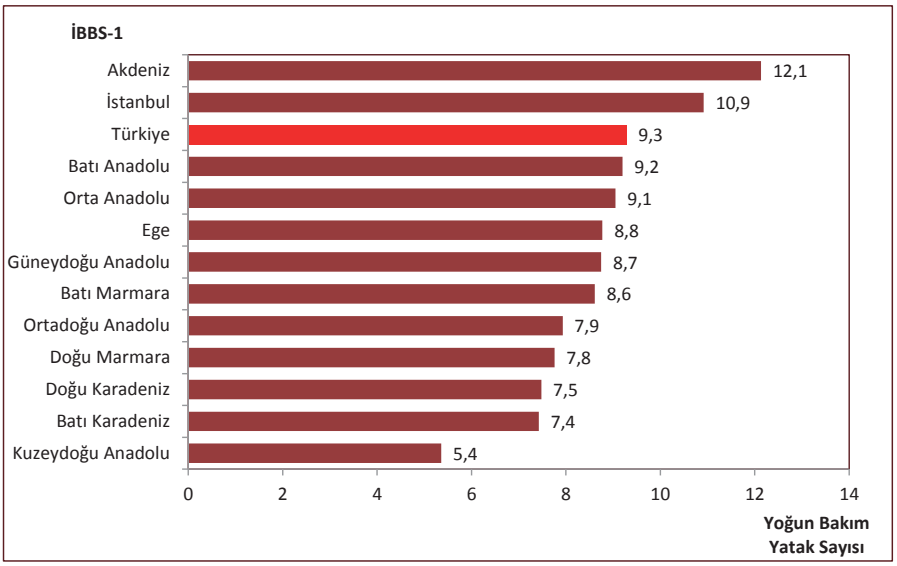

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 7.15. İBBS-1'e Göre 1.000 Canlı Doğuma Düşen Yenidoğan Yoğun Bakım Yatağı Sayısı, Sağlık Bakanlığı, 2017

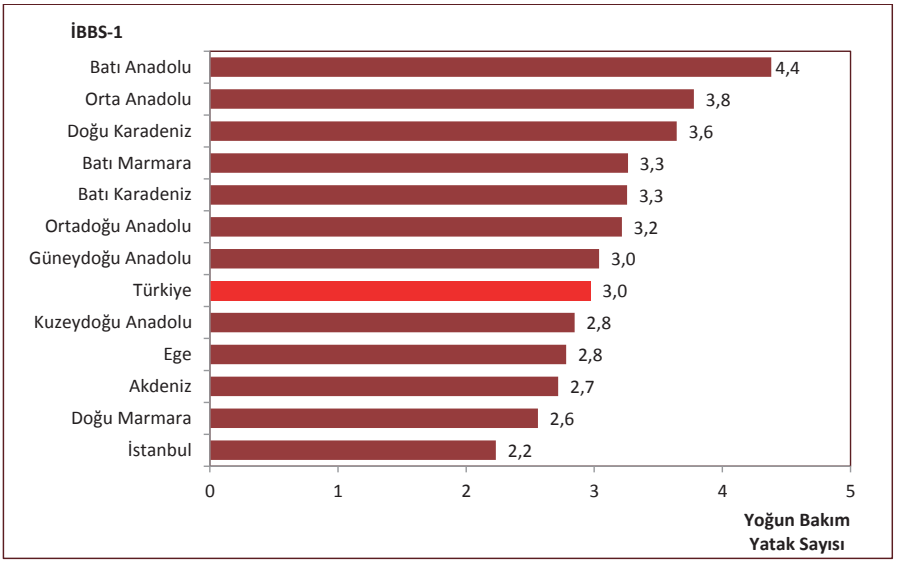

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Harita 7.4. İllere Göre 1.000 Canlı Doğuma Düşen Yenidoğan Yoğun Bakım Yatağı Sayısı, Tüm Sektörler, 2017

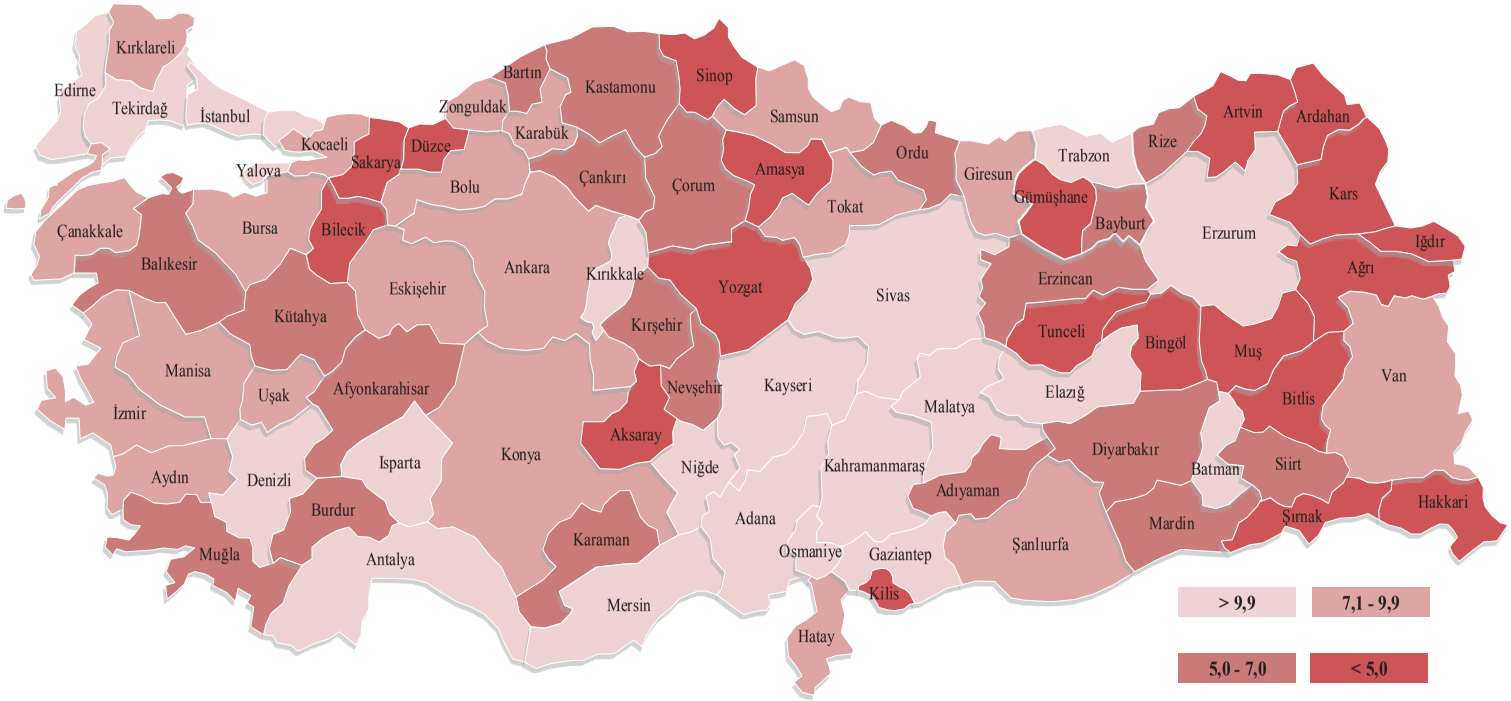

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 7.4. Sektörlere Göre Yataklı Tedavi Kurumlarında Ameliyathane Hizmetleri Altyapısı, 2017

	Sağlık Bakanlığı	Üniversite	Özel	Toplam
Ameliyathane	897	176	820	1.893
Ameliyathane Odası	3.328	997	2.078	6.403
Ameliyathane Masası	3.758	1.047	2.157	6.962

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 7.16. Yıllara ve Sektörlere Göre Hemodiyaliz Merkezi Sayısı

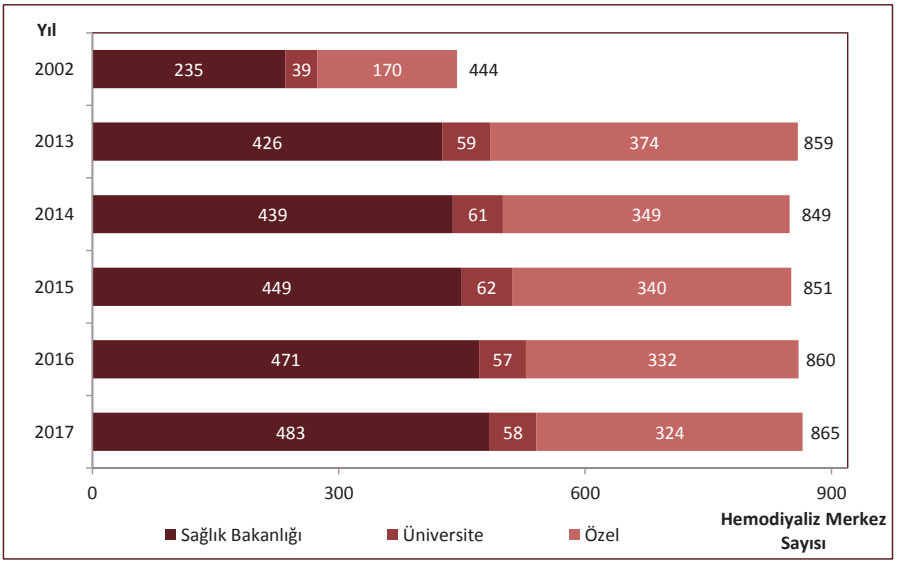

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 7.17. Yıllara ve Sektörlere Göre Fiilen Kullanılan Hemodiyaliz Cihazı Sayısı

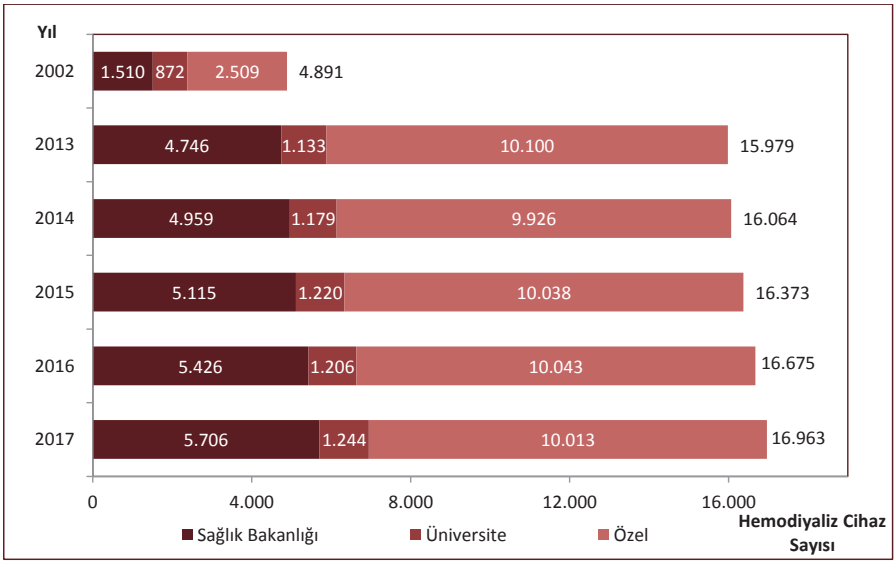

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 7.5. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre 1.000.000 Kişiye Düşen Fiilen Kullanılan Hemodiyaliz Cihazı Sayısı, 2017

İBBS-1	Sağlık Bakanlığı	Üniversite	Özel	Toplam
Batı Karadeniz	143,0	17,7	125,0	285,7
Doğu Karadeniz	166,3	4,9	91,5	262,8
Orta Anadolu	93,3	16,1	152,6	262,0
Ege	73,2	12,3	167,7	253,2
Batı Anadolu	47,1	37,6	140,6	225,4
Batı Marmara	91,3	7,4	125,6	224,3
Akdeniz	71,0	21,4	129,7	222,1
Doğu Marmara	71,6	15,1	129,8	216,5
Türkiye	**70,6**	**15,4**	**123,9**	**209,9**
İstanbul	20,8	7,0	153,6	181,3
Kuzeydoğu Anadolu	129,3	10,1	19,2	158,6
Ortadoğu Anadolu	91,6	19,7	44,6	155,9
Güneydoğu Anadolu	63,7	11,0	49,7	124,4

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Harita 7.5. İllere Göre 1.000.000 Kişiye Düşen Fiilen Kullanılan Hemodiyaliz Cihazı Sayısı, Tüm Sektörler, 2017

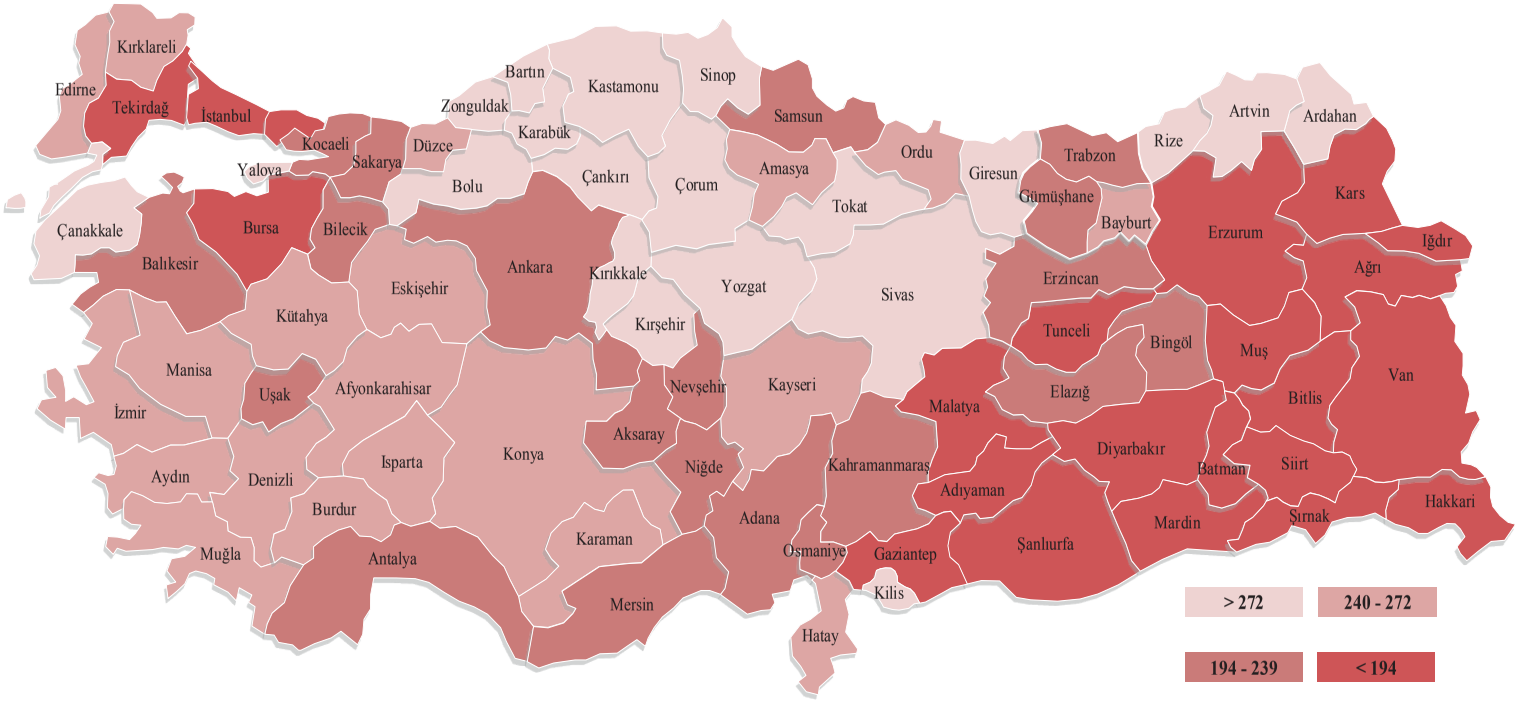

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 7.6. Yıllara Göre Yataklı Tedavi Kurumlarında Cihaz Sayıları

	2002	2013	2014	2015	2016	2017
MR	58	751	757	794	836	884
BT	323	1.058	1.071	1.119	1.152	1.186
Ultrason	1.005	4.756	5.286	5.518	5.470	5.635
Doppler Ultrason	681	2.793	3.151	4.015	4.679	4.892
EKO	259	1.542	1.793	1.897	2.121	2.269

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 7.7. Sektörlere Göre Yataklı Tedavi Kurumlarında Cihaz Sayıları, 2017

	Sağlık Bakanlığı	Üniversite	Özel	Toplam
MR	317	114	453	884
BT	530	142	514	1.186
Ultrason	2.799	718	2.118	5.635
Doppler Ultrason	3.201	422	1.269	4.892
EKO	1.318	249	702	2.269
Mamografi	355	76	516	947

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 7.8. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre Yataklı Tedavi Kurumlarında 1.000.000 Kişiye Düşen MR Cihazı Sayısı, 2017

İBBS-1	Sağlık Bakanlığı	Üniversite	Özel	Toplam
Batı Anadolu	5,2	2,8	5,0	13,0
Akdeniz	3,5	1,5	7,7	12,6
İstanbul	3,3	1,5	7,7	12,4
Kuzeydoğu Anadolu	5,9	2,7	2,7	11,4
Ege	4,5	1,0	5,5	11,0
Türkiye	**3,9**	**1,4**	**5,6**	**10,9**
Batı Marmara	3,4	1,4	6,0	10,8
Doğu Karadeniz	6,1	0,8	3,8	10,6
Doğu Marmara	3,8	1,0	4,6	9,5
Orta Anadolu	3,0	1,5	4,8	9,3
Batı Karadeniz	4,4	1,3	3,3	9,0
Güneydoğu Anadolu	3,0	0,7	5,0	8,7
Ortadoğu Anadolu	3,6	1,6	3,4	8,6

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 7.18. Yataklı Tedavi Kurumlarında 1.000.000 Kişiye Düşen MR Cihazı Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2016

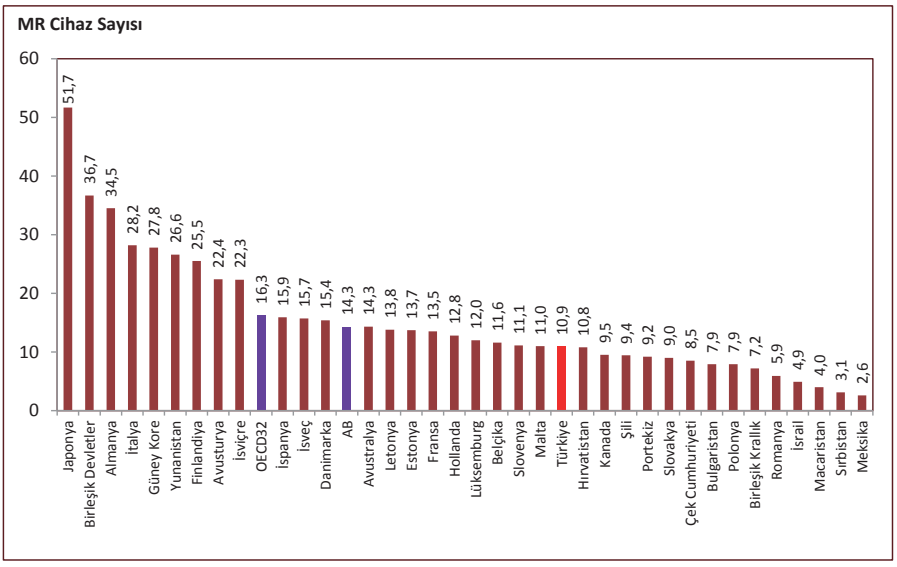

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, EUROSTAT Veritabanı, OECD Health Data 2018
Not: Türkiye verisi 2017 yılına aittir. Ülke verileri 2016 yılına veya en yakın yıla aittir.

Harita 7.6. İllere Göre Yataklı Tedavi Kurumlarında 1.000.000 Kişiye Düşen MR Cihazı Sayısı, Tüm Sektörler, 2017

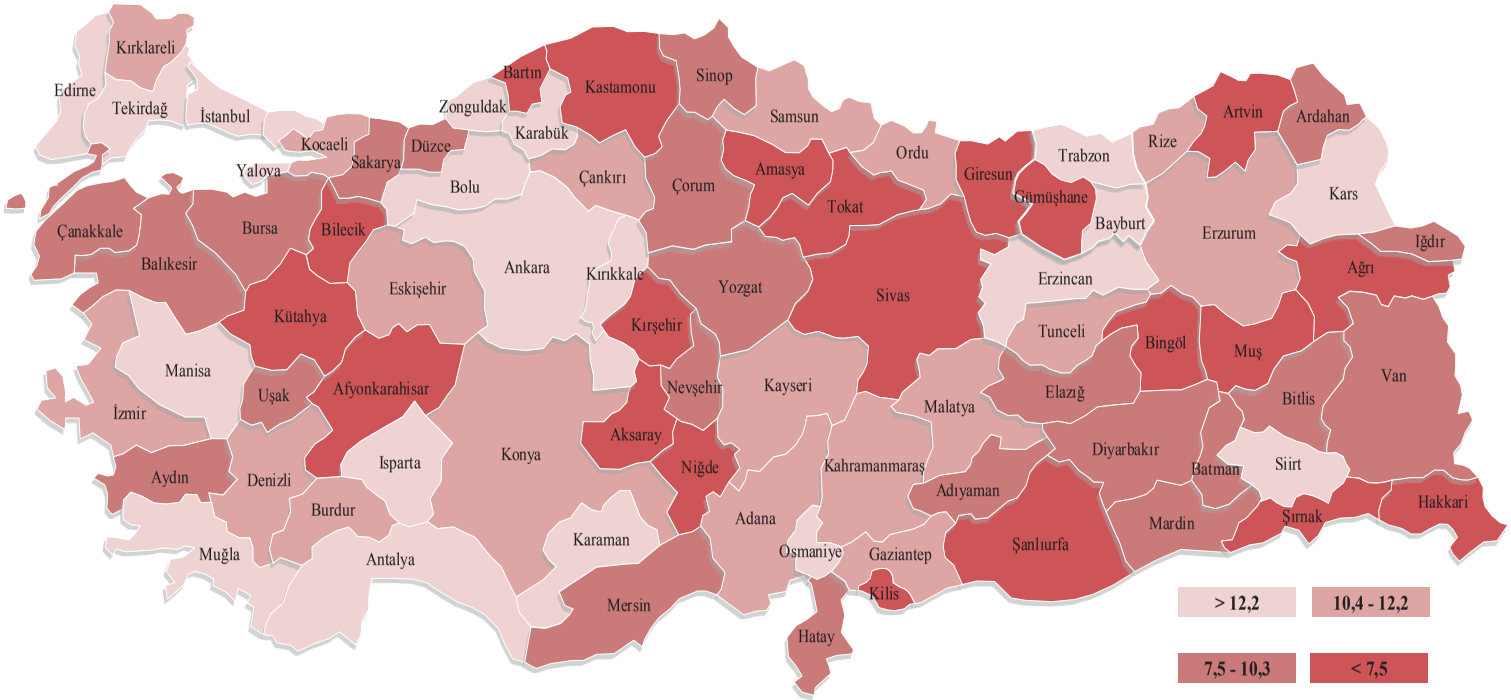

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 7.9. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre Yataklı Tedavi Kurumlarında 1.000.000 Kişiye Düşen BT Cihazı Sayısı, 2017

İBBS-1	Sağlık Bakanlığı	Üniversite	Özel	Toplam
Batı Anadolu	7,9	3,3	5,8	17,0
Akdeniz	6,3	1,8	8,4	16,6
Kuzeydoğu Anadolu	9,1	4,6	2,7	16,5
İstanbul	4,7	1,6	9,8	16,0
Batı Marmara	8,6	1,4	6,0	16,0
Türkiye	**6,6**	**1,8**	**6,4**	**14,7**
Doğu Karadeniz	9,5	0,8	4,2	14,4
Batı Karadeniz	8,5	1,7	3,9	14,2
Ege	6,8	1,3	5,8	13,9
Ortadoğu Anadolu	7,3	1,3	4,9	13,5
Orta Anadolu	5,5	2,0	4,8	12,3
Güneydoğu Anadolu	5,9	1,3	5,1	12,2
Doğu Marmara	6,0	1,4	4,6	12,0

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 7.19. Yataklı Tedavi Kurumlarında 1.000.000 Kişiye Düşen BT Cihazı Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2016

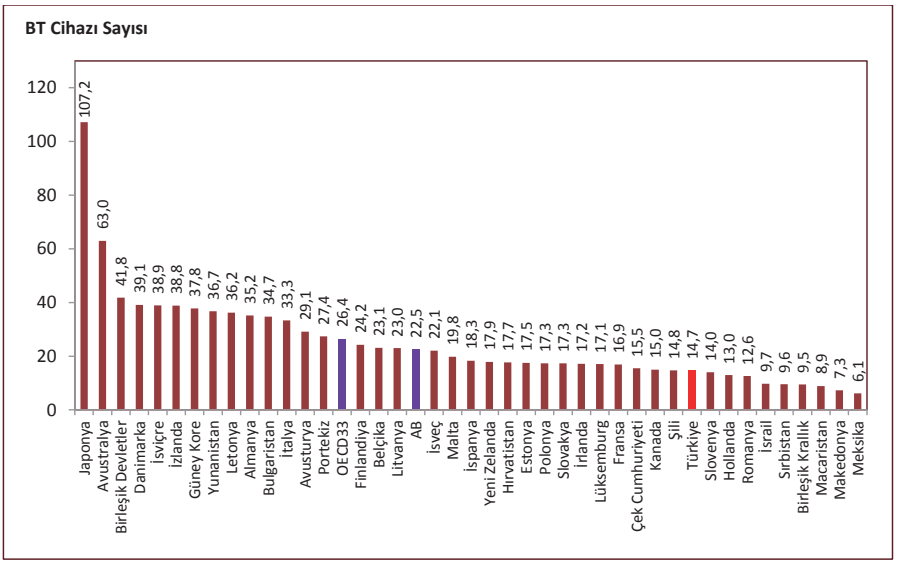

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, EUROSTAT Veritabanı, OECD Health Data 2018
Not: Türkiye verisi 2017 yılına aittir. Ülke verileri 2016 yılına veya en yakın yıla aittir.

Harita 7.7. İllere Göre Yataklı Tedavi Kurumlarında 1.000.000 Kişiye Düşen BT Cihazı Sayısı, Tüm Sektörler, 2017

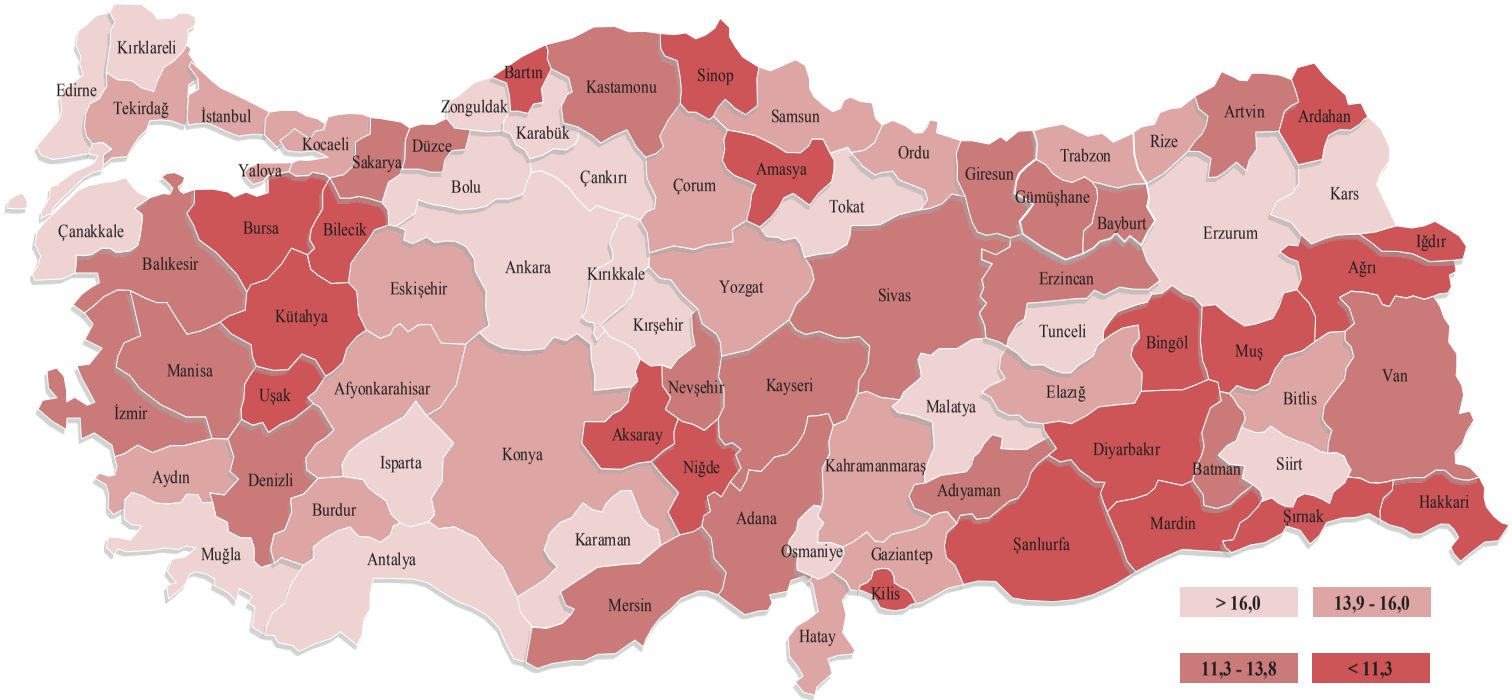

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 7.10. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre Yataklı Tedavi Kurumlarında 1.000.000 Kişiye Düşen Ultrason Cihazı Sayısı, 2017

İBBS-1	Sağlık Bakanlığı	Üniversite	Özel	Toplam
İstanbul	26,1	7,2	52,4	85,6
Batı Anadolu	44,6	12,3	19,9	76,9
Ege	42,7	12,7	20,6	76,0
Doğu Karadeniz	39,1	14,8	17,8	71,8
Türkiye	**34,6**	**8,9**	**26,2**	**69,7**
Akdeniz	30,3	10,5	28,4	69,2
Orta Anadolu	37,7	7,5	23,4	68,6
Güneydoğu Anadolu	33,0	10,6	21,5	65,1
Kuzeydoğu Anadolu	48,0	8,7	6,9	63,5
Batı Marmara	29,7	7,7	21,7	59,1
Ortadoğu Anadolu	37,1	8,3	11,7	57,1
Batı Karadeniz	40,0	2,4	14,0	56,4
Doğu Marmara	29,0	2,9	18,0	50,0

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 7.11. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre Yataklı Tedavi Kurumlarında 1.000.000 Kişiye Düşen Doppler Ultrason Cihazı Sayısı, 2017

İBBS-1	Sağlık Bakanlığı	Üniversite	Özel	Toplam
Batı Anadolu	58,9	8,1	12,7	79,8
İstanbul	44,2	4,5	26,9	75,7
Orta Anadolu	37,0	13,6	18,1	68,6
Doğu Karadeniz	57,7	0,8	7,6	66,1
Kuzeydoğu Anadolu	44,8	11,0	5,9	61,7
Türkiye	**39,6**	**5,2**	**15,7**	**60,5**
Batı Marmara	40,8	5,1	12,8	58,8
Akdeniz	36,5	6,0	15,6	58,1
Ege	36,4	4,3	15,9	56,6
Doğu Marmara	39,5	2,0	13,7	55,2
Batı Karadeniz	35,0	5,2	7,0	47,2
Ortadoğu Anadolu	28,8	4,2	12,2	45,1
Güneydoğu Anadolu	23,0	3,3	11,8	38,1

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 7.12. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre Yataklı Tedavi Kurumlarında 1.000.000 Kişiye Düşen EKO Cihazı Sayısı, 2017

İBBS-1	Sağlık Bakanlığı	Üniversite	Özel	Toplam
Batı Anadolu	19,2	6,1	8,4	33,7
İstanbul	15,5	3,5	14,5	33,5
Doğu Karadeniz	26,2	0,8	5,7	32,7
Akdeniz	16,5	3,3	9,5	29,3
Doğu Marmara	16,4	2,0	9,8	28,2
Türkiye	**16,3**	**3,1**	**8,7**	**28,1**
Kuzeydoğu Anadolu	20,1	5,5	1,8	27,4
Batı Karadeniz	18,6	2,8	5,5	26,9
Orta Anadolu	14,3	4,5	7,5	26,4
Ege	15,6	1,5	7,7	24,8
Batı Marmara	14,8	2,6	6,6	24,0
Ortadoğu Anadolu	14,3	3,1	5,2	22,6
Güneydoğu Anadolu	12,9	2,0	5,3	20,2

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 7.13. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre Yataklı Tedavi Kurumlarında 1.000.000 Kişiye Düşen Mamografi Cihazı Sayısı, 2017

İBBS-1	Sağlık Bakanlığı	Üniversite	Özel	Toplam
İstanbul	2,7	1,0	10,8	14,5
Batı Anadolu	6,0	1,7	5,7	13,3
Batı Marmara	5,7	1,1	6,0	12,8
Akdeniz	4,3	1,0	7,5	12,7
Doğu Karadeniz	7,2	0,4	4,9	12,5
Ege	5,8	0,8	5,7	12,2
Türkiye	**4,4**	**0,9**	**6,4**	**11,7**
Orta Anadolu	3,5	1,3	5,8	10,6
Doğu Marmara	4,3	0,6	5,4	10,4
Batı Karadeniz	5,7	0,7	3,7	10,1
Kuzeydoğu Anadolu	5,0	2,3	2,3	9,6
Ortadoğu Anadolu	3,9	0,8	3,6	8,3
Güneydoğu Anadolu	2,8	0,5	4,4	7,6

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 7.14. İBBS-1'e Göre Özel Tıp Merkezi ve Özel Poliklinik Sayısı, 2017

İBBS-1	Özel Tıp Merkezi	Özel Poliklinik
İstanbul	249	144
Batı Marmara	11	4
Ege	118	55
Doğu Marmara	59	20
Batı Anadolu	85	50
Akdeniz	71	40
Orta Anadolu	8	6
Batı Karadeniz	22	7
Doğu Karadeniz	9	5
Kuzeydoğu Anadolu	4	0
Ortadoğu Anadolu	12	1
Güneydoğu Anadolu	48	3
Türkiye	696	335

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 7.15. Sektörlere Göre Ağız ve Diş Sağlığı Hizmeti Veren Kurum ve Kuruluşlar, 2017

	Sağlık Bakanlığı		Üniversite		Özel		Toplam	
	Kurum	Ünit	Kurum	Ünit	Kurum	Ünit	Kurum	Ünit
Ağız ve Diş Sağlığı Merkezi	128	4.337	-	-	78	844	206	5.181
Diş Hastanesi	22	1.610	-	-	3	87	25	1.697
Diş Eğitim Hastanesi	1	96	44	5.263	-	-	45	5.359
Diş Polikliniği (Hastane)	846	3.479	14	115	223	471	1.083	4.065
Diş Polikliniği	-	-	-	-	1.654	6.582	1.654	6.582
Toplam	997	9.522	58	5.378	1.958	7.984	3.013	22.884

Kaynak: Kamu Hastaneleri Genel Müdürlüğü, Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü
Not: Ağız ve Diş Sağlığı Merkezi ve Hastanelere ait Ağız ve Diş Sağlığı Polikliniği ile Diş Tedavi Protez Merkezlerine ait veriler Diş Polikliniği (Hastane) içerisinde gösterilmiştir.

Şekil 7.20. Yıllara Göre Diş Üniti Başına Düşen Nüfus, Sağlık Bakanlığı

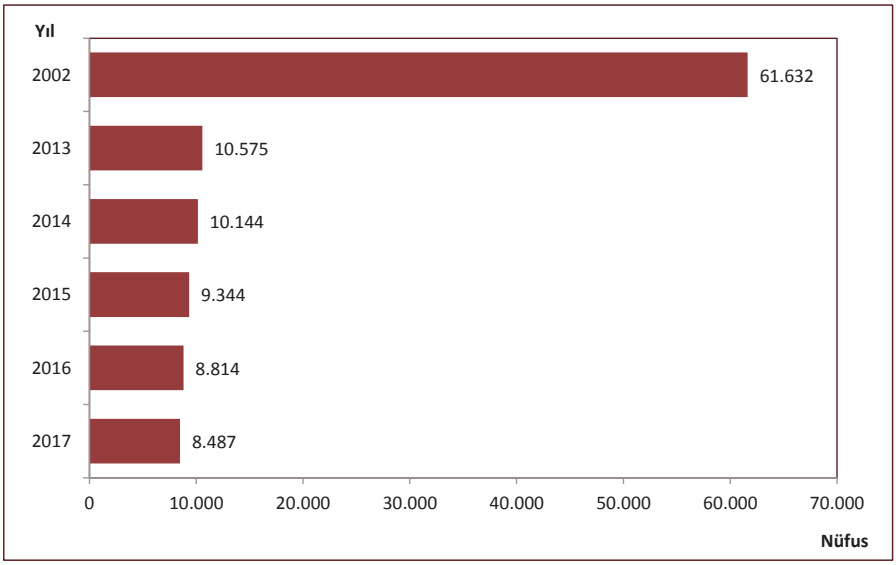

Kaynak: Kamu Hastaneleri Genel Müdürlüğü, Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 7.21. İBBS-1'e göre Diş Üniti Başına Düşen Nüfus, Tüm Sektörler, Sağlık Bakanlığı, 2017

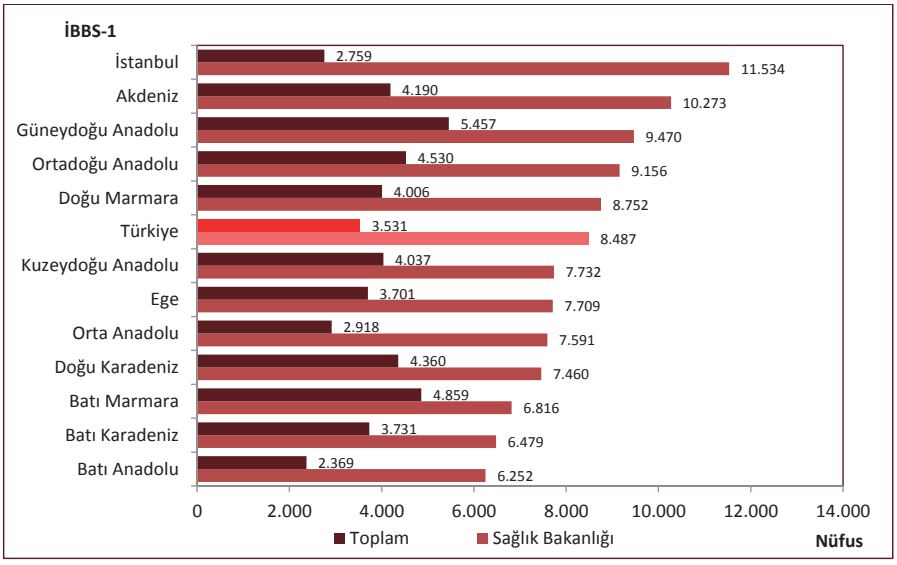

Kaynak: Kamu Hastaneleri Genel Müdürlüğü, Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Harita 7.8. İllere Göre Diş Üniti Başına Düşen Nüfus, Sağlık Bakanlığı, 2017

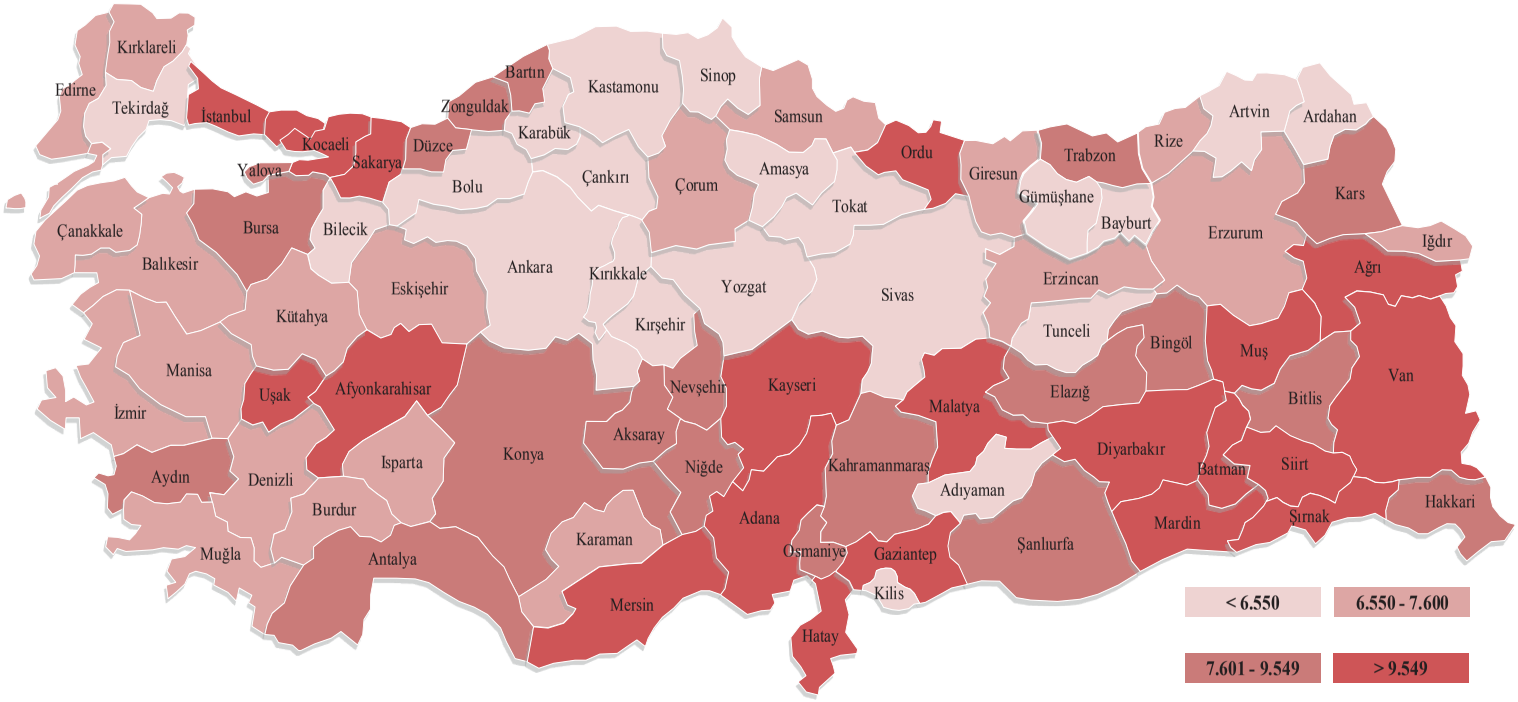

Kaynak: Kamu Hastaneleri Genel Müdürlüğü , Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 7.16. Yıllara Göre Birinci Basamak Kuruluş Sayıları, Sağlık Bakanlığı

	2002	2013	2014	2015	2016	2017
Sağlık Ocağı	5.055	-	-	-	-	-
Aile Hekimliği Birimi	-	21.175	21.384	21.696	24.428	25.198
Aile Sağlığı Merkezi	-	6.756	6.829	6.902	7.636	7.774
Toplum Sağlığı Merkezi	-	971	970	970	970	972
Sağlık Evi	2.899	5.594	5.572	5.544	5.419	5.320
AÇSAP Merkezi	298	183	182	182	181	177
Verem Savaş Dispanseri	277	177	179	181	180	177
Kanser Erken Teşhis, Tarama ve Eğitim Merkezi (KETEM)	84	134	132	156	159	166
112 Acil Yardım İstasyonu	481	2.072	2.186	2.323	2.400	2.618
Halk Sağlığı Laboratuvarları	-	83	83	83	83	83

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 7.22. Yıllara Göre Aile Sağlığı Merkezi Muayene Oda Sayısı

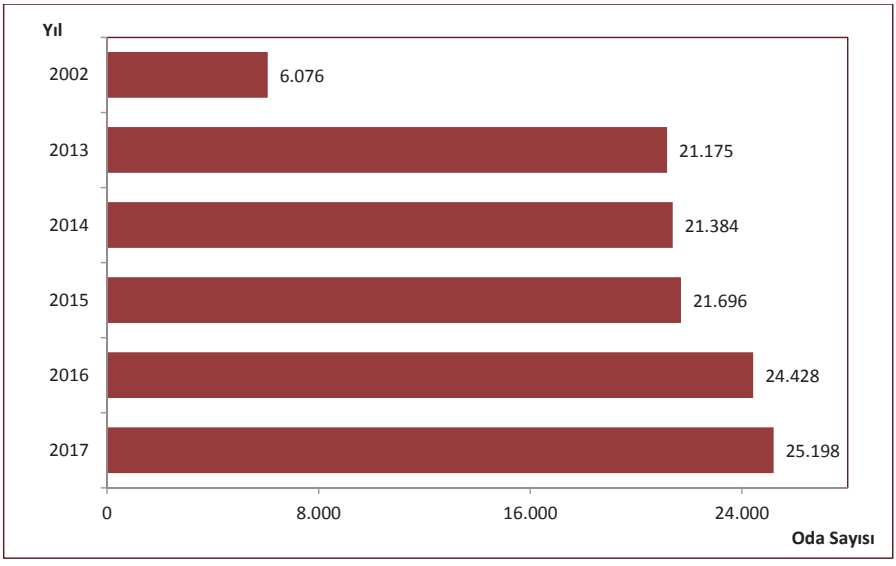

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Şekil 7.23. İBBS-1'e Göre Aile Hekimliği Birimi Başına Düşen Nüfus, 2017

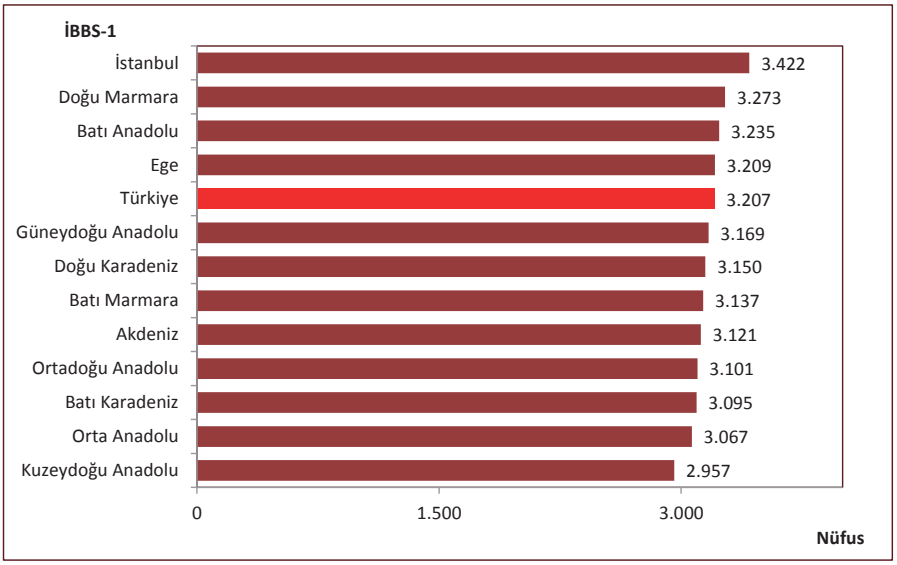

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Şekil 7.24. İBBS-1'e Göre Aktif Çalışan Aile Hekimi Başına Düşen Nüfus, 2017

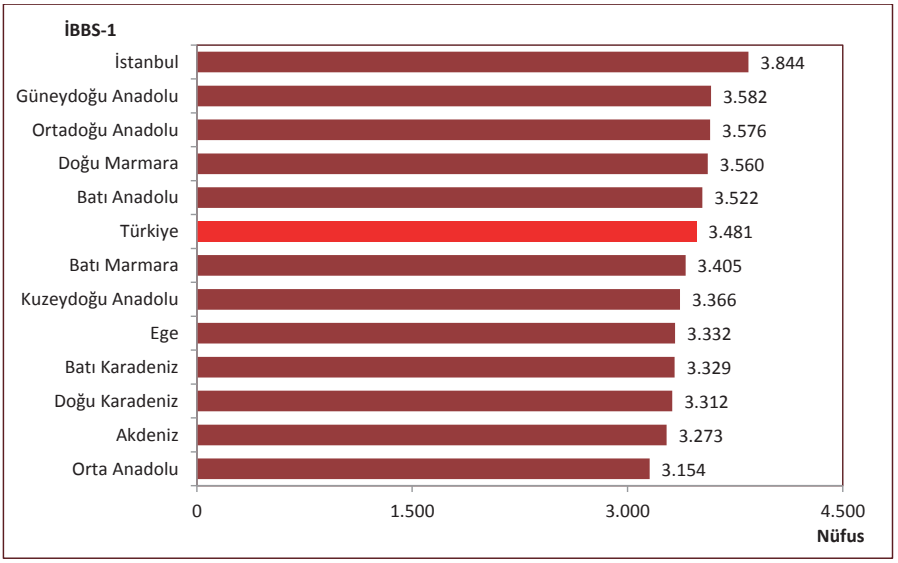

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Harita 7.9. İllere Göre Aile Hekimliği Birimi Başına Düşen Nüfus, 2017

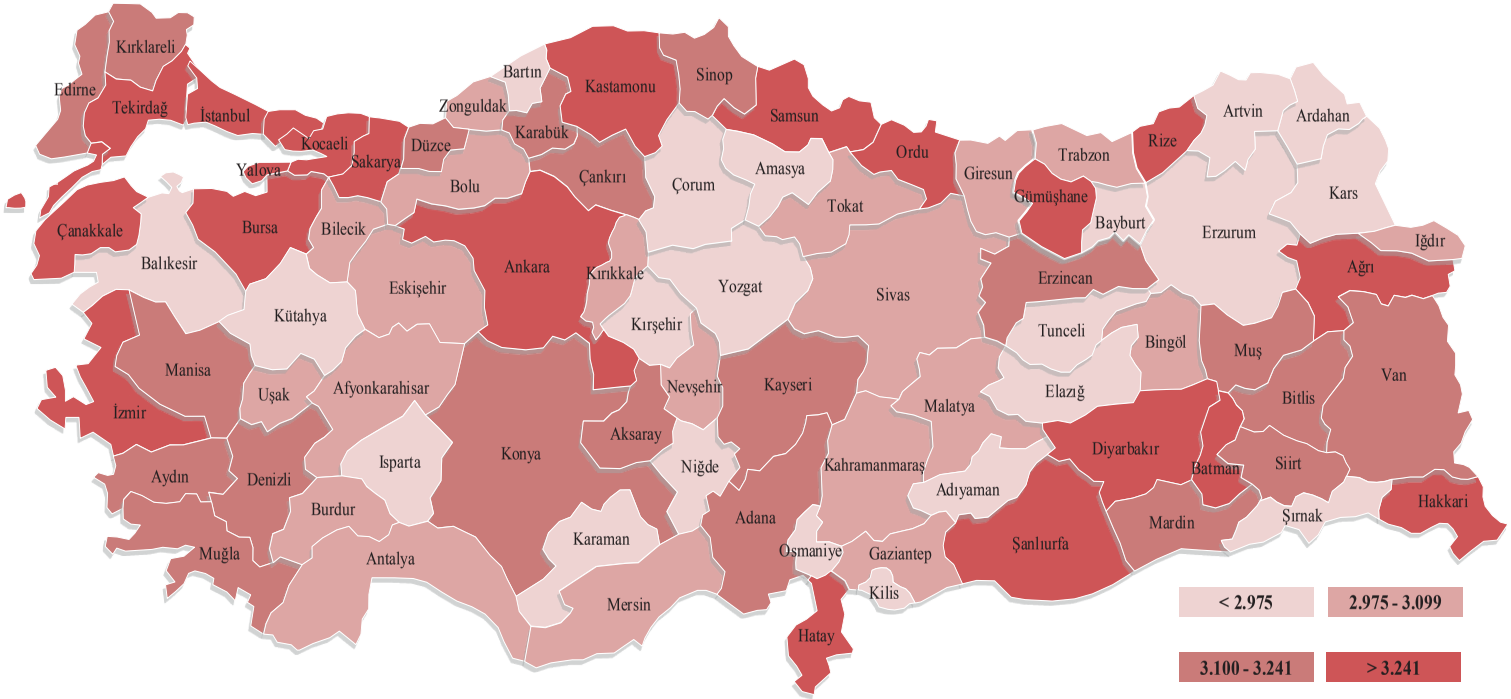

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Şekil 7.25. Yıllara Göre 112 Acil Yardım İstasyonu Başına Düşen Nüfus, Sağlık Bakanlığı

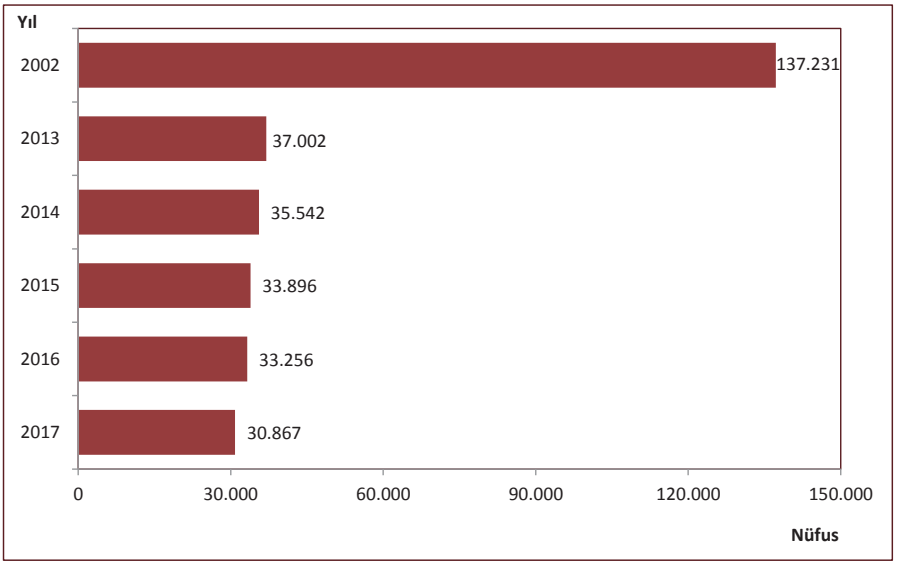

Kaynak: Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 7.26. İBBS-1'e Göre 112 Acil Yardım İstasyonu Başına Düşen Nüfus, Sağlık Bakanlığı, 2017

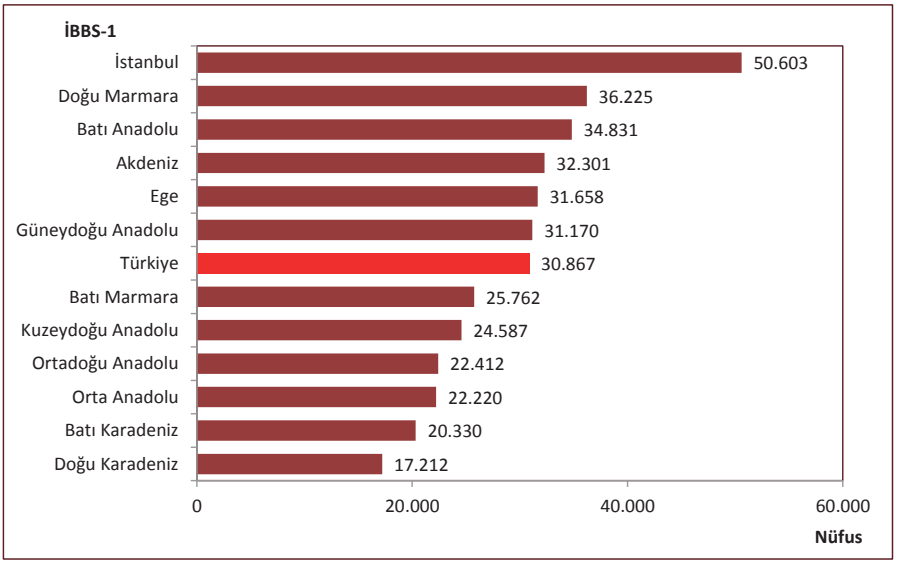

Kaynak: Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Harita 7.10. İllere Göre 112 Acil Yardım İstasyonu Başına Düşen Nüfus, Sağlık Bakanlığı, 2017

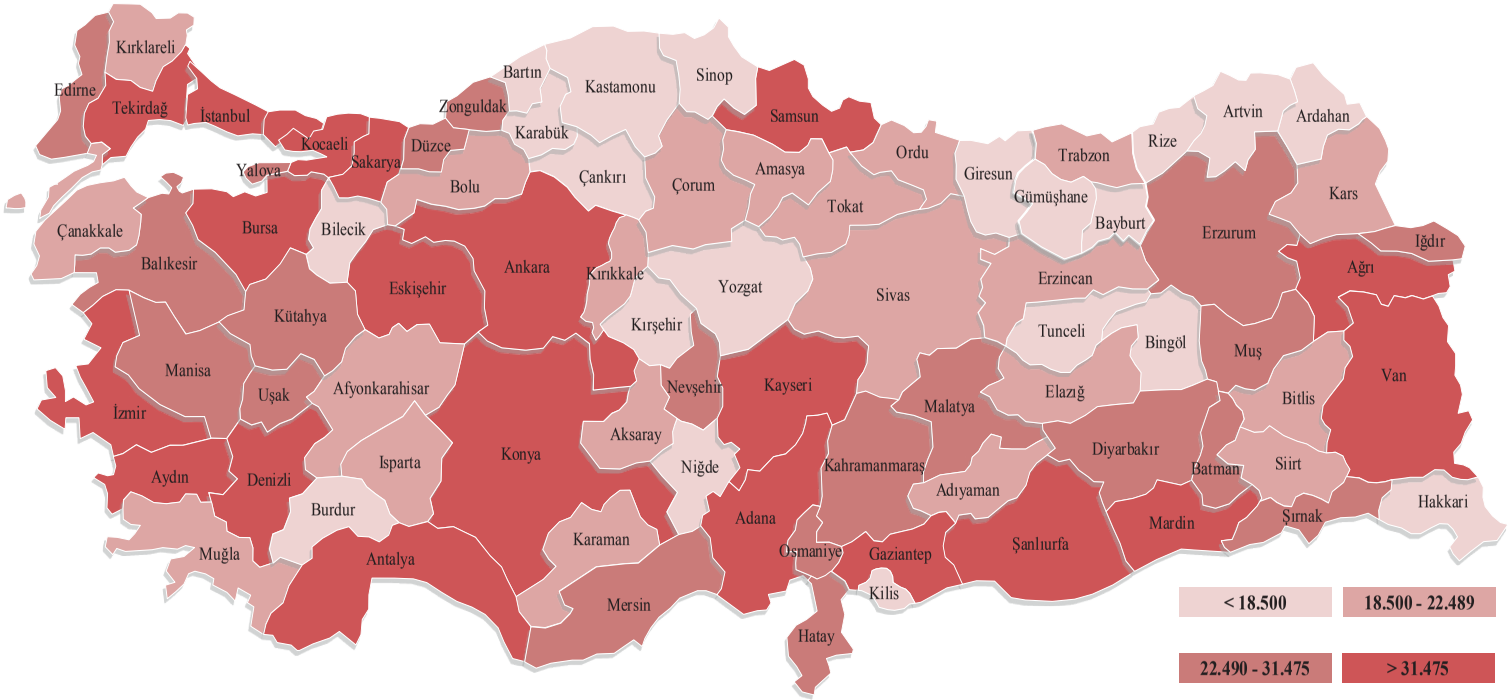

Kaynak: Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 7.27. Yıllara Göre Ambulans Sayısı, Sağlık Bakanlığı

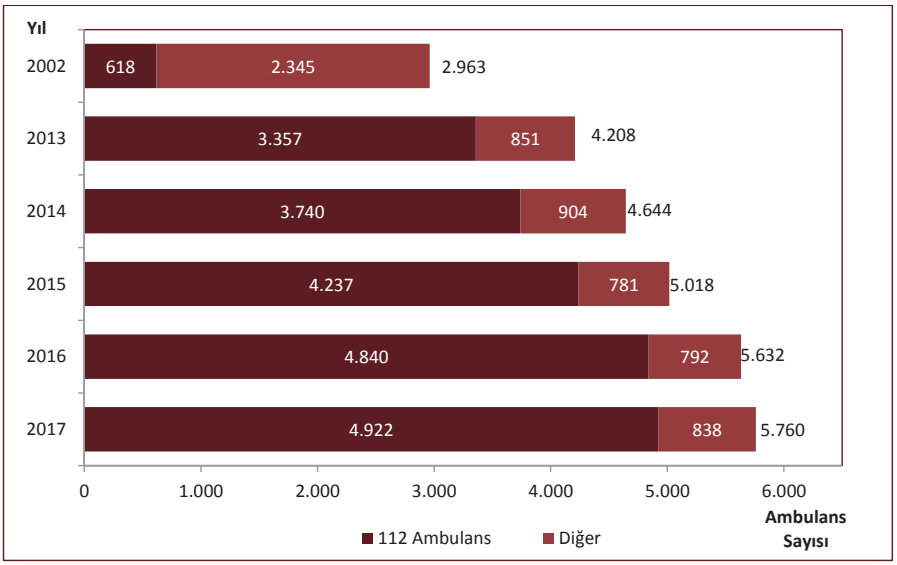

Kaynak: Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 7.28. Yıllara Göre 112 Acil Yardım Ambulansı Başına Düşen Nüfus, Sağlık Bakanlığı

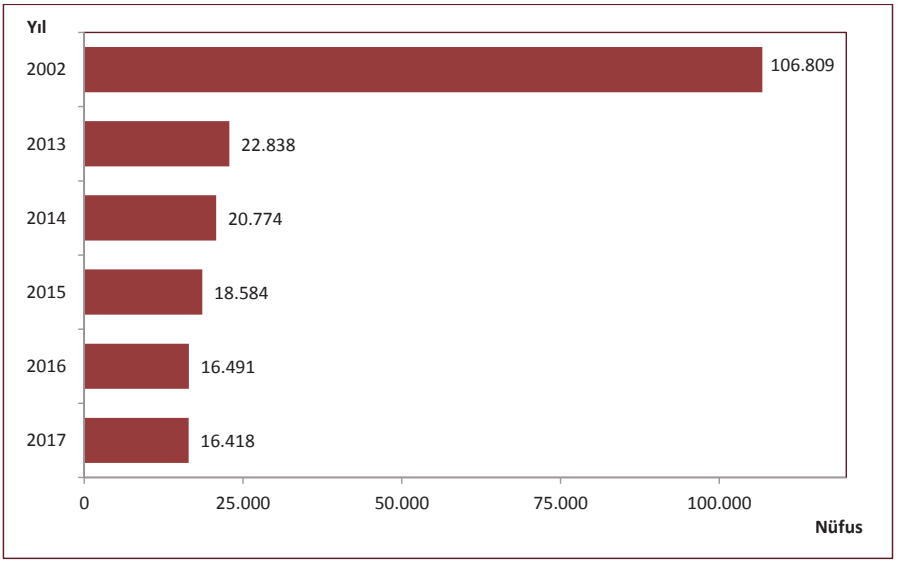

Kaynak: Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 7.29. İBBS-1'e Göre 112 Acil Yardım Ambulansı Başına Düşen Nüfus, Sağlık Bakanlığı, 2017

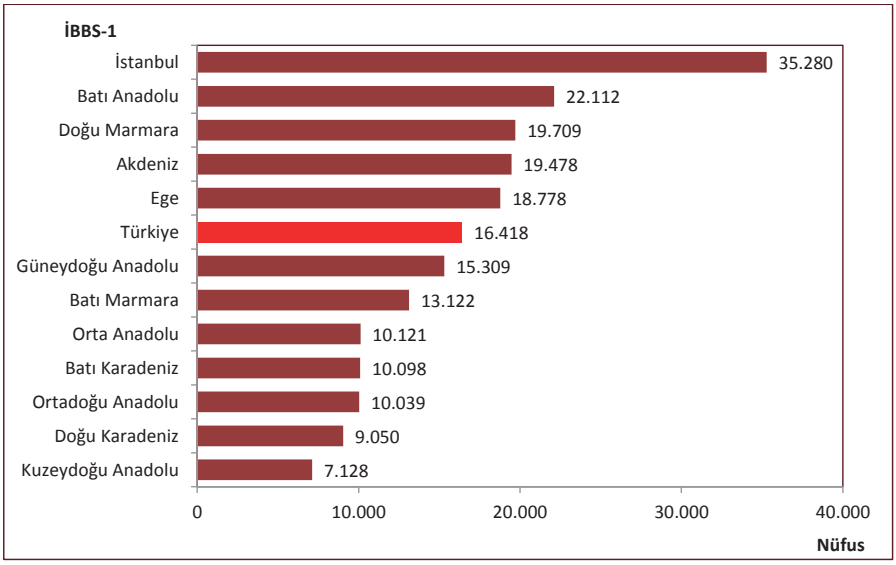

Kaynak: Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 7.17. Özellikli Ambulans Türlerine Göre Araç ve Nakledilen Hasta Sayısı, Sağlık Bakanlığı, 2017

	Araç Sayısı	Nakledilen Hasta Sayısı
Deniz Ambulansı	6	3.011
Helikopter Ambulans	17	2.551
Kar Paletli Ambulans	256	1.384
Motosiklet Ambulansı	60	7.469
Snow Track Ambulansı	22	101
Uçak Ambulans	3	1.305
Yoğun Bakım & Obez Ambulansı	91	6.192
4 Sedyeli Ambulans	63	5.269

Kaynak: Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü
Not: Helikopter ambulans, uçak ambulans ve deniz ambulansı hariç diğer ambulanslar 112 Ambulansı sayısına dahildir.

Harita 7.11. İllere Göre 112 Acil Yardım Ambulansı Başına Düşen Nüfus, Sağlık Bakanlığı, 2017

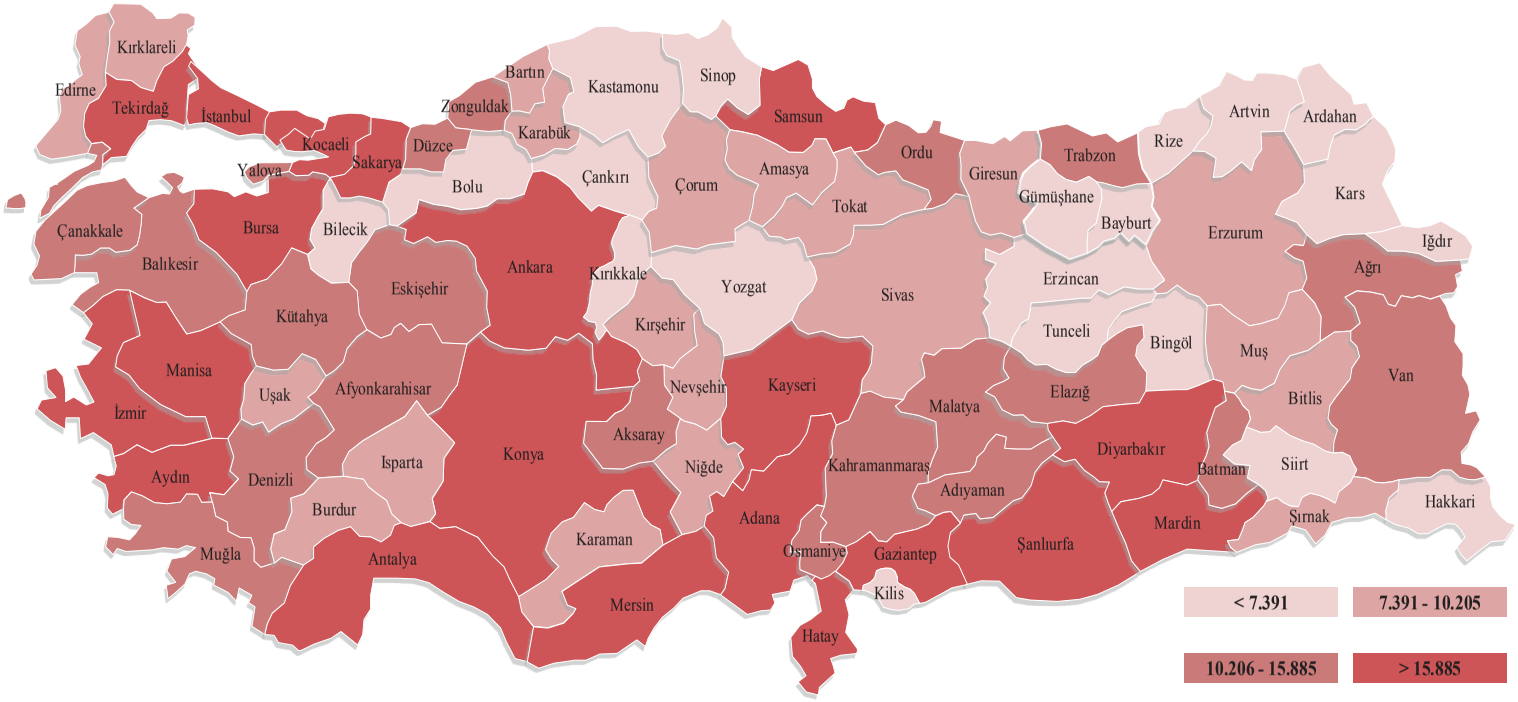

Kaynak: Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 7.18. İllere Göre Bazı Sağlık Göstergeleri, 2017

İl Adı	Hastane Sayısı	Yatak Sayısı	10.000 Kişiye Düşen Yatak Sayısı	Nitelikli Yatak Sayısı	Yoğun Bakım Yatak Sayısı	Nitelikli Yatak Oranı *(Yoğun Bakım Yatakları Dahil Değildir)*	10.000 Kişiye Düşen Yoğun Bakım Yatağı Sayısı
Adana	31	7.201	32,5	3.426	1.312	58,2	5,9
Adıyaman	12	1.314	21,4	917	234	84,9	3,8
Afyonkarahisar	22	2.166	30,3	1.588	239	82,4	3,3
Ağrı	10	856	16,0	615	72	78,4	1,3
Amasya	7	755	22,9	448	61	64,6	1,8
Ankara	87	18.384	33,8	8.694	2.619	55,1	4,8
Antalya	45	6.759	28,6	4.456	1.118	79,0	4,7
Artvin	8	346	20,8	271	31	86,0	1,9
Aydın	22	3.105	28,7	1.822	490	69,7	4,5
Balıkesir	26	3.314	27,5	2.174	441	75,7	3,7
Bilecik	8	320	14,4	109	44	39,5	2,0
Bingöl	8	700	25,6	472	60	73,8	2,2
Bitlis	8	924	27,1	577	100	70,0	2,9
Bolu	12	1.468	48,4	972	153	73,9	5,0
Burdur	8	723	27,3	514	77	79,6	2,9
Bursa	41	7.080	24,1	4.049	1.065	67,3	3,6
Çanakkale	14	1.364	25,7	836	152	69,0	2,9
Çankırı	9	465	25,0	349	31	80,4	1,7
Çorum	16	1.552	29,4	1.054	241	80,4	4,6
Denizli	23	3.255	32,0	1.790	524	65,5	5,1
Diyarbakır	25	4.474	26,3	1.861	918	52,3	5,4
Edirne	11	1.911	47,0	907	211	53,4	5,2
Elazığ	11	2.761	47,3	1.164	375	48,8	6,4
Erzincan	10	493	21,3	313	52	71,0	2,2
Erzurum	23	3.609	47,5	2.176	417	68,2	5,5
Eskişehir	14	3.071	35,7	1.162	367	43,0	4,3
Gaziantep	30	5.878	29,3	2.658	1.379	59,1	6,9
Giresun	17	1.550	35,4	1.018	219	76,5	5,0
Gümüşhane	6	311	18,3	159	28	56,2	1,6
Hakkari	4	393	14,3	287	46	82,7	1,7
Hatay	24	3.970	25,2	2.536	726	78,2	4,6
Isparta	15	1.977	45,6	1.326	388	83,4	8,9
Mersin	25	4.520	25,2	3.133	854	85,5	4,8
İstanbul	238	37.954	25,3	20.907	6.978	67,5	4,6
İzmir	58	11.922	27,9	5.824	1.706	57,0	4,0
Kars	8	768	26,7	538	82	78,4	2,9
Kastamonu	17	1.075	28,9	633	108	65,5	2,9
Kayseri	25	4.134	30,0	1.825	710	53,3	5,2
Kırklareli	9	882	24,8	551	138	74,1	3,9
Kırşehir	5	472	20,1	387	58	93,5	2,5
Kocaeli	27	4.244	22,5	2.739	808	79,7	4,3

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 7.18. İllere Göre Bazı Sağlık Göstergeleri, 2017- Devamı

İl Adı	Hastane Sayısı	Yatak Sayısı	10.000 Kişiye Düşen Yatak Sayısı	Nitelikli Yatak Sayısı	Yoğun Bakım Yatak Sayısı	Nitelikli Yatak Oranı (Yoğun Bakım Yatakları Dahil Değildir)	10.000 Kişiye Düşen Yoğun Bakım Yatağı Sayısı
Konya	45	7.022	32,2	3.587	1.070	60,3	4,9
Kütahya	11	1.786	31,2	914	174	56,7	3,0
Malatya	16	2.964	37,7	1.704	554	70,7	7,0
Manisa	28	4.425	31,3	2.419	613	63,5	4,3
Kahramanmaraş	19	2.895	25,7	1.724	694	78,3	6,2
Mardin	12	1.446	17,9	912	275	77,9	3,4
Muğla	22	2.019	21,5	1.254	256	71,1	2,7
Muş	7	737	18,2	581	96	90,6	2,4
Nevşehir	8	697	23,8	557	95	92,5	3,2
Niğde	8	863	24,5	508	119	68,3	3,4
Ordu	17	2.074	27,9	1.147	275	63,8	3,7
Rize	10	1.095	33,1	861	95	86,1	2,9
Sakarya	18	1.960	19,8	1.433	303	86,5	3,1
Samsun	27	4.586	34,9	2.484	674	63,5	5,1
Siirt	9	837	25,8	651	104	88,8	3,2
Sinop	7	535	25,8	174	61	36,7	2,9
Sivas	20	2.613	42,1	1.505	327	65,8	5,3
Tekirdağ	19	2.743	27,3	1.695	514	76,0	5,1
Tokat	15	2.143	35,6	1.617	237	84,8	3,9
Trabzon	21	3.247	41,3	1.905	377	66,4	4,8
Tunceli	6	150	18,2	132	18	100,0	2,2
Şanlıurfa	20	3.971	20,0	1.976	957	65,6	4,8
Uşak	8	1.235	33,8	819	140	74,8	3,8
Van	13	2.887	26,1	2.075	570	89,6	5,1
Yozgat	16	1.176	28,1	974	100	90,5	2,4
Zonguldak	12	2.144	35,9	946	281	50,8	4,7
Aksaray	9	722	17,9	214	119	35,5	3,0
Bayburt	1	200	24,9	134	23	75,7	2,9
Karaman	6	593	24,0	506	87	100,0	3,5
Kırıkkale	8	1.293	46,4	702	152	61,5	5,5
Batman	11	1.316	22,5	739	403	80,9	6,9
Şırnak	7	631	12,5	458	68	81,3	1,4
Bartın	3	432	22,3	148	49	38,6	2,5
Ardahan	3	175	18,0	136	14	84,5	1,4
Iğdır	4	313	16,1	245	36	88,4	1,8
Yalova	7	568	22,6	333	145	78,7	5,8
Karabük	6	666	27,2	525	96	92,1	3,9
Kilis	2	321	23,5	259	42	92,8	3,1
Osmaniye	10	1.270	24,1	711	301	73,4	5,7
Düzce	8	693	18,4	446	94	74,5	2,5
Türkiye	1.518	225.863	27,9	127.347	36.240	67,2	4,5

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 7.18. İllere Göre Bazı Sağlık Göstergeleri, 2017- Devamı

İl Adı	Aile Hekimliği Birimi Sayısı	Aile Hekimliği Birimi Başına Düşen Nüfus	112 İstasyon Sayısı	112 İstasyon Başına Düşen Nüfus	112 Ambulans Sayısı	112 Ambulans Başına Düşen Nüfus
Adana	693	3.198	54	41.046	86	25.773
Adıyaman	207	2.971	29	21.210	46	13.371
Afyonkarahisar	235	3.046	35	20.448	60	11.928
Ağrı	163	3.290	11	48.753	51	10.515
Amasya	112	2.945	16	20.618	34	9.703
Ankara	1.662	3.276	144	37.813	229	23.777
Antalya	763	3.099	56	42.221	86	27.493
Artvin	59	2.816	16	10.384	43	3.864
Aydın	341	3.170	34	31.789	62	17.433
Balıkesir	413	2.917	46	26.192	76	15.853
Bilecik	73	3.037	12	18.474	30	7.390
Bingöl	90	3.037	17	16.080	42	6.508
Bitlis	108	3.162	16	21.342	37	9.229
Bolu	100	3.032	16	18.949	44	6.891
Burdur	88	3.009	20	13.239	33	8.024
Bursa	892	3.292	69	42.562	104	28.238
Çanakkale	162	3.274	26	20.401	44	12.055
Çankırı	59	3.154	20	9.304	41	4.538
Çorum	183	2.888	27	19.571	62	8.523
Denizli	328	3.106	32	31.835	66	15.435
Diyarbakır	495	3.434	60	28.332	99	17.171
Edirne	129	3.154	17	23.933	47	8.656
Elazığ	197	2.963	29	20.127	51	11.445
Erzincan	74	3.129	12	19.293	51	4.539
Erzurum	273	2.786	28	27.160	79	9.626
Eskişehir	279	3.085	27	31.875	56	15.368
Gaziantep	672	2.984	44	45.580	104	19.284
Giresun	144	3.037	25	17.496	51	8.576
Gümüşhane	50	3.403	15	11.345	34	5.005
Hakkari	81	3.404	15	18.384	41	6.726
Hatay	466	3.380	53	29.721	83	18.979
Isparta	155	2.799	20	21.692	44	9.860
Mersin	587	3.056	57	31.472	85	21.105
İstanbul	4.392	3.422	297	50.603	426	35.280
İzmir	1.283	3.336	93	46.018	131	32.669
Kars	99	2.906	15	19.177	42	6.849
Kastamonu	113	3.295	29	12.840	59	6.311
Kayseri	434	3.172	42	32.779	74	18.604
Kırklareli	113	3.151	18	19.781	44	8.092
Kırşehir	81	2.895	15	15.635	31	7.565
Kocaeli	557	3.381	40	47.082	65	28.973

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 7.18. İllere Göre Bazı Sağlık Göstergeleri, 2017- Devamı

İl Adı	Aile Hekimliği Birimi Sayısı	Aile Hekimliği Birimi Başına Düşen Nüfus	112 İstasyon Sayısı	112 İstasyon Başına Düşen Nüfus	112 Ambulans Sayısı	112 Ambulans Başına Düşen Nüfus
Konya	688	3.169	69	31.596	95	22.949
Kütahya	194	2.950	23	24.881	40	14.306
Malatya	260	3.026	34	23.138	70	11.238
Manisa	444	3.183	51	27.707	74	19.095
Kahramanmaraş	370	3.048	36	31.323	71	15.882
Mardin	256	3.163	25	32.389	39	20.762
Muğla	290	3.237	44	21.335	74	12.686
Muş	126	3.211	14	28.896	42	9.632
Nevşehir	98	2.983	13	22.490	30	9.746
Niğde	120	2.939	21	16.797	41	8.603
Ordu	224	3.314	39	19.034	57	13.024
Rize	102	3.246	23	14.393	48	6.897
Sakarya	296	3.345	27	36.675	48	20.629
Samsun	401	3.274	40	32.825	64	20.515
Siirt	104	3.119	17	19.082	44	7.373
Sinop	64	3.241	17	12.202	38	5.459
Sivas	201	3.091	32	19.416	77	8.069
Tekirdağ	300	3.352	29	34.671	56	17.955
Tokat	199	3.026	27	22.299	59	10.205
Trabzon	257	3.060	35	22.466	58	13.557
Tunceli	29	2.845	12	6.875	29	2.845
Şanlıurfa	601	3.304	49	40.526	93	21.352
Uşak	121	3.016	16	22.811	46	7.934
Van	352	3.145	35	31.625	72	15.373
Yozgat	144	2.907	24	17.444	60	6.978
Zonguldak	195	3.061	23	25.952	38	15.708
Aksaray	127	3.169	18	22.356	39	10.318
Bayburt	31	2.594	6	13.403	22	3.655
Karaman	83	2.972	13	18.975	32	7.709
Kırıkkale	92	3.030	14	19.911	41	6.799
Batman	171	3.423	21	27.869	39	15.006
Şırnak	182	2.765	20	25.162	51	9.867
Bartın	74	2.616	11	17.598	26	7.445
Ardahan	36	2.697	10	9.710	32	3.034
Iğdır	64	3.043	7	27.825	30	6.493
Yalova	75	3.349	10	25.120	20	12.560
Karabük	78	3.134	15	16.297	32	7.639
Kilis	46	2.963	13	10.486	51	2.673
Osmaniye	179	2.948	23	22.945	41	12.871
Düzce	119	3.173	15	25.174	30	12.587
Türkiye	25.198	3.207	2.618	30.867	4.922	16.418

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Bölüm 7 İle İlgili Açıklamalar

☑Hastanelere ait altyapı ve hizmetlerin verildiği tablo ve grafiklerde yıl içerisinde hizmet veren (kapananlar dahil) kurumlara ait sayılar kullanıldı.

☑Bölüm içerisinde yer alan haritalar oluşturulurken 4'lü Likert kullanıldı ve Likert sınırları belirlenirken il sayıları eşit dağıtılmaya çalışıldı.

☑Bölüm içerisinde yer alan Harita 7.1, Harita 7.2, Harita 7.5, Harita 7.8, Harita 7.9, Harita 7.10, Harita 7.11 oluşturulurken illere ait değerler en yakın tam sayıya, Harita 7.3, Harita 7.4, Harita 7.6, Harita 7.7 oluşturulurken illere ait değerler ondalıklı kısım tek hane olacak şeklide yuvarlandı. Likertler oluşturulurken bu sayılar dikkate alındı.

☑Hastane ve yatak sayılarının belirtildiği tablo ve grafiklerde 2012-2015 döneminde; Sağlık Bakanlığı, üniversite ve özel sektör dışında kalan Milli Savunma Bakanlığı hastaneleri, belediye hastaneleri ve diğer kamu kuruluşlarına ait hastaneler "Diğer" olarak tanımlandı.

☑Milli Savunma Bakanlığı'nın (MSB) verileri 2012 yılı öncesinde sadece hastane ve yatak sayısı olarak kullanılmış olup tablo ve grafiklerde "Diğer" sektör içerisine dahil edildi. 2012-2015 dönemi için tüm göstergelere dahil edilmiş olup karşılaştırılabilir olması açısından hastane ve yatak sayısı dışında kalan göstergelere ait veriler Özel Sektör içerisinde gösterildi.

☑2002 yılı SSK hastanelerine ait veriler, karşılaştırılabilir olması için Sağlık Bakanlığı'na dahil edildi.

☑**Hastane yatağı:** Hastaların 24 saatten fazla bakım ve tedavilerinin sağlanması amacıyla yatırıldığı, hasta odalarında ya da hastalara devamlı tıbbi bakım hizmeti verilen birimlere yerleştirilen yataklara verilen addır. Hasta yatağı sayısına; yoğun bakım, prematüre ve yeni doğan ünitesindeki yataklar (kuvöz, açık bebek yatağı), yanık merkezi ve yanık odalarındaki yataklar, nitelikli yataklar dahil edildi.

☑**Nitelikli yatak:** İçinde tuvaleti ve banyosu ile en fazla 2 hasta yatağı, televizyon, telefon, buzdolabı, yemek masası, etajeri ve yatırılabilen refakatçi koltuğu bulunan odalardaki yataklardır. Bu sayılar toplam yatak sayısına dahildir.

☑KETEM sayısına Belediyeler bünyesinde hizmet veren Kadın ve Aile Sağlığı Merkezi sayıları dahil edildi.

☑Aile Sağlığı Merkezi muayene oda sayılarına ilişkin tablo ve grafiklerde; 2002 yılına ait veriler Sağlık Ocakları, 2012-2017 yıllarına ait veriler aile sağlığı merkezlerini ve muayene odalarını kapsar.

☑**112 Acil Ambulansı:** Her türlü acil durumda, olay yerinde ve ambulans içerisinde hasta ve yaralılara gerekli acil tıbbi müdahaleyi yapabilecek ekip, teknik ve tıbbi donanıma sahip kara aracıdır.

☑**Diğer Ambulans:** Toplum sağlığı merkezi ve hastanelere ait sadece hasta nakli yapan ambulanslardır. Özel sektör ambulansları toplama dahil değildir.

☑Bölüm içerisinde yer alan dağılım tablo ve grafiklere ait toplamlar yuvarlama nedeniyle %100 olmayabilir.

☑Bölüm içerisinde yer alan tablo ve grafiklerdeki rakamlar, yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.

8.Bölüm

Sağlık Hizmetlerinin Kullanımı

Tablo 8.1. Yıllara ve Kurum Türlerine Göre Toplam Hekime Müracaat Sayısı, Tüm Sektörler

	2002	2013	2014	2015	2016	2017
Sağlık Ocağı	69.103.517	-	-	-	-	-
Aile Hekimliği	-	212.318.024	214.120.750	208.538.951	205.549.931	228.098.527
Verem Savaş Dispanseri	2.012.458	1.815.805	1.643.937	1.495.558	1.374.153	1.391.817
AÇSAP	2.980.481	536.707	660.056	548.433	525.011	646.856
TSM'ler Tarafından Yapılan Diğer Muayeneler	-	4.999.980	2.234.348	3.457.520	8.080.631	4.496.425
Özel Poliklinikler	731.132	582.265	546.514	523.694	461.013	501.993
Birinci Basamak Toplamı	**74.827.588**	**220.252.781**	**219.205.605**	**214.564.156**	**215.990.739**	**235.135.618**
Özel Tıp Merkezleri	9.824.802	31.256.100	28.208.781	26.953.360	22.069.610	18.912.829
Hastaneler	124.313.659	378.812.243	396.577.644	418.581.931	447.648.830	464.876.362
2. ve 3. Basamak Toplamı	**134.138.461**	**410.068.343**	**424.786.425**	**445.535.291**	**469.718.440**	**483.789.191**
Genel Toplam	**208.966.049**	**630.321.124**	**643.992.030**	**660.099.447**	**685.709.179**	**718.924.809**

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 8.1. Yıllara ve Hizmet Kapsamına Göre Kişi Başı Hekime Müracaat Sayısı, Tüm Sektörler

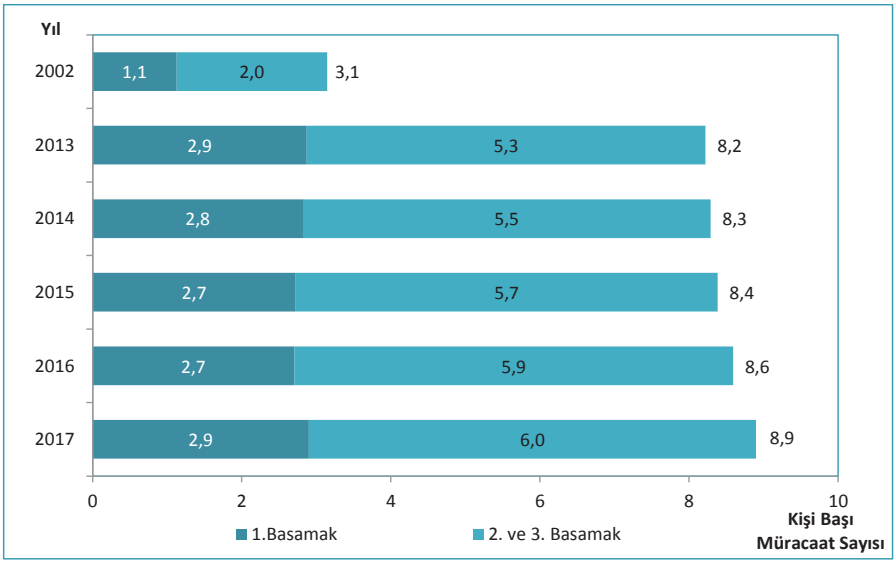

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 8.2. İBBS-1'e Göre Kişi Başı Hekime Müracaat Sayısı, Tüm Sektörler, 2002, 2017

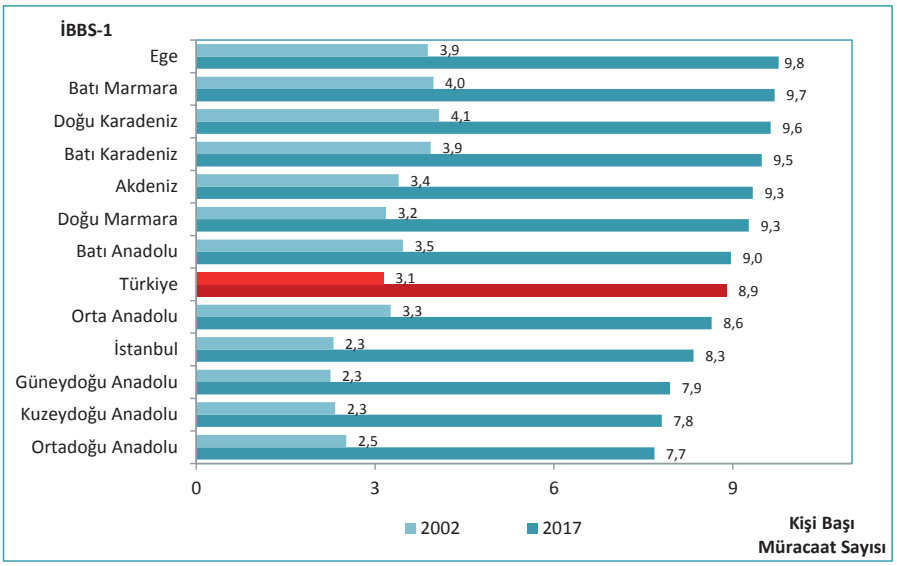

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 8.3. Kişi Başı Hekime Müracaat Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2016

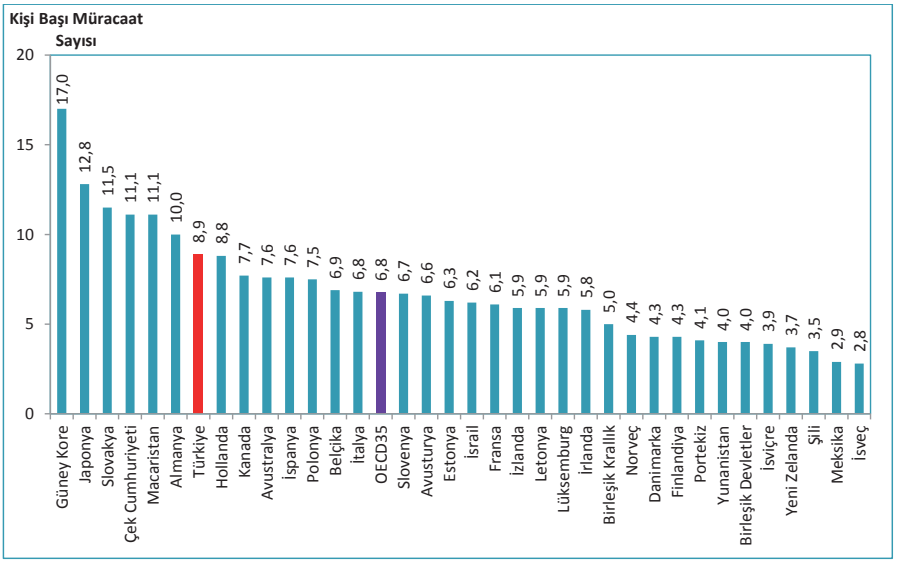

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, OECD Health Data 2018

Not: Türkiye verisi 2017 yılına aittir. Ülke verileri 2016 yılına veya en yakın yıla aittir.

Harita 8.1. İllere Göre Kişi Başı Hekime Müracaat Sayısı, Tüm Sektörler, 2017

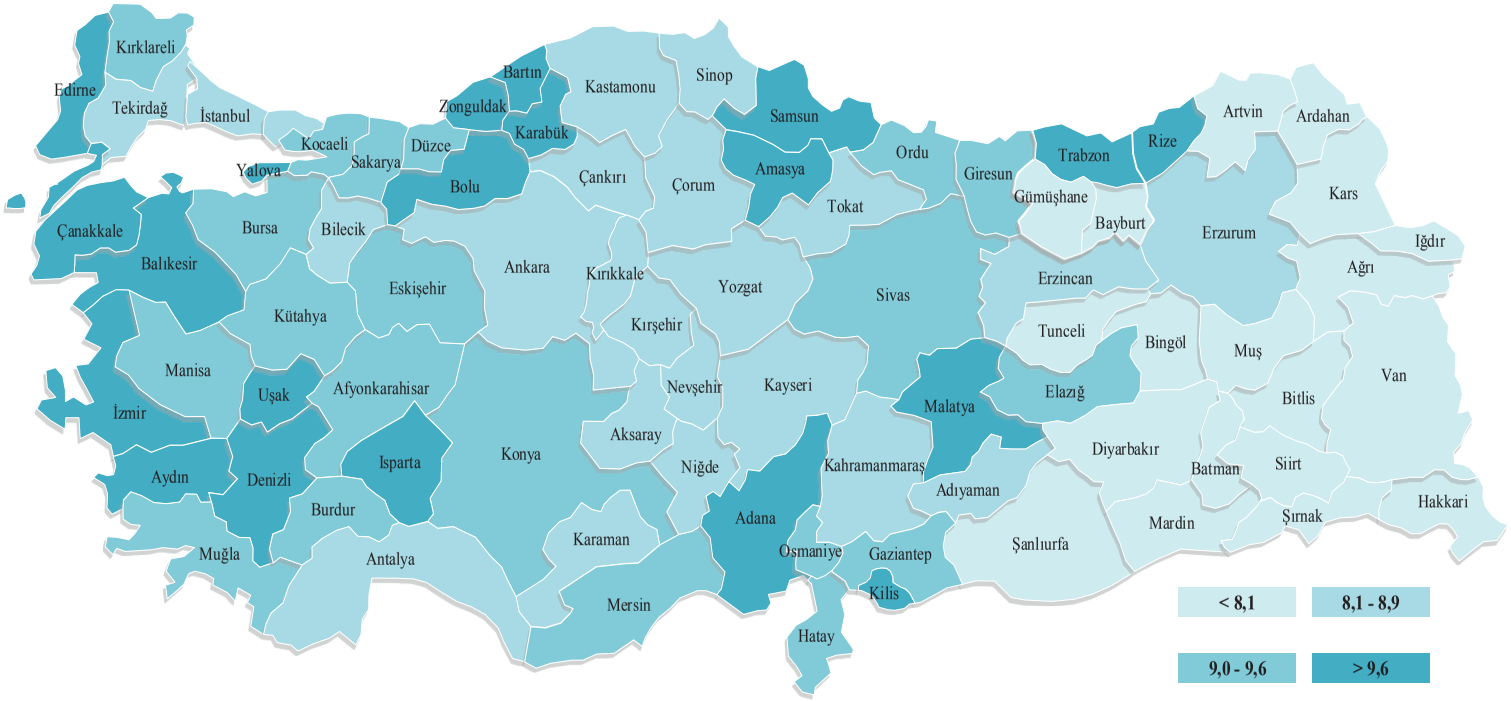

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Harita 8.2. İllere Göre Birinci Basamak Başvuruların Tüm Başvurular İçerisindeki Oranı, (%), 2017

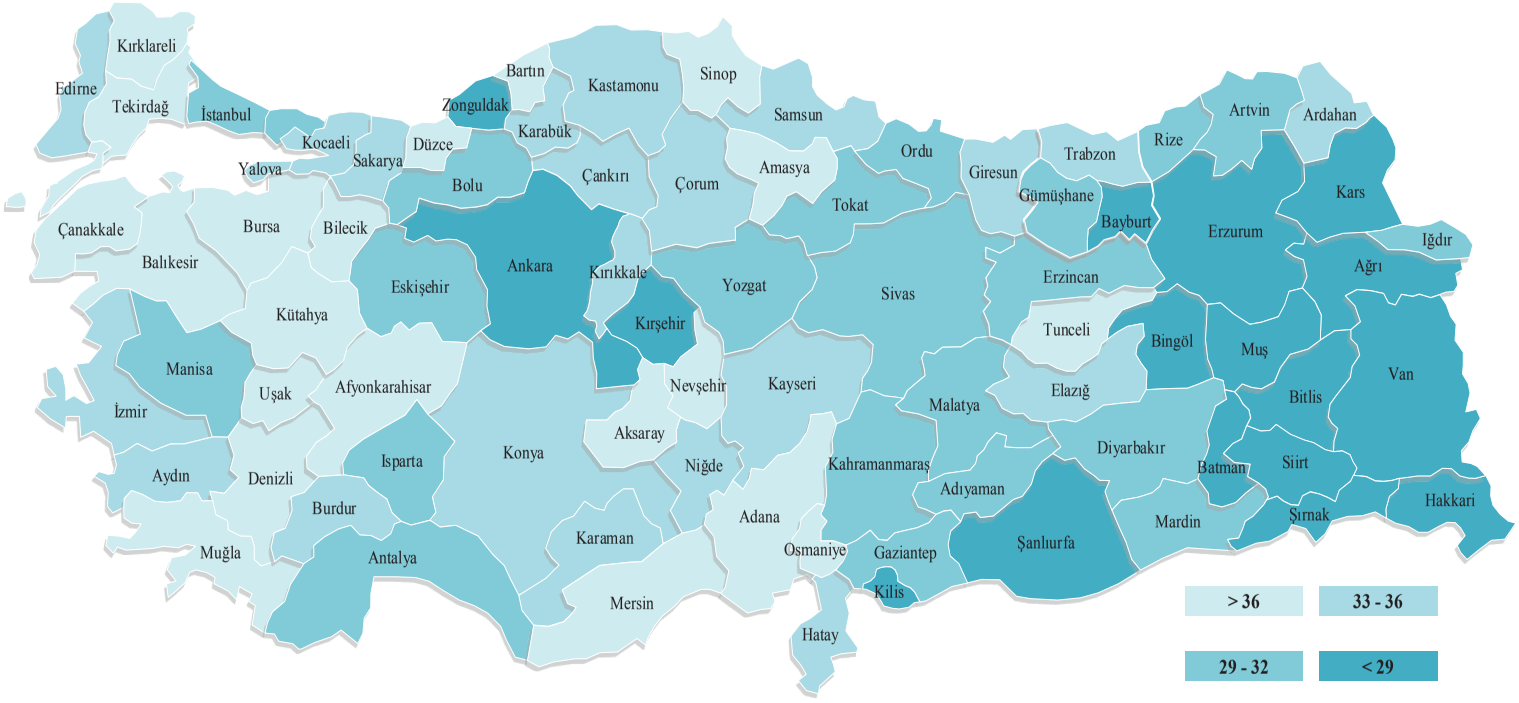

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 8.4. Yıllara ve Hizmet Kapsamına Göre Hekime Müracaat Sayısının Oranı, (%), Tüm Sektörler

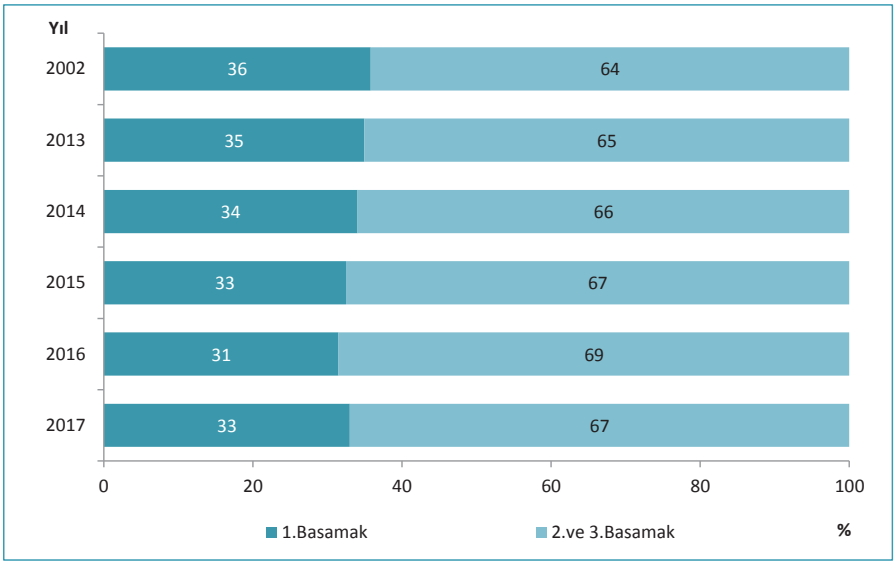

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 8.5. Yıllara Göre Birinci Basamak Kuruluşlarında Hekime Müracaat Sayısı, Tüm Sektörler

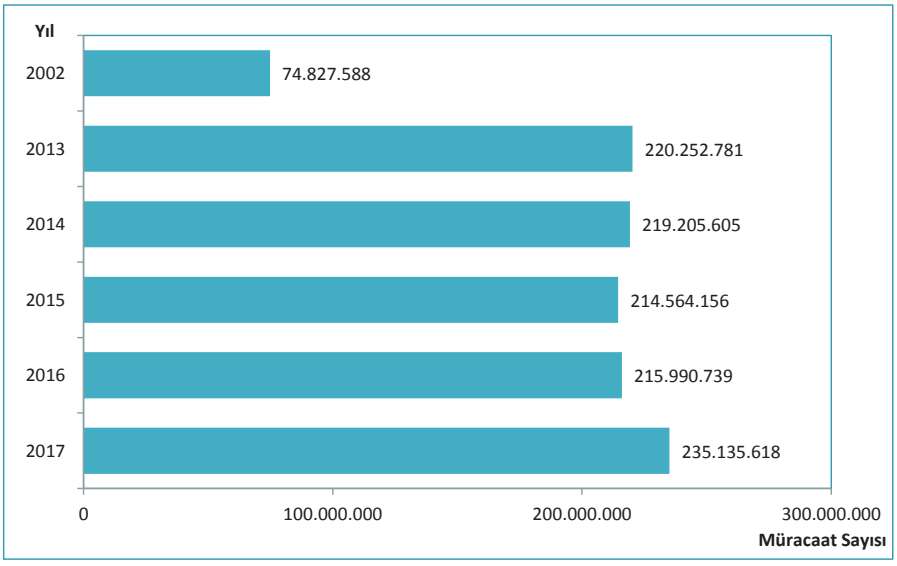

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 8.6. İBBS-1'e Göre Birinci Basamak Kuruluşlarında Kişi Başı Hekime Müracaat Sayısı, Tüm Sektörler, 2002, 2017

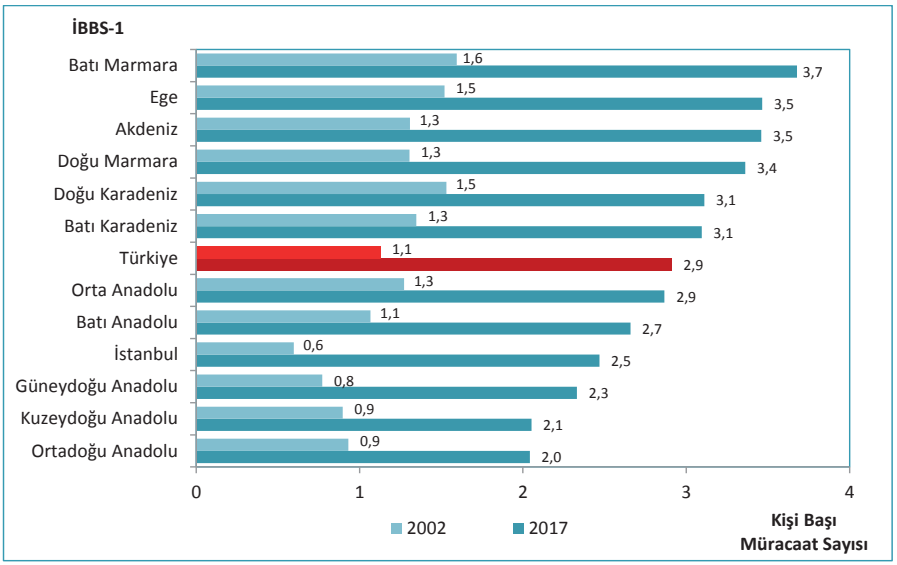

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 8.7. Yıllara Göre Birinci Basamak Kuruluşları Sevk Hızı, (%), Sağlık Bakanlığı

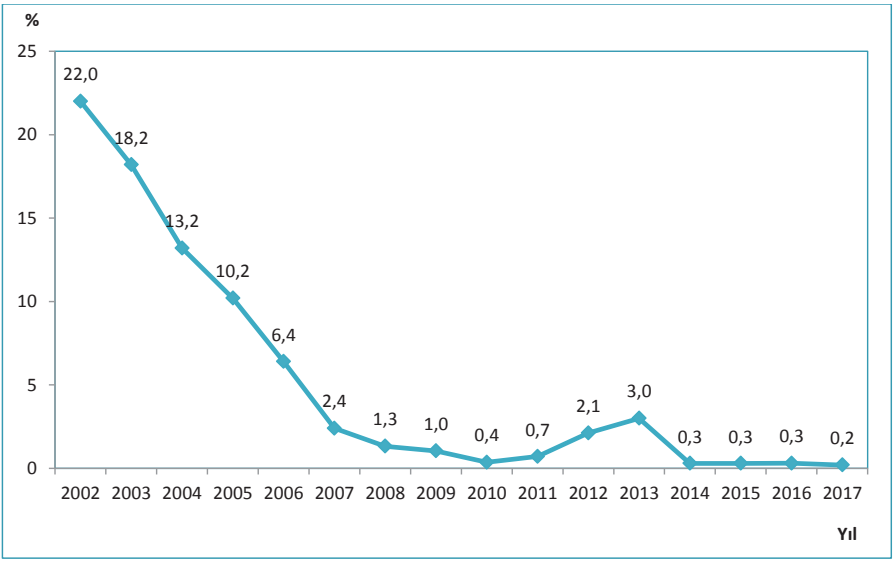

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Şekil 8.8. İBBS-1'e Göre İkinci ve Üçüncü Basamak Sağlık Kurumlarında Kişi Başı Hekime Müracaat Sayısı, Tüm Sektörler, 2002, 2017

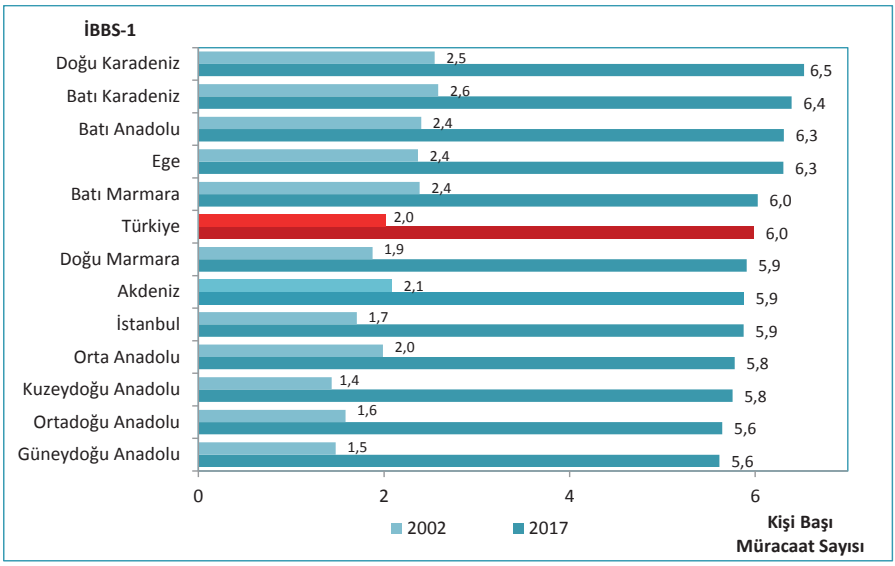

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 8.2. Yıllara ve Sektörlere Göre Hastanelere Müracaat Sayısı

	2002	2013	2014	2015	2016	2017
Sağlık Bakanlığı	109.793.128	277.485.135	292.100.331	306.825.524	340.080.539	353.703.814
Üniversite	8.823.361	29.985.697	32.143.930	34.539.363	36.420.413	38.963.933
Özel	5.697.170	71.341.411	72.333.383	77.217.044	71.147.878	72.208.615
Toplam	124.313.659	378.812.243	396.577.644	418.581.931	447.648.830	464.876.362

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 8.3. Yıllara ve Sektörlere Göre Hastanelere Kişi Başı Müracaat Sayısı

	2002	2013	2014	2015	2016	2017
Sağlık Bakanlığı	1,7	3,6	3,8	3,9	4,3	4,4
Üniversite	0,1	0,4	0,4	0,4	0,5	0,5
Özel	0,1	0,9	0,9	1,0	0,9	0,9
Toplam	1,9	4,9	5,1	5,3	5,6	5,8

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 8.9. İBBS-1'e Göre Kişi Başı Hastanelere Müracaat Sayısı, Tüm Sektörler, 2002, 2017

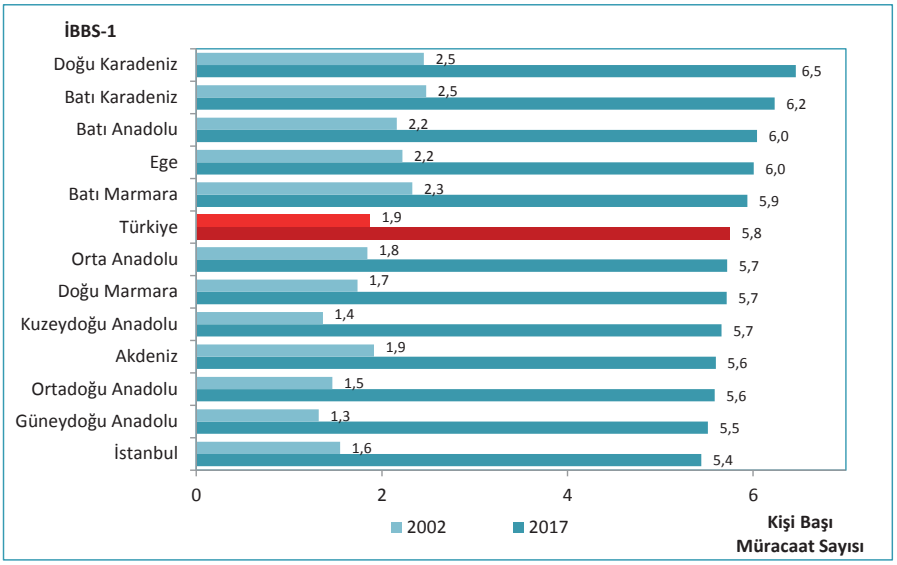

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 8.10. İBBS-1'e Göre Sağlık Bakanlığı Hastanelerine Müracaatların Tüm Sektörlerdeki Hastanelere Müracaatlar İçindeki Oranı, (%), 2017

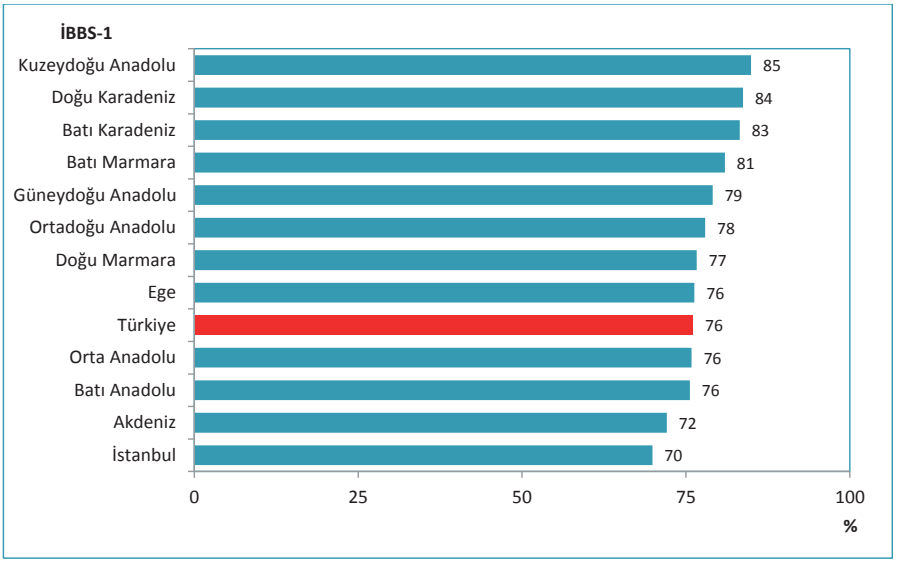

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 8.11. Yıllara Göre Diş Hekimine Yapılan Müracaat Sayıları, Tüm Sektörler

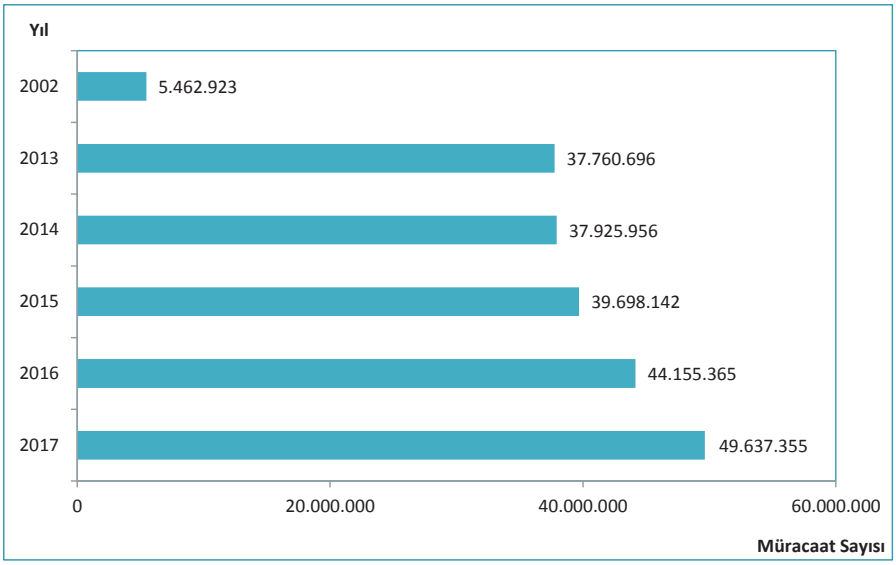

Kaynak: Kamu Hastaneleri Genel Müdürlüğü, Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü
Not: 2002 yılı için sadece Sağlık Bakanlığı değerleri verilmiştir.

Şekil 8.12. İBBS-1'e Göre Kişi Başı Diş Hekimine Müracaat Sayısı, Tüm Sektörler, 2017

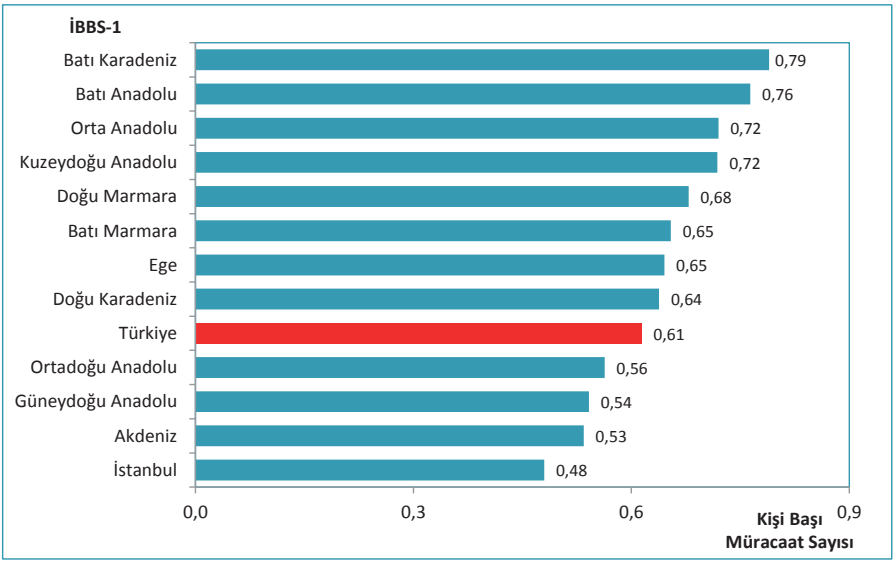

Kaynak: Kamu Hastaneleri Genel Müdürlüğü, Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Harita 8.3. İllere Göre Kişi Başı Diş Hekimine Müracaat Sayısı, Tüm Sektörler, 2017

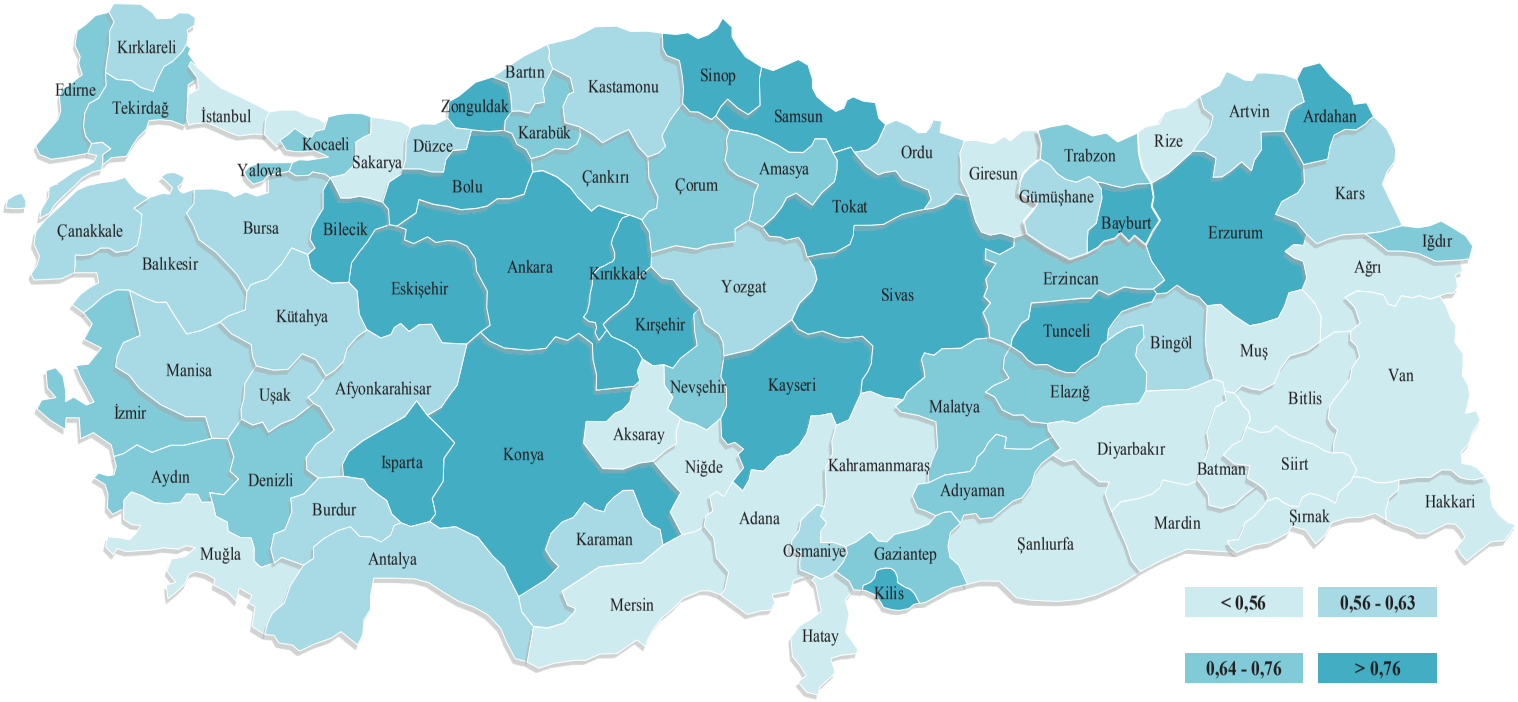

Kaynak: Kamu Hastaneleri Genel Müdürlüğü, Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 8.4. Yıllara ve Sektörlere Göre Yatan Hasta Sayısı

	2002	2013	2014	2015	2016	2017
Sağlık Bakanlığı	4.169.779	7.023.313	7.396.239	7.404.570	7.561.989	7.606.159
Üniversite	781.990	1.630.464	1.737.627	1.891.094	1.842.001	1.982.410
Özel	556.494	3.719.780	3.900.407	4.237.453	4.048.696	4.120.734
Toplam	5.508.263	12.373.557	13.034.273	13.533.117	13.452.686	13.709.303

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 8.5. İBBS-1'e Göre Sağlık Bakanlığı Hastanelerine Yatan Hastaların Sayısı ve Toplam Yatan Hasta Sayısı İçindeki Oranı, (%), 2017

İBBS-1	Sağlık Bakanlığı	Toplam	Sağlık Bakanlığı Oranı (%)
Kuzeydoğu Anadolu	241.329	358.446	67
Güneydoğu Anadolu	940.714	1.470.262	64
Batı Karadeniz	518.954	813.043	64
Doğu Karadeniz	341.399	540.351	63
Doğu Marmara	759.641	1.281.314	59
Batı Marmara	345.879	587.167	59
Ege	995.787	1.737.773	57
Ortadoğu Anadolu	418.884	742.961	56
Türkiye	**7.606.159**	**13.709.303**	**55**
Batı Anadolu	745.360	1.395.636	53
Akdeniz	1.003.517	1.927.260	52
Orta Anadolu	390.540	772.428	51
İstanbul	904.155	2.082.662	43

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 8.6. Yıllara ve Sektörlere Göre Toplam Ameliyat Sayıları

	2002	2013	2014	2015	2016	2017
Sağlık Bakanlığı	1.072.417	2.414.538	2.445.424	2.364.595	2.473.267	2.590.538
Üniversite	307.108	715.889	765.549	801.424	799.133	815.076
Özel	218.837	1.553.810	1.587.973	1.604.126	1.499.829	1.525.685
Toplam	1.598.362	4.684.237	4.798.946	4.770.145	4.772.229	4.931.299

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 8.7. Sektörlere ve Ameliyat Gruplarına Göre Ameliyat Sayıları, 2017

	A	B	C	Toplam
Sağlık Bakanlığı	256.699	862.023	1.471.816	2.590.538
Üniversite	127.519	320.134	367.423	815.076
Özel	162.676	501.257	861.752	1.525.685
Toplam	546.894	1.683.414	2.700.991	4.931.299

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 8.8. Sektörlere ve Ameliyat Gruplarına Göre Ameliyat Sayılarının Dağılımı, (%), 2017

	A	B	C	Toplam
Sağlık Bakanlığı	47	51	54	53
Üniversite	23	19	14	17
Özel	30	30	32	31
Toplam	100	100	100	100

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 8.9. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre 1.000 Kişiye Düşen Ameliyat Sayıları, 2017

	Sağlık Bakanlığı	Üniversite	Özel	Toplam
Batı Anadolu	39,5	19,3	19,9	78,7
Akdeniz	32,8	11,5	21,7	65,9
Ege	32,6	11,1	19,4	63,1
Doğu Karadeniz	40,2	9,9	12,7	62,8
Doğu Marmara	33,0	8,1	20,9	61,9
İstanbul	28,8	6,1	26,2	61,1
Türkiye	**32,1**	**10,1**	**18,9**	**61,0**
Batı Karadeniz	35,9	8,2	12,5	56,6
Kuzeydoğu Anadolu	36,7	15,6	2,7	55,0
Batı Marmara	32,8	7,9	12,1	52,9
Orta Anadolu	23,3	13,3	16,2	52,7
Güneydoğu Anadolu	29,4	4,9	16,5	50,8
Ortadoğu Anadolu	25,3	14,2	10,8	50,3

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 8.10. İBBS-1'e ve Ameliyat Gruplarına Göre 1.000 Kişiye Düşen Ameliyat Sayıları, 2017

İBBS-1	A	B	C	Toplam
Batı Anadolu	10,6	28,9	39,2	78,7
Akdeniz	6,6	22,6	36,8	65,9
Ege	7,4	22,2	33,5	63,1
Doğu Karadeniz	6,6	20,7	35,4	62,8
Doğu Marmara	7,3	22,3	32,4	61,9
İstanbul	8,7	19,7	32,8	61,1
Türkiye	**6,8**	**20,8**	**33,4**	**61,0**
Batı Karadeniz	5,4	20,4	30,8	56,6
Kuzeydoğu Anadolu	3,8	16,2	35,1	55,0
Batı Marmara	4,8	18,4	29,6	52,9
Orta Anadolu	4,3	19,3	29,1	52,7
Güneydoğu Anadolu	3,6	15,6	31,6	50,8
Ortadoğu Anadolu	4,1	16,5	29,7	50,3

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 8.11. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre Ameliyat Sayısının Hastane Müracaat Sayısına Oranı, (%), 2017

İBBS-1	Sağlık Bakanlığı	Üniversite	Özel	Toplam
Batı Marmara	0,7	2,0	1,7	0,9
Ortadoğu Anadolu	0,6	2,5	1,6	0,9
Batı Karadeniz	0,7	2,1	1,9	0,9
Güneydoğu Anadolu	0,7	2,0	1,8	0,9
Orta Anadolu	0,5	2,4	2,0	0,9
Doğu Karadeniz	0,7	3,5	1,6	1,0
Kuzeydoğu Anadolu	0,8	3,0	0,8	1,0
Ege	0,7	1,8	2,3	1,1
Türkiye	**0,7**	**2,1**	**2,1**	**1,1**
Doğu Marmara	0,8	2,0	2,2	1,1
İstanbul	0,8	1,4	2,2	1,1
Akdeniz	0,8	2,2	2,1	1,2
Batı Anadolu	0,9	2,3	3,1	1,3

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 8.12. Yıllara ve Sektörlere Göre Hastanelerde Yatılan Gün Sayısı

	2002	2013	2014	2015	2016	2017
Sağlık Bakanlığı	23.770.910	30.679.607	32.078.874	32.011.141	33.325.800	34.065.595
Üniversite	6.713.945	9.753.138	10.260.691	10.575.334	10.456.273	11.072.754
Özel	1.730.661	8.247.245	9.521.899	10.649.770	10.368.845	11.032.616
Toplam	32.215.516	48.679.990	51.861.464	53.236.245	54.150.918	56.170.965

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 8.13. İBBS-1'e Göre Hastanelerde Yatılan Gün Sayısı, Sağlık Bakanlığı, 2017

İBBS-1	2017
Kuzeydoğu Anadolu	1.018.924
Batı Marmara	1.550.077
Orta Anadolu	1.625.812
Ortadoğu Anadolu	1.675.644
Doğu Karadeniz	1.684.076
Batı Karadeniz	2.607.858
Güneydoğu Anadolu	3.218.118
Doğu Marmara	3.580.443
Batı Anadolu	3.751.417
Akdeniz	4.111.620
İstanbul	4.597.718
Ege	4.643.888
Türkiye	34.065.595

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 8.13. Yıllara ve Sektörlere Göre Hastanelerde Yatak Doluluk Oranı, (%)

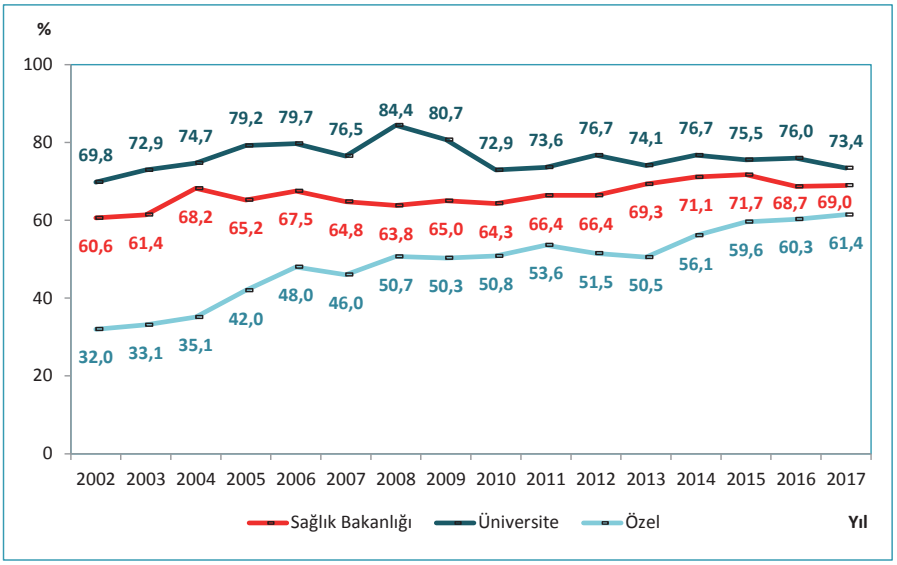

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 8.14. Yıllara Göre Hastanelerde Yatak Doluluk Oranı, Tüm Sektörler, (%)

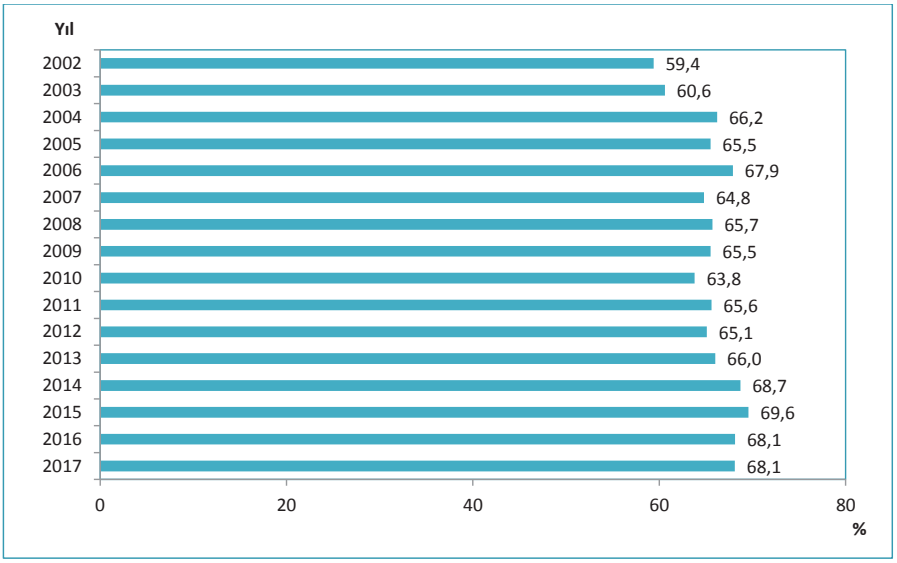

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 8.15. İBBS-1'e Göre Hastanelerde Yatak Doluluk Oranı, Sağlık Bakanlığı, (%), 2002, 2017

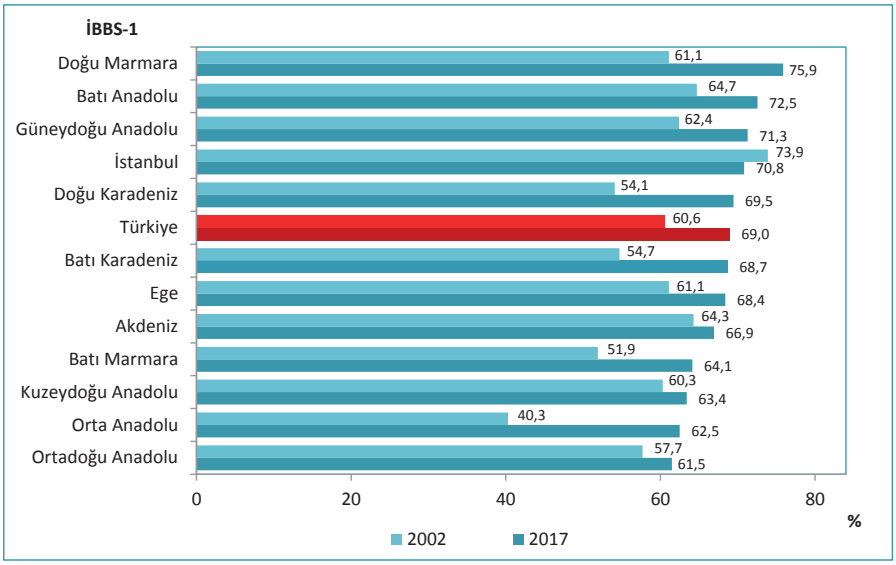

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 8.16. Hastanelerde Akut Yatak Doluluk Oranlarının Uluslararası Karşılaştırması, 2016

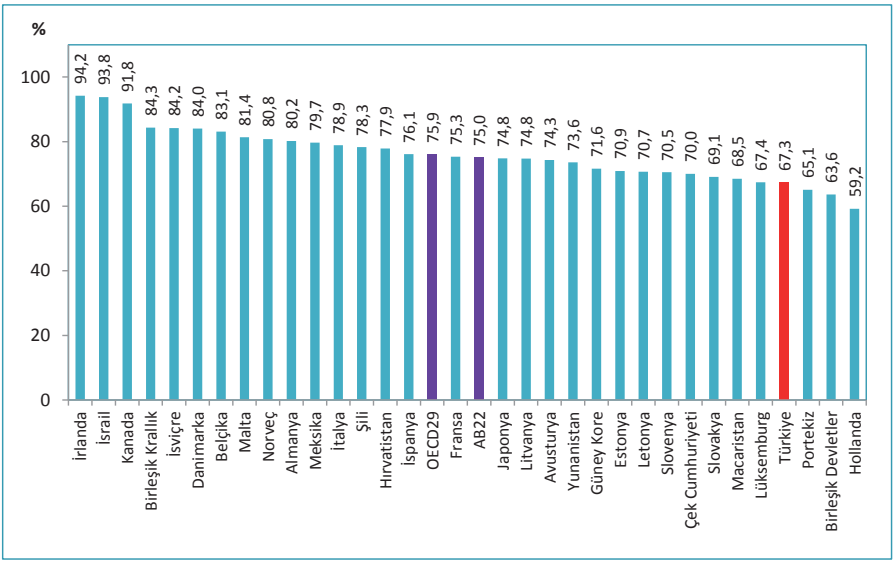

Kaynak: EUROSTAT Veritabanı, OECD Health Data 2018
Not: Ülke verileri 2016 yılına veya en yakın yıla aittir.

Harita 8.4. İllere Göre Hastanelerde Yatak Doluluk Oranı, Tüm Sektörler, (%), 2017

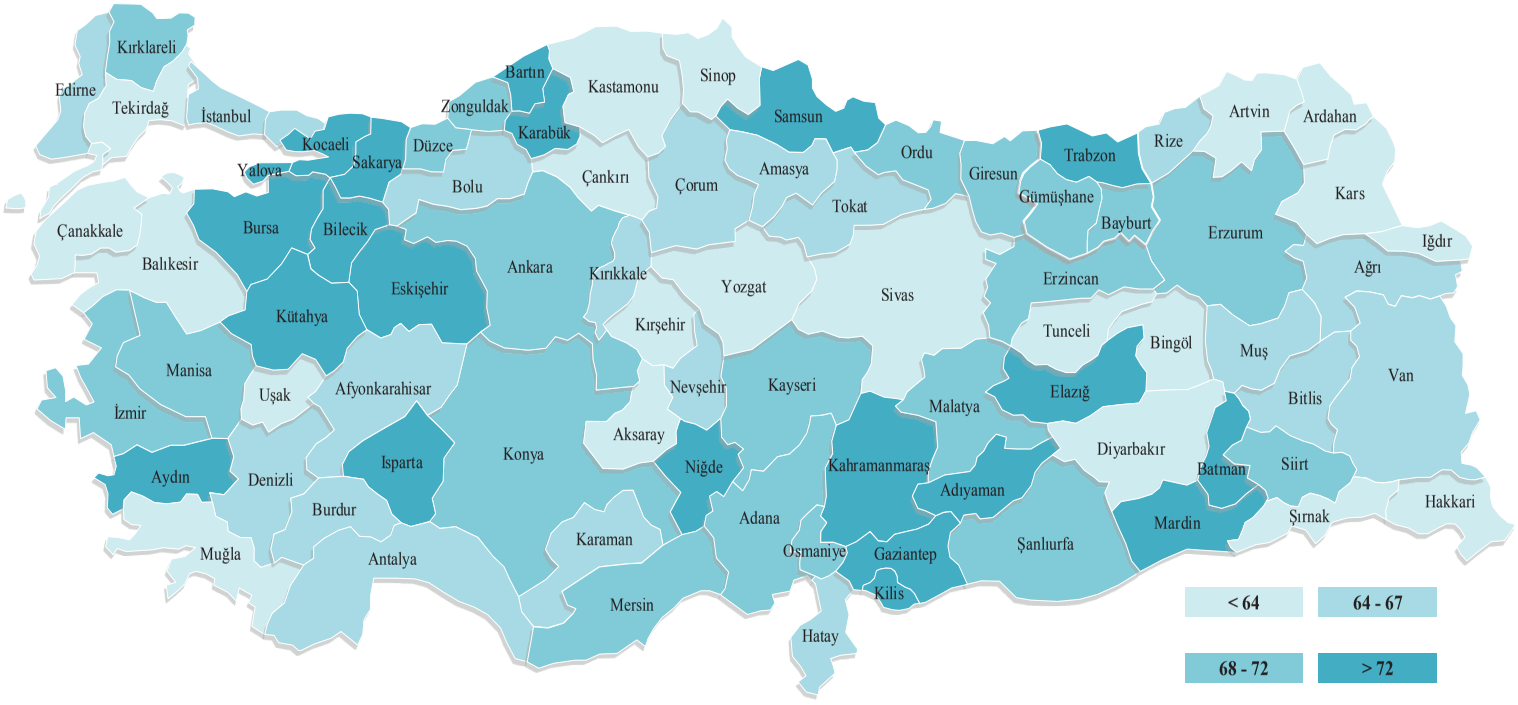

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 8.17. Yıllara ve Sektörlere Göre Hastanelerde Yatan Hasta Ortalama Kalış Günü

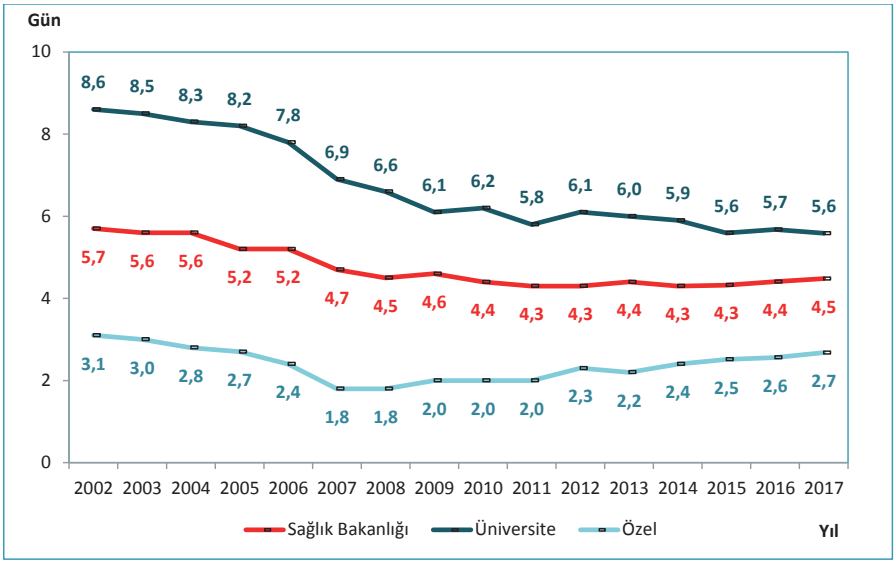

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 8.18. Yıllara Göre Hastanelerde Yatan Hasta Ortalama Kalış Günü, Tüm Sektörler

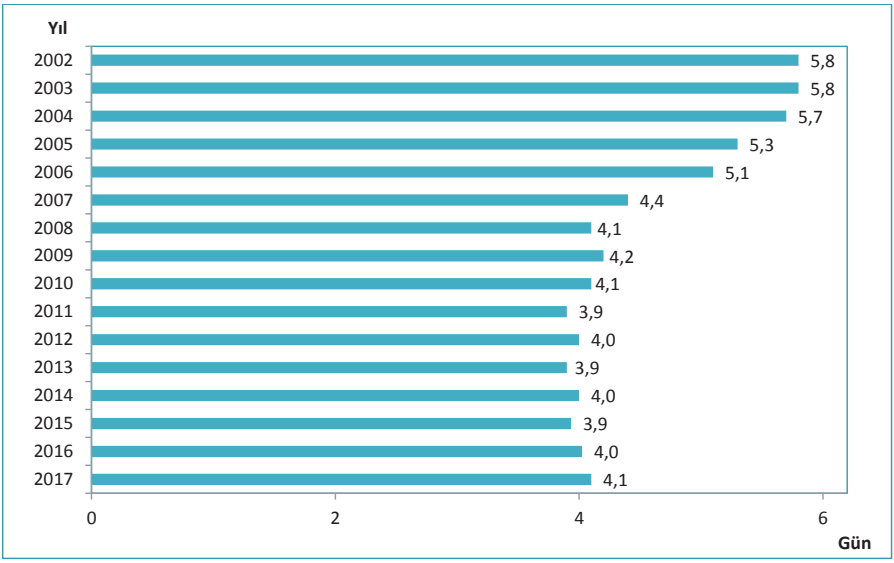

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 8.14. ICD-10 Ana Tanı Gruplarına Göre Hastanelerde Yatan Hasta Ortalama Kalış Günü, Tüm Sektörler, 2015, 2016, 2017

ICD-10 Ana Tanı Grubu	Kod	2015	2016	2017
Bazı Enfeksiyöz ve Paraziter Hastalıklar	A00-B99	3,6	3,9	4,1
Neoplazmlar	C00-D48	4,5	4,5	4,8
Kan ve Kan Yapıcı Organların Hastalıkları ve İmmün Sistemin Bazı Hastalıkları	D50-D89	3,3	3,4	3,1
Endokrin, Beslenme ve Metabolizma Hastalıkları	E00-E90	4,9	4,8	4,9
Mental ve Davranışsal Bozukluklar	F00-F99	12,1	12,8	12,9
Sinir Sistemi Hastalıkları	G00-G99	4,1	4,0	4,0
Göz ve Adneks Hastalıkları	H00-H59	2,0	2,0	1,9
Kulak ve Mastoid Çıkıntı Hastalıkları	H60-H95	3,2	3,4	3,3
Dolaşım Sistemi Hastalıkları	I00-I99	4,8	5,0	5,1
Solunum Sistemi Hastalıkları	J00-J99	5,4	5,5	5,6
Sindirim Sistemi Hastalıkları	K00-K93	3,0	3,1	3,1
Deri ve Derialtı Dokunun Hastalıkları	L00-L99	2,6	2,7	2,8
Kas, İskelet Sistemi ve Bağ Dokusu Hastalıkları	M00-M99	5,7	5,2	5,2
Genitoüriner Sistem Hastalıkları	N00-N99	3,3	3,4	3,5
Gebelik, Doğum ve Lohusalık	O00-O99	2,5	2,6	2,7
Perinatal Dönemden Kaynaklanan Bazı Durumlar	P00-P96	4,4	4,7	5,0
Konjental Malformasyonlar, Deformasyonlar ve Kromozom Anomalileri	Q00-Q99	4,2	4,3	4,4
Semptomlar, Belirtiler ve Anormal Klinik ve Laboratuvar Bulguları, Başka Yerde Sınıflanmamış	R00-R99	3,2	3,0	3,0
Yaralanma, Zehirlenme ve Dış Nedenlerin Bazı Diğer Sonuçları	S00-T98	4,7	4,6	4,6
Sağlık Hizmetleriyle Temas ve Sağlık Durumunu Etkileyen Faktörler	Z00-Z99	3,5	3,9	4,1
Toplam		**3,9**	**4,0**	**4,1**

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü Teşhis İlişkili Gruplar Veritabanı

Şekil 8.19. İBBS-1'e Göre Hastanelerde Yatan Hasta Ortalama Kalış Günü, Sağlık Bakanlığı, 2002, 2017

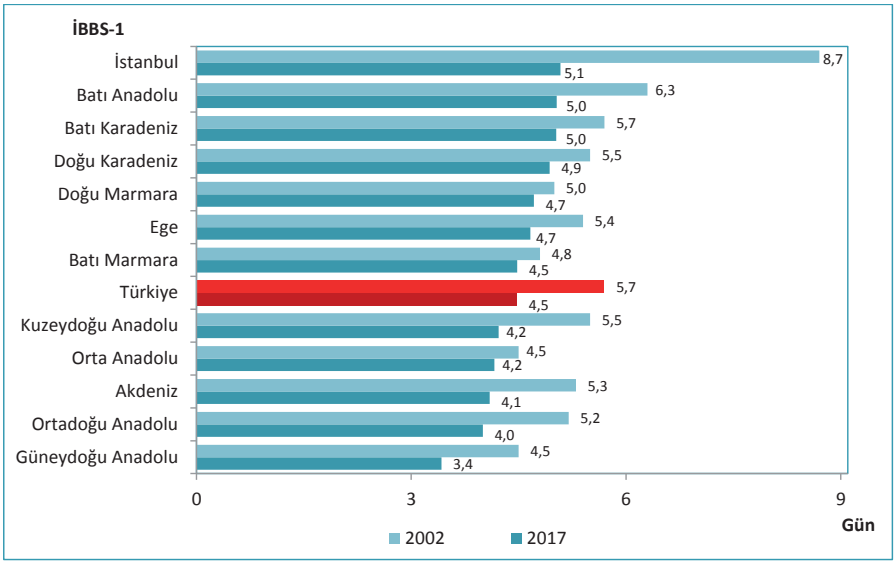

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 8.20. Hastanelerde Yatan Hasta Ortalama Kalış Gününün Uluslararası Karşılaştırması, 2016

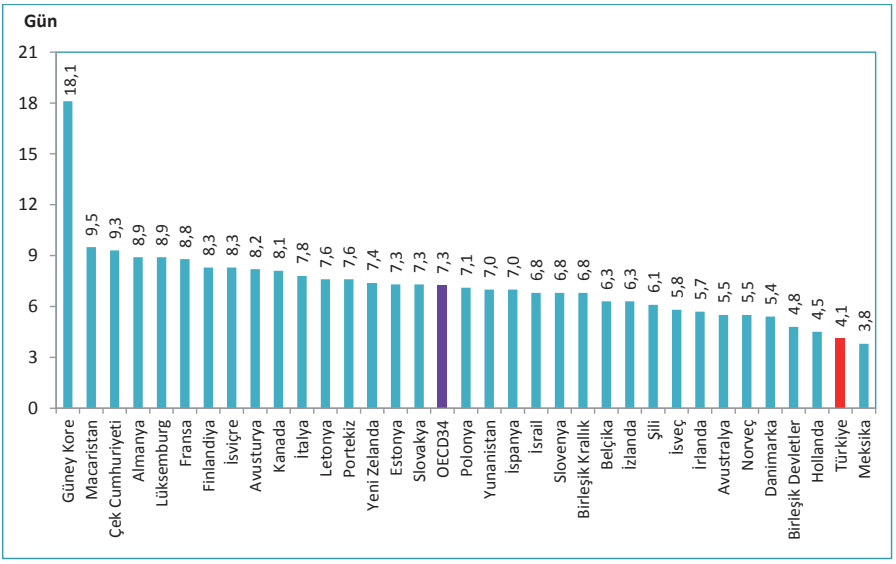

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, OECD Health Data 2018
Not: Türkiye verisi 2017 yılına aittir. Ülke verileri 2016 yılına veya en yakın yıla aittir.

Harita 8.5. İllere Göre Hastanelerde Yatan Hasta Ortalama Kalış Günü, Tüm Sektörler, 2017

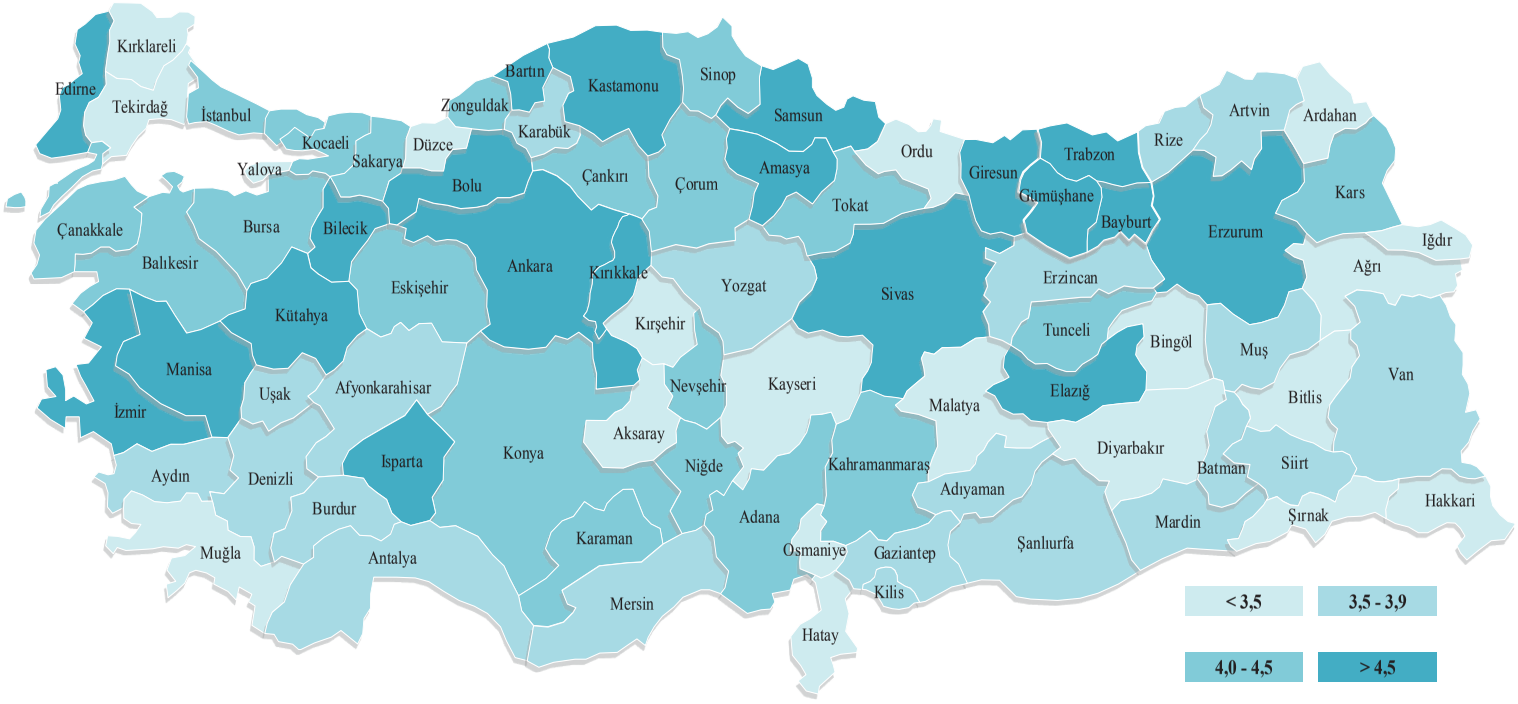

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 8.21. Yıllara ve Sektörlere Göre Hastanelerde Yatak Devir Hızı, (Hasta)

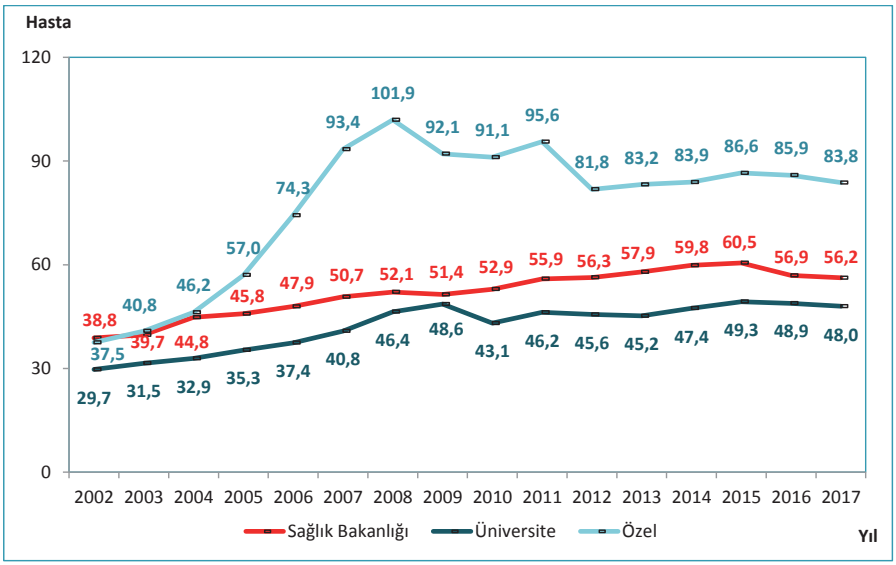

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 8.22. Yıllara Göre Hastanelerde Yatak Devir Hızı, (Hasta), Tüm Sektörler

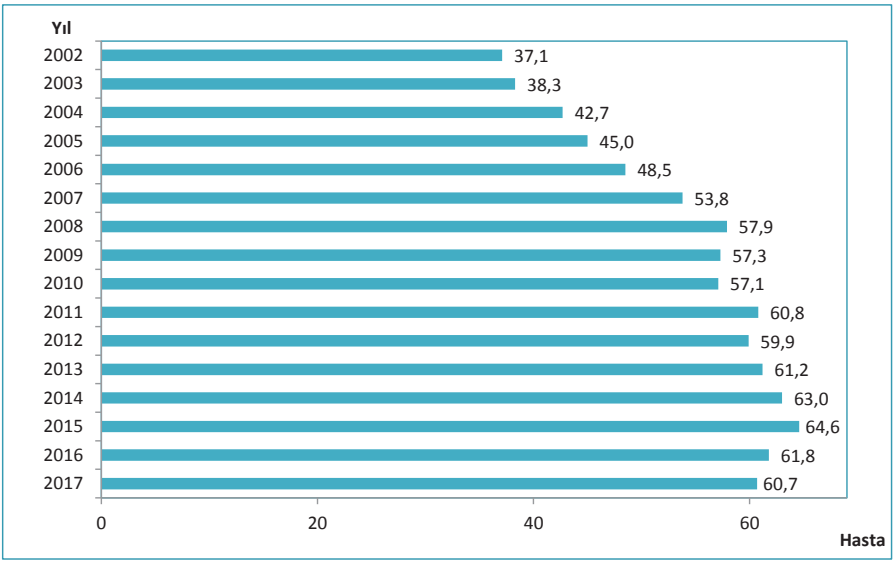

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 8.23. İBBS-1'e Göre Hastanelerde Yatak Devir Hızı, (Hasta), Sağlık Bakanlığı, 2002, 2017

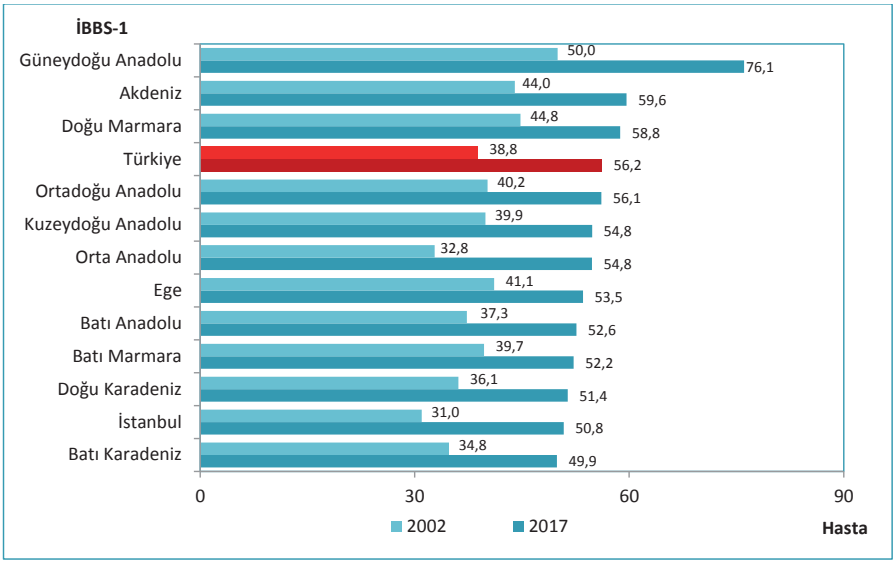

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 8.24. Yıllara ve Sektörlere Göre Hastanelerde Yatak Devir Aralığı, (Gün)

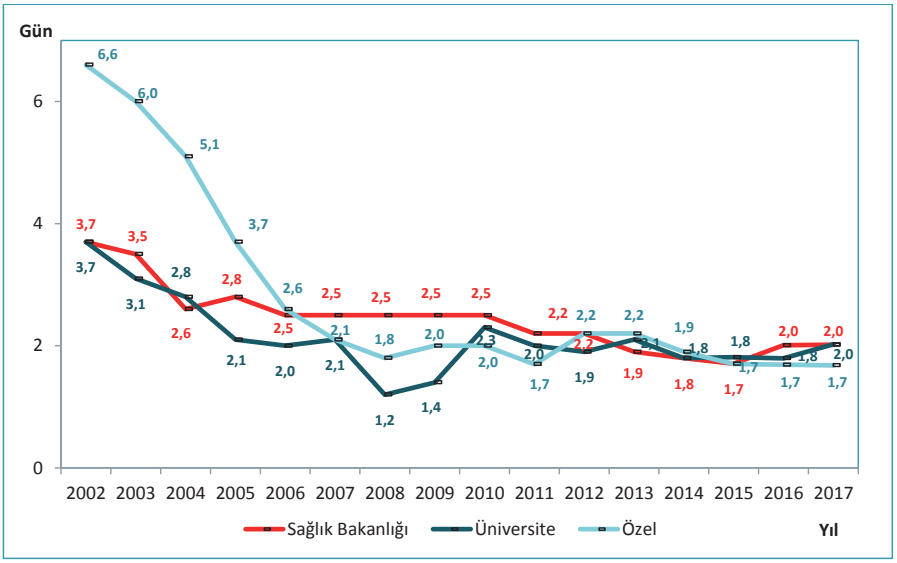

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 8.25. Yıllara Göre Hastanelerde Yatak Devir Aralığı, (Gün), Tüm Sektörler

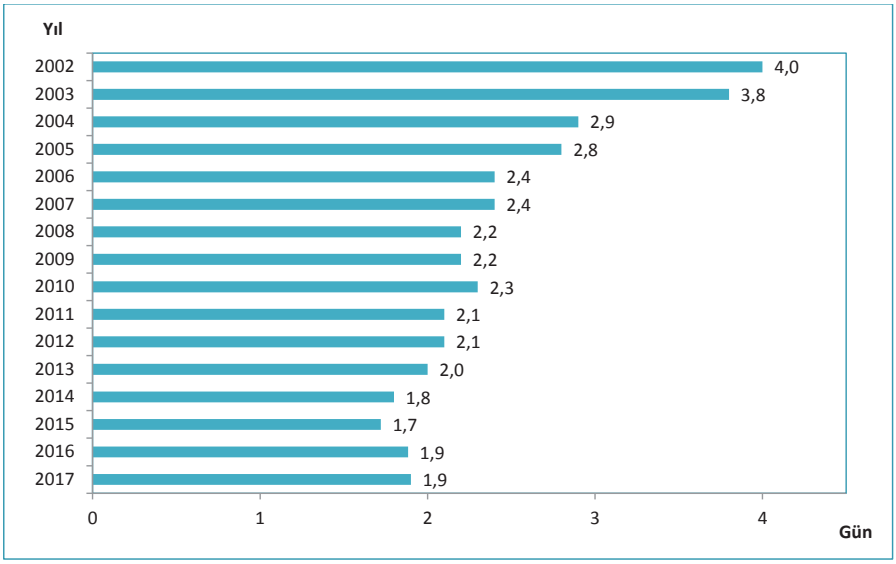

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 8.26. İBBS-1'e Göre Yatak Devir Aralığı, (Gün), Sağlık Bakanlığı, 2002, 2017

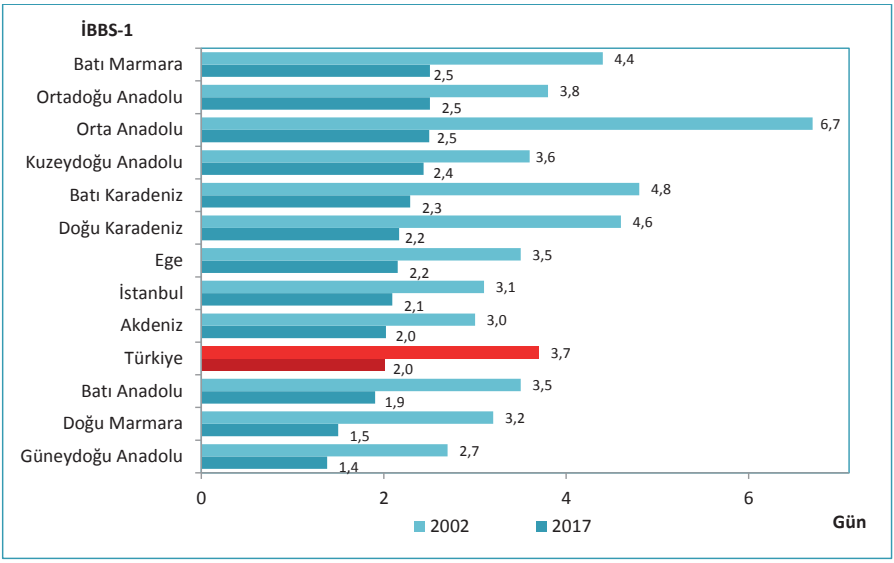

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 8.27. Yıllara ve Sektörlere Göre Hastanelerde Kaba Ölüm Hızı, (‰)

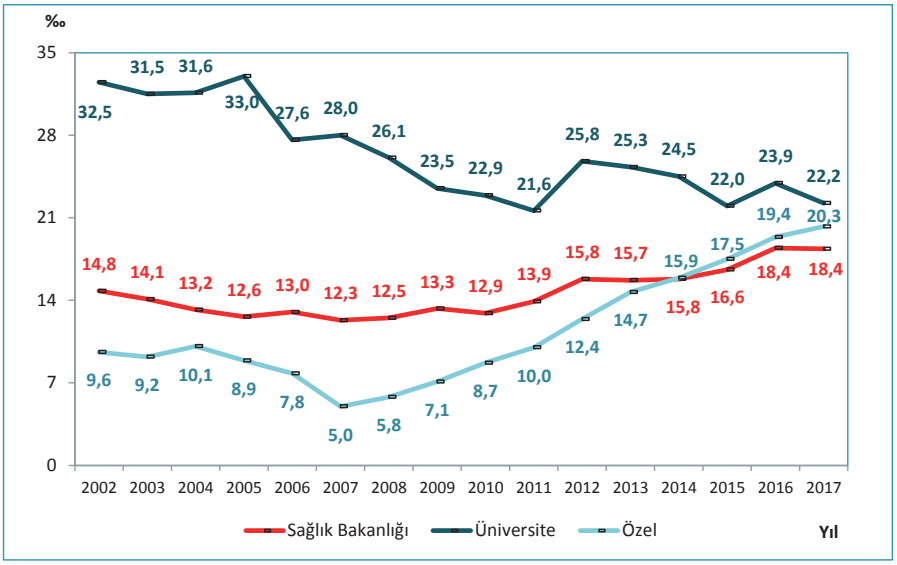

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 8.28. Yıllara Göre Hastanelerde Kaba Ölüm Hızı, Tüm Sektörler, (‰)

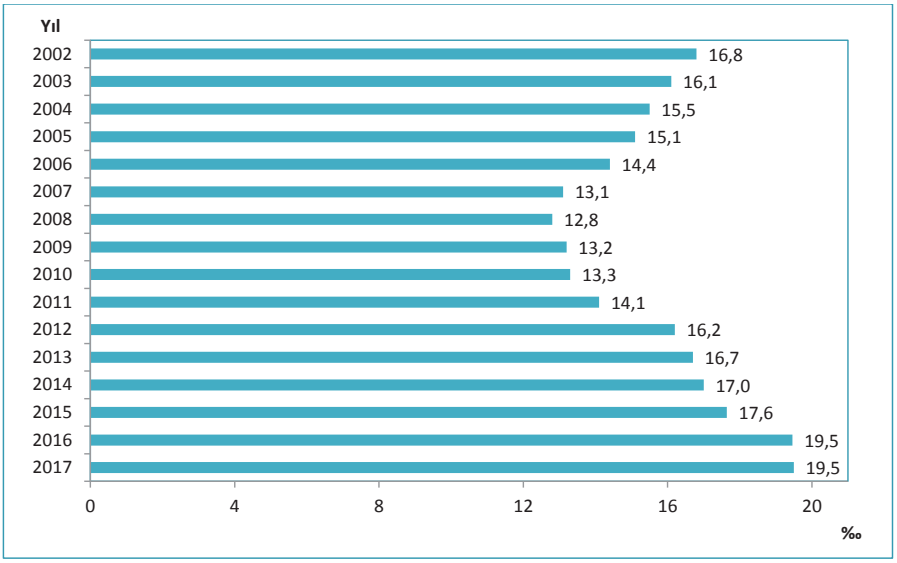

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 8.29. İBBS-1'e Göre Hastanelerde Kaba Ölüm Hızı, Sağlık Bakanlığı, (‰), 2002, 2017

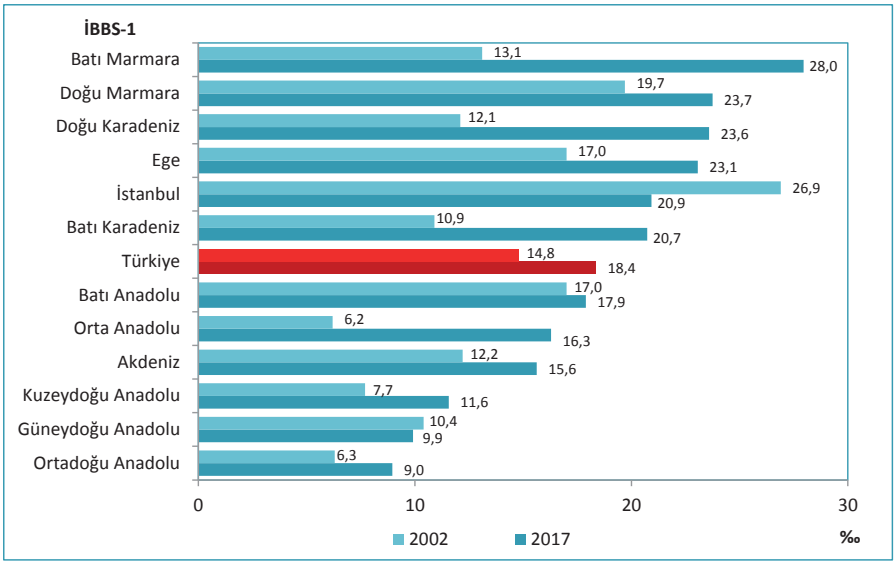

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 8.15. Yıllara Göre Organ Nakli Sayısı, Tüm Sektörler

	2002	2013	2014	2015	2016	2017
Böbrek	550	2.944	2.924	3.204	3.419	3.341
Karaciğer	159	1.248	1.212	1.216	1.395	1.446
Kalp	20	63	78	89	69	77
Kalp Kapakçığı	15	1	0	0	0	0
Akciğer	0	32	33	30	22	42
Kalp-Akciğer	0	0	0	0	0	0
Pankreas	0	4	9	7	6	0
İnce Bağırsak	1	2	5	6	0	2
Toplam	745	4.294	4.261	4.552	4.911	4.908

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 8.16. Sektörlere Göre Yataklı Tedavi Kurumlarında Bazı Cihazların Görüntüleme Sayısı, 2017

	MR	BT	Ultrason	Doppler Ultrason	EKO	Mamografi
Sağlık Bakanlığı	9.167.775	11.887.611	18.852.298	13.262.902	5.909.076	1.401.127
Üniversite	1.785.266	2.337.533	2.222.880	823.909	815.223	293.800
Özel	3.093.753	2.370.869	5.587.152	2.050.722	1.467.499	375.538
Toplam	14.046.794	16.596.013	26.662.330	16.137.533	8.191.798	2.070.465

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 8.17. Sektörlere Göre Yataklı Tedavi Kurumlarında Bazı Cihazların Cihaz Başına Düşen Görüntüleme Sayısı, 2017

	MR	BT	Ultrason	Doppler Ultrason	EKO	Mamografi
Sağlık Bakanlığı	28.920	22.429	6.735	4.143	4.483	3.947
Üniversite	15.660	16.462	3.096	1.952	3.274	3.866
Özel	6.829	4.613	2.638	1.616	2.090	728
Toplam	15.890	13.993	4.732	3.299	3.610	2.186

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 8.18. Sektörlere Göre Yataklı Tedavi Kurumlarında Bazı Cihazların 1.000 Kişiye Düşen Görüntüleme Sayısı, 2017

	MR	BT	Ultrason	Doppler Ultrason	EKO	Mamografi
Sağlık Bakanlığı	113	147	233	164	73	17
Üniversite	22	29	28	10	10	4
Özel	38	29	69	25	18	5
Toplam	174	205	330	200	101	26

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 8.30. Yataklı Tedavi Kurumlarında MR Cihazı Başına Düşen Görüntüleme Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2016

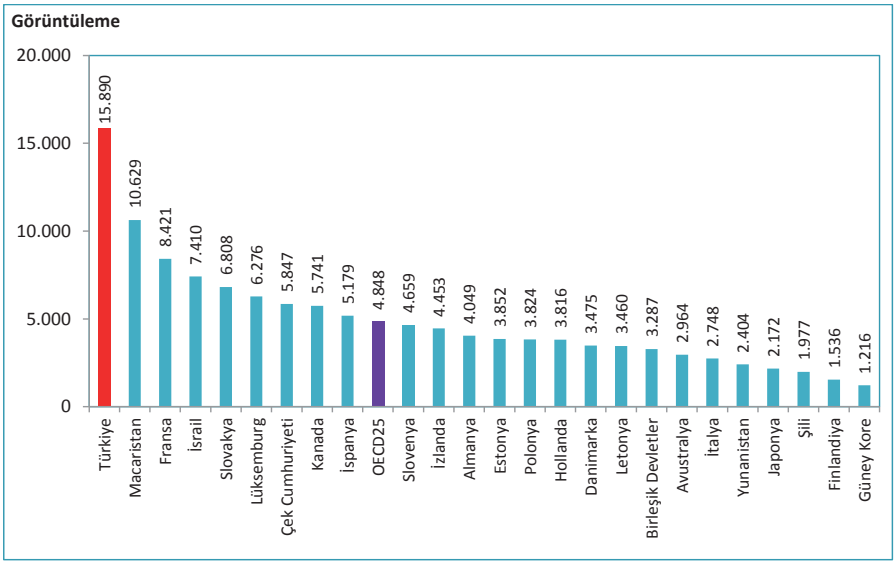

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, OECD Health Data 2018

Not: Türkiye verisi 2017 yılına aittir. Ülke verileri 2016 yılına veya en yakın yıla aittir.

Şekil 8.31. Yataklı Tedavi Kurumlarında BT Cihazı Başına Düşen Görüntüleme Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2016

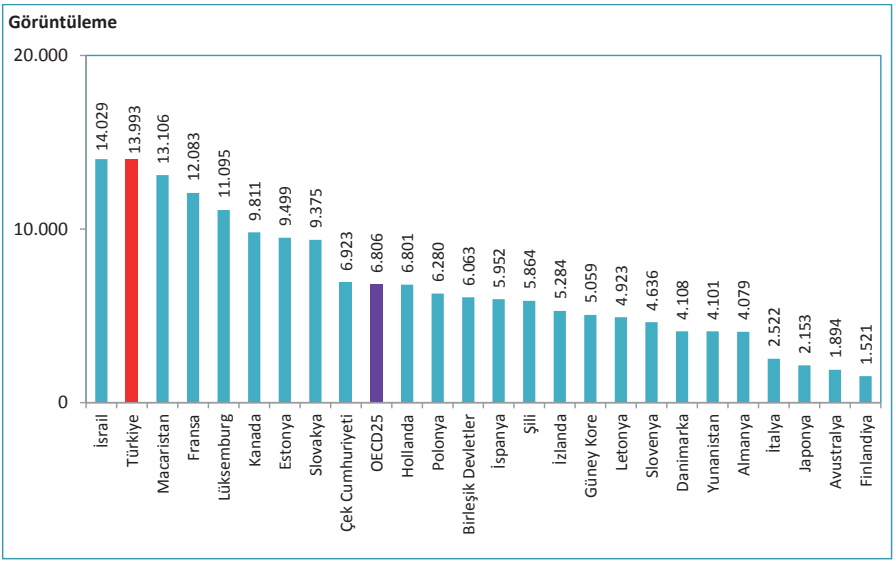

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, OECD Health Data 2018

Not: Türkiye verisi 2017 yılına aittir. Ülke verileri 2016 yılına veya en yakın yıla aittir.

Şekil 8.32. Yataklı Tedavi Kurumlarında 1.000 Kişiye Düşen MR Görüntüleme Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2016

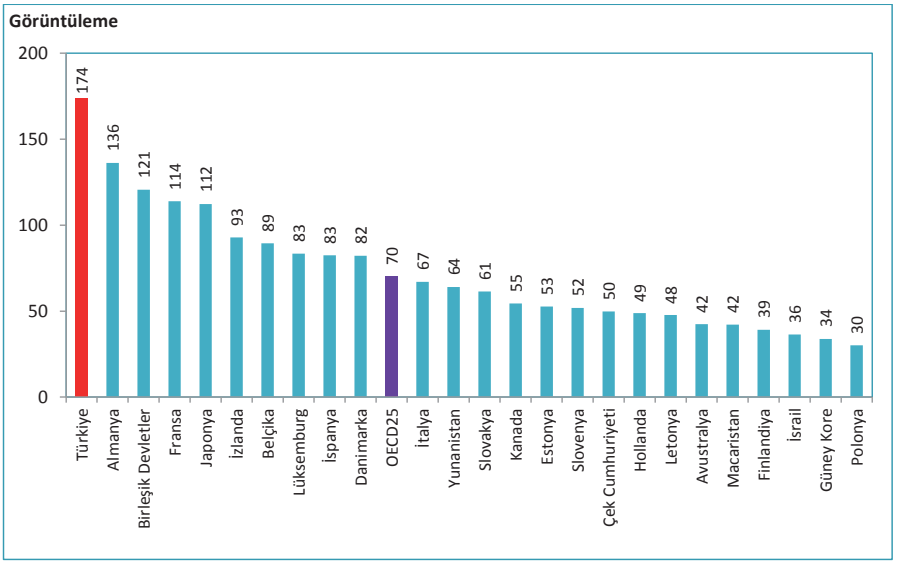

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, OECD Health Data 2018

Not: Türkiye verisi 2017 yılına aittir. Ülke verileri 2016 yılına veya en yakın yıla aittir.

Şekil 8.33. Yataklı Tedavi Kurumlarında 1.000 Kişiye Düşen BT Görüntüleme Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2016

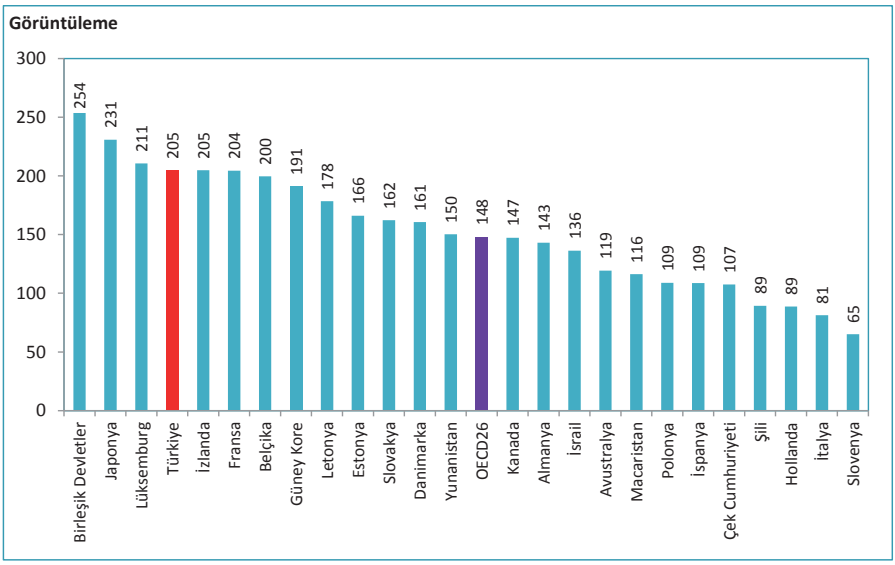

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, OECD Health Data 2018

Not: Türkiye verisi 2017 yılına aittir. Ülke verileri 2016 yılına veya en yakın yıla aittir.

Tablo 8.19. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre Yataklı Tedavi Kurumlarında Yapılan Muayenelerde İstenilen MR Görüntüleme Sayısı, (Her 1.000 Muayene İçin), 2017

İBBS-1	Sağlık Bakanlığı	Üniversite	Özel	Toplam
Orta Anadolu	19,6	51,9	38,6	25,4
Batı Karadeniz	21,5	54,5	46,8	26,2
Kuzeydoğu Anadolu	21,4	79,9	35,2	27,6
Güneydoğu Anadolu	22,3	45,2	50,8	28,0
Akdeniz	22,8	44,5	42,3	28,4
Batı Marmara	23,8	60,3	45,6	29,0
Ege	25,9	34,4	44,7	29,3
Doğu Marmara	24,4	43,5	46,9	29,4
Türkiye	**25,9**	**45,8**	**42,8**	**30,2**
Ortadoğu Anadolu	24,0	60,7	49,3	30,7
Batı Anadolu	28,1	45,3	43,3	32,1
Doğu Karadeniz	28,8	68,5	47,0	32,7
İstanbul	35,2	38,3	35,7	35,6

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 8.20. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre Yataklı Tedavi Kurumlarında Yapılan Muayenelerde İstenilen BT Görüntüleme Sayısı, (Her 1.000 Muayene İçin), 2017

İBBS-1	Sağlık Bakanlığı	Üniversite	Özel	Toplam
Orta Anadolu	25,3	78,5	25,8	30,5
Batı Marmara	28,8	68,0	30,5	31,6
Güneydoğu Anadolu	29,2	66,6	39,4	32,5
Doğu Karadeniz	32,6	57,6	36,5	34,2
Batı Anadolu	30,9	55,4	31,2	34,2
Doğu Marmara	32,4	71,3	27,8	34,4
Ortadoğu Anadolu	29,2	76,2	35,3	34,7
Ege	32,4	60,0	35,4	35,5
Türkiye	**33,6**	**60,0**	**32,8**	**35,7**
Akdeniz	33,1	62,5	35,1	36,2
Kuzeydoğu Anadolu	33,0	80,3	41,2	37,9
Batı Karadeniz	37,7	65,3	43,4	40,0
İstanbul	44,2	36,3	28,7	40,1

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 8.21. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre Yataklı Tedavi Kurumlarında Yapılan Muayenelerde İstenilen Ultrason Sayısı, (Her 1.000 Muayene İçin), 2017

İBBS-1	Sağlık Bakanlığı	Üniversite	Özel	Toplam
Doğu Karadeniz	23,9	59,3	91,7	33,5
Doğu Marmara	44,7	32,8	57,9	46,1
Batı Marmara	42,6	55,0	64,2	46,1
İstanbul	40,5	38,5	70,2	46,9
Batı Karadeniz	50,7	34,1	66,8	51,5
Türkiye	**53,3**	**57,0**	**77,4**	**57,4**
Ege	54,7	49,0	82,0	57,9
Akdeniz	57,0	70,3	68,5	60,4
Kuzeydoğu Anadolu	57,4	104,5	88,1	63,6
Batı Anadolu	63,1	63,6	85,6	65,6
Ortadoğu Anadolu	68,4	67,5	76,1	69,2
Güneydoğu Anadolu	67,4	99,8	97,8	73,9
Orta Anadolu	69,7	59,8	124,8	76,7

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 8.22. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre Yataklı Tedavi Kurumlarında Yapılan Muayenelerde İstenilen Doppler Ultrason Sayısı, (Her 1.000 Muayene İçin), 2017

İBBS-1	Sağlık Bakanlığı	Üniversite	Özel	Toplam
Orta Anadolu	14,4	52,4	17,3	18,5
Kuzeydoğu Anadolu	26,3	28,5	16,1	25,9
Ege	28,9	19,5	38,2	29,3
Batı Karadeniz	27,7	48,3	34,9	29,7
Ortadoğu Anadolu	28,5	21,6	47,9	30,1
Akdeniz	35,1	17,6	24,4	31,5
Güneydoğu Anadolu	33,2	19,9	30,0	32,1
Batı Marmara	32,9	22,9	36,4	32,7
Türkiye	**37,5**	**21,1**	**28,4**	**34,7**
Batı Anadolu	40,5	14,3	25,3	35,3
Doğu Marmara	47,8	24,0	34,2	43,9
Doğu Karadeniz	48,1	7,6	30,8	44,2
İstanbul	55,6	13,2	21,3	44,7

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 8.23. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre Yataklı Tedavi Kurumlarında Yapılan Muayenelerde İstenilen EKO Sayısı, (Her 1.000 Muayene İçin), 2017

İBBS-1	Sağlık Bakanlığı	Üniversite	Özel	Toplam
Doğu Marmara	15,0	16,5	16,7	15,4
Doğu Karadeniz	14,4	23,9	21,1	15,6
İstanbul	15,1	21,9	17,4	16,1
Batı Marmara	15,7	15,5	20,4	16,2
Güneydoğu Anadolu	16,1	35,3	13,5	16,5
Batı Karadeniz	14,9	20,6	33,5	17,2
Türkiye	**16,7**	**20,9**	**20,3**	**17,6**
Orta Anadolu	17,3	24,6	20,4	18,4
Akdeniz	17,9	25,7	17,4	18,5
Ege	17,4	13,5	30,8	18,8
Kuzeydoğu Anadolu	18,4	31,6	8,4	19,1
Batı Anadolu	18,3	21,4	29,4	19,9
Ortadoğu Anadolu	22,6	12,4	18,3	21,0

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 8.24. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre Yataklı Tedavi Kurumlarında Yapılan Muayenelerde İstenilen Mamografi Sayısı, (Her 1.000 Muayene İçin), 2017

İBBS-1	Sağlık Bakanlığı	Üniversite	Özel	Toplam
Güneydoğu Anadolu	1,1	3,3	2,4	1,4
Kuzeydoğu Anadolu	1,4	3,9	1,3	1,7
Ortadoğu Anadolu	2,6	6,1	2,2	2,9
Orta Anadolu	3,0	4,2	4,6	3,3
Doğu Karadeniz	2,9	16,5	2,8	3,5
Batı Karadeniz	3,2	8,2	4,2	3,6
Akdeniz	3,6	7,0	4,1	4,0
Doğu Marmara	4,1	6,9	5,1	4,5
Türkiye	**4,0**	**7,5**	**5,2**	**4,5**
Ege	4,4	7,8	5,5	4,9
Batı Marmara	5,3	9,5	3,4	5,4
İstanbul	5,4	5,8	7,8	6,0
Batı Anadolu	6,4	11,8	7,3	7,2

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 8.34. Yıllara Göre 112 Acil Yardım İstasyonu Başına Düşen Vaka Sayısı

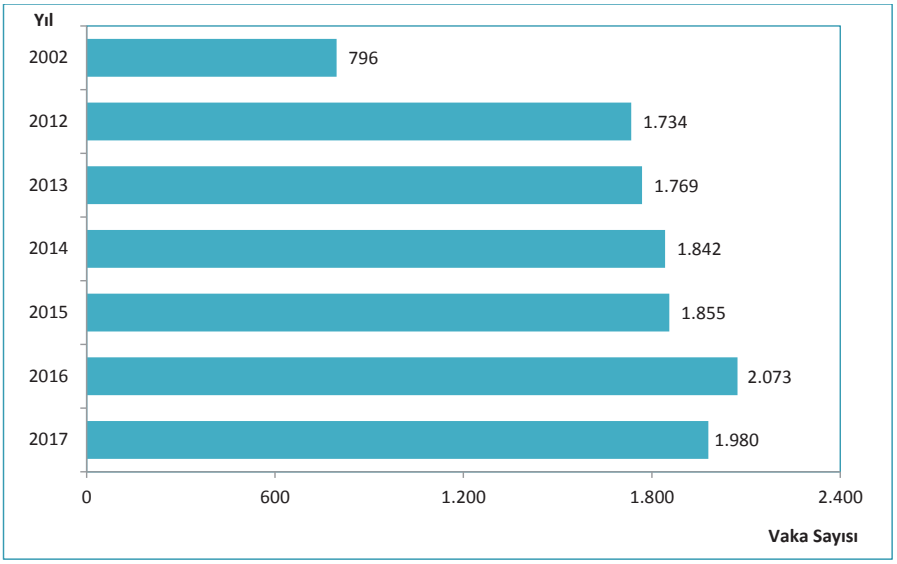

Kaynak: Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 8.35. İBBS-1'e Göre 112 Acil Yardım İstasyonu Başına Düşen Vaka Sayısı, 2002, 2017

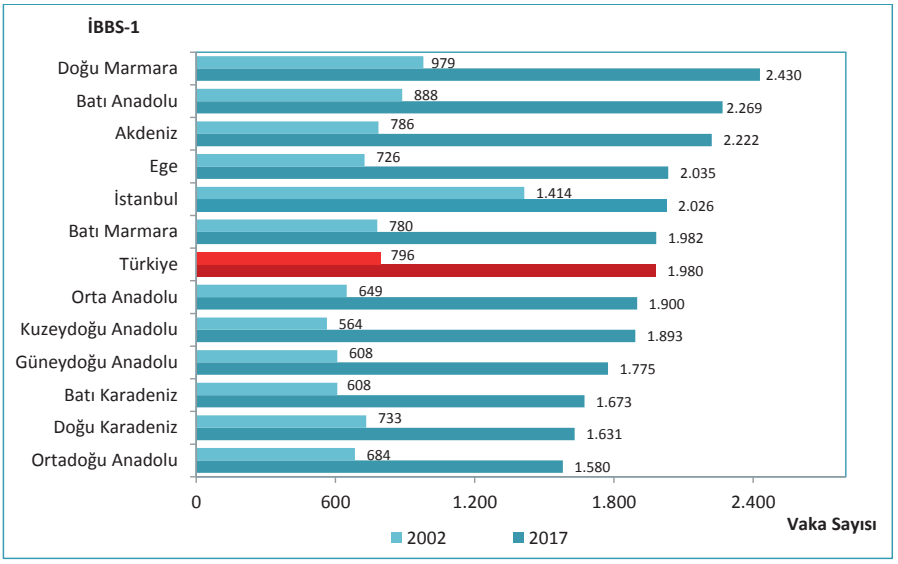

Kaynak: Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 8.36. Yıllara Göre 112 Acil Yardım Ambulansı Başına Düşen Toplam Vaka Sayısı

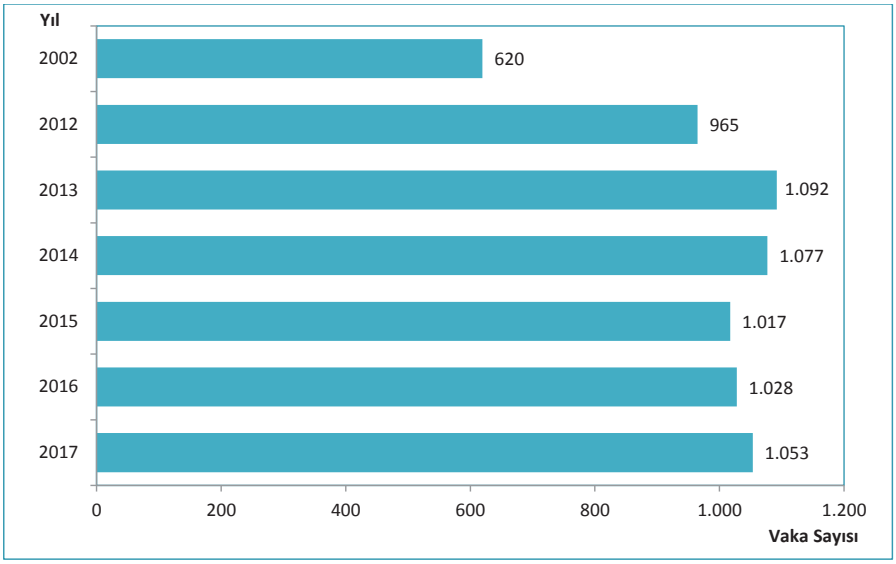

Kaynak: Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 8.37. İBBS-1'e Göre 112 Acil Yardım Ambulansı Başına Düşen Toplam Vaka Sayısı, 2002, 2017

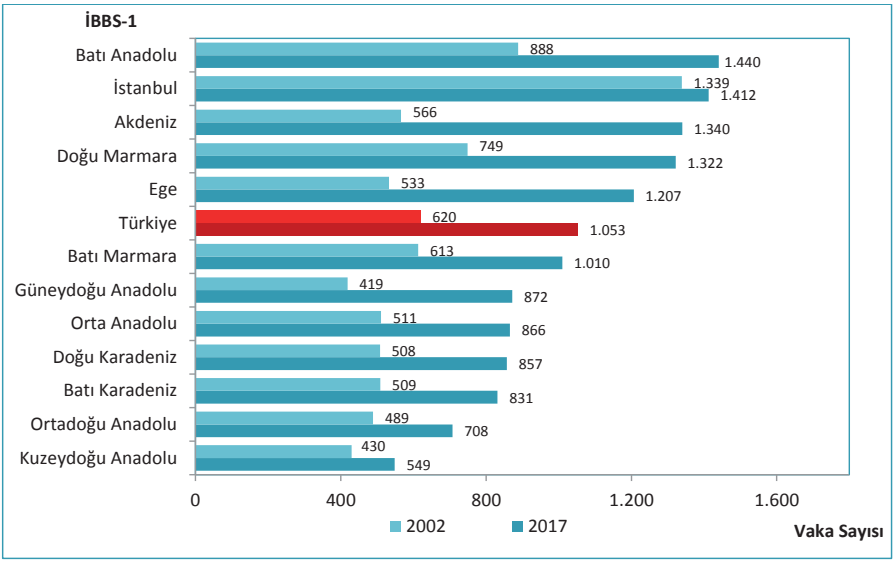

Kaynak: Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 8.38. Yıllara Göre Sağlık Hizmetlerinden Genel Memnuniyet Oranı, (%)

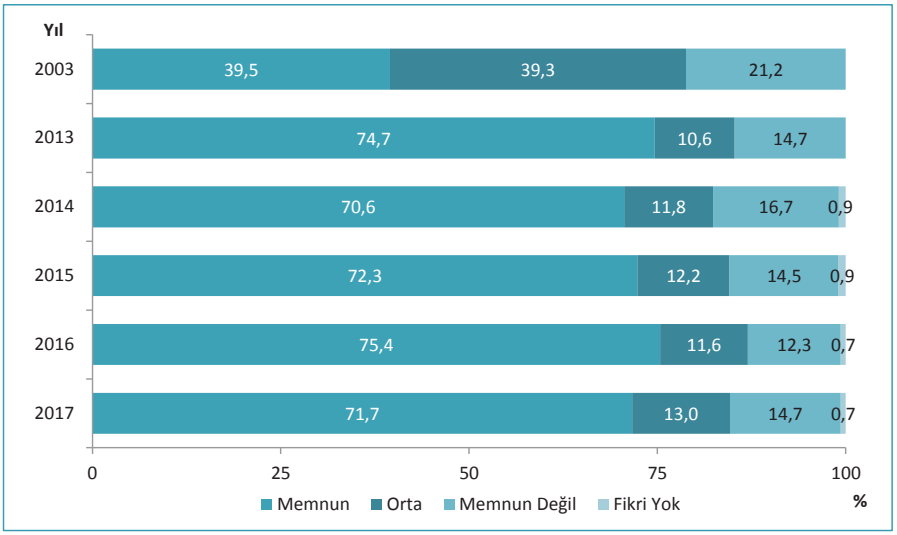

Kaynak: TÜİK, Yaşam Memnuniyeti Araştırması

Şekil 8.39. Sağlık Hizmetlerinden Memnuniyet Oranının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2012, 2015

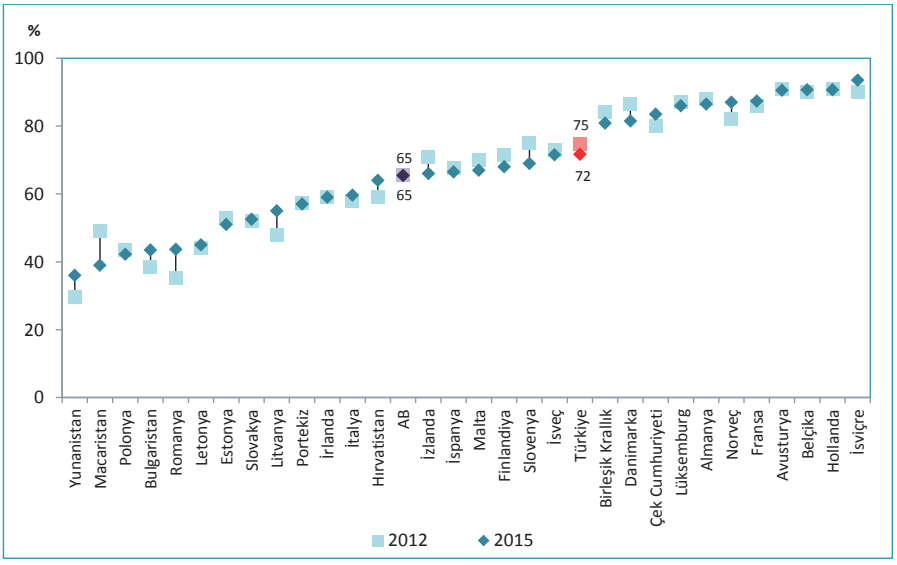

Kaynak: TÜİK, Avrupa Komisyonu Quality of Life in European Cities 2015
Not: Türkiye verisi 2017 yılına aittir.

Şekil 8.40. Sağlık Hizmetlerinden Memnuniyet (%) 2015 ve Kişi Başı Kamu Cari Sağlık Harcaması, (SGP ABD $), 2016

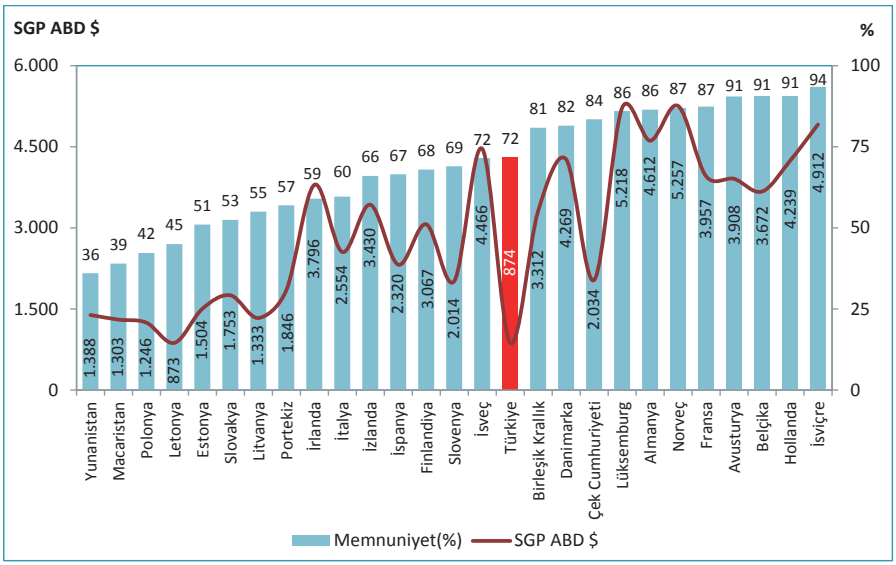

Kaynak: TÜİK, OECD Health Data 2018, Avrupa Komisyonu Quality of Life in European Cities 2015
Not: Türkiye verileri 2017 yılına aittir. Ülkelere ait harcama verileri 2016 yılına veya en yakın yıla aittir.

Şekil 8.41. Sağlık Hizmetlerinden Memnuniyet (%) 2015 ve Kişi Başı Toplam Cari Sağlık Harcaması, (SGP ABD $), 2016

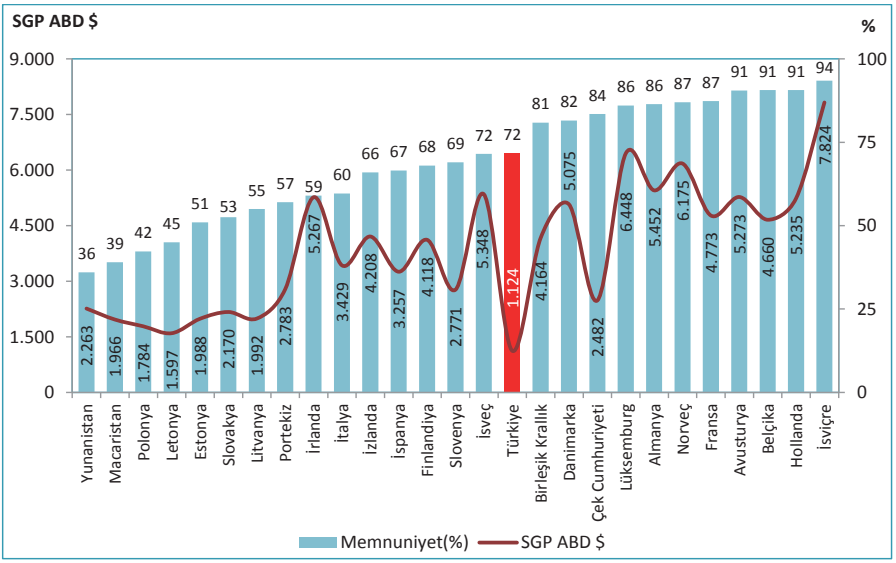

Kaynak: TÜİK, OECD Health Data 2018, Avrupa Komisyonu Quality of Life in European Cities 2015
Not: Türkiye verileri 2017 yılına aittir. Ülkelere ait harcama verileri 2016 yılına veya en yakın yıla aittir.

Şekil 8.42. Sağlık Hizmetlerinden Memnuniyet (%) 2015 ve Kişi Başı Toplam Cari Sağlık Harcaması, (SGP ABD $), 2016

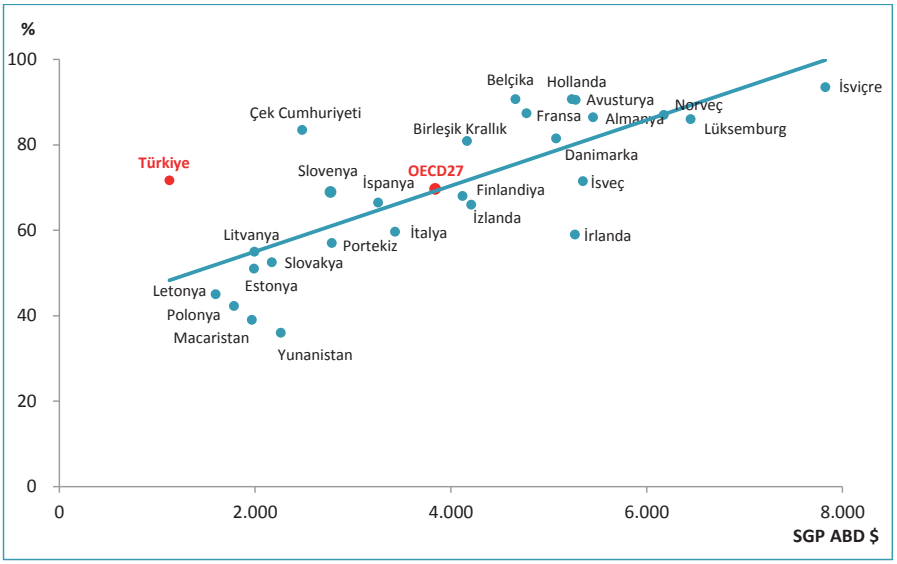

Kaynak: TÜİK, OECD Health Data 2017, Avrupa Komisyonu Quality of Life in European Cities 2015
Not: Türkiye verileri 2017 yılına aittir. Ülkelere ait harcama verileri 2016 yılına veya en yakın yıla aittir.

Şekil 8.43. Doğumda Beklenen Yaşam Süresi (Yaş) ve Kişi Başı Toplam Cari Sağlık Harcaması, (SGP ABD $), 2003, 2016

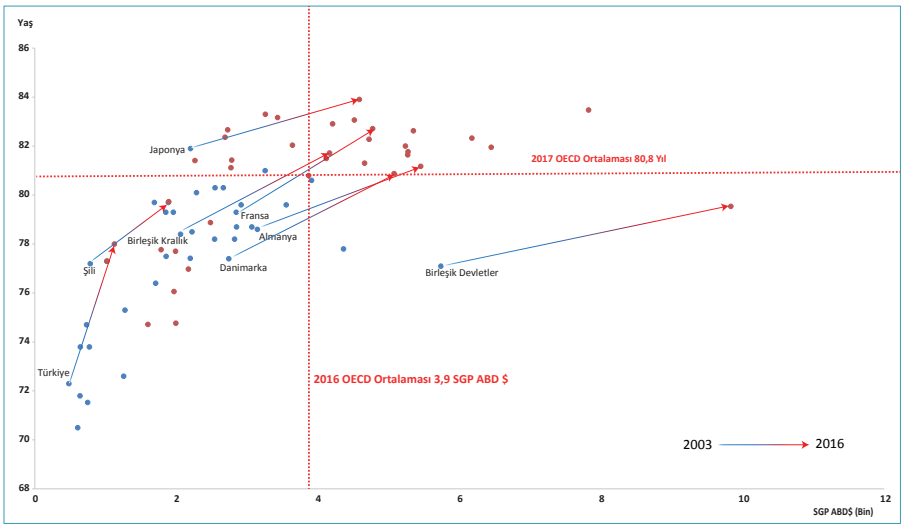

Kaynak: TÜİK, UNPD, OECD Health Data 2018
Not: Türkiye verisi 2017 yılına aittir. Ülkelere ait veriler 2016 yılına veya en yakın yıla aittir.

Tablo 8.25. İllere Göre Bazı Sağlık Göstergeleri, 2017

İl Adı	Birinci Basamak Başvuru	İkinci ve Üçüncü Basamak Başvuru	Kişi Başı Hekime Başvuru	Diş Hekimine Başvuru	Kişi Başı Diş Hekimine Başvuru
Adana	9.356.236	13.043.218	10,1	1.100.757	0,50
Adıyaman	1.605.292	3.413.244	8,2	442.404	0,72
Afyonkarahisar	2.543.494	4.231.087	9,5	409.965	0,57
Ağrı	722.900	2.780.605	6,5	245.554	0,46
Amasya	1.282.933	1.996.832	9,9	244.447	0,74
Ankara	13.212.616	35.513.872	8,9	4.180.997	0,77
Antalya	6.769.406	14.373.566	8,9	1.313.117	0,56
Artvin	392.724	931.896	8,0	105.401	0,63
Aydın	3.606.854	7.322.299	10,1	723.657	0,67
Balıkesir	4.668.620	7.145.386	9,8	764.678	0,63
Bilecik	695.535	1.163.953	8,4	169.674	0,77
Bingöl	474.087	1.360.620	6,7	157.960	0,58
Bitlis	486.877	1.864.618	6,9	162.779	0,48
Bolu	960.867	2.185.061	10,4	396.382	1,31
Burdur	829.986	1.625.826	9,3	155.078	0,59
Bursa	10.789.376	15.982.723	9,1	1.752.186	0,60
Çanakkale	1.908.878	3.249.443	9,7	303.070	0,57
Çankırı	496.087	1.029.647	8,2	134.849	0,72
Çorum	1.454.217	2.915.126	8,3	337.387	0,64
Denizli	4.272.238	6.351.656	10,4	705.513	0,69
Diyarbakır	3.879.005	8.634.516	7,4	933.080	0,55
Edirne	1.585.335	3.054.223	11,4	284.330	0,70
Elazığ	1.813.932	3.598.071	9,3	437.843	0,75
Erzincan	580.119	1.344.743	8,3	163.868	0,71
Erzurum	1.744.393	4.984.623	8,8	710.417	0,93
Eskişehir	2.442.544	5.768.128	9,5	799.732	0,93
Gaziantep	5.887.807	12.653.303	9,2	1.349.528	0,67
Giresun	1.449.309	2.686.313	9,5	223.867	0,51
Gümüşhane	314.422	735.345	6,2	106.028	0,62
Hakkari	231.934	1.178.247	5,1	104.574	0,38
Hatay	5.130.464	9.008.411	9,0	785.631	0,50
Isparta	1.334.560	3.001.617	10,0	547.978	1,26
Mersin	7.275.763	9.567.001	9,4	729.353	0,41
İstanbul	37.092.196	88.316.266	8,3	7.214.800	0,48
İzmir	14.113.028	27.732.177	9,8	2.943.563	0,69
Kars	576.423	1.540.055	7,4	177.736	0,62
Kastamonu	1.060.810	1.967.350	8,1	212.714	0,57
Kayseri	4.069.000	8.176.577	8,9	1.058.514	0,77
Kırklareli	1.374.108	2.044.889	9,6	223.012	0,63
Kırşehir	537.967	1.358.335	8,1	209.617	0,89
Kocaeli	5.947.169	11.597.216	9,3	1.308.097	0,69

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, Kamu Hastaneleri Genel Müdürlüğü

Tablo 8.25. İllere Göre Bazı Sağlık Göstergeleri, 2017- Devamı

İl Adı	Birinci Basamak Başvuru	İkinci ve Üçüncü Basamak Başvuru	Kişi Başı Hekime Başvuru	Diş Hekimine Başvuru	Kişi Başı Diş Hekimine Başvuru
Konya	6.993.581	12.727.831	9,0	1.682.292	0,77
Kütahya	2.153.427	3.154.497	9,3	328.786	0,57
Malatya	2.255.855	5.449.523	9,8	559.054	0,71
Manisa	4.326.128	9.281.434	9,6	880.349	0,62
Kahramanmaraş	3.058.166	6.857.375	8,8	581.579	0,52
Mardin	1.701.567	4.223.595	7,3	358.879	0,44
Muğla	3.421.069	5.100.826	9,1	504.123	0,54
Muş	634.538	2.095.271	6,7	188.572	0,47
Nevşehir	985.556	1.511.391	8,5	187.880	0,64
Niğde	1.028.409	1.967.206	8,5	155.646	0,44
Ordu	2.181.710	4.591.600	9,1	464.740	0,63
Rize	1.084.318	2.595.521	11,1	183.204	0,55
Sakarya	3.220.409	5.711.370	9,0	504.185	0,51
Samsun	4.408.531	9.143.370	10,3	1.200.855	0,91
Siirt	527.284	1.770.310	7,1	139.511	0,43
Sinop	669.111	1.155.723	8,8	161.530	0,78
Sivas	1.642.812	4.079.527	9,2	530.037	0,85
Tekirdağ	3.347.051	5.626.157	8,9	717.824	0,71
Tokat	1.504.671	3.765.068	8,8	481.183	0,80
Trabzon	2.768.516	5.646.368	10,7	597.584	0,76
Tunceli	273.597	380.512	7,9	75.235	0,91
Şanlıurfa	4.269.080	11.544.872	8,0	851.681	0,43
Uşak	1.549.160	2.279.244	10,5	207.150	0,57
Van	1.701.046	5.832.027	6,8	485.952	0,44
Yozgat	1.080.950	2.297.200	8,1	256.349	0,61
Zonguldak	1.590.281	4.348.973	10,0	533.811	0,89
Aksaray	1.198.248	2.046.216	8,1	202.751	0,50
Bayburt	177.549	449.027	7,8	65.302	0,81
Karaman	719.143	1.429.052	8,7	149.405	0,61
Kırıkkale	858.927	1.549.669	8,6	262.819	0,94
Batman	1.150.014	3.356.519	7,7	291.802	0,50
Şırnak	756.832	1.996.817	5,5	179.598	0,36
Bartın	872.809	1.278.730	11,1	119.905	0,62
Ardahan	252.267	465.601	7,4	75.434	0,78
Iğdır	436.987	1.030.608	7,5	134.203	0,69
Yalova	913.309	1.731.317	10,5	168.486	0,67
Karabük	814.714	1.637.894	10,0	185.458	0,76
Kilis	421.034	1.064.415	10,9	146.249	1,07
Osmaniye	1.886.749	3.094.392	9,4	294.441	0,56
Düzce	1.330.702	2.094.059	9,1	213.374	0,57
Türkiye	235.135.618	483.789.191	8,9	49.637.355	0,61

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, Kamu Hastaneleri Genel Müdürlüğü

Tablo 8.25. İllere Göre Bazı Sağlık Göstergeleri, 2017- Devamı

İl Adı	Yatan Hasta Sayısı	Yatılan Gün Sayısı	Ameliyat Sayısı	Yatak Doluluk Oranı	Ortalama Kalış Günü	Yatak Devir Hızı	Yatak Devir Aralığı	Kaba Ölüm Hızı
Adana	434.861	1.871.724	167.246	71,2	4,3	60,4	1,7	17,7
Adıyaman	103.016	360.609	20.151	75,2	3,5	78,4	1,2	11,7
Afyonkarahisar	128.041	505.524	41.776	63,9	3,9	59,1	2,2	16,3
Ağrı	73.471	198.686	12.555	63,6	2,7	85,8	1,5	4,9
Amasya	38.782	184.027	15.501	66,8	4,7	51,4	2,4	20,3
Ankara	931.085	4.552.983	449.222	67,9	4,9	50,6	2,3	21,5
Antalya	451.055	1.607.252	168.179	65,1	3,6	66,7	1,9	18,0
Artvin	20.183	78.668	3.770	62,3	3,9	58,3	2,4	24,1
Aydın	237.754	878.669	64.174	77,5	3,7	76,6	1,1	18,8
Balıkesir	175.545	748.142	64.170	61,8	4,3	53,0	2,6	29,5
Bilecik	17.799	86.452	7.022	74,0	4,9	55,6	1,7	24,8
Bingöl	39.298	130.784	7.727	51,2	3,3	56,1	3,2	6,0
Bitlis	64.900	222.259	17.283	65,9	3,4	70,2	1,8	4,8
Bolu	70.117	354.000	19.229	66,1	5,0	47,8	2,6	22,2
Burdur	46.699	171.665	14.128	65,1	3,7	64,6	2,0	15,1
Bursa	483.034	2.082.868	179.796	80,6	4,3	68,2	1,0	24,3
Çanakkale	70.563	314.426	27.877	63,2	4,5	51,7	2,6	26,2
Çankırı	24.121	97.731	7.426	57,6	4,1	51,9	3,0	25,8
Çorum	87.856	376.793	18.106	66,5	4,3	56,6	2,2	24,1
Denizli	223.118	800.925	82.241	67,4	3,6	68,5	1,7	19,6
Diyarbakır	309.211	1.031.671	83.213	63,2	3,3	69,1	1,9	11,6
Edirne	98.448	465.090	27.312	66,7	4,7	51,5	2,4	20,4
Elazığ	146.920	731.071	37.948	72,5	5,0	53,2	1,9	16,0
Erzincan	35.751	127.531	10.480	70,9	3,6	72,5	1,5	16,4
Erzurum	166.279	932.144	74.991	70,8	5,6	46,1	2,3	13,3
Eskişehir	193.565	860.607	74.031	76,8	4,4	63,0	1,3	19,6
Gaziantep	447.438	1.635.119	147.461	76,2	3,7	76,1	1,1	17,2
Giresun	88.300	406.919	20.861	71,9	4,6	57,0	1,8	18,5
Gümüşhane	16.927	79.380	4.550	69,9	4,7	54,4	2,0	20,7
Hakkari	29.773	89.370	6.654	62,3	3,0	75,8	1,8	6,3
Hatay	286.831	972.647	92.498	67,1	3,4	72,2	1,7	20,4
Isparta	104.199	526.322	47.162	72,9	5,1	52,7	1,9	20,3
Mersin	288.965	1.117.980	99.777	67,8	3,9	63,9	1,8	19,5
İstanbul	2.082.662	8.835.049	918.980	63,8	4,2	54,9	2,4	22,5
İzmir	623.923	2.945.334	299.099	67,7	4,7	52,3	2,3	26,5
Kars	40.024	163.769	11.047	58,4	4,1	52,1	2,9	9,3
Kastamonu	47.495	235.125	13.281	59,9	5,0	44,2	3,3	27,6
Kayseri	349.618	1.077.620	90.505	71,4	3,1	84,6	1,2	15,3
Kırklareli	66.594	218.046	14.275	67,7	3,3	75,5	1,6	13,6
Kırşehir	35.396	106.929	6.563	62,1	3,0	75,0	1,8	18,3
Kocaeli	280.004	1.163.007	118.778	75,1	4,2	66,0	1,4	21,9

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, Kamu Hastaneleri Genel Müdürlüğü

Tablo 8.25. İllere Göre Bazı Sağlık Göstergeleri, 2017- Devamı

İl Adı	Yatan Hasta Sayısı	Yatılan Gün Sayısı	Ameliyat Sayısı	Yatak Doluluk Oranı	Ortalama Kalış Günü	Yatak Devir Hızı	Yatak Devir Aralığı	Kaba Ölüm Hızı
Konya	429.732	1.800.679	156.577	70,3	4,2	61,2	1,8	17,2
Kütahya	79.592	478.635	25.617	73,4	6,0	44,6	2,2	25,6
Malatya	215.673	733.724	65.278	67,8	3,4	72,8	1,6	16,5
Manisa	234.145	1.114.857	76.301	69,0	4,8	52,9	2,1	26,0
Kahramanmaraş	192.515	777.536	60.020	73,6	4,0	66,5	1,4	14,4
Mardin	102.426	384.791	32.765	72,9	3,8	70,8	1,4	10,4
Muğla	133.861	431.712	43.254	58,6	3,2	66,3	2,3	17,0
Muş	47.014	173.539	11.677	64,5	3,7	63,8	2,0	6,2
Nevşehir	41.824	167.026	14.229	65,7	4,0	60,0	2,1	12,3
Niğde	54.161	232.805	10.564	73,9	4,3	62,8	1,5	16,9
Ordu	158.871	540.747	51.586	71,4	3,4	76,6	1,4	17,7
Rize	66.756	258.490	18.895	64,7	3,9	61,0	2,1	25,6
Sakarya	128.891	546.171	50.427	76,3	4,2	65,8	1,3	24,6
Samsun	276.298	1.299.922	103.584	77,7	4,7	60,2	1,4	27,6
Siirt	58.301	207.466	13.158	67,9	3,6	69,7	1,7	5,5
Sinop	24.640	100.535	8.453	51,5	4,1	46,1	3,8	20,4
Sivas	110.914	527.176	35.586	55,3	4,8	42,4	3,8	22,7
Tekirdağ	176.017	596.145	51.635	59,5	3,4	64,2	2,3	20,1
Tokat	115.829	517.275	32.004	66,1	4,5	54,0	2,3	16,7
Trabzon	189.314	866.648	65.653	73,1	4,6	58,3	1,7	19,6
Tunceli	6.843	29.893	1.789	54,6	4,4	45,6	3,6	11,8
Şanlıurfa	285.855	1.042.644	83.881	71,9	3,6	72,0	1,4	11,2
Uşak	77.339	272.592	22.740	60,5	3,5	62,6	2,3	20,2
Van	192.540	703.152	45.527	66,7	3,7	66,7	1,8	10,4
Yozgat	65.935	231.825	14.380	54,0	3,5	56,1	3,0	14,2
Zonguldak	122.535	528.360	40.098	67,5	4,3	57,2	2,1	19,8
Aksaray	51.997	142.316	17.870	54,0	2,7	72,0	2,3	14,8
Bayburt	10.757	51.653	3.837	70,8	4,8	53,8	2,0	15,8
Karaman	34.819	143.541	13.825	66,3	4,1	58,7	2,1	14,8
Kırıkkale	62.583	304.204	19.994	64,5	4,9	48,4	2,7	20,9
Batman	100.303	352.644	33.865	73,4	3,5	76,2	1,3	16,4
Şırnak	37.828	105.874	14.719	46,0	2,8	59,9	3,3	7,3
Bartın	25.046	120.451	5.973	76,4	4,8	58,0	1,5	22,3
Ardahan	9.276	30.382	3.005	47,6	3,3	53,0	3,6	16,4
Iğdır	22.888	69.137	4.511	60,5	3,0	73,1	2,0	9,5
Yalova	52.398	169.086	13.851	81,6	3,2	92,3	0,7	28,3
Karabük	50.441	181.548	14.543	74,7	3,6	75,7	1,2	21,6
Kilis	25.884	91.794	10.885	78,3	3,5	80,6	1,0	17,0
Osmaniye	122.135	327.411	30.315	70,6	2,7	96,2	1,1	15,8
Düzce	55.506	171.662	21.383	67,9	3,1	80,1	1,5	18,2
Türkiye	13.709.303	56.170.965	4.931.299	68,1	4,1	60,7	1,9	19,5

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, Kamu Hastaneleri Genel Müdürlüğü

Bölüm 8 İle İlgili Açıklamalar

☑**Müracaat Sayısı:** OECD tarafından "Hekime telefon ile başvuru hariç herhangi bir sebeple başvuruda bulunulması" olarak tanımlandı.

☑Milli Savunma Bakanlığına (MSB) ait hizmet verileri 2012 - 2015 yılları için dahil edildi.

☑Karşılaştırılabilir olması açısında Diğer Kamu Kurumlarına ait hizmetler Özel Sektör içine dahil edildi.

☑Hekime müracaat sayısında sağlık kuruluşlarında diş sağlığına yönelik yapılan müracaatlar dahil değildir. Diş sağlığına yönelik yapılan müracaatlar ayrı tablo ve şekillerde yer almaktadır.

☑2002-2005 yılları arasındaki SSK hastanelerine ait veriler karşılaştırılabilir olması için Sağlık Bakanlığı'na dahil edildi.

☑Bölüm içerisinde yer alan dağılım ile ilgili tablo ve grafiklere ait toplamlar, yuvarlama nedeniyle %100 olmayabilir.

☑Bölüm içerisinde yer alan tablo ve grafiklerdeki rakamlar, yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.

☑Bölüm içerisinde yer alan haritalar oluşturulurken 4'lü Likert kullanıldı ve Likert sınırları belirlenirken il sayıları eşit dağıtılmaya çalışıldı.

☑Bölüm içerisinde yer alan Harita 8.2 oluşturulurken illere ait değerler en yakın tam sayıya, Harita 8.1, Harita 8.3, Harita 8.4 ve Harita 8.5 oluşturulurken illere ait değerler ondalıklı kısım tek hane olacak şeklide yuvarlandı. Likertler oluşturulurken bu sayılar dikkate alındı.

☑**Ameliyatlara İlişkin Bilgiler:** Ameliyat sınıflandırmalarında, Dünya Sağlık Örgütü'nün Uluslararası Sağlık Müdahalesi Sınıflaması (ICHI, International Classification of Health Interventions) baz alındı. Bu sınıflamada yapılan tanıma uygun olarak ameliyat (A, B ve C grubu) sayıları hesaplandı. Dünya Sağlık Örgütü'nün Uluslararası Sağlık Müdahalesi Sınıflamasına göre teşhis amaçlı ve küçük cerrahi girişimler ameliyatlar içerisinde yer almamaktadır.

☑**Yatak Doluluk Oranı:** Bir yıl içinde yatakların ne oranda hasta tarafından kullanıldığını göstermektedir. (Yatılan Gün Sayısı x 100) / (Yatak sayısı x 365) şeklinde hesaplanır.

☑**Akut Yatak Doluluk Oranı:** OECD tarafından kullanılan bu indikatör, akut hizmet verilen yatakların doluluk oranıdır.

☑**Ortalama Kalış Günü:** Bir hastanın hastanede kaldığı ortalama gün sayısını göstermektedir. (Yatılan Gün Sayısı) / (Taburcu + Ölen) Kişi Sayısı şeklinde hesaplanır.

☑**Yatak Devir Hızı:** Bir yatağın yılda kaç hasta tarafından kullanıldığını göstermektedir. (Taburcu + Ölen) Kişi Sayısı / (Yatak Sayısı) şeklinde hesaplanır.

☑**Yatak Devir Aralığı:** Bir hasta yatağının kaç gün boş kaldığını göstermektedir. (Yatak Sayısı x 365–Yatılan Gün Sayısı) / (Taburcu + Ölen) Kişi Sayısı şeklinde hesaplanır.

☑**Kaba Ölüm Hızı (Hastanelerde):** Bir yıl içerisinde hastanede ölen hasta sayısının aynı süre içerisinde ölen ve taburcu olan kişilere oranıdır. (Ölen Kişi Sayısı) / (Taburcu + Ölen) Kişi Sayısı*1.000 şeklinde hesaplanır.

☑**112 Acil Ambulansı:** Her türlü acil durumda, olay yerinde ve ambulans içerisinde hasta ve yaralılara gerekli acil tıbbi müdahaleyi yapabilecek ekip, teknik ve tıbbi donanıma sahip kara aracıdır.

☑**Cari Sağlık Harcaması:** Toplam Sağlık Harcamasının içerisinde yer alan Yatırım Harcamalarının çıkartılması ile elde edilir.

9.Bölüm

İlaç İstatistikleri

Tablo 9.1. Yıllara ve ATC-1 Gruplarına Göre İlaç Satış Hacmi, Milyon Kutu

ATC-1 Grubu	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Sindirim Sistemi ve Metabolizma	268,7	278,8	280,6	286,7	324,1	346,1	374,8
Solunum Sistemi	268,7	257,8	263,8	276,5	289,5	307,6	317,2
Sinir Sistemi	234,5	242,6	258,5	260,7	271,1	287,7	298,4
Sistemik Antienfektifler	280,8	278,4	275,1	270,3	280,6	284,0	257,3
Kas ve İskelet Sistemi	222,8	233,4	216,8	228,0	244,4	253,9	258,1
Kardiyovasküler Sistem	168,9	177,5	185,2	191,4	203,7	212,8	225,9
Dermatolojikler	97,6	101,6	96,5	98,8	104,0	110,1	115,8
Kan ve Kan Yapıcı Organlar	72,6	77,8	77,1	82,7	88,7	93,2	99,4
Hastane Solüsyonları	59,2	61,9	72,1	75,8	91,4	90,3	99,2
Genito Üriner Sistem ve Seks Hormonları	63,4	64,4	64,1	66,1	69,8	71,5	74,1
Duyu Organları	48,9	50,6	55,2	58,2	64,0	66,1	68,1
Sistemik Hormonal Preparatlar (Seks Hormonları ve İnsulinler Hariç)	36,5	37,5	37,5	41,7	45,6	48,4	54,3
Tanısal Ajanlar	3,2	3,5	3,8	3,6	4,1	4,3	4,5
Antineoplastik ve İmmunmodulator Ajanlar	6,9	7,6	8,2	9,3	10,0	9,8	10,2
Çeşitli/Diğer	2,6	2,9	3,4	4,0	4,4	5,2	6,1
Antiparazitik Ürünler, İnsektisitler ve Repellentler	5,0	4,7	5,1	5,0	5,5	5,1	5,1
Toplam İlaç Tüketimi	**1.840,3**	**1.881,0**	**1.903,0**	**1.958,8**	**2.100,9**	**2.196,1**	**2.268,5**

Kaynak: Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu

Tablo 9.2. Yıllara ve Seçilmiş ATC-1 Gruplarına Göre 1.000 Kişiye Düşen Günlük İlaç Tüketim Miktarı, DDD

ATC-1 Grubu	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Sindirim Sistemi ve Metabolizma	170,9	185,4	199,1	224,0	286,2	332,7	340,6
Kardiyovasküler Sistem	162,8	163,3	158,9	160,8	165,4	167,4	176,4
Kan ve Kan Yapıcı Organlar	96,5	107,2	111,3	118,0	124,4	134,6	144,4
Solunum Sistemi	87,3	77,8	82,7	87,3	94,3	96,4	99,9
Sinir Sistemi	77,1	79,1	79,3	86,6	91,2	93,8	98,4
Kas ve İskelet Sistemi	59,9	63,8	56,2	59,2	61,6	64,7	62,0
Genito Üriner Sistem ve Seks Hormonları	49,6	50,1	50,1	53,0	56,4	53,5	68,5
Sistemik Antienfektifler	43,5	43,6	42,6	41,0	41,7	42,1	37,3
Sistemik Hormonal Preparatlar (Seks Hormonları ve İnsulinler Hariç)	16,4	19,6	17,2	20,1	19,9	21,3	21,9

Kaynak: Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu

Şekil 9.1. Seçilmiş ATC-1 Gruplarına Göre 1.000 Kişiye Düşen Günlük İlaç Tüketim Miktarının Uluslararası Karşılaştırması, DDD, 2016

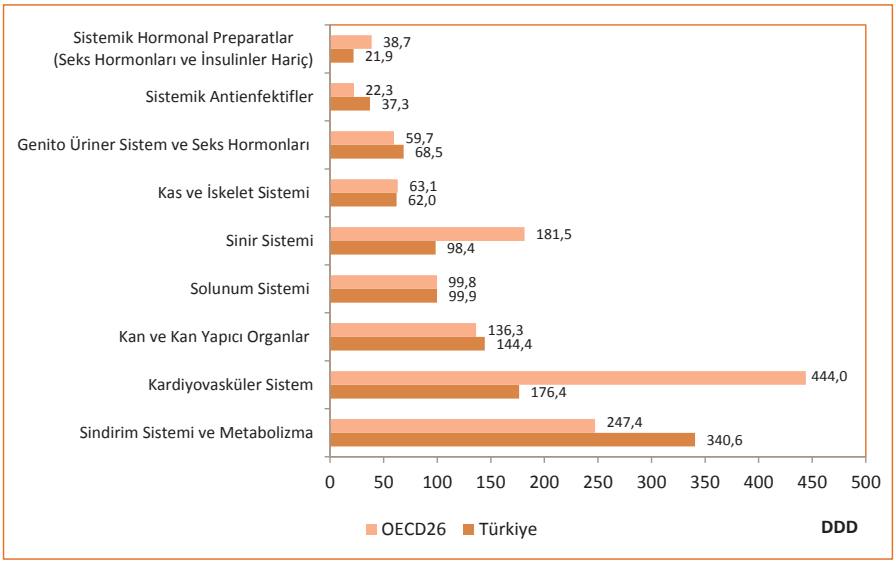

Kaynak: Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu, OECD Health Data 2018
Not: Türkiye verisi 2017 yılına aittir. OECD'ye ait veri 2016 yılına veya en yakın yıla aittir.

Şekil 9.2. 1.000 Kişiye Düşen Günlük Antibiyotik Tüketim Miktarının Uluslararası Karşılaştırması, DDD, 2016

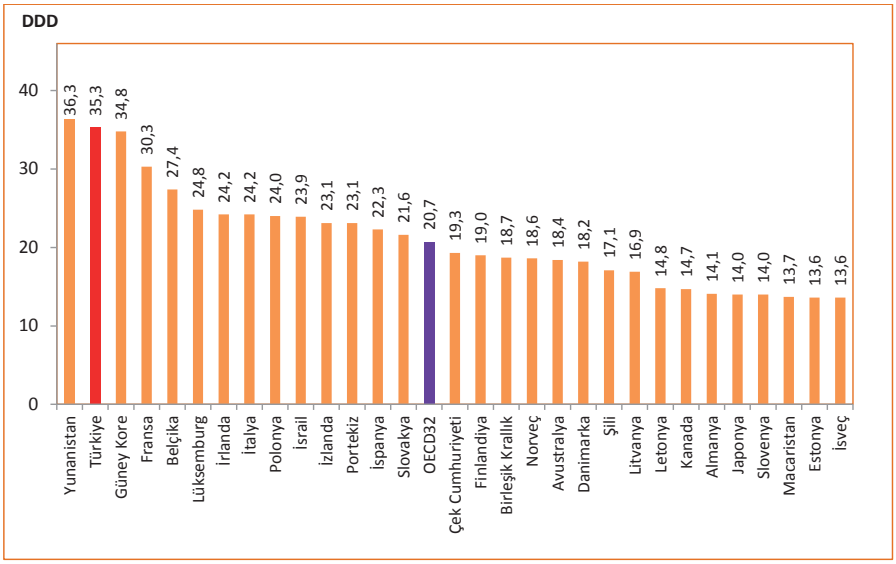

Kaynak: Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu, OECD Health Data 2018
Not: Türkiye verisi 2017 yılına aittir. Ülke verileri 2016 yılına veya en yakın yıla aittir.

Tablo 9.3. Yıllara ve Seçilmiş ATC-1 Gruplarına Göre İlaç Satış Değeri, Milyon ₺

ATC-1 Grubu	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Sindirim Sistemi ve Metabolizma	1.965,4	1.947,3	2.115,4	2.328,7	2.779,4	3.361,1	4.163,1
Sistemik Antienfektifler	1.976,4	1.910,4	1.992,2	2.049,4	2.341,6	2.699,3	3.002,4
Sinir Sistemi	1.661,5	1.498,5	1.583,0	1.693,4	1.972,0	2.299,1	2.995,9
Solunum Sistemi	1.627,9	1.382,8	1.432,0	1.549,6	1.685,7	2.002,8	2.431,2
Kardiyovasküler Sistem	1.624,3	1.396,8	1.389,4	1.434,6	1.541,6	1.744,0	2.133,3
Kan ve Kan Yapıcı Organlar	739,0	744,3	824,5	959,9	1.179,0	1.411,0	1.773,1
Kas ve İskelet Sistemi	954,2	911,0	913,1	955,7	1.082,8	1.295,4	1.578,9
Genito Üriner Sistem ve Seks Hormonları	618,4	645,8	665,1	731,8	840,7	984,6	1.193,9
Sistemik Hormonal Preparatlar (Seks Hormonları ve İnsulinler Hariç)	246,1	240,2	258,0	297,2	352,6	411,4	476,7

Kaynak: Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu

Şekil 9.3. Seçilmiş ATC-1 Gruplarına Göre İlaç Satış Değeri (Ulusal Para Birimi) Dağılımının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2016

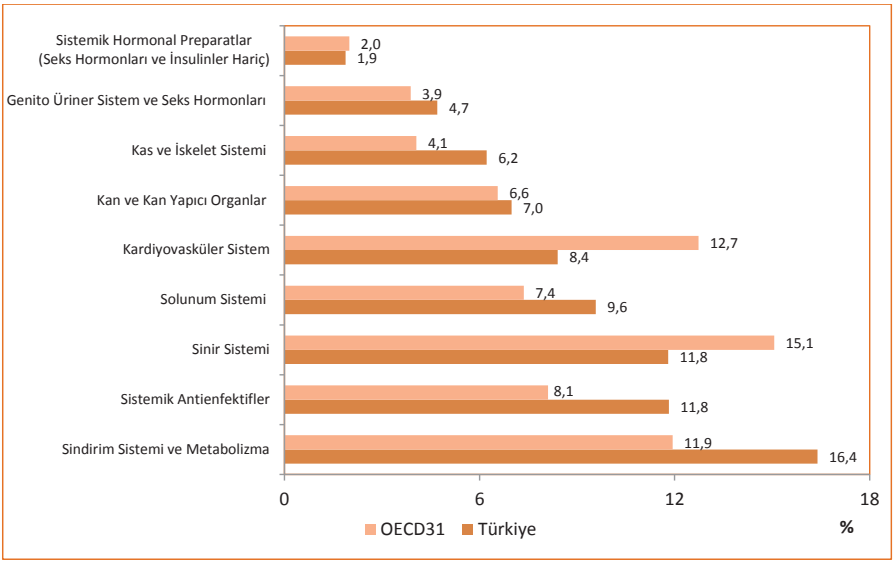

Kaynak: Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu, OECD Health Data 2018
Not: Türkiye verisi 2017 yılına aittir. OECD'ye ait veri 2016 yılına veya en yakın yıla aittir.

Şekil 9.4. Yıllara Göre Aile Hekimleri Tarafından Yazılan ve Antibiyotik, Analjezik, Enjektabl İlaç İçeren Reçetelerin Oranı, (%)

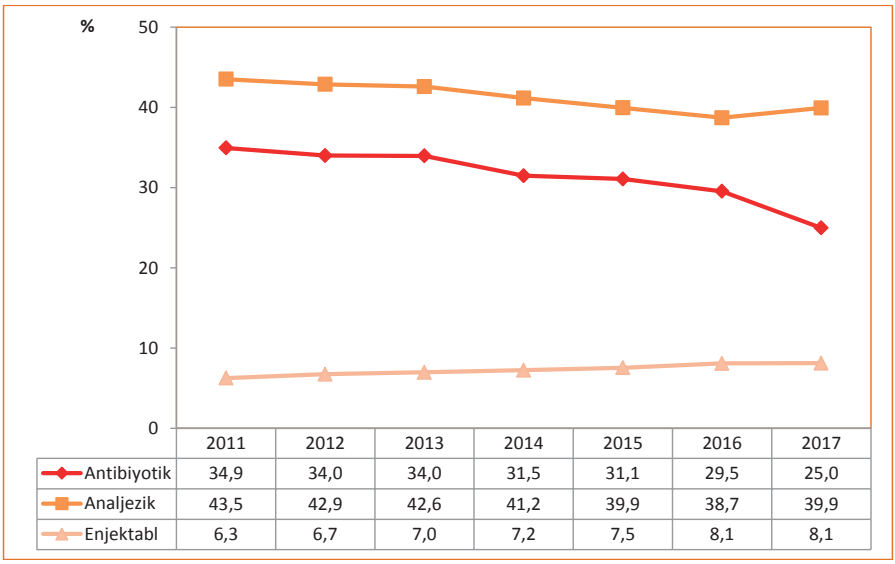

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Antibiyotik	34,9	34,0	34,0	31,5	31,1	29,5	25,0
Analjezik	43,5	42,9	42,6	41,2	39,9	38,7	39,9
Enjektabl	6,3	6,7	7,0	7,2	7,5	8,1	8,1

Kaynak: Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu

Harita 9.1 İllere Göre Aile Hekimleri Tarafından Yazılan ve Antibiyotik İçeren Reçetelerin Oranı, (%), 2017

Kaynak: Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu

Harita 9.2 İllere Göre Aile Hekimleri Tarafından Yazılan ve Analjezik İçeren Reçetelerin Oranı, (%), 2017

Kaynak: Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu

Harita 9.3 İllere Göre Aile Hekimleri Tarafından Yazılan ve Enjektabl İlaç İçeren Reçetelerin Oranı, (%), 2017

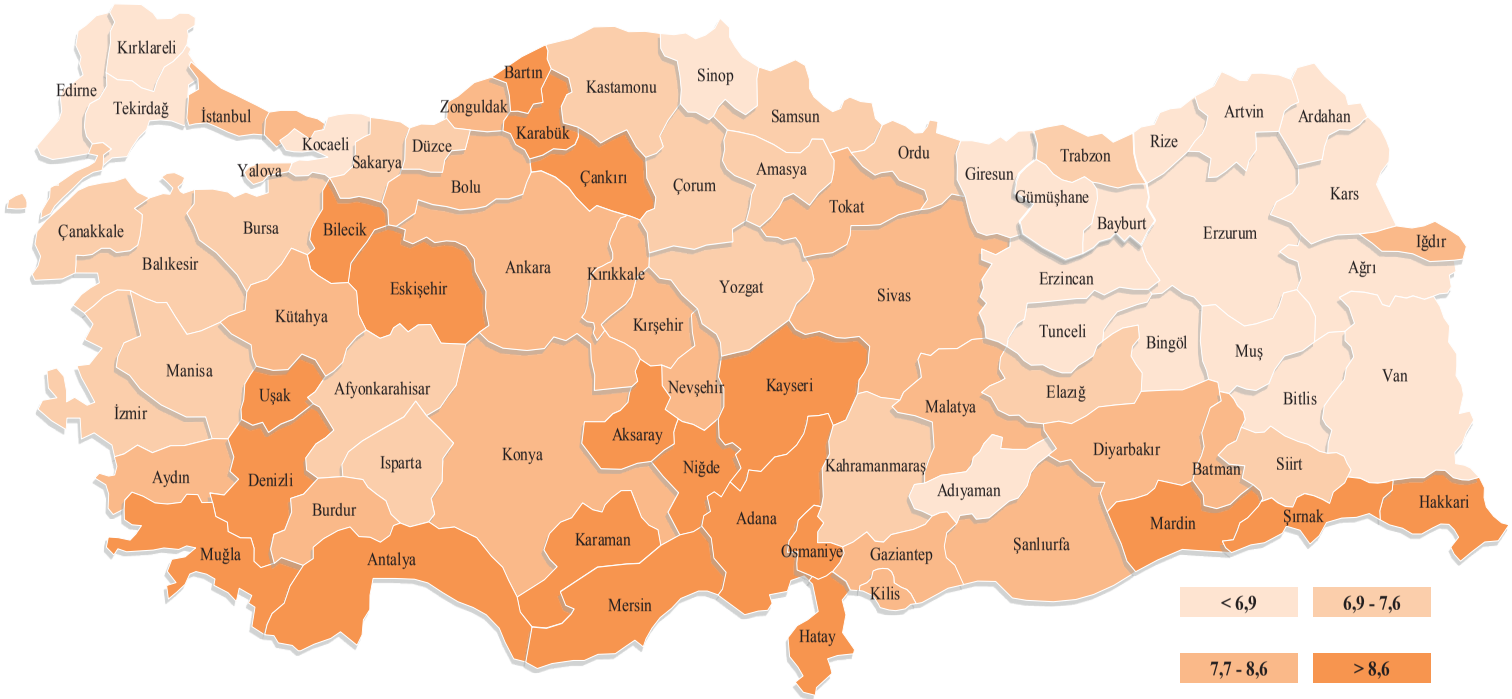

Kaynak: Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu

Şekil 9.5. Yıllara ve Yaş Grubuna Göre Aile Hekimleri Tarafından Yazılan ve Antibiyotik İçeren Reçetelerin Dağılımı, (%)

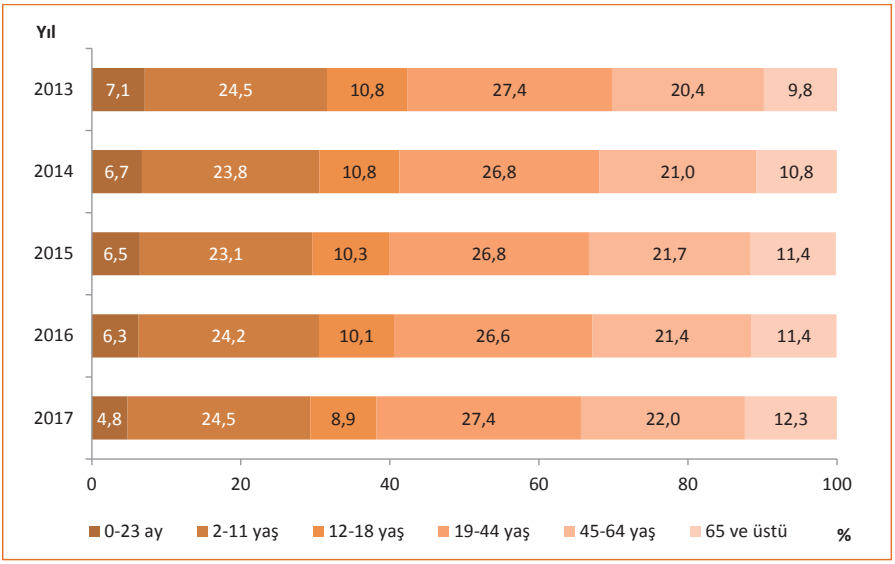

Kaynak: Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu
Not: %100' e tamamlanmayan yıllarda, yaş grubu bilinmeyen reçete verisi vardır.

Şekil 9.6. Yıllara ve Referans Türüne Göre İlaç Satış Hacimlerinin (Kutu) Dağılımı, (%)

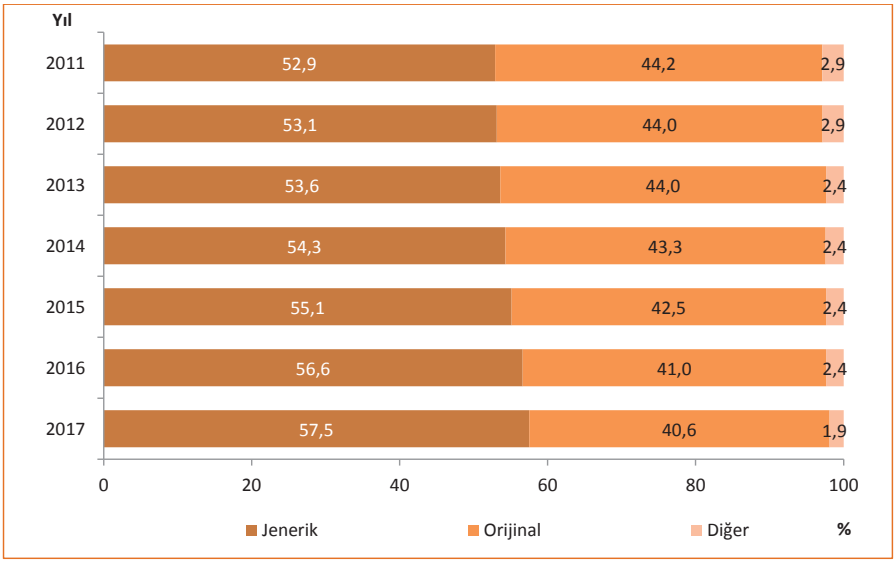

Kaynak: Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu

Şekil 9.7. Yıllara ve Referans Türüne Göre İlaç Satış Değerlerinin (₺) Dağılımı, (%)

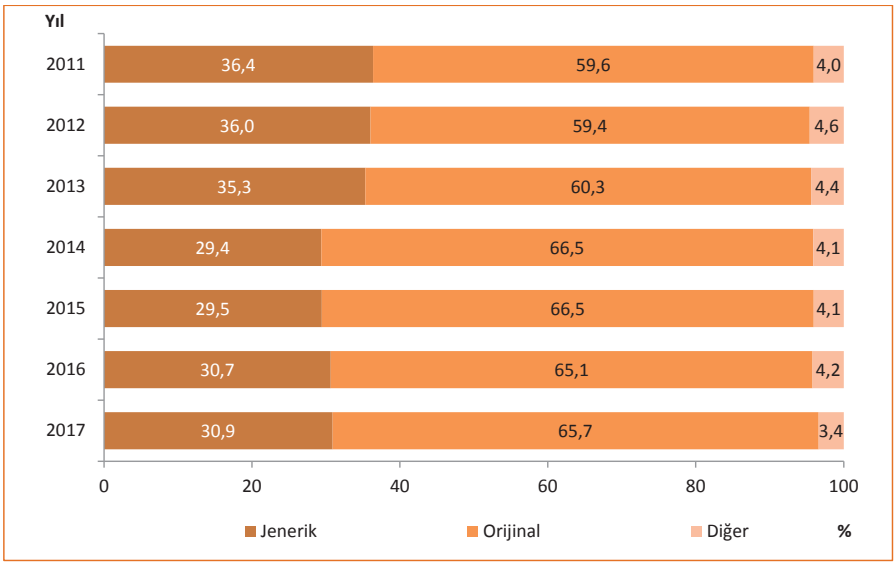

Kaynak: Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu

Şekil 9.8. Jenerik İlaçların Satış Hacmi (Kutu) ve Değeri (Ulusal Para Birimi) Dağılımlarının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2016

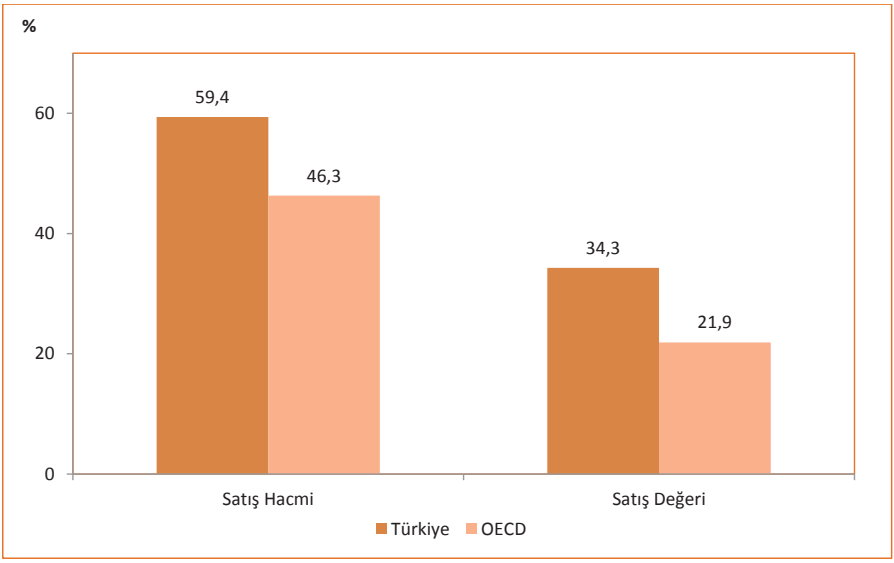

Kaynak: Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu, OECD Health Data 2018
Not: Türkiye verisi 2017 yılına aittir. OECD'ye ait veri 2016 yılına veya en yakın yıla aittir. Jenerik ile orijinal/jenerik ayrımı olmayan ürünler, jenerik ilaçlara dahil edilmiştir.

Şekil 9.9. Yıllara ve Yerli/ İthal Durumuna Göre İlaç Satış Hacimlerinin (Kutu) Dağılımı, (%)

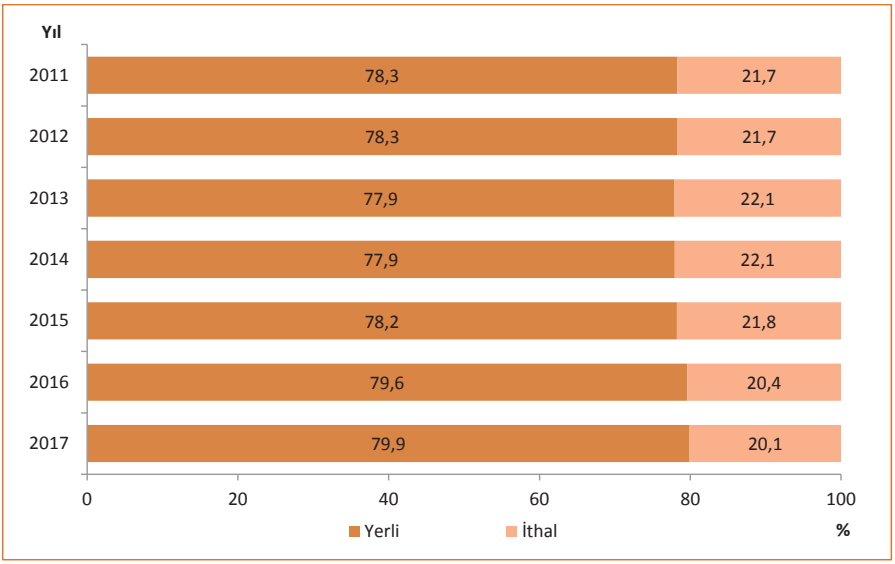

Kaynak: Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu

Şekil 9.10. Yıllara ve Yerli/ İthal Durumuna Göre İlaç Satış Değerlerinin (₺) Dağılımı, (%)

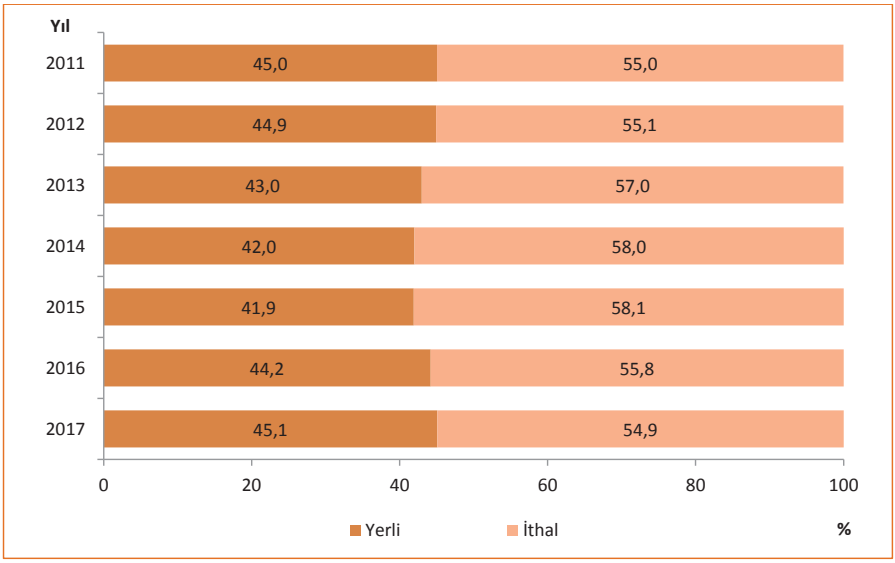

Kaynak: Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu

Şekil 9.11. Yıllara ve Geri Ödeme Durumuna Göre İlaç Satış Hacimlerinin (Kutu) Dağılımı, (%)

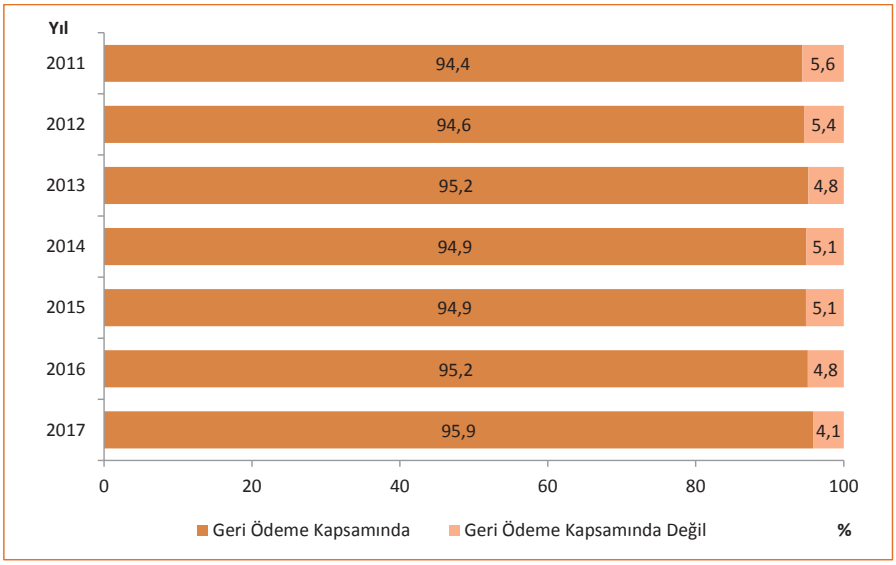

Kaynak: Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu

Şekil 9.12. Yıllara ve Geri Ödeme Durumuna Göre İlaç Satış Değerlerinin (₺) Dağılımı, (%)

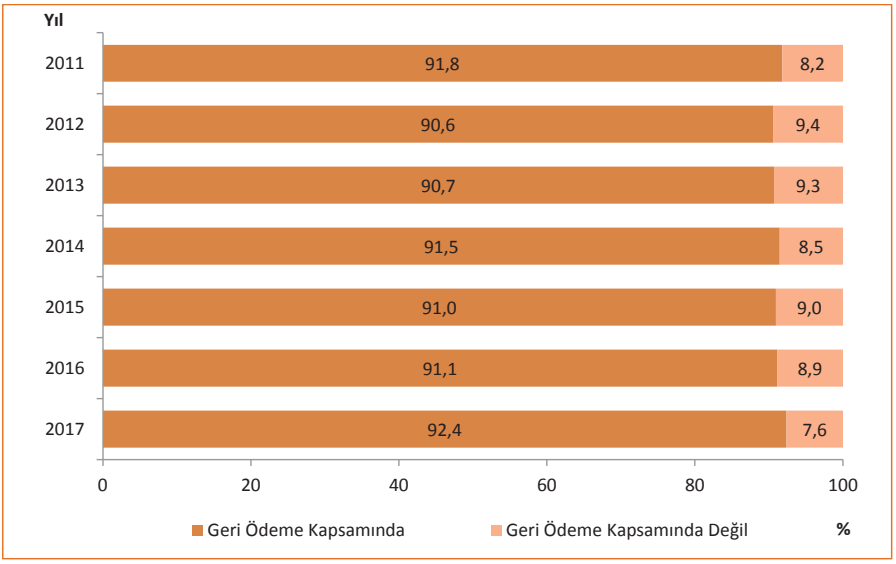

Kaynak: Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu

Tablo 9.4. Yıllara Göre Birinci Basamak Reçetelendirmelere Ait OECD Klinik Kalite Göstergeleri

Klinik Kalite Göstergeleri	2014			2015			2016		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Diyabet Hastalarında Kolesterol Düşürücü İlaç Reçete Edilenlerin Oranı, (%)	32,3	31,9	32,1	30,5	29,3	29,8	30,0	28,0	29,0
Diyabet Hastalarında İlk Tercih Antihipertansif İlaçların Reçetelendirme Oranı, (%)	80,4	85,5	83,6	79,8	85,1	83,0	79,0	85,0	83,0
65 Yaş ve Üzeri Hastalarda Benzodiyazepin ve Türevi İlaçların Uzun Dönem Reçete Edilenlerinin Oranı, (AHBS'deki Her Bin Kişi İçin)	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
65 Yaş ve Üzeri Hastalarda Uzun Etkili Benzodiyazepin İlaç Reçete Edilenlerin Oranı, (AHBS'deki Her Bin Kişi İçin)	1,5	1,5	1,5	1,3	1,3	1,3	1,2	1,2	1,2
Reçetelendirilen Antibiyotikler Arasında Sefalosporin ve Kinolonların Oranı, (%)	37,8	40,2	39,1	34,7	37,2	36,1	31,0	34,0	33,0
Reçetelenen Sistemik Antibiyotiklerin DDD Miktarları (AHBS'deki Her Bin Kişi İçin)	18,2	18,3	18,2	17,6	17,1	17,3	16,7	16,5	16,6

Kaynak: Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu
Not: Göstergeler, OECD tarafından belirlenen standartlara göre "Reçete Bilgi Sistemi"nde (RBS) kayıtlı olan hastalar üzerinden hesaplanmıştır.
Göstergeler için belirlenen uluslararası hesaplama standartları aşağıdaki linkte yer almaktadır:
http://stats.oecd.org/wbos/fileview2.aspx?IDFile=62f94ae6-180c-4e4b-9a22-b030ddadfd35

Tablo 9.5. Birinci Basamak Reçetelendirmelere Ait OECD Klinik Kalite Göstergelerinin Uluslararası Karşılaştırması, 2016

Klinik Kalite Göstergeleri	Türkiye	OECD Ortalaması
Diyabet Hastalarında İlk Tercih Antihipertansif İlaçların Reçetelendirme Oranı, (%)	83,0	79,1
Reçetelendirilen Antibiyotikler Arasında Sefalosporin ve Kinolonların Oranı, (%)	33,0	16,8
Diyabet Hastalarında Kolesterol Düşürücü İlaç Reçete Edilenlerin Oranı, (%)	29,0	62,5
Reçetelenen Sistemik Antibiyotiklerin DDD Miktarları (AHBS'deki Her Bin Kişi İçin)	16,6	17,8
65 Yaş ve Üzeri Hastalarda Uzun Etkili Benzodiyazepin İlaç Reçete Edilenlerin Oranı, (AHBS'deki Her Bin Kişi İçin)	1,2	60,1
65 Yaş ve Üzeri Hastalarda Benzodiyazepin ve Türevi İlaçların Uzun Dönem Reçete Edilenlerinin Oranı, (AHBS'deki Her Bin Kişi İçin)	0,3	24,8

Kaynak: Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu, OECD Health Data 2018
Not: Türkiye verisi 2016 yılına aittir. OECD'ye ait veri 2016 yılına veya en yakın yıla aittir.

Bölüm 9 İle İlgili Açıklamalar

☑**Jenerik İlaç:** Referans ürün ile aynı aktif maddeyi, aynı miktarda ve aynı farmasötik şekil içinde bulunduran ve biyoeşdeğerliği (BE) kabul edilen farklı ticari isim altındaki ürünlere eş değer ilaç adı verilir.

☑**Orijinal İlaç:** Uzun araştırmalar ve klinik çalışmalar sonucu belli bir hastalık üzerinde olumlu etki yaptığı kanıtlanmış, temeli patentli bir moleküle dayanan ve daha önceden benzeri olmayan yeni ilaçlar için kullanılan uluslararası bir terimdir.

☑Şekil 9.6 ve Şekil 9.7'de "Diğer" olarak gösterilen kısım ise orijinal/jenerik ayrımı olmayan ürünlerdir.

☑**ATC (Anatomik Terapötik Kimyasal):** DSÖ tarafından desteklenen, yönetilen ve geliştirilen bir ilaç sınıflandırma sistemi olan ATC; ilaçları etkili oldukları organ veya sistemleri ile yapısal, terapötik, farmakolojik, kimyasal ve kimyasal bileşik özelliklerine göre farklı gruplara ayırır.

☑**DDD (Tanımlanmış Günlük Doz):** ATC sisteminde yer alan bir ilacın ana endikasyonu için yetişkinlerde kullanıldığı varsayılan günlük ortalama idame dozudur. İlaç Takip Sistemi (İTS) üzerinden hastalara yapılan çıkışlar üzerinden hesaplanır.

☑ İlaçların DDD olarak hesaplanan tüketim miktarları İlaç Takip Sistemi (İTS) üzerinden, satış hacmi ve satış değeri verileri ise IQVIA veritabanı üzerinden elde edildi. Birinci basamaktaki reçetelendirme verileri için ise Reçete Bilgi Sistemi kullanıldı.

☑**İlaç Takip Sistemi (İTS):** İlaç Takip Sistemi karekodlarla izlenebilirliği sağlanmış ilaçların üretim veya ithalattan başlayarak geçtikleri her noktadan alınacak bildirimlerle takibini sağlamak üzere kurulmuş bilgisayarlar, veritabanı, bu veritabanını işletmeye yarayan bilgisayar yazılımları ve iletişim altyapılarını içeren bir sistemdir.

☑**IQVIA:** IMS-Health (Kıtalararası Pazarlama Hizmetleri- Sağlık) ve Quintiles şirketleri 2017 yılında birleşerek IQVIA adında yeni bir marka oluşturuldu. IQVIA, Ecza depoları tarafından eczanelere yapılan depo çıkış bilgilerinin takip edildiği sistemdir.

☑Bölüm içerisinde yer alan dağılım tablo ve grafiklere ait toplamlar yuvarlama nedeniyle %100 olmayabilir.

☑Bölüm içerisinde yer alan tablo ve grafiklerdeki rakamlar, yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.

☑Bölüm içerisinde yer alan haritalar oluşturulurken 4'lü Likert kullanıldı ve Likert sınırları belirlenirken il sayıları eşit dağıtılmaya çalışıldı. İllere ait değerler ondalıklı kısım tek hane olacak şeklide yuvarlandı. Likertler oluşturulurken bu sayılar dikkate alındı.

10.Bölüm

Sağlıkta İnsan Kaynakları

Tablo 10.1. Yıllara Göre Sağlık Personelinin Sayıları, Tüm Sektörler

	2002	2013	2014	2015	2016	2017
Uzman Hekim	45.457	73.886	75.251	77.622	78.620	80.951
Pratisyen Hekim	30.900	38.572	39.045	41.794	43.058	44.649
Asistan Hekim	15.592	21.317	21.320	21.843	23.149	24.397
Toplam Hekim	**91.949**	**133.775**	**135.616**	**141.259**	**144.827**	**149.997**
Diş Hekimi	16.371	22.295	22.996	24.834	26.674	27.889
Eczacı	22.289	27.012	27.199	27.530	27.864	28.512
Hemşire	72.393	139.544	142.432	152.803	152.952	166.142
Ebe	41.479	53.427	52.838	53.086	52.456	53.741
Diğer Sağlık Personeli	50.106	131.652	138.878	145.943	144.609	155.417
Diğer Personel ve Hizmet Alımı	83.964	290.363	303.110	311.337	321.952	339.241
TOPLAM PERSONEL SAYISI	**378.551**	**798.068**	**823.069**	**856.792**	**871.334**	**920.939**

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 10.2. Sağlık Personelinin Sektörlere ve Unvanlara Göre Dağılımı, 2017

	Sağlık Bakanlığı	Üniversite	Özel Sektör	Toplam
Uzman Hekim	42.726	14.415	23.810	80.951
Pratisyen Hekim	38.721	240	5.688	44.649
Asistan Hekim	8.817	15.580	-	24.397
Toplam Hekim	**90.264**	**30.235**	**29.498**	**149.997**
Diş Hekimi	9.768	2.505	15.616	27.889
Eczacı	2.855	348	25.309	28.512
Hemşire	112.074	24.261	29.807	166.142
Ebe	49.003	759	3.979	53.741
Diğer Sağlık Personeli	111.193	11.990	32.234	155.417
Diğer Personel ve Hizmet Alımı	215.402	70.987	52.852	339.241
TOPLAM PERSONEL SAYISI	**590.559**	**141.085**	**189.295**	**920.939**

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 10.3. Yıllara Göre Sağlık Personeli Sayıları, Sağlık Bakanlığı

	2002	2013	2014	2015	2016	2017
Uzman Hekim	22.187	35.081	36.886	38.783	40.544	42.726
Pratisyen Hekim	29.030	32.601	33.060	35.833	37.173	38.721
Asistan Hekim	6.189	7.814	7.930	7.973	8.615	8.817
Toplam Hekim	**57.406**	**75.496**	**77.876**	**82.589**	**86.332**	**90.264**
Diş Hekimi	3.211	7.997	7.640	8.683	9.125	9.768
Eczacı	1.596	2.067	2.102	2.156	2.318	2.855
Hemşire	54.360	93.700	94.404	101.722	103.507	112.074
Ebe	39.473	48.694	48.103	48.078	47.766	49.003
Diğer Sağlık Personeli	33.276	93.555	97.763	102.243	104.446	111.193
Diğer Personel ve Hizmet Alımı	67.496	183.622	189.998	194.689	204.778	215.402
TOPLAM PERSONEL SAYISI	**256.818**	**505.131**	**517.886**	**540.160**	**558.272**	**590.559**

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 10.1. Yıllara Göre 100.000 Kişiye Düşen Toplam Hekim Sayısı, Tüm Sektörler

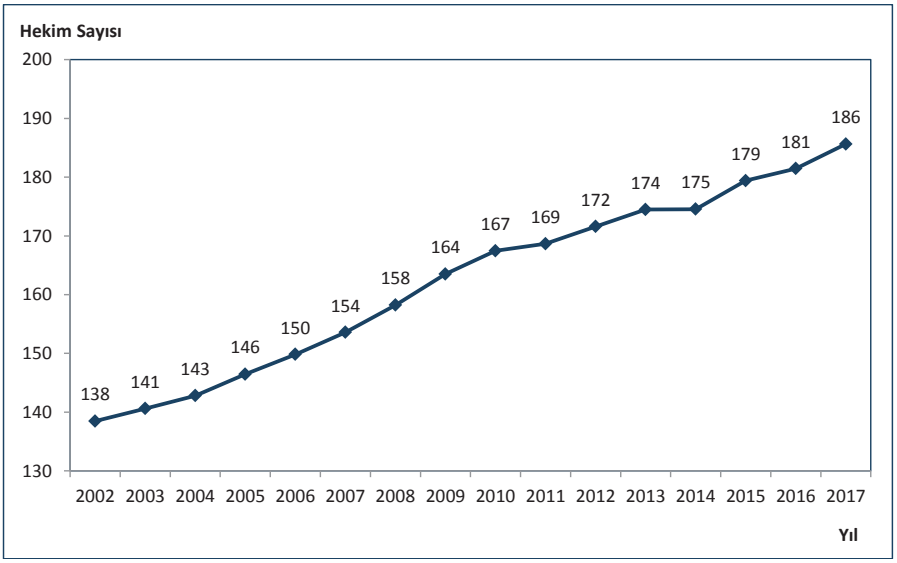

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 10.2. İBBS-1'e Göre 100.000 Kişiye Düşen Toplam Hekim Sayısı, Tüm Sektörler, 2002, 2017

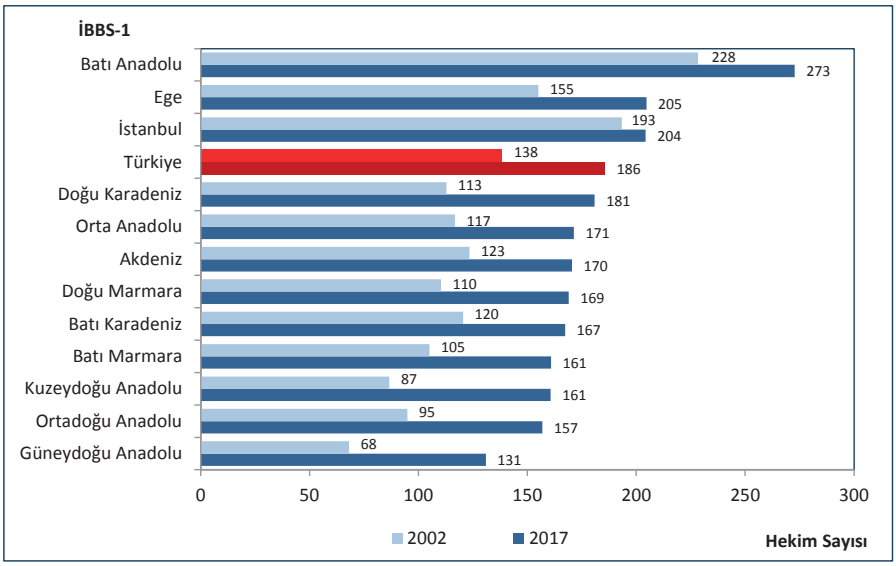

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 10.3. 100.000 Kişiye Düşen Toplam Hekim Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2016

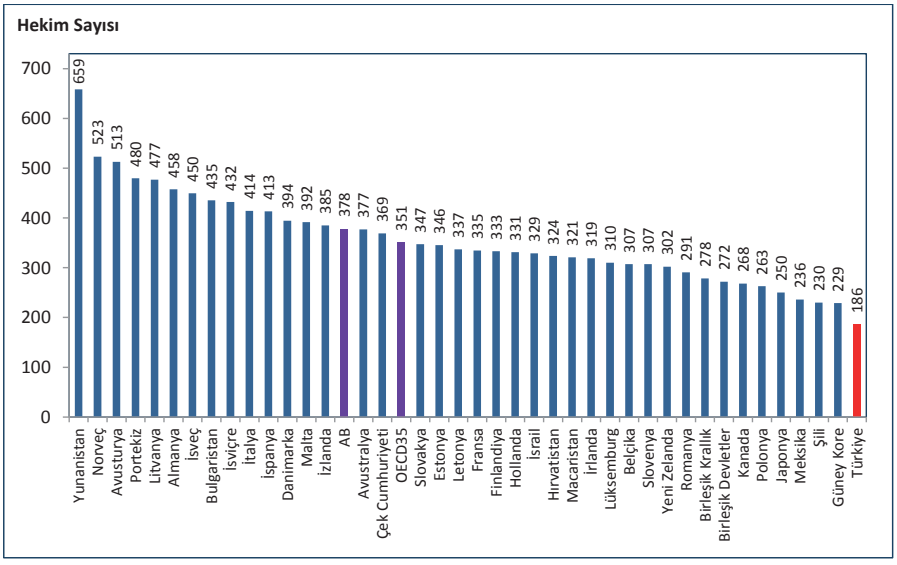

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü, OECD Health Data 2018, EUROSTAT Veritabanı

Not: Türkiye verisi 2017 yılına aittir. Ülke verileri 2016 yılına veya en yakın yıla aittir.

Harita 10.1. İllere Göre 100.000 Kişiye Düşen Toplam Hekim Sayısı, Tüm Sektörler, 2017

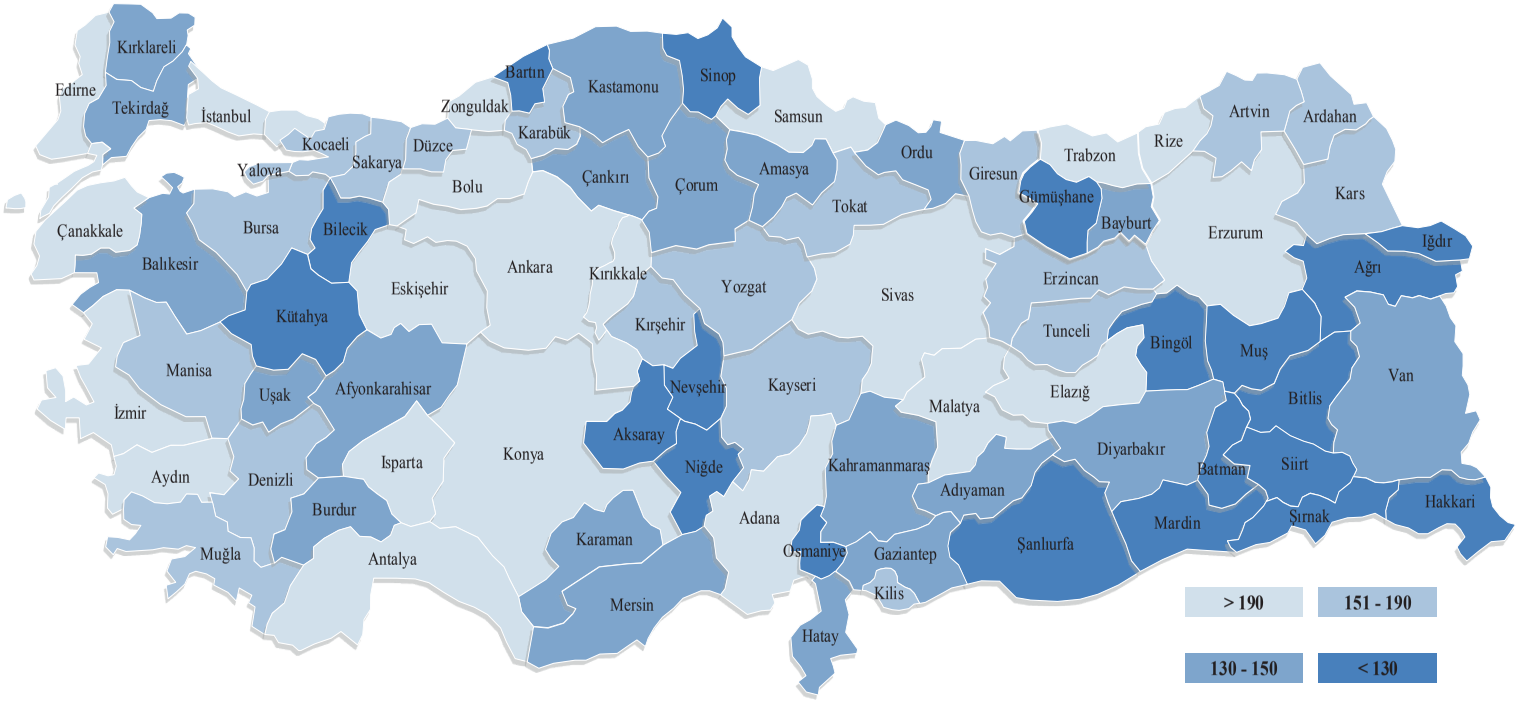

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 10.4. İBBS-1'e Göre 100.000 Kişiye Düşen Pratisyen Hekim Sayısı, Tüm Sektörler, 2002, 2017

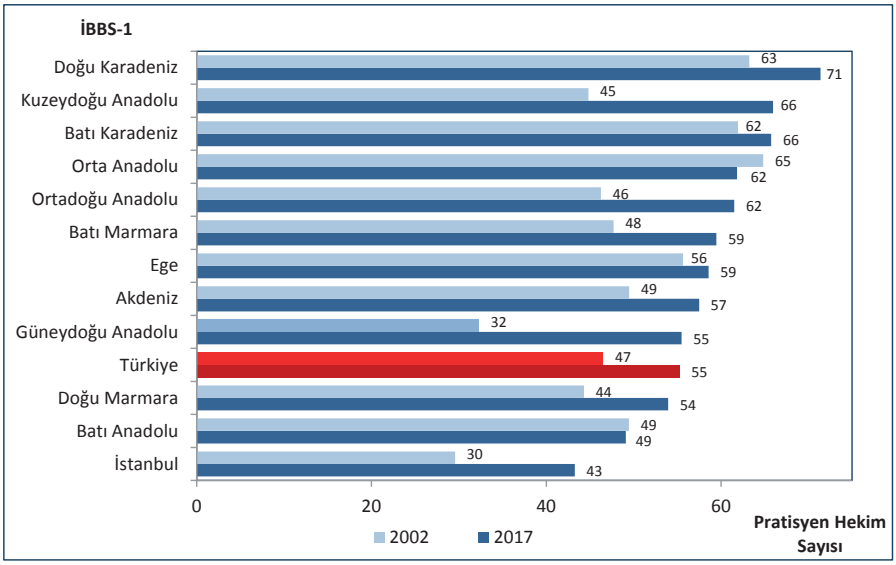

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 10.5. İBBS-1'e Göre 100.000 Kişiye Düşen Uzman Hekim Sayısı, Tüm Sektörler, 2002, 2017

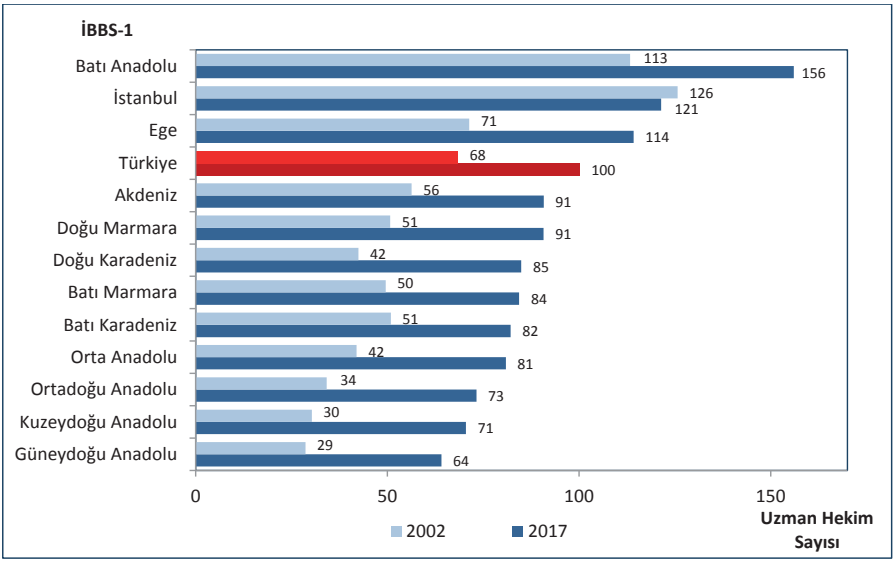

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Harita 10.2. İllere Göre 100.000 Kişiye Düşen Pratisyen Hekim Sayısı, Tüm Sektörler, 2017

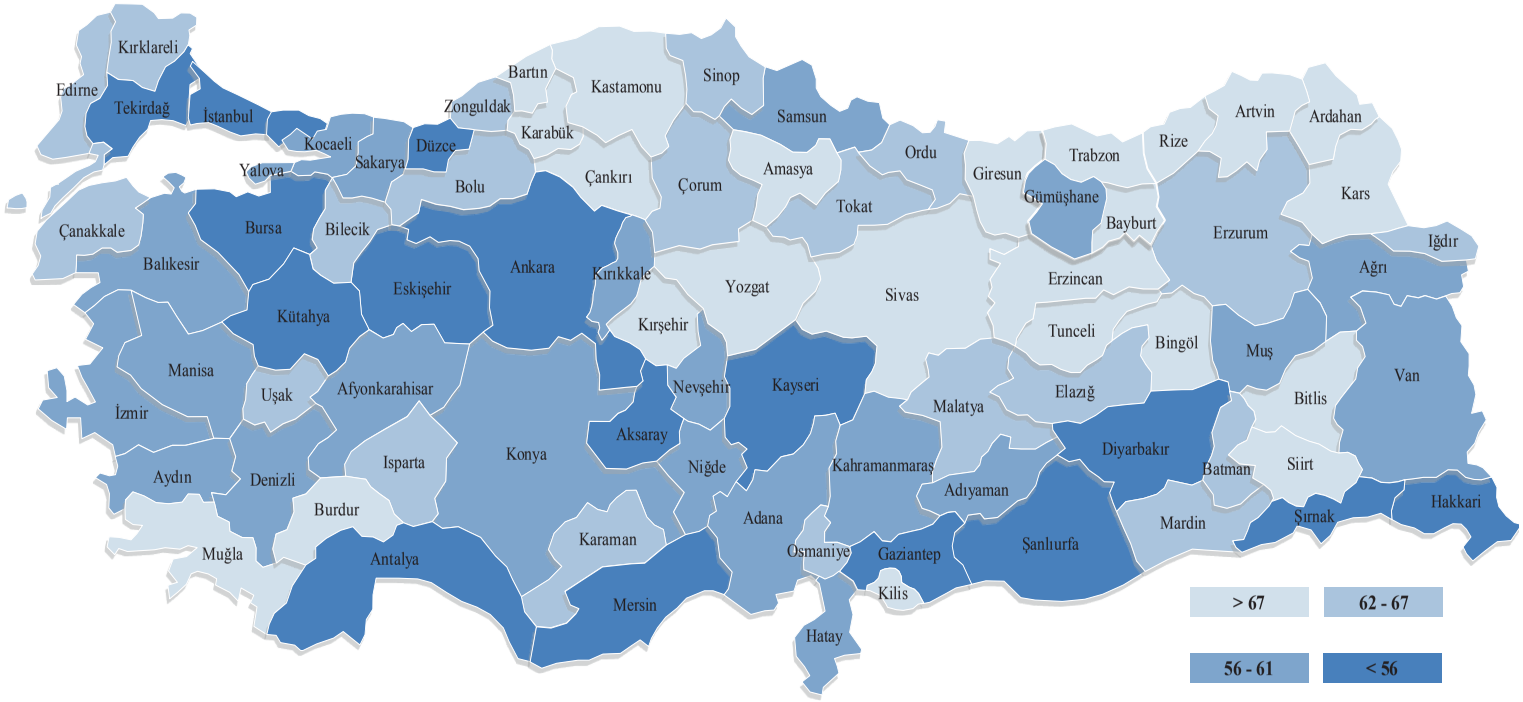

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Harita 10.3. İllere Göre 100.000 Kişiye Düşen Uzman Hekim Sayısı, Tüm Sektörler, 2017

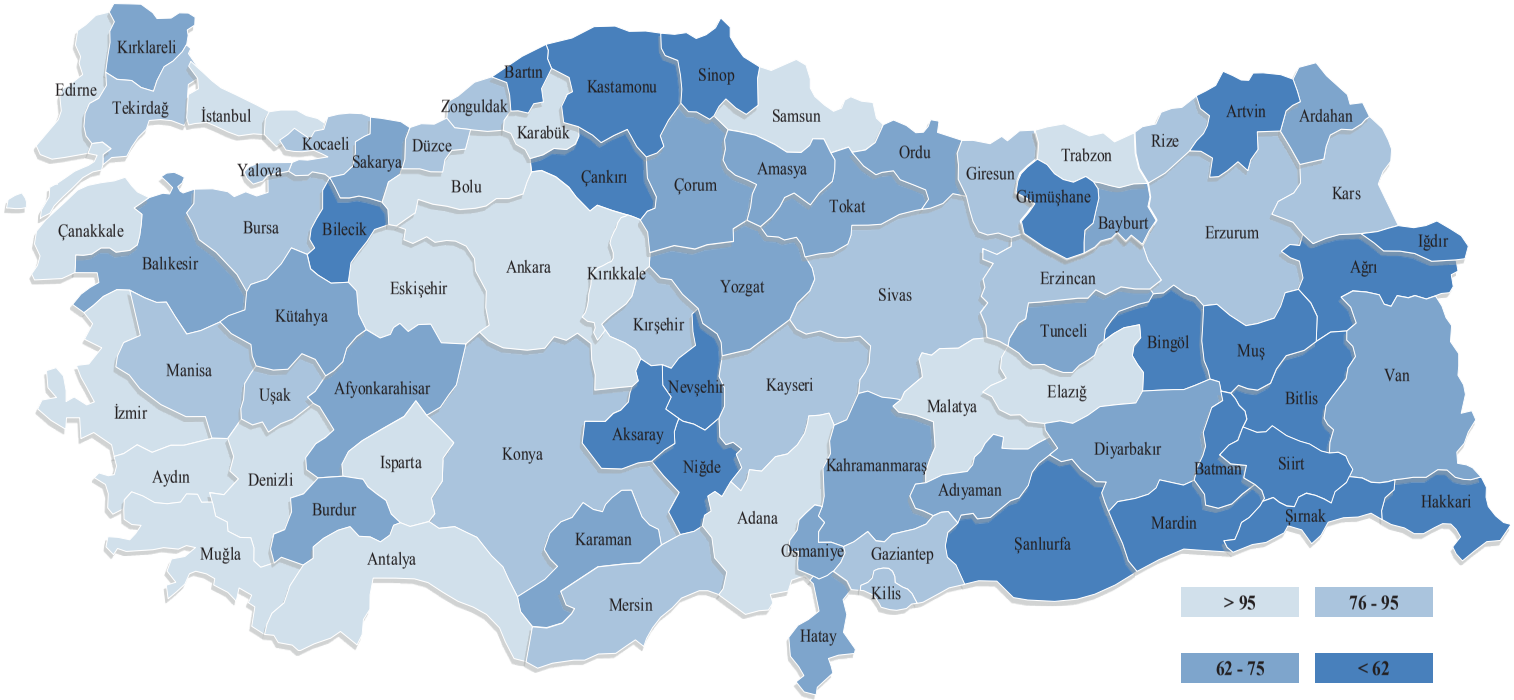

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 10.6. İBBS-1'e Göre Uzman Hekim, Pratisyen Hekim ve Asistan Hekim Dağılımı, Tüm Sektörler, (%), 2017

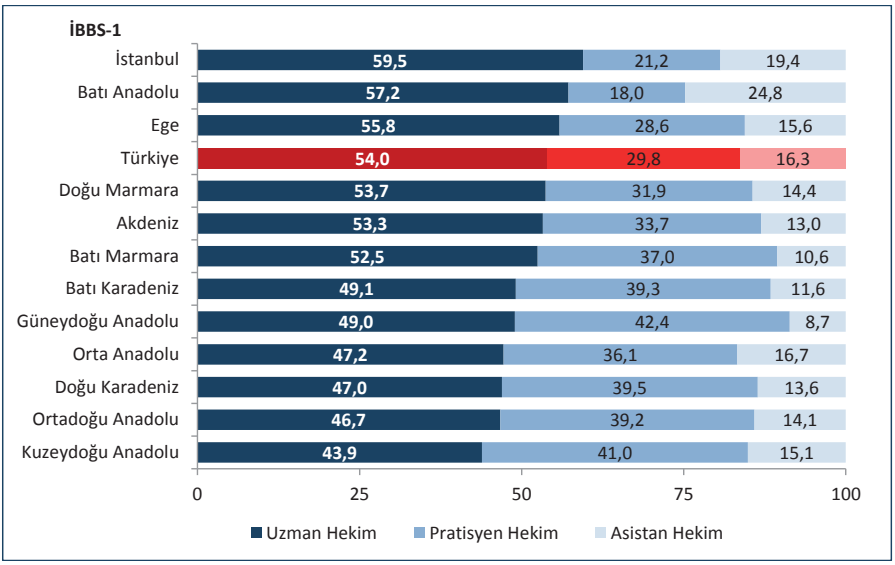

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 10.7. Yıllara Göre 100.000 Kişiye Düşen Diş Hekimi Sayısı, Tüm Sektörler

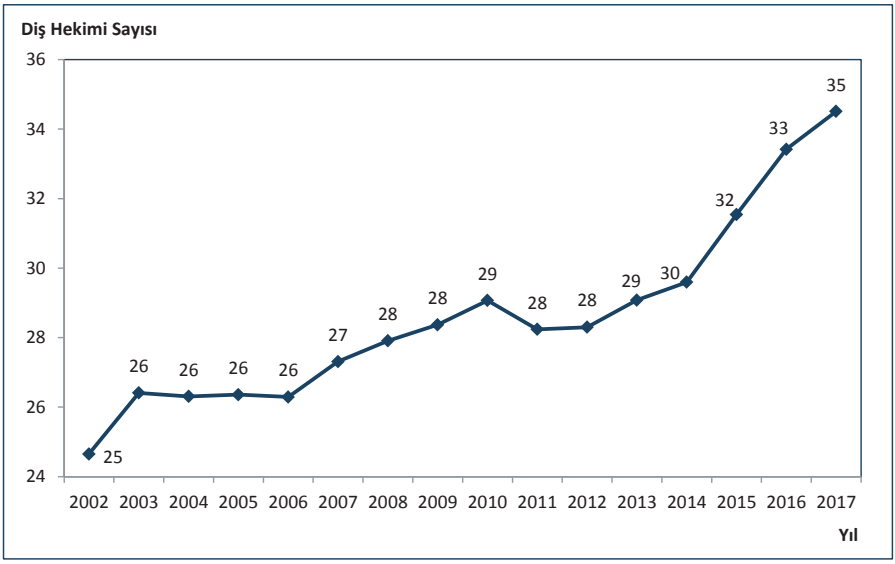

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 10.8. İBBS-1'e Göre 100.000 Kişiye Düşen Diş Hekimi Sayısı, Tüm Sektörler, 2002, 2017

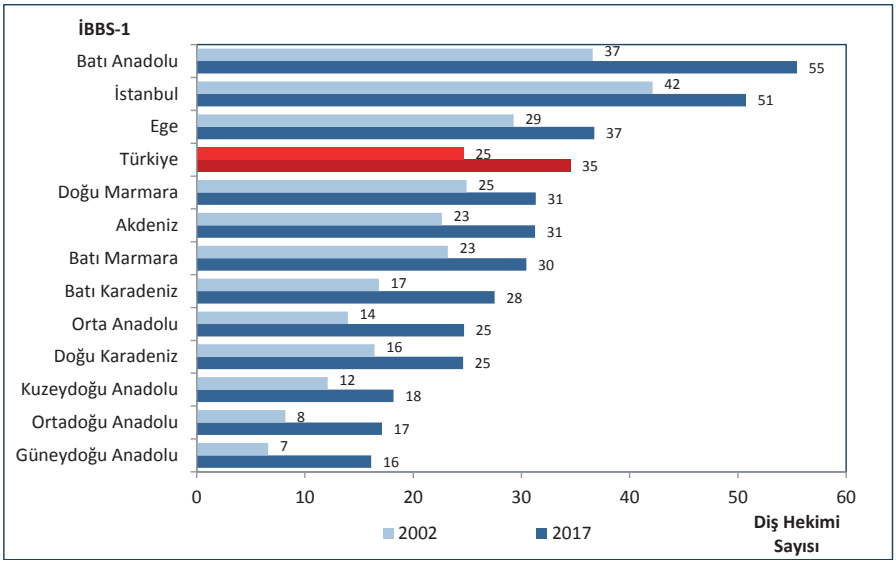

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 10.9. 100.000 Kişiye Düşen Diş Hekimi Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2016

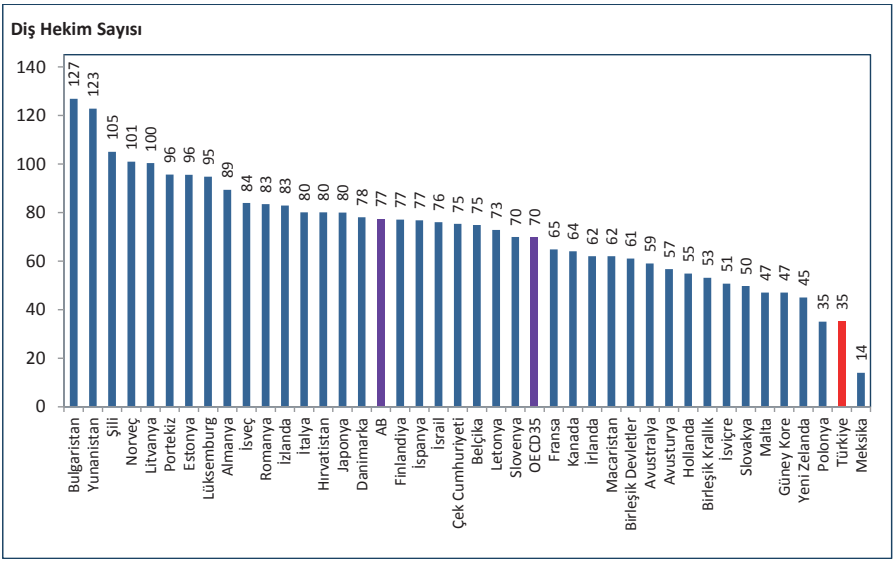

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü, OECD Health Data 2018, EUROSTAT Veritabanı

Not: Türkiye verisi 2017 yılına aittir. Ülke verileri 2016 yılına veya en yakın yıla aittir.

Harita 10.4. İllere Göre 100.000 Kişiye Düşen Diş Hekimi Sayısı, Tüm Sektörler, 2017

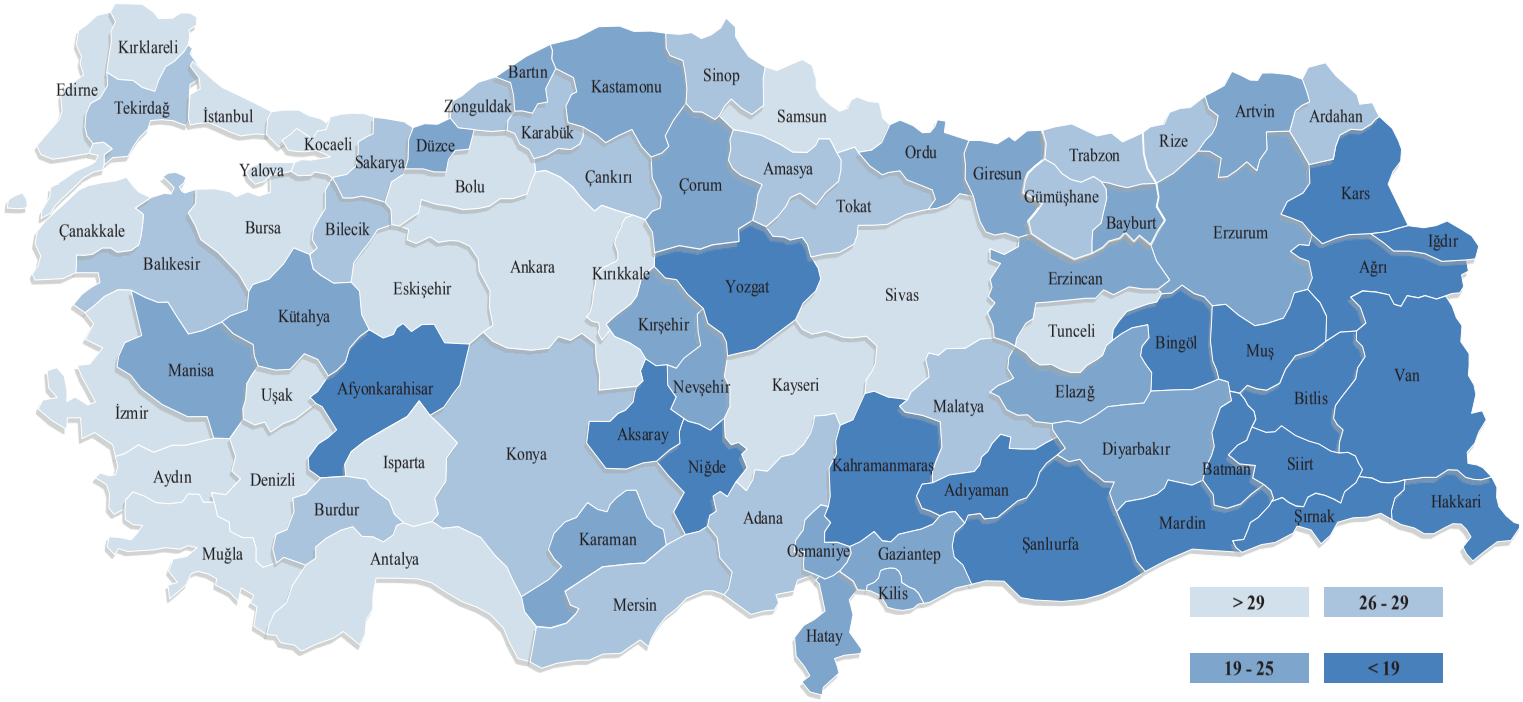

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 10.10. Yıllara Göre 100.000 Kişiye Düşen Eczacı Sayısı, Tüm Sektörler

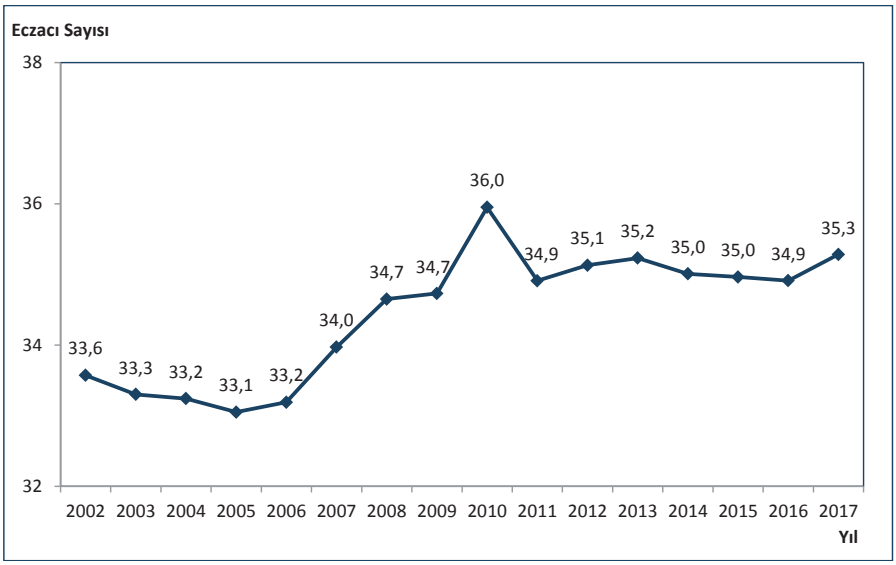

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 10.11. İBBS-1'e Göre 100.000 Kişiye Düşen Eczacı Sayısı, Tüm Sektörler, 2002, 2017

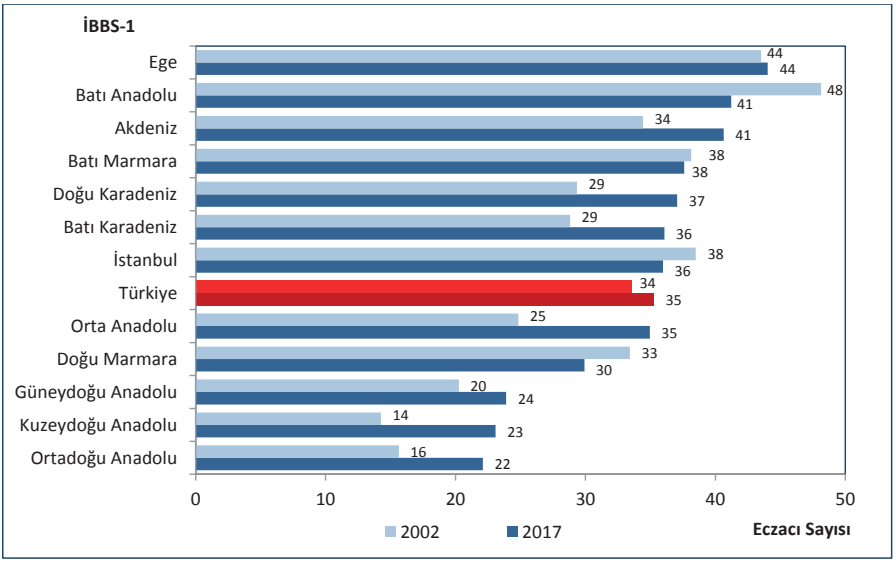

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Harita 10.5. İllere Göre 100.000 Kişiye Düşen Eczacı Sayısı, Tüm Sektörler, 2017

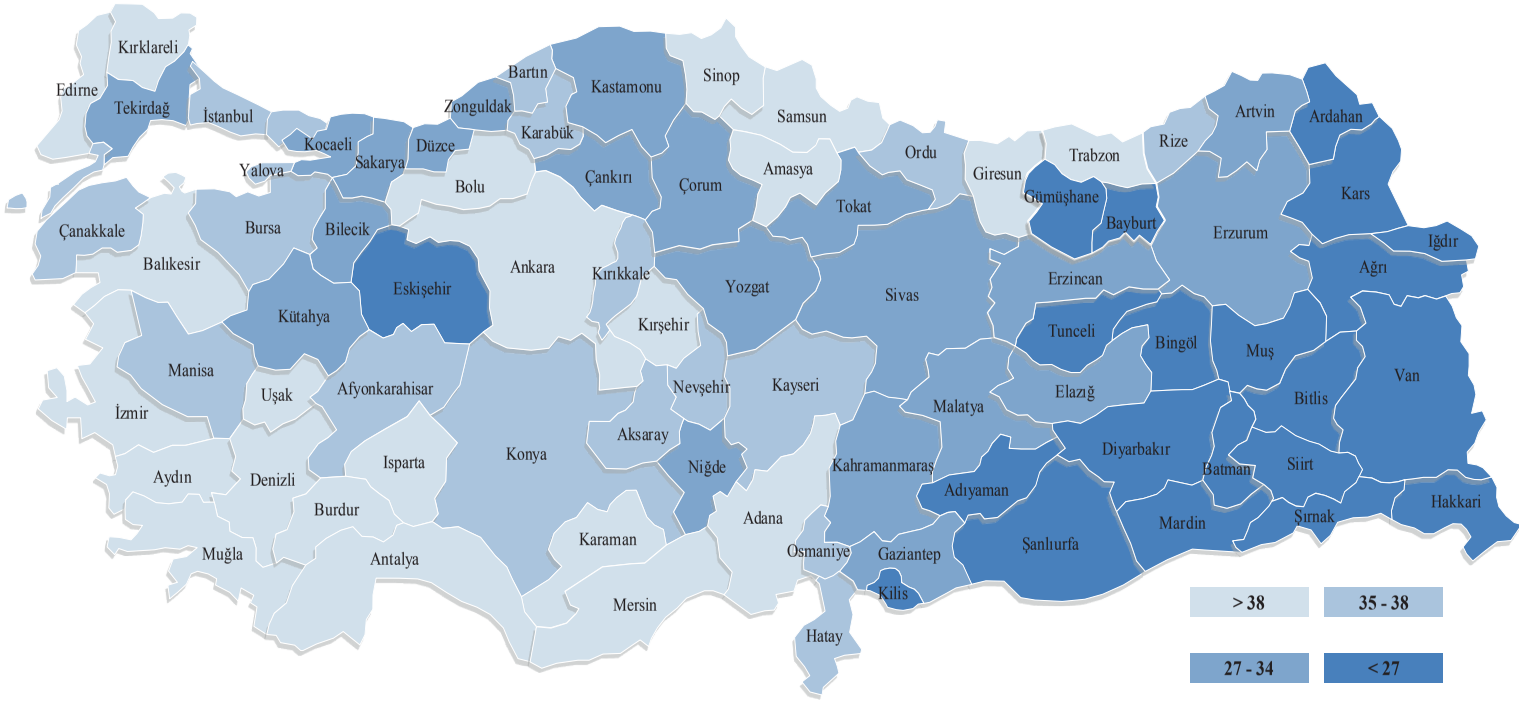

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 10.12. 100.000 Kişiye Düşen Eczacı Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2016

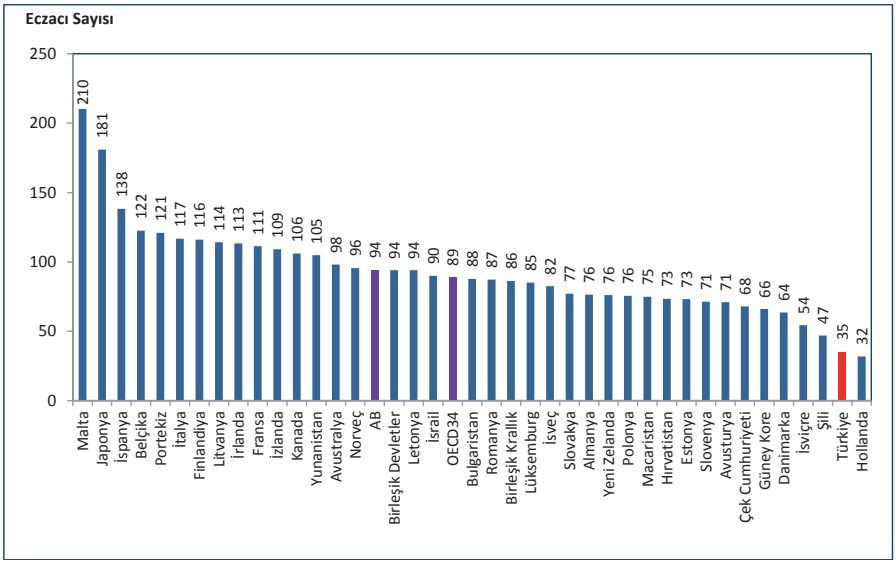

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü, OECD Health Data 2018, EUROSTAT Veritabanı

Not: Türkiye verisi 2017 yılına aittir. Ülke verileri 2016 yılına veya en yakın yıla aittir.

Şekil 10.13. Yıllara Göre 100.000 Kişiye Düşen Hemşire ve Ebe Sayısı, Tüm Sektörler

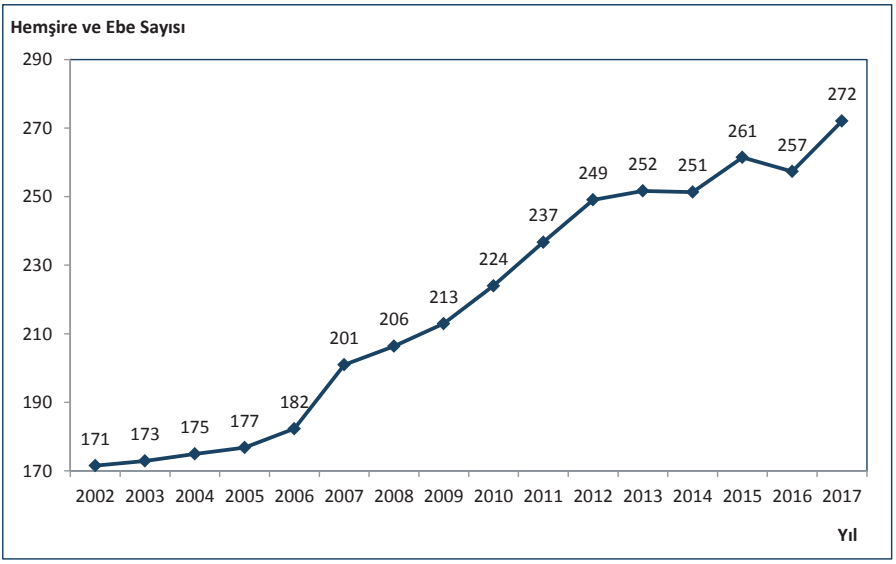

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 10.14. İBBS-1'e Göre 100.000 Kişiye Düşen Hemşire ve Ebe Sayısı, Tüm Sektörler, 2002, 2017

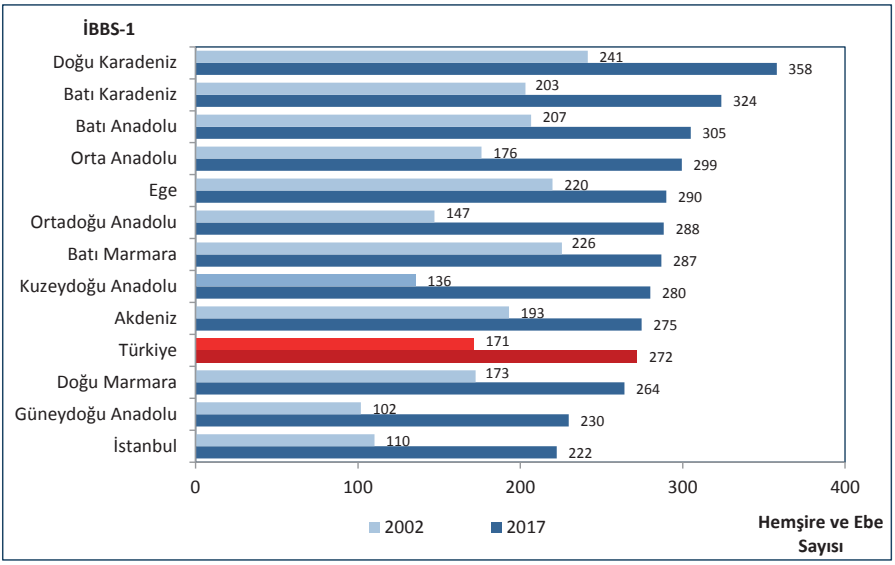

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 10.15. 100.000 Kişiye Düşen Hemşire ve Ebe Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2016

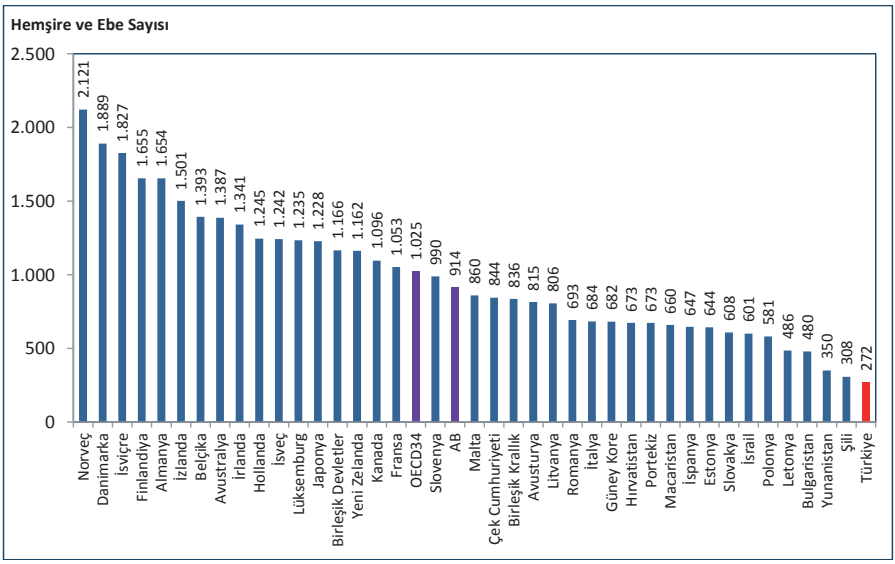

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü, OECD Health Data 2018, EUROSTAT Veritabanı

Not: Türkiye verisi 2017 yılına aittir. Ülke verileri 2016 yılına veya en yakın yıla aittir.

Harita 10.6. İllere Göre 100.000 Kişiye Düşen Hemşire ve Ebe Sayısı, Tüm Sektörler, 2017

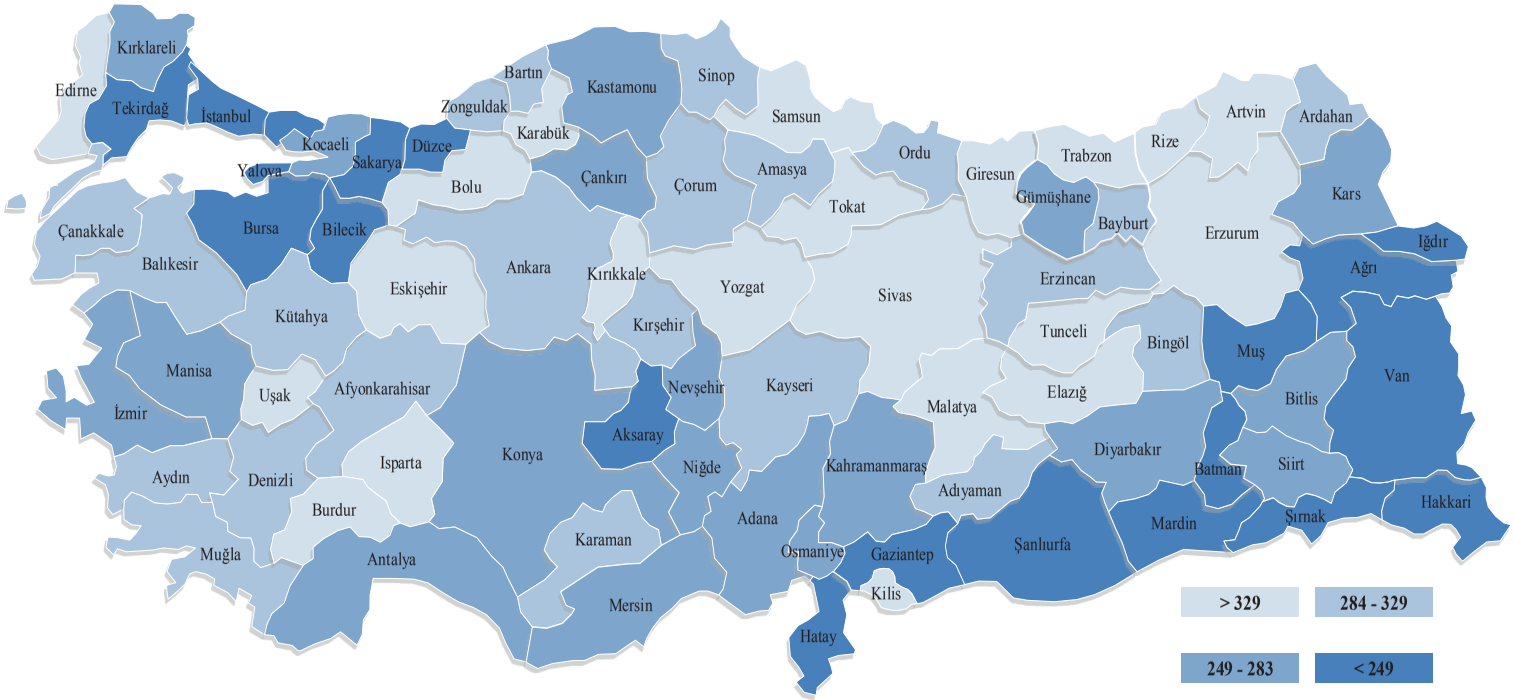

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 10.16. İBBS-1'e Göre 100.000 Kişiye Düşen Toplam Hekim Sayısı, Sağlık Bakanlığı, 2002, 2017

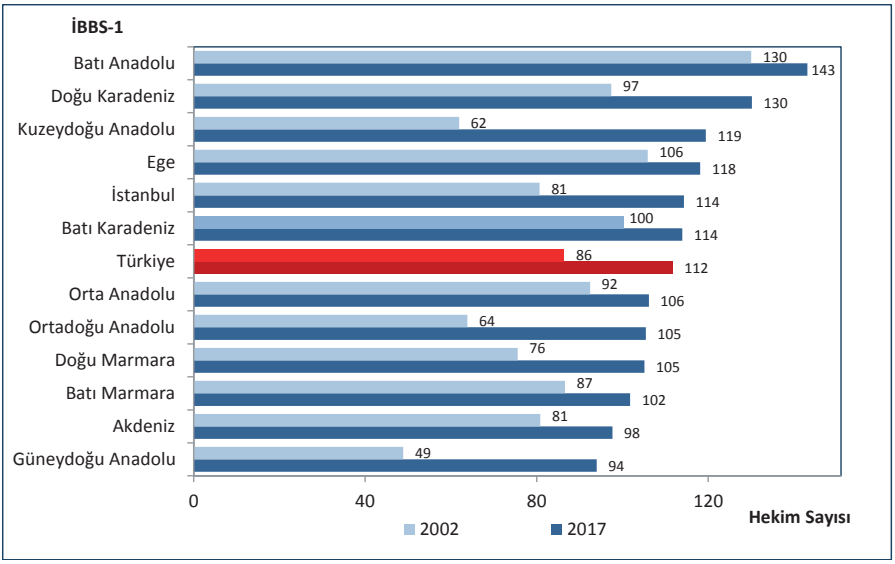

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 10.17. İBBS-1'e Göre 100.000 Kişiye Düşen Pratisyen Hekim Sayısı, Sağlık Bakanlığı, 2002, 2017

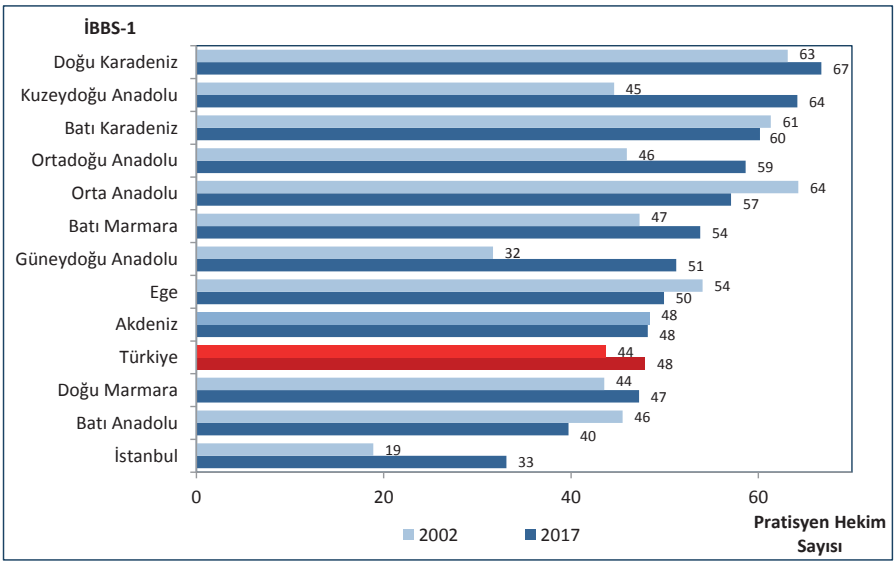

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 10.18. İBBS-1'e Göre 100.000 Kişiye Düşen Uzman Hekim Sayısı, Sağlık Bakanlığı, 2002, 2017

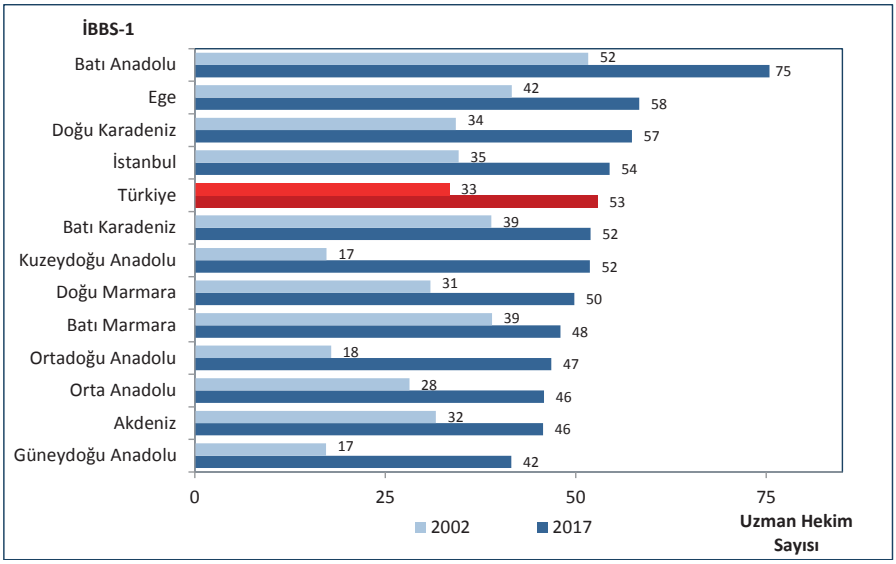

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 10.19. İBBS-1'e Göre Uzman Hekim, Asistan Hekim ve Pratisyen Hekim Dağılımı, Sağlık Bakanlığı, (%), 2017

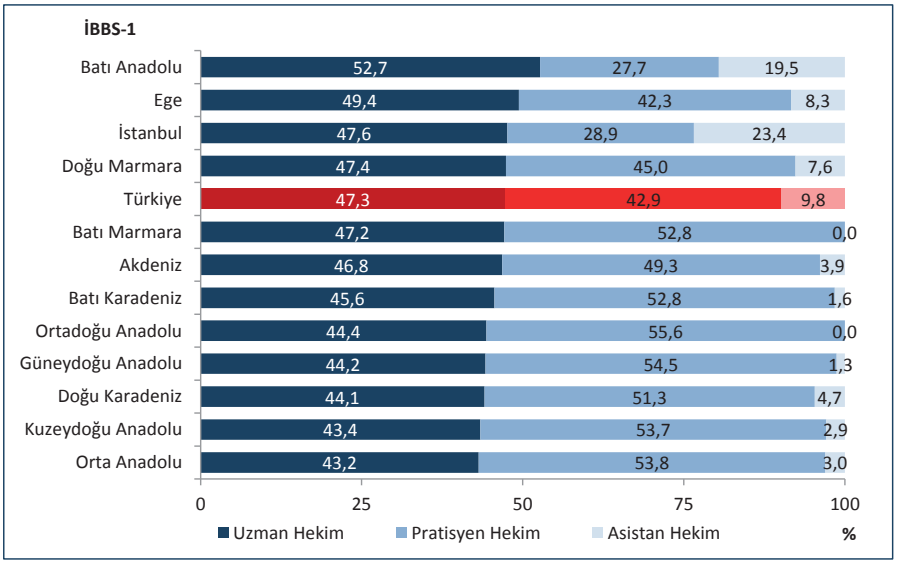

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 10.20. İBBS-1'e Göre 100.000 Kişiye Düşen Hemşire ve Ebe Sayısı, Sağlık Bakanlığı, 2002, 2017

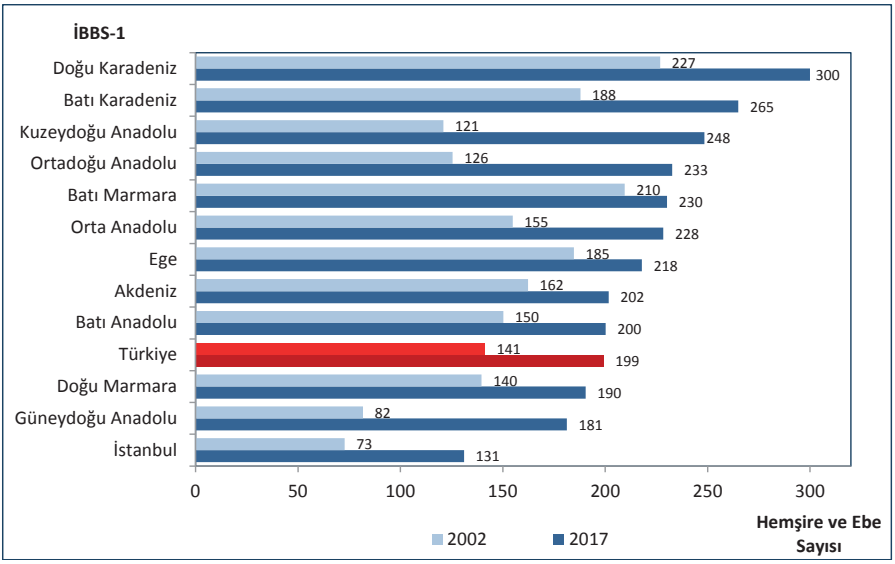

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 10.21. Yıllara ve Sektörlere Göre Toplam Hekim Sayısının Dağılımı, (%)

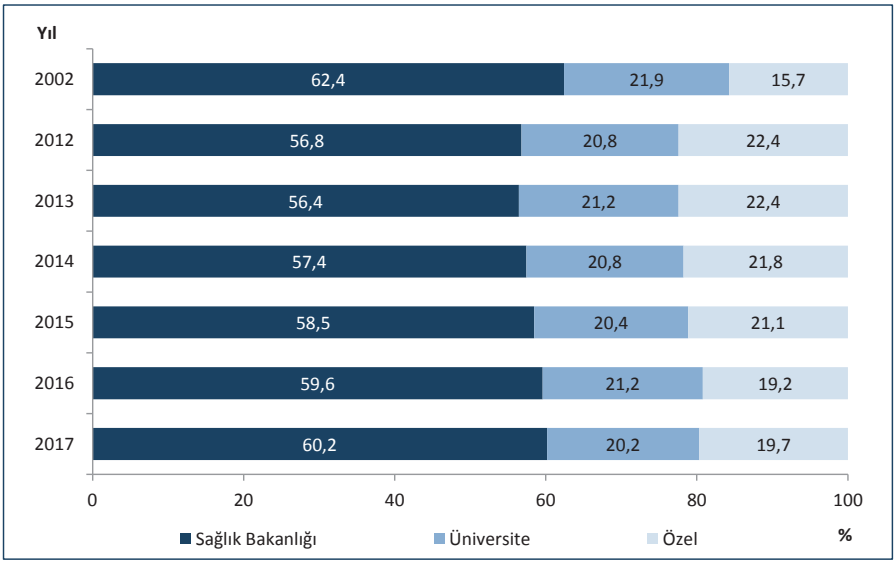

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 10.22. Yıllara ve Sektörlere Göre Pratisyen Hekim Sayısının Dağılımı, (%)

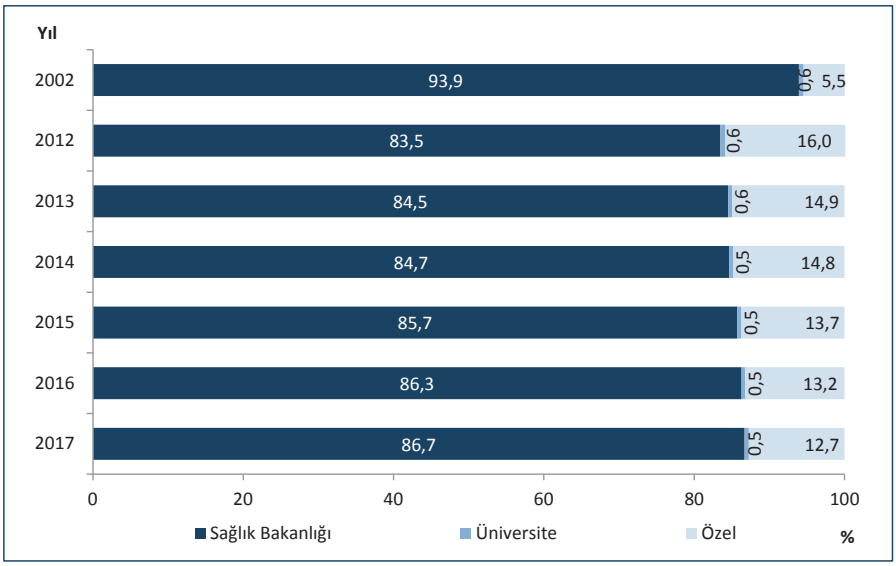

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 10.23. Yıllara ve Sektörlere Göre Uzman Hekim Sayısının Dağılımı, (%)

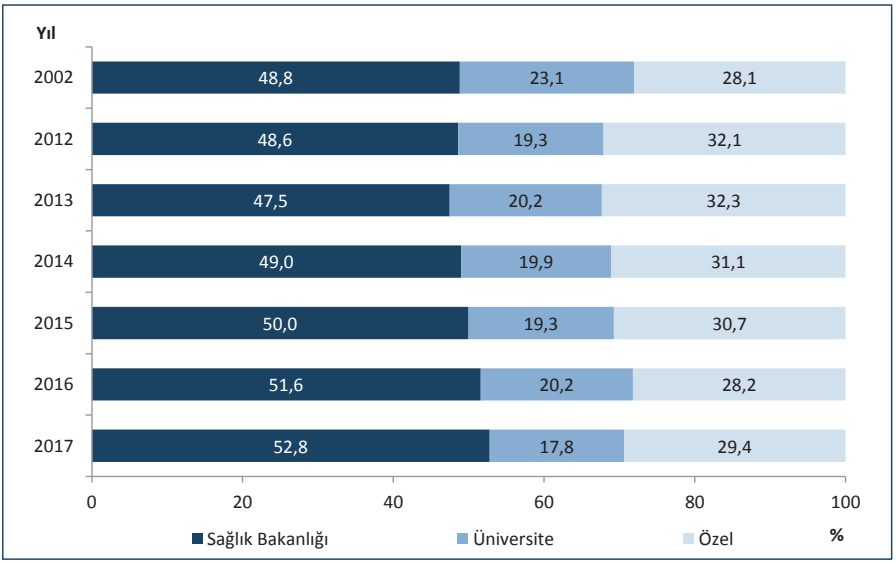

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 10.24. Yıllara ve Sektörlere Göre Diş Hekimi Sayısının Dağılımı, (%)

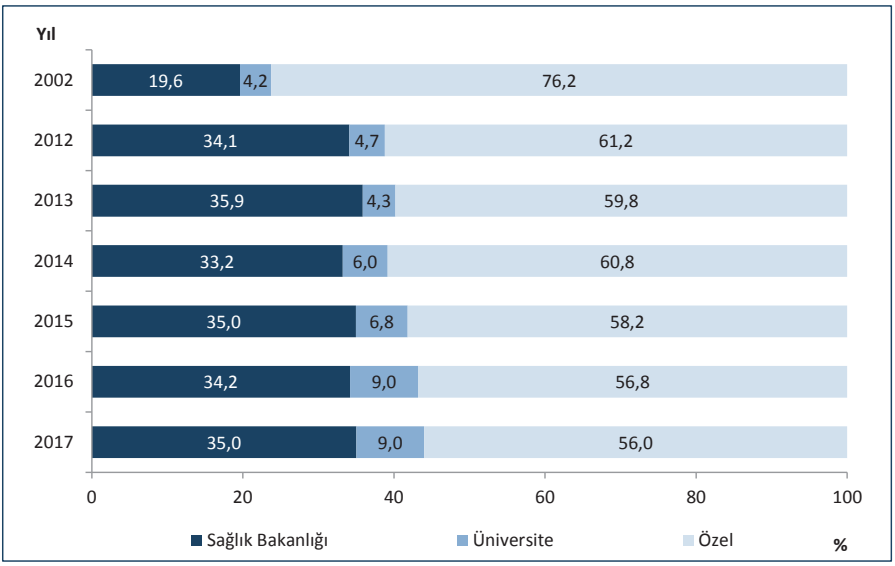

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 10.25. Yıllara ve Sektörlere Göre Eczacı Sayısının Dağılımı, (%)

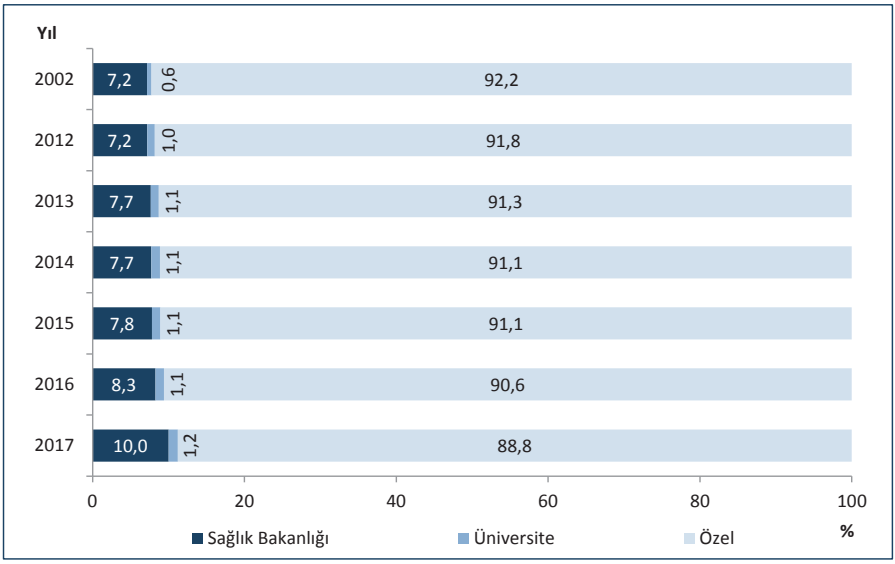

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 10.26. Yıllara ve Sektörlere Göre Hemşire ve Ebe Sayısının Dağılımı, (%)

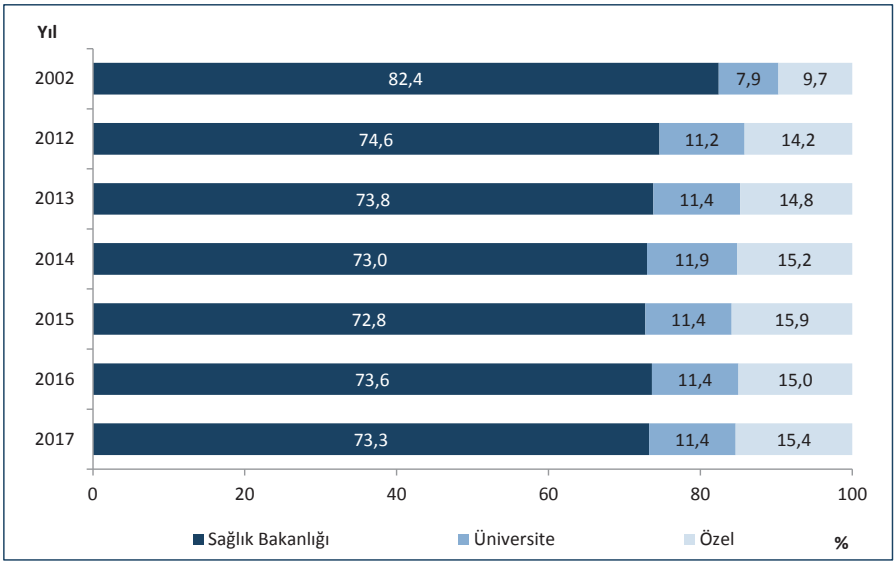

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 10.4. Sağlık Personelinin Hizmet Birimlerine Göre Dağılımı, Sağlık Bakanlığı, 2017

	Hastaneler	Aile Hekimliği Birimi	Diğer Kurumlar	Toplam
Uzman Hekim	40.190	1.658	878	42.726
Pratisyen Hekim	6.463	21.555	10.703	38.721
Asistan Hekim	8.817	0	0	8.817
Toplam Hekim	**55.470**	**23.213**	**11.581**	**90.264**
Diş Hekimi	3.770	0	5.998	9.768
Eczacı	2.288	0	567	2.855
Hemşire	97.152	6.692	8.230	112.074
Ebe	23.914	13.577	11.512	49.003
Diğer Sağlık Personeli	63.978	1.827	45.388	111.193
Diğer Personel ve Hizmet Alımı	188.756	11.078	15.568	215.402
TOPLAM PERSONEL SAYISI	**435.328**	**56.387**	**98.844**	**590.559**

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Harita 10.7. İllere Göre Aktif Çalışan Aile Hekimi Başına Düşen Nüfus, 2017

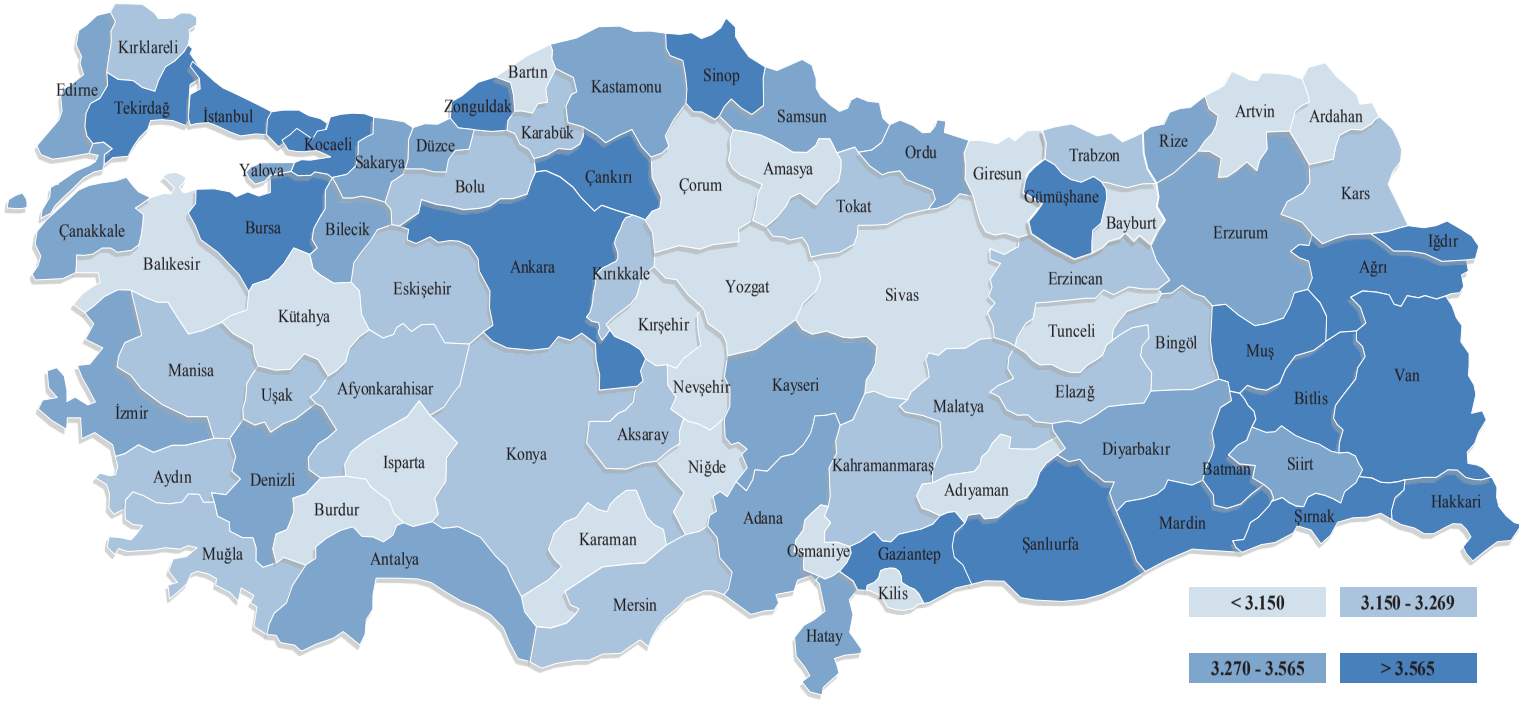

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Tablo 10.5. Öğretim Yıllarına Göre Tıp Fakültesi, Öğrenci ve Öğretim Üyesi Sayıları

Öğretim Yılı	Fakülte Sayısı	Öğrenci Sayısı			Öğretim Üyesi Sayısı
		Yeni Kayıt Yapılan	Toplam	Mezun Olan	
2002-2003	44	4.803	30.771	4.616	7.172
2013-2014	79	12.408	58.592	5.172	13.059
2014-2015	83	12.449	64.859	5.175	13.796
2015-2016	85	13.059	71.370	6.896	14.263
2016-2017	99	13.935	75.956	7.651	14.018
2017-2018	97	14.521	81.978	8.530	13.159

Kaynak: YÖK, Yükseköğretim İstatistikleri
Not: Mezun sayıları bir önceki döneme ait mezun sayılarıdır.

Tablo 10.6. Öğretim Yıllarına Göre Diş Hekimliği Fakültesi, Öğrenci ve Öğretim Üyesi Sayıları

Öğretim Yılı	Fakülte Sayısı	Öğrenci Sayısı			Öğretim Üyesi Sayısı
		Yeni Kayıt Yapılan	Toplam	Mezun Olan	
2002-2003	14	975	5.256	856	605
2013-2014	37	3.151	12.842	1.313	1.306
2014-2015	40	3.526	14.963	1.567	1.493
2015-2016	43	3.825	17.027	1.710	1.636
2016-2017	76	4.269	18.890	2.128	1.608
2017-2018	78	4.835	21.225	2.584	1.541

Kaynak: YÖK, Yükseköğretim İstatistikleri
Not: Mezun sayıları bir önceki döneme ait mezun sayılarıdır.

Tablo 10.7. Öğretim Yıllarına Göre Eczacılık Fakültesi, Öğrenci ve Öğretim Üyesi Sayıları

Öğretim Yılı	Fakülte Sayısı	Öğrenci Sayısı			Öğretim Üyesi Sayısı
		Yeni Kayıt Yapılan	Toplam	Mezun Olan	
2002-2003	11	939	4.120	919	354
2013-2014	23	1.844	8.373	1.118	628
2014-2015	24	2.017	9.212	1.227	681
2015-2016	25	2.135	10.108	1.304	726
2016-2017	36	2.319	10.905	1.448	774
2017-2018	37	2.613	11.953	1.545	741

Kaynak: YÖK, Yükseköğretim İstatistikleri
Not: Mezun sayıları bir önceki döneme ait mezun sayılarıdır.

Tablo 10.8. İllere Göre Bazı Sağlık Göstergeleri, 2017

İl Adı	Uzman Hekim	Pratisyen Hekim	Asistan Hekim	Toplam Hekim	Diş Hekimi	Eczacı	Hemşire	Ebe	Diğer Sağlık Personeli
Adana	2.270	1.344	645	4.259	633	875	4.406	1.452	4.407
Adıyaman	395	349	88	832	84	135	1.295	506	1.344
Afyonkarahisar	486	432	151	1.069	132	252	1.497	546	1.667
Ağrı	234	301	0	535	46	81	674	246	690
Amasya	214	227	9	450	93	131	737	333	878
Ankara	10.120	2.460	4.355	16.935	3.688	2.314	13.947	3.269	13.574
Antalya	2.686	1.270	706	4.662	1.099	1.224	4.533	1.828	4.956
Artvin	97	188	0	285	37	55	381	189	497
Aydın	1.072	663	341	2.076	352	482	2.229	1.060	2.163
Balıkesir	880	720	79	1.679	345	489	2.411	1.327	2.353
Bilecik	121	143	0	264	61	69	392	153	498
Bingöl	144	185	0	329	43	56	597	259	693
Bitlis	184	245	0	429	49	57	650	217	615
Bolu	363	190	221	774	126	128	919	269	803
Burdur	181	181	0	362	70	114	596	337	765
Bursa	2.670	1.468	545	4.683	981	1.025	5.495	1.752	4.668
Çanakkale	542	342	130	1.014	175	198	1.134	573	1.158
Çankırı	110	150	0	260	54	64	368	141	674
Çorum	357	349	26	732	120	180	1.307	413	1.401
Denizli	1.014	572	314	1.900	354	443	2.192	1.040	2.161
Diyarbakır	1.221	923	402	2.546	330	406	3.622	985	2.668
Edirne	503	262	305	1.070	140	171	1.150	397	1.050
Elazığ	621	368	259	1.248	131	197	1.570	564	1.404
Erzincan	199	168	44	411	56	64	498	196	609
Erzurum	689	491	444	1.624	179	214	2.172	591	1.685
Eskişehir	997	459	335	1.791	292	50	2.359	708	2.592
Gaziantep	1.612	1.015	345	2.972	391	536	3.506	993	2.913
Giresun	331	331	0	662	82	171	1.080	482	1.335
Gümüşhane	93	102	0	195	44	33	334	103	410
Hakkari	120	125	0	245	30	30	433	131	428
Hatay	1.099	956	204	2.259	400	565	2.856	853	2.935
Isparta	510	277	318	1.105	165	194	1.407	515	1.361
Mersin	1.466	940	221	2.627	519	706	3.352	1.648	3.390
İstanbul	18.252	6.502	5.942	30.696	7.627	5.406	27.421	6.011	17.331
İzmir	6.377	2.381	2.142	10.900	2.003	2.050	9.241	2.718	8.364
Kars	223	213	43	479	37	55	508	268	605
Kastamonu	200	285	0	485	87	121	793	247	1.020
Kayseri	1.239	738	575	2.552	412	493	3.087	975	3.319
Kırklareli	266	233	0	499	124	147	671	318	833
Kırşehir	187	159	10	356	48	94	455	254	698
Kocaeli	1.654	1.060	447	3.161	557	554	3.842	1.152	3.371

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 10.8. İllere Göre Bazı Sağlık Göstergeleri, 2017- Devamı

İl Adı	Uzman Hekim	Pratisyen Hekim	Asistan Hekim	Toplam Hekim	Diş Hekimi	Eczacı	Hemşire	Ebe	Diğer Sağlık Personeli
Konya	1.996	1.244	968	4.208	619	832	4.681	1.407	4.827
Kütahya	359	305	63	727	125	197	1.252	452	1.260
Malatya	830	510	372	1.712	211	269	2.124	910	2.204
Manisa	1.268	837	226	2.331	343	521	2.782	1.148	2.581
Kahramanmaraş	818	631	195	1.644	207	320	2.361	805	2.171
Mardin	415	508	0	923	147	210	1.230	441	1.178
Muğla	986	664	70	1.720	375	486	1.896	851	2.234
Muş	173	233	0	406	45	62	664	198	595
Nevşehir	179	179	0	358	57	110	535	210	795
Niğde	216	212	0	428	59	111	601	294	775
Ordu	560	487	68	1.115	177	270	1.653	674	1.787
Rize	307	237	141	685	97	122	917	240	757
Sakarya	745	555	202	1.502	268	320	1.547	635	1.753
Samsun	1.423	803	484	2.710	416	521	3.366	1.084	3.622
Siirt	177	237	0	414	30	71	650	159	593
Sinop	113	128	0	241	58	82	478	200	599
Sivas	563	452	296	1.311	185	201	1.578	585	1.707
Tekirdağ	766	527	81	1.374	283	312	1.540	531	1.624
Tokat	417	390	146	953	154	196	1.470	523	1.524
Trabzon	849	535	438	1.822	211	325	2.691	682	2.494
Tunceli	62	74	0	136	31	19	198	127	321
Şanlıurfa	1.085	1.050	148	2.283	243	497	2.944	896	1.948
Uşak	305	228	0	533	131	141	715	491	829
Van	690	631	222	1.543	120	162	1.907	568	1.436
Yozgat	307	355	37	699	63	125	1.029	387	1.197
Zonguldak	568	377	223	1.168	164	193	1.521	443	1.224
Aksaray	225	203	0	428	71	152	688	264	868
Bayburt	54	66	0	120	19	20	186	69	271
Karaman	166	161	0	327	58	99	514	187	566
Kırıkkale	302	162	222	686	87	104	726	242	1.083
Batman	355	361	0	716	82	138	1.096	323	1.022
Şırnak	182	231	0	413	62	72	581	192	596
Bartın	113	132	0	245	41	71	394	156	405
Ardahan	63	84	0	147	26	21	206	92	280
Iğdır	81	120	0	201	35	50	317	105	322
Yalova	236	148	0	384	75	87	440	160	579
Karabük	244	166	0	410	72	91	610	229	695
Kilis	113	135	0	248	28	6	377	117	400
Osmaniye	325	325	0	650	127	189	924	440	1.331
Düzce	316	199	149	664	91	108	636	205	678
Türkiye	**80.951**	**44.649**	**24.397**	**149.997**	**27.889**	**28.512**	**166.142**	**53.741**	**155.417**

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Bölüm 10 İle İlgili Açıklamalar

☑ 2012 yılı öncesi personel sayılarına Milli Savunma Bakanlığı'na bağlı kurum ve kuruluşlarda çalışan sağlık personeli sayıları dahil değildir.

☑Bölüm içerisinde yer alan haritalar oluşturulurken 4'lü Likert kullanıldı ve Likert sınırları belirlenirken il sayıları eşit dağıtılmaya çalışıldı. İllere ait değerler en yakın tam sayıya yuvarlandı. Likertler oluşturulurken bu tam sayılar dikkate alındı.

☑Bölüm içerisinde yer alan dağılım tablo ve grafiklere ait toplamlar yuvarlama nedeniyle %100 olmayabilir.

☑Bölüm içerisinde yer alan tablo ve grafiklerdeki rakamlar, yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.

☑"Diğer Sağlık Personeli" sayısına aşağıdaki branşlarda çalışan personeller dahil edildi; Ameliyat Teknisyeni, Anestezi Teknisyeni, Biyolog, Çevre Sağlığı Teknisyeni, Çocuk Gelişimcisi, Diş Protez Teknisyeni, Diş Teknisyeni, Diyetisyen, Fizik Tedavi Teknisyeni, Fizikoterapist, Fiziyoterapist, İlk ve Acil Yardım Teknisyeni, İlk ve Acil Yardım Teknikeri, Kalp Akciğer Pompa Çalışma Teknisyeni, Laboratuvar Teknikeri, Laboratuvar Teknisyeni, Odyolog, Odyometri Teknikeri, Odyometri Teknisyeni, Ortopedi Teknisyeni, Patolojik Anatomi Teknisyeni, Perfüzyonik Pompa Teknisyeni, Protez Teknisyeni, Psikolog, Röntgen Teknisyeni, Sağlık Fizikçisi, Sağlık Savaş Memuru, Sağlık Teknikeri, Sağlık Teknisyeni, Sitopatoloji, Sosyal Çalışmacı, Tıbbi Sekreter, Tıbbi Teknolog, Toplum Sağlığı Teknisyeni.

☑2002 yılı SSK personel sayıları Sağlık Bakanlığı personel sayılarına dahil edildi.

☑Sağlık Bakanlığı'nın personel sayıları dağılımında belirtilen "Diğer Kurumlar"; 112 Acil Yardım İstasyonları, Verem Savaşı Dispanserleri, Kanser Erken Teşhis ve Tarama Eğitim Merkezleri, Halk Sağlığı Laboratuvarları, AÇSAP Merkezleri, Ağız ve Diş Sağlığı Merkezleri personelini kapsar.

☑Tıp fakültesi istatistiklerinin verildiği tabloda Atatürk, Gazi, Hacettepe ve İstanbul Üniversiteleri Tıp Fakültelerinin hem İngilizce hem Türkçe eğitim veren bölümleri olup bunlar ayrıca sayılmadı. Başka bölümlerden gelen öğretim üyeleri sayıya dahil edilmedi.

☑Fakültelerdeki öğretim üyesi sayısına profesör, doçent, yardımcı doçent sayıları dahildir.

11.Bölüm

Sağlık Ekonomisi ve Finansmanı

Tablo 11.1. Yıllara Göre Cari, Yatırım ve Toplam Sağlık Harcaması

Yıl	Ünit	GSYİH	Cari Sağlık Harcaması	Cari Sağlık Harcamasının GSYİH'ye Oranı (%)	Yatırım Harcaması	Yatırım Harcamasının GSYİH'ye Oranı (%)	Toplam Sağlık Harcaması (Cari+Yatırım)	Toplam Sağlık Harcamasının GSYİH'ye Oranı (%)
2002	Milyon ₺	359.359	18.331	5,1	443	0,1	18.774	5,2
	Milyon ABD $	236.336	12.056		291		12.347	
	Milyon SGP ABD $	607.794	31.004		749		31.753	
2003	Milyon ₺	468.015	23.676	5,1	603	0,1	24.279	5,2
	Milyon ABD $	313.774	15.873		404		16.277	
	Milyon SGP ABD $	634.671	32.107		818		32.924	
2004	Milyon ₺	577.023	28.616	5,0	1405	0,2	30.021	5,2
	Milyon ABD $	402.950	19.983		981		20.964	
	Milyon SGP ABD $	728.003	36.104		1.772		37.876	
2005	Milyon ₺	673.703	33.292	4,9	2.067	0,3	35.359	5,2
	Milyon ABD $	499.877	24.702		1.534		26.236	
	Milyon SGP ABD $	807.227	39.890		2.477		42.367	
2006	Milyon ₺	789.228	40.949	5,2	3.120	0,4	44.069	5,6
	Milyon ABD $	547.834	28.424		2.166		30.590	
	Milyon SGP ABD $	936.691	48.600		3.703		52.303	
2007	Milyon ₺	880.461	46.495	5,3	4.409	0,5	50.904	5,8
	Milyon ABD $	677.439	35.774		3.392		39.167	
	Milyon SGP ABD $	1.033.065	54.554		5.173		59.727	
2008	Milyon ₺	994.783	52.320	5,3	5.420	0,5	57.740	5,8
	Milyon ABD $	776.640	40.847		4.231		45.078	
	Milyon SGP ABD $	1.130.486	59.457		6.159		65.617	
2009	Milyon ₺	999.192	55.294	5,5	2.616	0,3	57.911	5,8
	Milyon ABD $	646.895	35.799		1.694		37.492	
	Milyon SGP ABD $	1.104.561	61.125		2.892		64.018	
2010	Milyon ₺	1.160.014	58.623	5,1	3.054	0,3	61.678	5,3
	Milyon ABD $	772.367	39.033		2.034		41.067	
	Milyon SGP ABD $	1.261.588	63.756		3.322		67.078	
2011	Milyon ₺	1.394.477	65.372	4,7	3.236	0,2	68.607	4,9
	Milyon ABD $	831.691	38.989		1.930		40.919	
	Milyon SGP ABD $	1.443.295	67.660		3.349		71.009	
2012	Milyon ₺	1.569.672	70.288	4,5	3.901	0,2	74.189	4,7
	Milyon ABD $	871.123	39.008		2.165		41.173	
	Milyon SGP ABD $	1.539.112	68.919		3.825		72.744	
2013	Milyon ₺	1.809.713	79.702	4,4	4.688	0,3	84.390	4,7
	Milyon ABD $	950.351	41.855		2.462		44.317	
	Milyon SGP ABD $	1.690.856	74.467		4.380		78.848	
2014	Milyon ₺	2.044.466	88.878	4,3	5.871	0,3	94.750	4,6
	Milyon ABD $	934.855	40.641		2.685		43.325	
	Milyon SGP ABD $	1.851.026	80.469		5.316		85.785	
2015	Milyon ₺	2.338.647	96.786	4,1	7.782	0,3	104.568	4,5
	Milyon ABD $	861.879	35.669		2.868		38.537	
	Milyon SGP ABD $	1.944.647	80.480		6.471		86.951	
2016	Milyon ₺	2.608.526	112.540	4,3	7.216	0,3	119.756	4,6
	Milyon ABD $	862.744	37.222		2.387		39.608	
	Milyon SGP ABD $	2.007.466	86.609		5.553		92.162	
2017	Milyon ₺	3.106.537	130.981	4,2	9.666	0,3	140.647	4,5
	Milyon ABD $	851.490	35.901		2.650		38.551	
	Milyon SGP ABD $	2.141.265	90.282		6.663		96.945	

Kaynak: TÜİK

Tablo 11.2. Yıllara Göre Kamu Cari, Kamu Yatırım ve Toplam Kamu Sağlık Harcaması

Yıl	Ünit	Kamu Cari Sağlık Harcaması	Kamu Cari Sağlık Harcamasının GSYİH'ye Oranı (%)	Kamu Yatırım Harcaması	Kamu Yatırım Harcamasının GSYİH'ye Oranı (%)	Toplam Kamu Sağlık Harcaması (Cari+Yatırım)	Toplam Kamu Sağlık Harcamasının GSYİH'ye Oranı (%)
2002	Milyon ₺	12.827	3,6	443	0,1	13.270	3,7
	Milyon ABD $	8.436		291		8.727	
	Milyon SGP ABD $	21.695		749		22.444	
2003	Milyon ₺	16.859	3,6	603	0,1	17.462	3,7
	Milyon ABD $	11.303		404		11.707	
	Milyon SGP ABD $	22.862		818		23.680	
2004	Milyon ₺	20.519	3,6	871	0,2	21.389	3,7
	Milyon ABD $	14.329		608		14.937	
	Milyon SGP ABD $	25.887		1.098		26.986	
2005	Milyon ₺	22.554	3,3	1.433	0,2	23.987	3,6
	Milyon ABD $	16.735		1.063		17.798	
	Milyon SGP ABD $	27.024		1.717		28.741	
2006	Milyon ₺	28.194	3,6	1.922	0,2	30.116	3,8
	Milyon ABD $	19.571		1.334		20.905	
	Milyon SGP ABD $	33.462		2.281		35.743	
2007	Milyon ₺	31.981	3,6	2.549	0,3	34.530	3,9
	Milyon ABD $	24.607		1.961		26.568	
	Milyon SGP ABD $	37.524		2.991		40.515	
2008	Milyon ₺	38.033	3,8	4.126	0,4	42.159	4,2
	Milyon ABD $	29.693		3.221		32.914	
	Milyon SGP ABD $	43.221		4.689		47.910	
2009	Milyon ₺	44.511	4,5	2.379	0,2	46.890	4,7
	Milyon ABD $	28.817		1.540		30.357	
	Milyon SGP ABD $	49.205		2.630		51.835	
2010	Milyon ₺	45.726	3,9	2.756	0,2	48.482	4,2
	Milyon ABD $	30.445		1.835		32.280	
	Milyon SGP ABD $	49.730		2.997		52.727	
2011	Milyon ₺	51.728	3,7	2.852	0,2	54.580	3,9
	Milyon ABD $	30.851		1.701		32.552	
	Milyon SGP ABD $	53.539		2.952		56.490	
2012	Milyon ₺	55.648	3,5	3.137	0,2	58.785	3,7
	Milyon ABD $	30.883		1.741		32.624	
	Milyon SGP ABD $	54.564		3.076		57.640	
2013	Milyon ₺	62.447	3,5	3.781	0,2	66.228	3,7
	Milyon ABD $	32.793		1.986		34.779	
	Milyon SGP ABD $	58.345		3.533		61.878	
2014	Milyon ₺	68.974	3,4	4.407	0,2	73.382	3,6
	Milyon ABD $	31.539		2.015		33.555	
	Milyon SGP ABD $	62.448		3.990		66.438	
2015	Milyon ₺	75.622	3,2	6.499	0,3	82.121	3,5
	Milyon ABD $	27.870		2.395		30.265	
	Milyon SGP ABD $	62.882		5.404		68.286	
2016	Milyon ₺	88.279	3,4	5.733	0,2	94.012	3,6
	Milyon ABD $	29.197		1.896		31.093	
	Milyon SGP ABD $	67.938		4.412		72.349	
2017	Milyon ₺	101.786	3,3	7.958	0,3	109.744	3,5
	Milyon ABD $	27.899		2.181		30.080	
	Milyon SGP ABD $	70.159		5.485		75.644	

Kaynak: TÜİK

Şekil 11.1. Yıllara Göre Kamu ve Özel Sağlık Harcamasının GSYİH İçindeki Payı, (%)

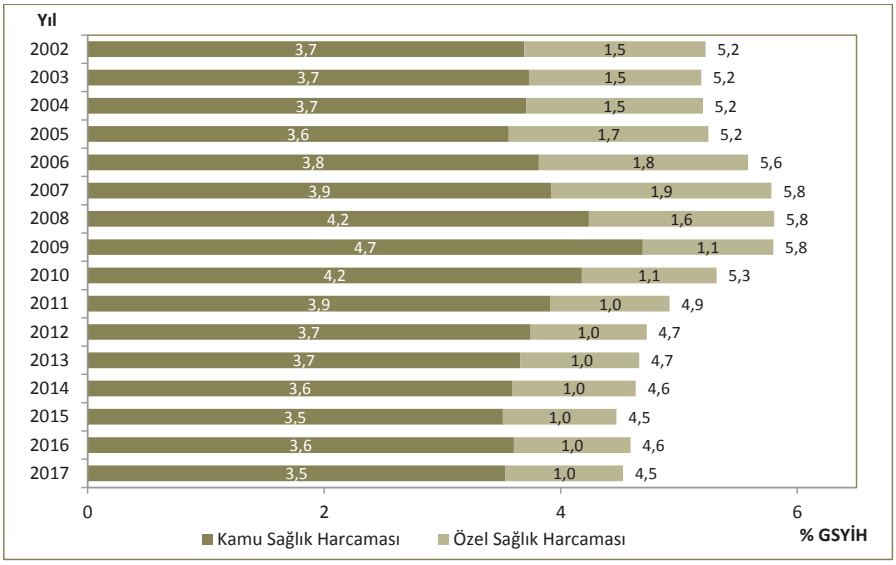

Kaynak: TÜİK

Şekil 11.2. Yıllara Göre Kamu ve Özel Cari Sağlık Harcamasının GSYİH İçindeki Payı, (%)

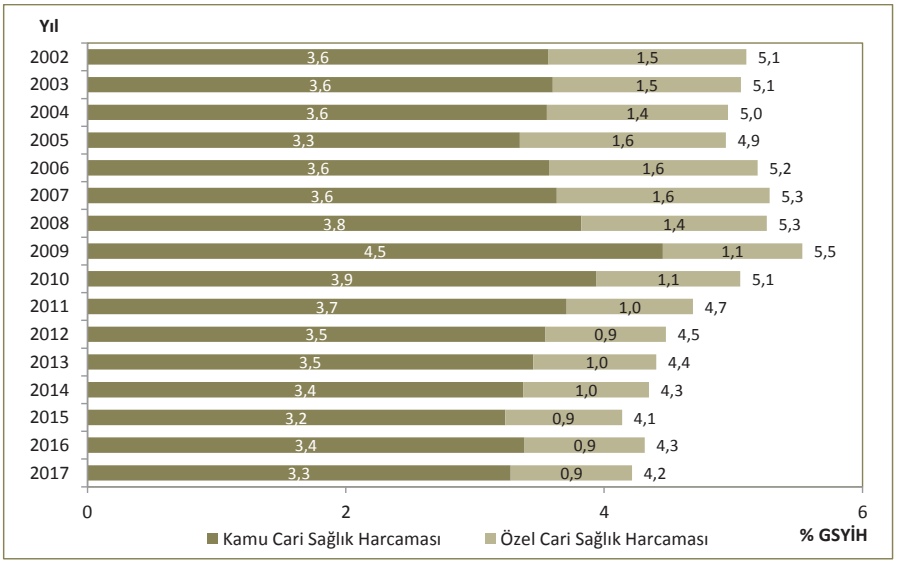

Kaynak: TÜİK

Şekil 11.3. Cari Sağlık Harcamalarının GSYİH İçindeki Payının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2016

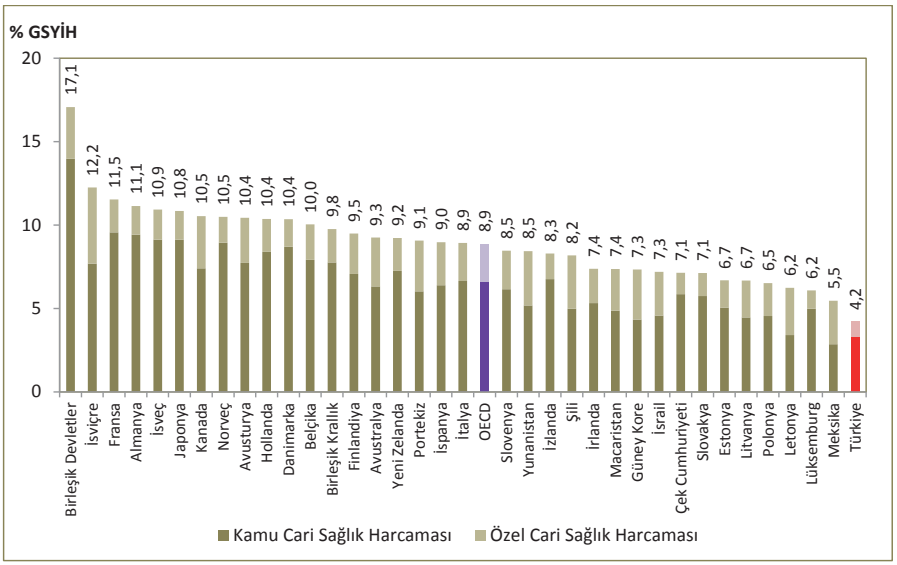

Kaynak: TÜİK, OECD Health Data 2018
Not: Türkiye verisi 2017 yılına aittir. Ülke verileri 2016 yılına veya en yakın yıla aittir.

Şekil 11.4.Yıllara Göre Kişi Başı Kamu ve Özel Sağlık Harcaması, Nominal, ₺

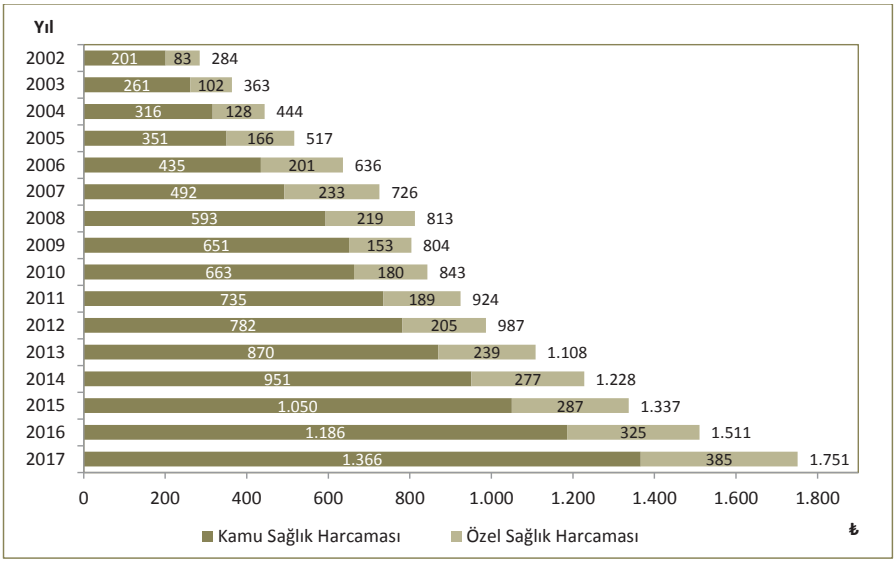

Kaynak: TÜİK

Şekil 11.5. 2017 Yılı Rakamları ile Kişi Başı Kamu ve Özel Sağlık Harcaması, Reel, ₺

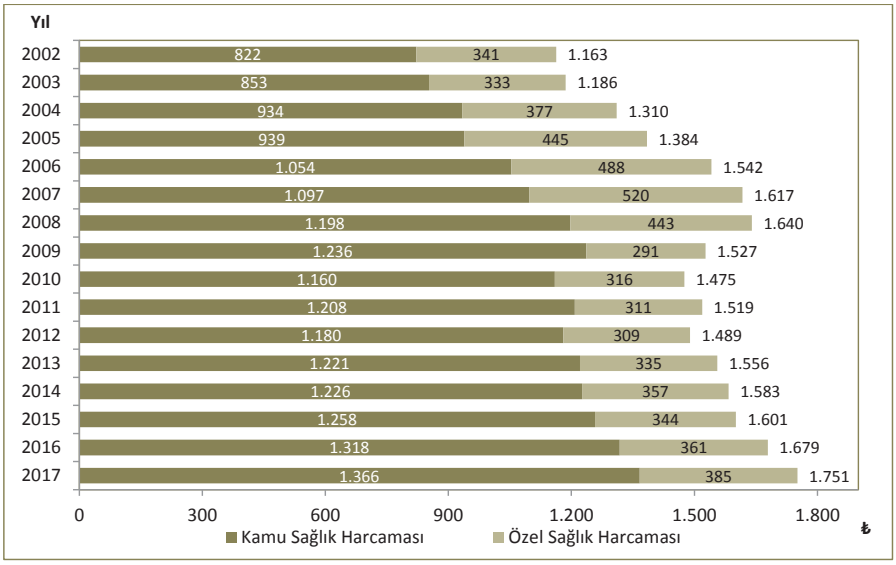

Kaynak: TÜİK

Şekil 11.6. Yıllara Göre Kişi Başı Kamu ve Özel Sağlık Harcaması, ABD $

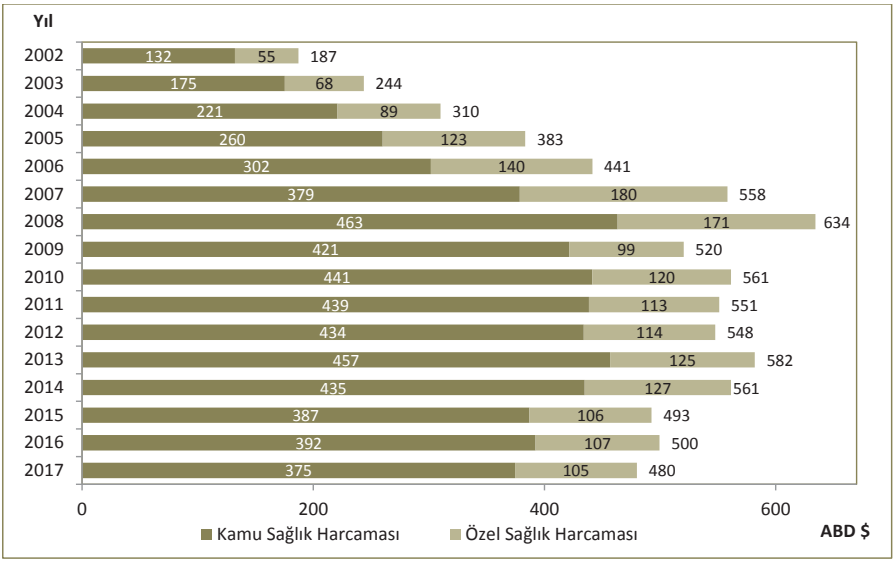

Kaynak: TÜİK

Şekil 11.7. Yıllara Göre Kişi Başı Kamu ve Özel Sağlık Harcaması, SGP ABD $

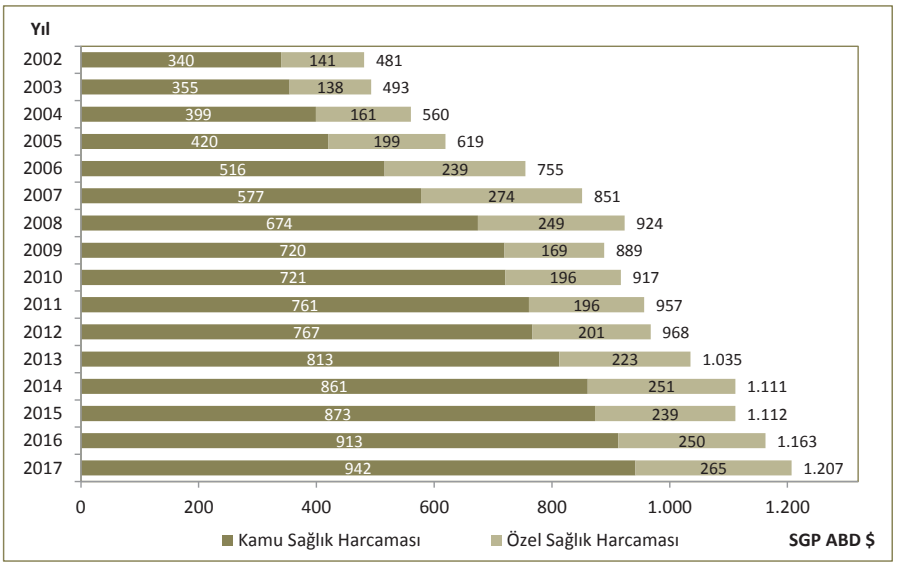

Kaynak: TÜİK

Şekil 11.8. Yıllara Göre Kişi Başı Kamu ve Özel Cari Sağlık Harcaması, SGP ABD $

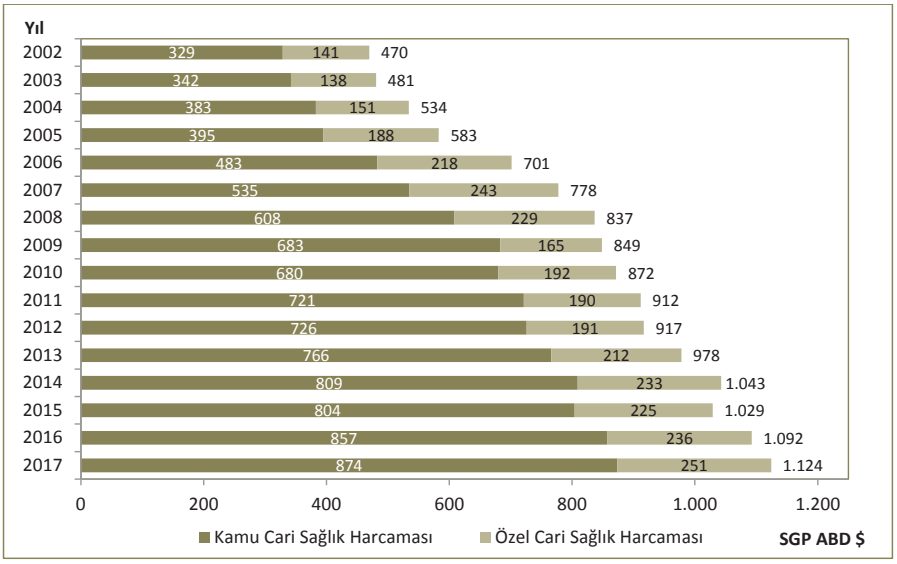

Kaynak: TÜİK

Şekil 11.9. Kişi Başı Cari Sağlık Harcamasının Uluslararası Karşılaştırması, SGP ABD $, 2016

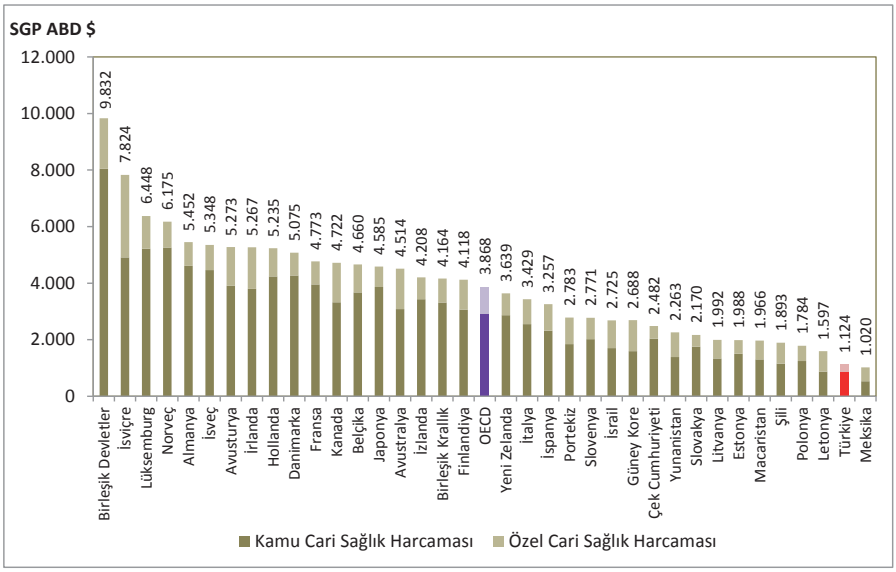

Kaynak: TÜİK, OECD Health Data 2018
Not: Türkiye verisi 2017 yılına aittir. Ülkelere ait veriler 2016 yılına veya en yakın yıla aittir.

Şekil 11.10. Yıllara Göre Kişi Başı Cepten Yapılan Sağlık Harcaması, Nominal, ₺

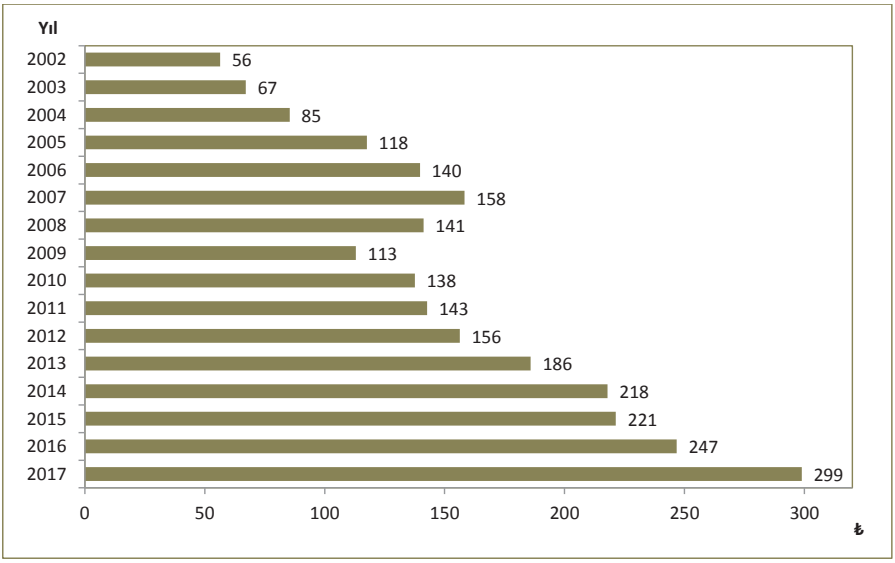

Kaynak: TÜİK

Şekil 11.11. 2017 Yılı Rakamları ile Kişi Başı Cepten Yapılan Sağlık Harcaması, Reel, ₺

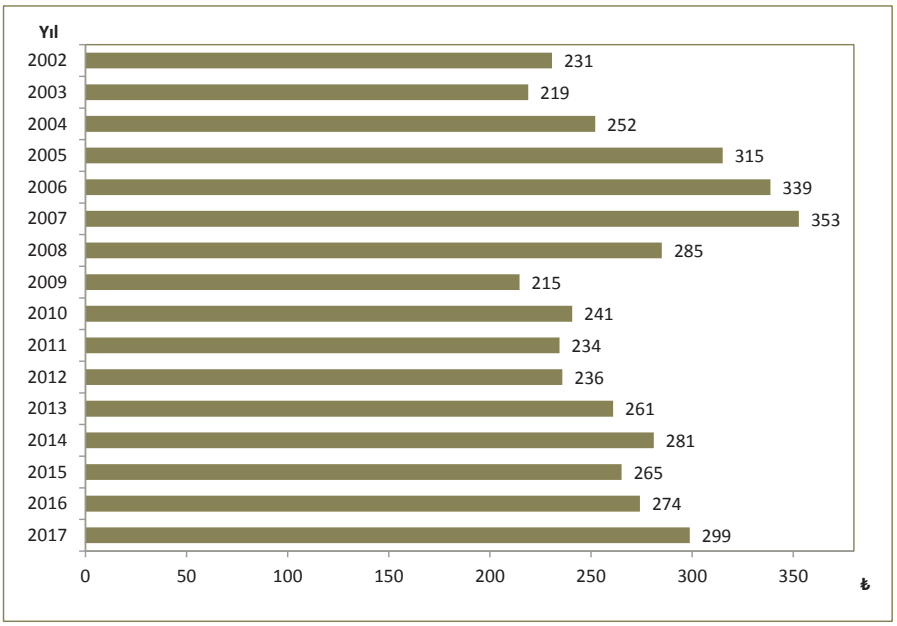

Kaynak: TÜİK

Şekil 11.12. Yıllara Göre Kişi Başı Cepten Yapılan Sağlık Harcaması, ABD $

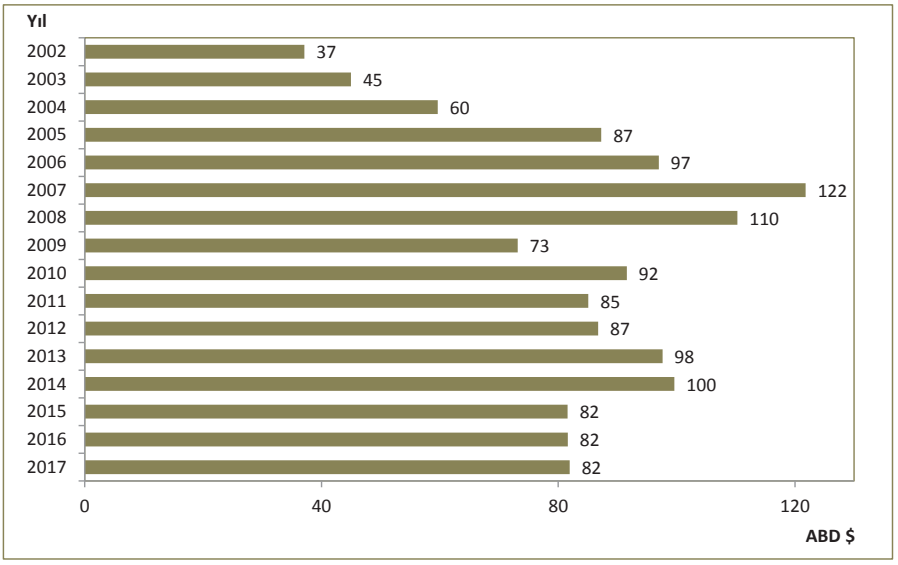

Kaynak: TÜİK

Şekil 11.13. Yıllara Göre Kişi Başı Cepten Yapılan Sağlık Harcaması, SGP ABD $

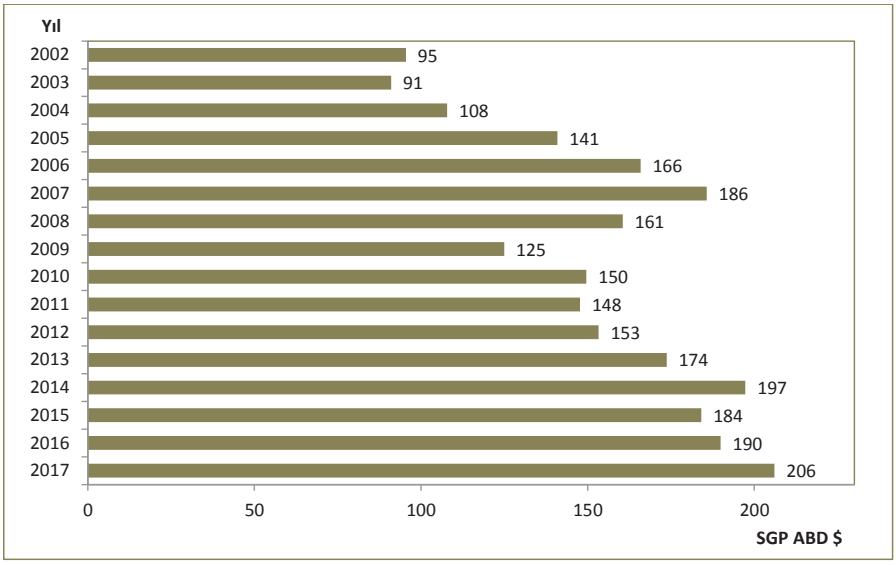

Kaynak: TÜİK

Şekil 11.14. Yıllara Göre Cepten Yapılan Sağlık Harcamalarının Toplam Sağlık Harcaması İçindeki Oranı, (%)

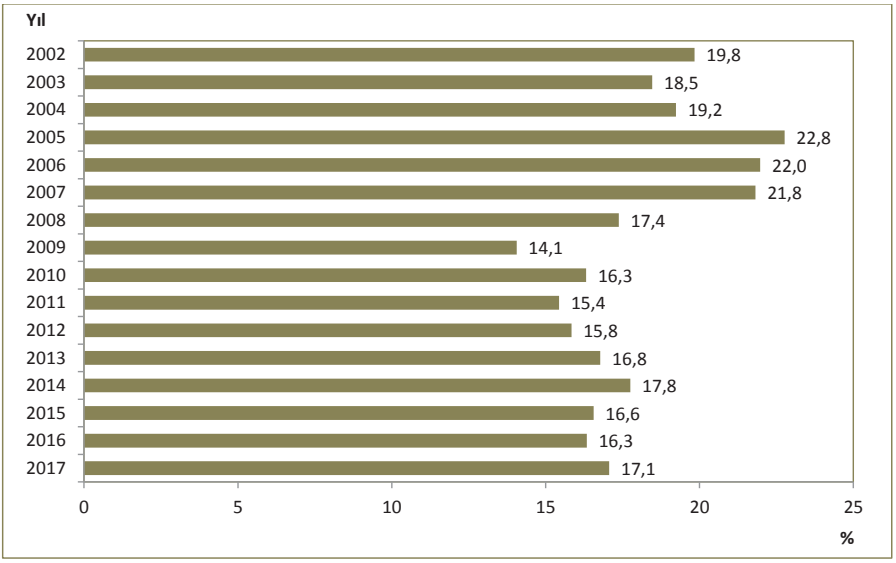

Kaynak: TÜİK

Şekil 11.15. Yıllara Göre Cepten Yapılan Cari Sağlık Harcamalarının Toplam Cari Sağlık Harcaması İçindeki Oranı, (%)

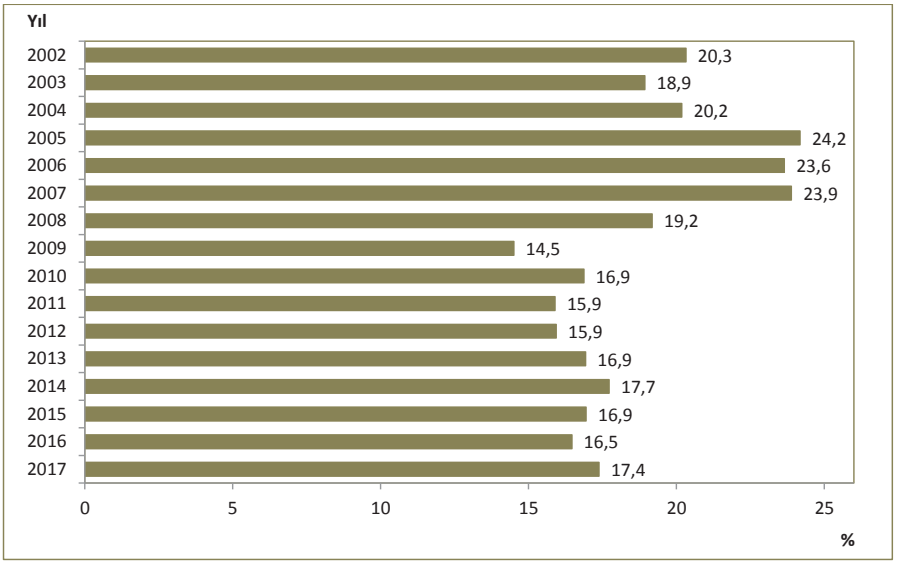

Kaynak: TÜİK

Şekil 11.16. Cepten Yapılan Cari Sağlık Harcamasının Cari Sağlık Harcaması İçindeki Oranının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2016

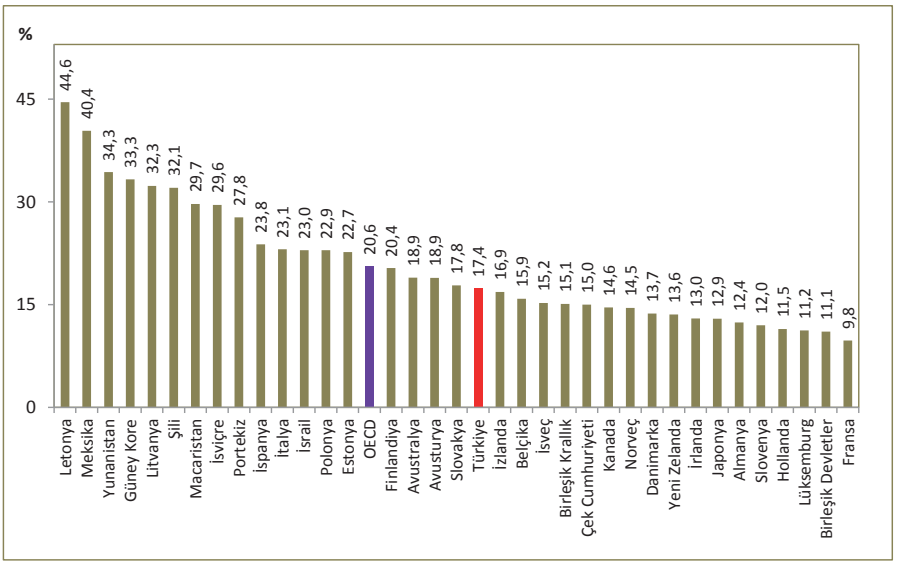

Kaynak: TÜİK, OECD Health Data 2018
Not: Türkiye verisi 2017 yılına aittir. Ülkelere ait veriler 2016 yılına veya en yakın yıla aittir.

Şekil 11.17. Finansman Türüne Göre Cari Sağlık Harcaması Dağılımının Uluslararası Karşılaştırması, 2016

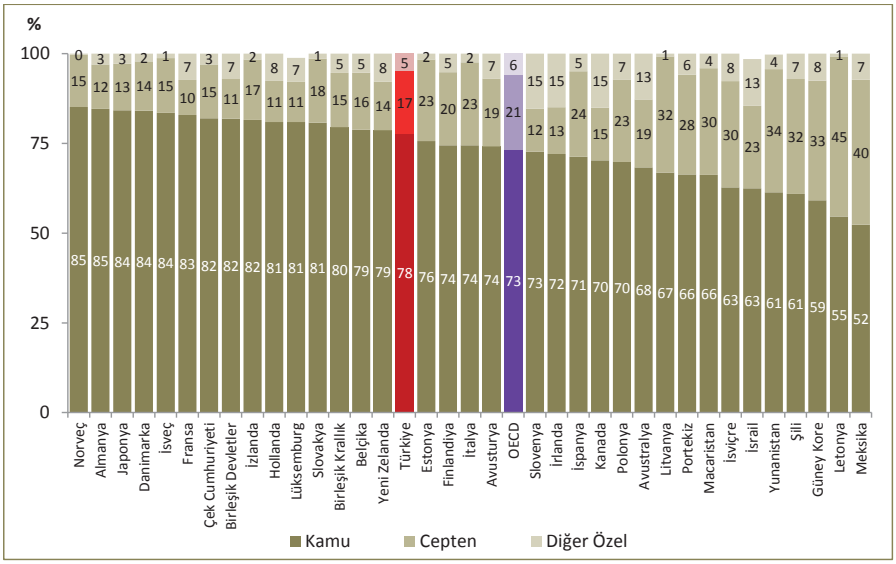

Kaynak: TÜİK, OECD Health Data 2018

Not: Türkiye verisi 2017 yılına aittir. Ülkelere ait veriler 2016 yılına veya en yakın yıla aittir. %100'e tamamlanmayan ülkelerdeki farkın nedeni yerleşik olmayan finansman türlerinin bulunmasıdır.

Şekil 11.18. Yıllara Göre Faiz Dışı Harcamalar ve Kamu Sağlık Harcaması Artış Oranı, (%)

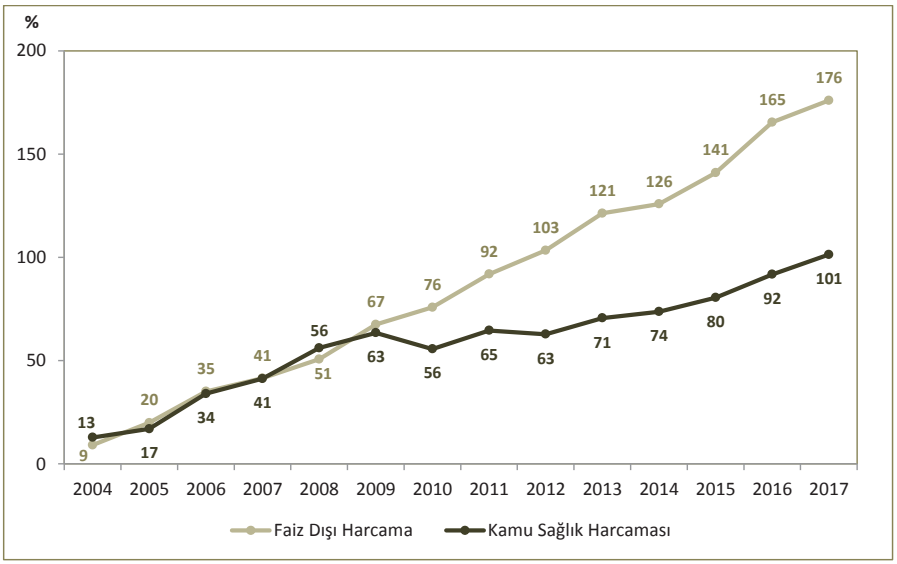

Kaynak: Kamu Sağlık Harcamaları; 2003-2017 TÜİK, Faiz Dışı Harcamalar; Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı

Not: 2003 yılı baz alınarak artış oranları hesaplanmıştır.

Şekil 11.19. Hanehalkı Nihai Tüketim Harcamaları İçinde Cepten Yapılan Cari Sağlık Harcaması Oranının Uluslararası Karşılaştırması, 2016

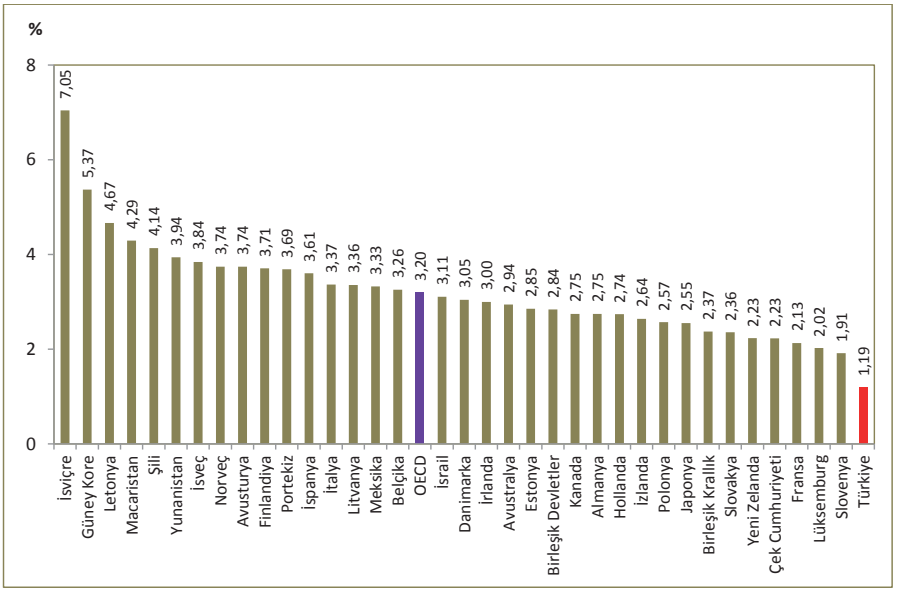

Kaynak: TÜİK, OECD Health Data 2018
Not: Türkiye verisi 2017 yılına aittir. Ülkelere ait veriler 2016 yılına veya en yakın yıla aittir.

Şekil 11.20. Yıllara Göre Katastrofik Sağlık Harcaması, (%)

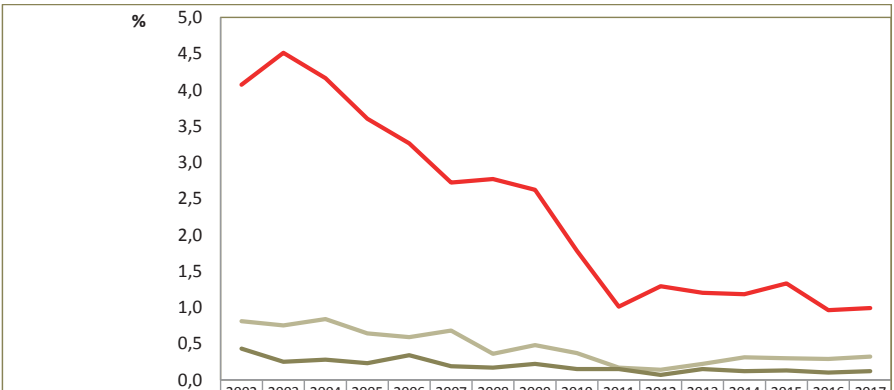

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Yoksul Hane Oranı	4,07	4,51	4,16	3,6	3,26	2,72	2,77	2,62	1,78	1,01	1,29	1,2	1,18	1,33	0,96	0,99
Katastrofik Sağlık Harcaması Yapan Hane Oranı	0,81	0,75	0,84	0,64	0,59	0,68	0,36	0,48	0,37	0,17	0,14	0,22	0,31	0,3	0,29	0,32
Sağlık Harcaması Nedeniyle Yoksullaşan Hane Oranı	0,43	0,25	0,28	0,23	0,34	0,19	0,17	0,22	0,15	0,15	0,07	0,15	0,12	0,13	0,1	0,12

Kaynak: TÜİK, Hanehalkı Bütçe Araştırması

Bölüm 11 İle İlgili Açıklamalar

☑Sağlık harcamaları ile ilgili tablo ve grafikler OECD'nin Sağlık Hesapları Sistemi'ne göre TÜİK tarafından hesaplandı.

☑Harcama rakamları reel rakamlara dönüştürülürken TÜİK tarafından açıklanan 12 aylık ortalamalara göre TÜFE değişim oranları kullanıldı.

☑**Toplam Sağlık Harcaması:** Sağlığı geliştirme veya koruma amacını benimseyen tüm koruma, geliştirme, bakım, beslenme ve acil programlar için yapılan harcamalar "Sağlık Harcaması" olarak kabul edilir. Toplam sağlık harcaması, cari sağlık harcaması ile yatırım harcamasının toplamını ifade eder.

☑**Cari Sağlık Harcaması:** Toplam Sağlık Harcamasının içerisinde yer alan Yatırım Harcamalarının çıkartılması ile elde edilir.

☑**Katastrofik Sağlık Harcaması**: Haneler tarafından yapılan sağlık harcamasının ödeme kapasitesine olan oranının %40 ve daha büyük olması durumunu ifade eder.

☑Bölüm içerisinde yer alan dağılım ile ilgili tablo ve grafiklere ait toplamlar, yuvarlama nedeniyle %100 olmayabilir.

☑Bölüm içerisinde yer alan tablo ve grafiklerdeki rakamlar, yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.

Yıl	Yıl Ortası Nüfus	ABD $	SGP ABD $	TÜFE
2002	66.003.000	1,521	0,591	4,088
2003	66.795.000	1,492	0,737	3,263
2004	67.599.000	1,432	0,793	2,951
2005	68.435.000	1,348	0,835	2,679
2006	69.295.000	1,441	0,843	2,424
2007	70.158.000	1,300	0,852	2,229
2008	71.052.000	1,281	0,880	2,018
2009	72.039.000	1,545	0,905	1,900
2010	73.142.000	1,502	0,919	1,750
2011	74.224.000	1,677	0,966	1,643
2012	75.176.000	1,802	1,020	1,509
2013	76.148.000	1,904	1,070	1,404
2014	77.182.000	2,187	1,105	1,290
2015	78.218.000	2,713	1,203	1,198
2016	79.278.000	3,024	1,299	1,111
2017	80.313.000	3,648	1,451	1

Kaynak: TÜİK

T.C. Sağlık Bakanlığı
Sağlık Bilgi Sistemleri
Genel Müdürlüğü

www.sbsgm.saglik.gov.tr

Bilkent Yerleşkesi, Üniversiteler Mah. Dumlupınar Bulvarı 6001. Cad. No:9
Çankaya/Ankara 06800

Tel : +90 (312) 585 10 00

Sağlık Bakanlığı Yayın Numarası: 1106

ISBN: